

กลยุทธ์การตลาดเพื่อยกระดับภาพลักษณ์ของโรงเรียนเซนต์โยเซฟทิพวัล
จังหวัดสมุทรปราการ

MARKETING STRATEGIES FOR ENHANCING ST.JOSEPH THIPHAWAN SCHOOL
IMAGE, SAMUTPRAKAN PROVINCE

อนุสรฯ สุวรรณวงศ์¹, ประภาวรรณ ตระกูลเกษมสุข²
Anutsara Suwanwong¹, Prapawan Trakulkasameuk²

^{1,2}Faculty of Education, Panyapiwat Institute of Management

*Corresponding author, E-mail: anutsarasuw@pim.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกของปัจจัยทางการตลาดและกำหนดกลยุทธ์การตลาดเพื่อยกระดับภาพลักษณ์ของโรงเรียนเซนต์โยเซฟทิพวัล จังหวัดสมุทรปราการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสอบถามออนไลน์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน และ บุคลากรครูของโรงเรียนเซนต์โยเซฟทิพวัล จำนวน 150 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาเพื่อกำหนดกลยุทธ์ด้วยกระบวนการวิเคราะห์ SWOT และ TOWS Matrix

ผลการวิจัยพบว่าจุดแข็งที่สำคัญของโรงเรียนเซนต์โยเซฟทิพวัล จังหวัดสมุทรปราการ ประกอบด้วย 1) ครูและบุคลากร 2) หลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตร 3) โครงสร้างทางกายภาพของโรงเรียน 4) กระบวนการดำเนินงาน และ 5) อัตราค่าลงทะเบียน ข้อจำกัดของโรงเรียนประกอบด้วย 1) สถานที่ตั้งของโรงเรียน และ 2) กิจกรรมส่งเสริมการตลาด ในขณะที่โอกาสของโรงเรียนคือการมีเครือข่ายทางการศึกษาซึ่งส่งผลต่อภาพลักษณ์ที่ดีของโรงเรียนในทัศนคติของผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมโดยรวม แต่ในด้านของการปรับตัวให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยียังคงถือเป็นจุดที่โรงเรียนยังต้องทำการพัฒนา โดยเฉพาะในด้านการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อประชาสัมพันธ์ข่าวสารและกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนเกิดภาพลักษณ์ที่ดีขึ้นต่อไป ดังนั้นกลยุทธ์การตลาดเพื่อยกระดับภาพลักษณ์ของโรงเรียนเซนต์โยเซฟทิพวัล จังหวัดสมุทรปราการ จึงประกอบด้วยกลยุทธ์ที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1) กลยุทธ์การโฆษณาผ่านสื่อออนไลน์ 2) กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ด้วยกิจกรรมละครสัญจร 3) กลยุทธ์การพัฒนาหลักสูตรสำหรับผู้เรียนยุคใหม่ และ 4) กลยุทธ์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเรียนรู้แนวใหม่

คำสำคัญ: กลยุทธ์การตลาด ภาพลักษณ์ของโรงเรียน

ABSTRACT

The survey study aims to analyze internal and external marketing environment factors and to formulate marketing strategies for enhancing the school image of St. Joseph Thipawan school, Samutprakan province. The research instruments were an in-depth interview completed by 3 experts and the online questionnaire completed by 150 teachers of St. Joseph Thipawan school. The data were analyzed using percentage, mean score, standard deviation and content analysis. The strategies were formulated by SWOT analysis and TOWS matrix.

The research findings revealed that the key strengths of St. Joseph Thipawan school were 1) teachers and staff 2) curriculum and extracurricular activity 3) infrastructure consequently and 4) operation process and 5) tuition fee. The weaknesses were 1) school location and 2) marketing activities. Meanwhile the most important opportunity was education networks which affected to positive school image in stakeholders' point of view. However, the use of social media and technology was still an area that the school had to improve, especially, in the area of using social media to communicate school's information and activities in order to build a greater school image. Therefore, the core marketing strategies for enhancing St. Joseph Thipawan school image were 1) online advertising strategy 2) roadshow public relating strategy 3) curriculum development for modern student strategy and 4) infrastructure development for modern learning strategy.

Keywords: Marketing Strategy, School Image

บทนำ

การขยายตัวของภาคธุรกิจการศึกษาในทุกประเทศทั่วโลกส่งผลให้เกิดการแข่งขันทางการศึกษาที่ทวีความรุนแรงอย่างต่อเนื่องทั้งในระดับสากลและในระดับประเทศ ประกอบกับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทยและอัตราการเกิดของประชากรที่ลดลง จึงก่อให้เกิดวิกฤตการณ์ที่นักร้างในสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการบริหารจัดการการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนเอกชนทำให้โรงเรียนเอกชนบางแห่งต้องปิดตัวหรือล้มเลิกกิจการลง ดังวิกฤติโรงเรียนเอกชนปิดตัวลงเนื่องมาจากปัญหานักเรียนลด เด็กถูกแย่งไปเรียนในโรงเรียนรัฐบาล (มติชนออนไลน์, 2561) ด้วยเหตุนี้โรงเรียนเอกชนหลายแห่งจึงจำเป็นต้องหันมาให้ความสำคัญกับการสร้างกลยุทธ์การตลาดซึ่งเปรียบเป็นส่วนหนึ่งของงานทางด้านการบริหารที่องค์กร

ขาดไม่ได้ เนื่องจากหากโรงเรียนไม่มีการดำเนินงานทางการตลาด โรงเรียนก็จะขาดศักยภาพในการแข่งขันทำให้ผู้ปกครองส่งบุตรหลานไปศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียนแห่งอื่น เมื่ออัตราการเข้าเรียนลดน้อยลงโรงเรียนก็จะไม่สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้และอาจจะต้องปิดกิจการในที่สุด จึงจะเห็นได้ว่าการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพนั้นไม่เพียงพอต่อการเติบโตในยุคแห่งการแข่งขันอย่างเสรี โรงเรียนจึงจำเป็นต้องมีภาพลักษณ์ที่ดีต่อผู้ปกครองและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Sharrok, 2000) เสถียรภาพของโรงเรียนเอกชนจึงขึ้นอยู่กับความสามารถในการดูแลนักเรียนที่มีอยู่ในปัจจุบันให้คงอยู่ในระบบการศึกษาของโรงเรียน ตลอดจนความสามารถในการจูงใจนักเรียนกลุ่มใหม่มีความสนใจการบริการทางการศึกษาของโรงเรียนเพื่อเพิ่มอัตราการเข้าเรียนของนักเรียน การบริหารโรงเรียนในปัจจุบันจึงมีการนำกลยุทธ์การตลาดมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารและโน้มน้าวใจผู้ปกครอง ผู้เรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้เขาเหล่านั้นเชื่อมั่นและไว้วางใจได้ว่าโรงเรียนคือตัวเลือกที่ดีที่สุดสำหรับการส่งบุตรหลานเข้ารับการศึกษ (Foskett & Hemsley-Brown, 2001; Foskett, 2002; Oplatka, 2006; Uchendu Nwafor & Nwaber, 2015)

ทั้งนี้การบริหารจัดการโรงเรียนในปัจจุบันได้นำกลยุทธ์การตลาดรูปแบบต่างๆ มาใช้เพื่อเสริมสร้างความพึงพอใจของผู้ปกครองและผู้เรียน เช่นเดียวกับการบริหารองค์กรภาคธุรกิจต่างๆ (Brigham, 1993) ซึ่งการนำกลยุทธ์การตลาดไปใช้ในโรงเรียนนั้นอาจเกิดจากแรงผลักดันที่สำคัญคือภาวะการแข่งขันที่ทวีความรุนแรง ข้อจำกัดด้านงบประมาณเงินอุดหนุนจากภาครัฐ แนวคิดสากลทางการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กรที่มุ่งเน้นลูกค้าเป็นเกณฑ์มาตรฐานหนึ่งที่น่าไปสู่การตื่นตัวและการพึงเสียงของลูกค้าและสร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขันเช่นเดียวกับภาคธุรกิจ (National Institute of Standards and Technology, 2013) สิ่งเหล่านี้ทำให้โรงเรียนต้องพยายามหารายได้และลูกค้าหรือหมายถึงนักเรียนเพื่อความอยู่รอดและความได้เปรียบทางการแข่งขันทั้งในระดับประเทศและระดับสากล โดยงานวิจัยจำนวนมากยืนยันได้ว่ากลยุทธ์การตลาดสามารถเพิ่มอัตราการเข้าเรียนของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ดังนั้นโรงเรียนเอกชนจึงจำเป็นต้องพัฒนากลยุทธ์การตลาดของโรงเรียนให้มีความหลากหลาย เช่น การทำโฆษณาผ่านเว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ เครือข่ายสังคมออนไลน์ การทำโบรชัวร์ การปรับปรุงการให้บริการของโรงเรียน การสร้างชื่อเสียงของโรงเรียนจนได้รับการพูดถึงแบบปากต่อปาก การกำหนดค่าเล่าเรียนที่เหมาะสม การสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานของโรงเรียนที่เพียงพอ การปรับสภาพทางกายภาพ การจัดกิจกรรมเปิดบ้านรอบรั้วสถาบัน การจัดตั้งสมาคมศิษย์เก่า การพัฒนากิจกรรมส่งเสริมผู้เรียน และการยกระดับภาพลักษณ์ของโรงเรียน เป็นต้น (Kotler & Fox, 1985; Kamvounias, 1999; Foskett, 2002; Oplatka, 2006; Bowen et al., 2012)

อย่างไรก็ตามการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การตลาดของโรงเรียนนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการขับเคลื่อนแนวคิดและแนวปฏิบัติ โดยจะต้องตระหนักถึงการสร้างความแตกต่างบนพื้นฐานของความต้องการที่หลากหลายของผู้ปกครองและนักเรียน การให้ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมทางวิชาการของโรงเรียน การบริหารหรือกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนจะช่วยให้เกิดผลตอบรับเชิงบวกต่อเพิ่มอัตราการเข้าเรียนของนักเรียน (Omboi & Mutali, 2011) อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ของโรงเรียนและสร้างแบรนด์ให้กับครูและบุคลากรของโรงเรียน (Kotler & Keller, 2009) โดยการศึกษาที่ผ่านมา

พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ยังใช้กิจกรรมและเครื่องมือทางการตลาดในจำนวนไม่มากนักและยังไม่เกิดผลลัพธ์เท่าที่ควร (Nicholas, 2017) กลยุทธ์ทางการตลาดสำหรับสถานศึกษาจึงถือเป็นประเด็นที่ควรต้องทำการศึกษาเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาและพัฒนากลยุทธ์การตลาดเพื่อยกระดับภาพลักษณ์ของโรงเรียน โดยมีโรงเรียนเซนต์โยเซฟพิพัต จังหวัดสมุทรปราการ เป็นกรณีศึกษา โดยมุ่งหวังให้เกิดเป็นต้นแบบหรือแนวทางในการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดของสถานศึกษาในประเทศไทยต่อไปในอนาคต

บททวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเสนอสาระสำคัญดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการตลาดทางการศึกษา

แนวคิดการตลาดทางการศึกษา (Educational Marketing) มีการกล่าวถึงครั้งแรกในช่วงต้น ค.ศ. 1990 โดยช่วงเวลาดังกล่าวเริ่มมีหนังสือและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการทำการตลาดสำหรับโรงเรียนเผยแพร่ไม่มากนัก (Gray, 1991; Kotler & Fox, 1995) ต่อมาในช่วงกลาง ค.ศ.1990 เริ่มมีการค้นพบองค์ความรู้เชิงประจักษ์เกี่ยวกับลักษณะการทำการตลาดของโรงเรียนมากยิ่งขึ้นจนเกิดเป็นศาสตร์ทางด้านการบริหารการศึกษา (Bell, 1999; Foskett, 2002; James & Philips, 1995) ซึ่งกลยุทธ์การตลาดเป็นขอบข่ายงานทางด้านการบริหารประการหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อการอยู่รอดขององค์กร โดย Kotler & Fox (1995) ให้คำจำกัดความไว้ว่าการตลาดคือการวิเคราะห์ การวางแผน การปฏิบัติ และการควบคุมอย่างระมัดระวังเพื่อให้โปรแกรมหรือสิ่งที่สร้างขึ้นนั้นมีคุณค่าต่อกลุ่มเป้าหมายซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร ดังนั้นการทำการตลาดจึงกลายเป็นสิ่งที่องค์กรธุรกิจสมัยใหม่ขาดไม่ได้ เช่นเดียวกันกับโรงเรียนในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนเอกชนซึ่งต้องเผชิญสภาวะการแข่งขันทางธุรกิจที่ทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และด้วยสังคมยุคใหม่ที่ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา ค่าเล่าเรียนอาจไม่ใช่ปัจจัยสำคัญในการเลือกโรงเรียนของผู้ปกครองอีกต่อไป โดยผู้ปกครองที่มีฐานะปานกลางถึงสูงยินดีที่จะจ่ายแพงกว่าเพื่อเลือกสถานศึกษาที่มีความน่าเชื่อถือและบริการที่ดีให้แก่บุตรหลาน ดังนั้นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับโรงเรียนจึงถือเป็นทางเลือกหนึ่งที่สำคัญในการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน (Hidayatun, 2017)

2. แนวคิดเกี่ยวกับภาพลักษณ์

ภาพลักษณ์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากความชื่นชอบ จุดแข็ง และความแตกต่าง หรือเอกลักษณ์ขององค์กรที่อยู่ในความทรงจำหรือความคิดคำนึงของผู้บริโภค (Keller, 2008) ซึ่งประกอบด้วยความเชื่อ (Belief) ความคิด (Idea) และความประทับใจ (Impression) ของบุคคลหรือสังคมที่มีต่อองค์กรหรือสถาบัน (Newsom, Turk & Kruckeberg, 2012; Kotler & Keller, 2000) โดยการสื่อสารการตลาดถือเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างภาพลักษณ์หรือการสร้างแบรนด์ (Keller, 2009; Naik & Raman, 2003) ซึ่งการสื่อสารการตลาดแบบดั้งเดิมนั้นจะเน้นเฉพาะการสื่อสารภายนอกโดยการใช้สื่อสาธารณะ อาทิ โทรทัศน์ วิทยุ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ และป้ายโฆษณาภายนอกบ้าน เป็นหลัก (Keller, 1993; Keller, 2010; Aaker, 1996;

Yoon & Kim, 2001; Trusov, Bucklin & Pauwels, 2009) แต่ด้วยการพัฒนาเทคโนโลยีส่งผลให้การสื่อสารในยุคดิจิทัลมีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไป การสื่อสารการตลาดออนไลน์เข้ามามีบทบาทแทนที่สื่อแบบดั้งเดิม การสื่อสารแบบปากต่อปาก (Word-of-Mouth) ได้ถูกพัฒนาเป็นการทำการตลาดแบบไวรัล (Viral marketing) ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในหลากหลายรูปแบบ ซึ่งสื่อสังคมออนไลน์เหล่านี้นอกจากจะเป็นเครื่องมืออันทรงพลังในการสื่อสารภาพลักษณ์แล้ว ยังคงเป็นเครื่องช่วยในการสะท้อนความคิดเห็นของผู้บริโภค การสร้างชุมชนออนไลน์ การสื่อสารพูดคุยทางตรงระหว่างองค์กรกับผู้บริโภค เพื่อให้เกิดความเข้าใจความต้องการของผู้บริโภคและพฤติกรรมผู้บริโภคได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น (Dwyer, 2007; Chu & Kim, 2011)

อย่างไรก็ตามภาพลักษณ์และชื่อเสียงของสถานศึกษามีสิ่งที่จะสร้างขึ้นมาได้ในระยะเวลาอันสั้นด้วยการสื่อสารการตลาดหรือการโฆษณาเพียงอย่างเดียวเท่านั้น หากแต่จะต้องคำนึงถึงการดำเนินการอย่างต่อเนื่องในระยะยาวประกอบด้วย ผลการดำเนินงานของโรงเรียนและคุณภาพวิชาการถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการก่อให้เกิดภาพลักษณ์และชื่อเสียงของโรงเรียน จากนั้นจึงใช้การสื่อสารเข้ามาช่วยในการถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ออกสู่สาธารณชน โดยการสื่อสารต้องมีความชัดเจน เน้นเรื่องราวในแง่ดี และต้องให้ความสำคัญกับการสื่อสารทั้งภายนอกและภายในองค์กร ซึ่งการสื่อสารภายนอกจะเป็นการทำให้สังคมรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน ส่วนการสื่อสารภายในจะสร้างให้บุคลากรเกิดความรู้ความเข้าใจและเป็นตัวแทนในการนำเสนอภาพลักษณ์ที่ดีของโรงเรียนต่อไป (Abdullah, 2009; Sinanovic & Pestek, 2014)

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยทางการตลาด

Peter Kotler ได้กล่าวไว้ว่าส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) หมายถึง เครื่องมือทางการตลาดที่สามารถควบคุมได้โดยองค์กรหรือบริษัทมักจะนำมาใช้ร่วมกันเพื่อตอบสนองความพึงพอใจและความต้องการของลูกค้าที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย แต่เดิมส่วนประสมทางการตลาดมีเพียง 4 ปัจจัย (4Ps) ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) สถานที่/ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) ต่อมาได้มีการพัฒนาส่วนประสมทางการตลาดเพิ่มเติมอันเนื่องมาจากบริบททางการตลาดสมัยใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไปโดยมีปัจจัยเพิ่มเติมจากเดิม 3 ปัจจัย ได้แก่ บุคคล (People) ลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) และกระบวนการ (Process) จึงใช้ชื่อเรียกส่วนประสมทางการตลาดดังกล่าวว่า Marketing Mix 7Ps มีสาระสำคัญดังนี้

- ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) หมายถึง สินค้าหรือบริการที่องค์กรนำเสนอขายต่อผู้บริโภคหรือผู้ใช้บริการซึ่งใช้ชื่อเรียกอีกอย่างว่าลูกค้า โดยคำนึงถึงความสนใจ/ความพึงพอใจเป็นสำคัญ ซึ่งองค์กรที่ประสบความสำเร็จจะต้องทราบถึงความต้องการหรือความจำเป็นของลูกค้าเพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาพัฒนาต่อยอดสินค้าหรือบริการให้มีคุณภาพตามความต้องการทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยหลักการสำคัญของการพัฒนาผลิตภัณฑ์มี 4 ประการ ได้แก่ 1) ผลิตภัณฑ์ที่ดีจะต้องสร้างคุณค่า (Value) ให้แก่ลูกค้า ซึ่งคุณค่าของผลิตภัณฑ์นั้นขึ้นอยู่กับสนิมของลูกค้านั้นๆ 2) ผลิตภัณฑ์ไม่จำเป็นจะต้องเป็นสิ่งที่สัมผัสได้เท่านั้น อาทิเช่น นโยบายโรงเรียน นโยบายประกันชีวิต 3) องค์กรควรมีช่องทางให้ลูกค้าสะท้อนความเห็นเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ลูกค้าเห็นถึงการเปลี่ยนแปลง และ 4) ตระหนักถึงความต้องการเชิง

คุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่ลูกค้าต้องการ ทั้งนี้ การกำหนดกลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ ควรคำนึงถึงความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ ความความแตกต่างทางการแข่งขัน ตำแหน่งผลิตภัณฑ์ องค์ประกอบของผลิตภัณฑ์ เช่น ประโยชน์ คุณภาพ รูปร่างลักษณะ การบรรจุภัณฑ์ ตราสินค้า เป็นต้น เพื่อให้สินค้า/บริการขององค์กรมีความแตกต่างอย่างโดดเด่น

- ด้านราคา (Price) หมายถึง จำนวนเงินตราที่ต้องจ่ายเพื่อให้ได้รับผลิตภัณฑ์ที่ต้องการหรืออาจเป็นคุณค่าทั้งหมดที่ลูกค้ารับรู้เพื่อให้ได้รับผลประโยชน์จากการใช้ผลิตภัณฑ์นั้นๆ อย่างคุ้มค่ากับจำนวนเงินที่จ่ายไป ทั้งนี้การรับรู้โดยทั่วไปของลูกค้าคือราคาของสินค้าแปรผันไปตามคุณภาพของสินค้า กล่าวคือ สินค้าราคาสูงลูกค้าจะคาดหวังต่อคุณภาพของสินค้านั้นๆ ค่อนข้างสูง ดังนั้นเมื่อผลิตภัณฑ์มีคุณภาพสูงกว่าราคา ลูกค้าก็จะทำการตัดสินใจซื้อได้ง่ายยิ่งขึ้น โดยการกำหนดราคาไม่จำเป็นจะต้องเสนอราคาที่ถูกที่สุดเสมอไป ทั้งนี้ การกำหนดกลยุทธ์ด้านราคาควรคำนึงถึงสถานการณ์และรูปแบบของการแข่งขันในตลาด ต้นทุนทางตรงและต้นทุนทางอ้อม คุณค่าที่รับรู้ได้ในสายตาของลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย ศักยภาพทางการเงินของลูกค้า โดยสิ่งสำคัญที่ควรตระหนักคือลูกค้าปัจจุบันจะมีความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงราคาของผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในปัจจุบัน

- ด้านสถานที่/ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) หมายถึง ช่องทางหรือวิธีการที่จะนำผลิตภัณฑ์นั้นไปยังลูกค้าเพื่อตอบสนองความต้องการซึ่งจะต้องพิจารณาว่ากลุ่มเป้าหมายคือใคร ควรกระจายผลิตภัณฑ์สู่ลูกค้าผ่านช่องทางใดจึงจะเหมาะสมและสะดวกต่อลูกค้ามากที่สุดโดยคำนึงถึงหลักการ “ถูกที่ ถูกเวลา ตรงกับคุณภาพที่คาดหวัง” ทั้งนี้ การกำหนดกลยุทธ์ช่องทางการจัดจำหน่ายจะต้องคำนึงถึงลักษณะและรูปแบบของการดำเนินธุรกิจ ความจำเป็นในการใช้คนกลางเพื่อจัดจำหน่าย ลูกค้าที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยองค์กรสามารถสร้างความพึงพอใจต่อการกระจายสินค้าได้โดยการจัดทำแบบสำรวจช่องทางการจัดจำหน่ายและการขยายช่องทางการจัดจำหน่ายผ่านอินเทอร์เน็ต

- ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) หมายถึง วิธีการที่องค์กรสื่อสารกับลูกค้าเพื่อให้ทราบถึงสิทธิประโยชน์หรือสิ่งที่ยกย่องสนับสนุนเพิ่มเติมจากการซื้อผลิตภัณฑ์ โดยเครื่องมือสื่อสารทางการตลาดมีหลากหลาย เช่น การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การลดราคา การแลกเปลี่ยนสินค้าสมนาคุณ การแจกสินค้าตัวอย่าง การแถมสินค้า การสนทนาทางโทรศัพท์ การส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้เพื่อจูงใจลูกค้ากลุ่มเป้าหมายให้เกิดความต้องการหรือเพื่อเตือนความทรงจำ (Remind) ในผลิตภัณฑ์ ภายใต้ความคาดหวังว่าการส่งเสริมการตลาดนั้นจะมีอิทธิพลต่อความรู้สึก (Feeling) ความเชื่อ (Belief) และพฤติกรรมการซื้อ (Buying Behavior) โดยการส่งเสริมการตลาดควรมุ่งเน้นการสื่อสารแบบสองทางและควรสื่อสารถึงสิทธิประโยชน์ที่ลูกค้าจะได้รับจากผลิตภัณฑ์ทั้งในปัจจุบันและสินค้าที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

- ด้านบุคคล (People) หมายถึง บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรซึ่งหมายรวมถึงเจ้าของกิจการ ผู้บริหารระดับ บุคลากรสายปฏิบัติการ โดยบุคลากรเป็นส่วนผสมทางการตลาดที่มีความสำคัญทั้งในด้านการขับเคลื่อนองค์กรและการมีปฏิสัมพันธ์เพื่อสร้างมิตรไมตรีกับลูกค้าเพื่อให้เกิดความพึงพอใจ ความประทับใจ และเกิดความผูกพันกับองค์กรในระยะยาว ซึ่งความประทับใจของลูกค้าส่งผลกระทบทันทีเชิงบวกและเชิงลบต่อ

องค์กรอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้ในเชิงการตลาดบุคลากรควรได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับลูกค้าเพื่อกระตุ้นให้มีทัศนคติที่ดีต่อผลิตภัณฑ์และองค์กรเนื่องจากลูกค้าบางกลุ่มไม่สามารถแยกความรู้สึกที่ต่อผลิตภัณฑ์หรือบุคลากรได้

- ด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) หมายถึง สิ่งที่ลูกค้าสามารถสัมผัสได้จากการมีส่วนร่วมหรือใช้สินค้า/บริการขององค์กร เช่น การตกแต่งอาคารสถานที่ การจัดห้องรับรองลูกค้า การแต่งกายของพนักงานในร้าน ความสะอาดของสถานที่ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จำเป็นต่อการดำเนินธุรกิจโดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจทางด้านการบริการที่ลูกค้าสามารถมองเห็นได้ โดยการกำหนดกลยุทธ์ด้านลักษณะทางกายภาพคือการสร้างความแตกต่างอย่างโดดเด่นและมีคุณภาพที่ลูกค้าพึงพอใจและรู้สึกแตกต่างไปจากองค์กรอื่น

- ด้านกระบวนการ (Process) หมายถึง กระบวนการหรือการดำเนินงานขององค์กรที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า โดยในแต่ละกระบวนการสามารถมีได้หลายกิจกรรมขึ้นอยู่กับรูปแบบและวิธีการดำเนินงานขององค์กรนั้น ซึ่งหากกิจกรรมต่างๆ ภายในองค์กรมีความเชื่อมโยงและประสานงานกันอย่างราบรื่นย่อมทำให้กระบวนการนั้นมีประสิทธิภาพส่งผลให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ โดยส่วนใหญ่ลูกค้าไม่ได้ต้องการรับรู้รายละเอียดเชิงลึกขององค์กรเพียงแค่อต้องการกระบวนการที่สะดวกและรวดเร็ว ซึ่งหลายองค์กรไม่ได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการทำงานจนทำให้ลูกค้าเกิดความไม่พอใจและส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ

จากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องทางการตลาดทางการศึกษาและภาพลักษณ์ดังกล่าวโรงเรียนจะต้องพิจารณาความต้องการจำเป็นของลูกค้าอย่างละเอียดรอบคอบเพื่อตอบสนองความต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนจึงจะต้องสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกให้กับโรงเรียน (Hanson, 1996; Gmelch & Gates, 1998) โดยจะต้องดำเนินการวิจัยทางการตลาด กำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด และมีการวางแผนทางการตลาดของโรงเรียนอย่างเหมาะสม (Bell, 1999; Foskett, 2002)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกของปัจจัยทางการตลาดโรงเรียนเซนต์โยเซฟพิพัส จังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อกำหนดกลยุทธ์การตลาดเพื่อยกระดับภาพลักษณ์ของโรงเรียนเซนต์โยเซฟพิพัส จังหวัดสมุทรปราการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรครู จำนวน 150 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามออนไลน์และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าร้อยละ (Percentage) และ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยผู้วิจัยจำแนกขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับส่วนผสมทางการตลาด การวิเคราะห์ PEST และการกำหนดกลยุทธ์เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยและสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับส่วนผสมทางการตลาดตามหลักการ 7Ps ของ Peter Kotler เป็นปัจจัยทางการตลาดของสภาพแวดล้อมภายในของโรงเรียนและใช้แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการวิเคราะห์ PEST เป็นปัจจัยทางการตลาดของสภาพแวดล้อมภายนอกของโรงเรียน จากนั้นดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการตลาด จากคณะบริหารธุรกิจ สถาบันอุดมศึกษา จำนวน 1 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการตลาด จากคณะศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษา จำนวน 1 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหารสถานศึกษาจากสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 1 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์จุดแข็งและจุดที่ต้องพัฒนาของปัจจัยทางการตลาดของโรงเรียนโดยใช้แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ประกอบด้วยข้อคำถาม 7 ด้าน จำนวนทั้งสิ้น 35 ข้อ ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือพบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.959 จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคลากรครู จำนวน 150 คน ซึ่งเป็นประชากรทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ระหว่างวันที่ 1-15 มีนาคม พ.ศ.2561 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำผลการวิเคราะห์จำแนกข้อมูลสภาพแวดล้อมภายในของปัจจัยทางการตลาดโรงเรียนเซนต์โยเซฟทิพวัล จังหวัดสมุทรปราการ ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ จุดแข็งและจุดที่ต้องพัฒนาทางการตลาดของโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์โอกาสและภาวะคุกคามของปัจจัยทางการตลาดของโรงเรียนโดยการสอบถามด้วยคำถามปลายเปิดแบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ปัจจัยทางการเมืองและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตอนที่ 2 ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ตอนที่ 3 ปัจจัยทางด้านสังคม และตอนที่ 4 ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคลากรครู จำนวน 150 คน ซึ่งเป็นประชากรทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ในกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการจากมีอาชีพสู่การเป็นครูยุคใหม่ ตอน “มิติใหม่แห่งการพัฒนาครูผู้นำยุค 4.0 สู่โรงเรียนมีอาชีพ” วันเสาร์ที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2561 ณ โรงเรียนเซนต์โยเซฟทิพวัล จังหวัดสมุทรปราการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) จากนั้นจัดกลุ่มข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อจำแนกข้อมูลสภาพแวดล้อมภายนอกของปัจจัยทางการตลาดโรงเรียนเซนต์โยเซฟทิพวัล จังหวัดสมุทรปราการ ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ โอกาสและภาวะคุกคามทางการตลาดของโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 4 กำหนดกลยุทธ์การตลาดเพื่อยกระดับภาพลักษณ์ของโรงเรียนเซนต์โยเซฟทิพวัล จังหวัดสมุทรปราการ โดยใช้เทคนิค TOWS Matrix ด้วยการจับคู่จุดแข็ง จุดที่ต้องพัฒนา โอกาส และภาวะคุกคามของปัจจัยทางการตลาดของโรงเรียนและการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 5 นำเสนอบทสรุปที่ได้จากการวิจัยโดยนำเสนอกลยุทธ์การตลาดเพื่อยกระดับภาพลักษณ์ของโรงเรียนเซนต์โยเซฟทิพวัล จังหวัดสมุทรปราการ

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้ได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับปัจจัยทางการตลาดและกลยุทธ์การตลาดเพื่อยกระดับภาพลักษณ์ของโรงเรียนเซนต์โยเซฟทิพวัล จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งผู้วิจัยสรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของปัจจัยทางการตลาดโรงเรียนเซนต์โยเซฟทิพวัล จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยค้นพบจุดแข็งของโรงเรียนที่สำคัญ ได้แก่ ครูและบุคลากร ($\bar{X}=4.78$, S.D. = 0.61) หลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตร ($\bar{X}=4.69$, S.D. = 0.58) โครงสร้างทางกายภาพของโรงเรียน ($\bar{X}=4.67$, S.D. = 0.60) กระบวนการดำเนินงาน ($\bar{X}=4.61$, S.D. = 0.73) และอัตราค่าลงทะเบียน ($\bar{X}=4.57$, S.D. = 0.54) ส่วนจุดที่ต้องพัฒนาของโรงเรียนที่สำคัญ ได้แก่ สถานที่ตั้งของโรงเรียน ($\bar{X}=3.54$, S.D. = 0.67) และกิจกรรมส่งเสริมการตลาด ($\bar{X}=3.52$, S.D. = 0.68)

2. ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของปัจจัยทางการตลาดโรงเรียนเซนต์โยเซฟทิพวัล จังหวัดสมุทรปราการ จากการสอบถามครู จำนวน 150 คน พบว่า ครูจำแนกปัจจัยทางด้านสังคมและปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจเป็นโอกาสทางการตลาดโรงเรียน และปัจจัยทางด้านเทคโนโลยีและปัจจัยทางการเมืองและกฎหมายที่เกี่ยวข้องเป็นภาวะคุกคามทางการตลาดโรงเรียน โดยครูมีความเห็นว่าปัจจัยทางด้านสังคมมีความสำคัญต่อการพัฒนาภาพลักษณ์ของโรงเรียนร้อยละ 93.33 และปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจมีความสำคัญต่อการพัฒนาภาพลักษณ์ของโรงเรียนร้อยละ 6.67 โดยเครือข่ายทางการศึกษาของโรงเรียน คำนิยมของผู้ปกครอง การรับรู้ของคนในสังคมที่มีต่อโรงเรียนมีบทบาทสำคัญต่อการระดมทุนเพื่อพัฒนาการศึกษาและเสริมสร้างเสถียรภาพของโรงเรียนได้เป็นอย่างดีซึ่งส่งผลต่อภาพลักษณ์ที่ดีต่อผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมโดยรวม ส่วนปัจจัยทางด้านเทคโนโลยีจะส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของโรงเรียนร้อยละ 92.67 ซึ่งครูมีความเห็นว่าหากโรงเรียนไม่ปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและไม่สามารถใช้ประโยชน์สูงสุดจากสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ได้จะทำให้การรับรู้ด้านภาพลักษณ์และกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนมีแนวโน้มลดลง ทั้งนี้ผู้ปกครองในปัจจุบันรับรู้ข่าวสารและกิจกรรมต่างๆ ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียและช่องทางทางการตลาดแบบออนไลน์มากยิ่งขึ้น ในขณะที่ปัจจัยทางการเมืองและกฎหมายที่เกี่ยวข้องส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของโรงเรียนเพียงร้อยละ 7.33

3. ผลการวิเคราะห์กลยุทธ์การตลาดเพื่อยกระดับภาพลักษณ์ของโรงเรียนเซนต์โยเซฟทิพวัล จังหวัดสมุทรปราการ ประกอบด้วยกลยุทธ์ที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่

3.1 กลยุทธ์การโฆษณาผ่านสื่อออนไลน์ (WT) เป็นกลยุทธ์ที่ได้มาจากการจับคู่สภาพแวดล้อมภายในด้านกิจกรรมส่งเสริมการตลาดอันเป็นสิ่งที่โรงเรียนจะต้องเร่งรัดพัฒนาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสื่อสังคมออนไลน์อันเป็นสภาพแวดล้อมภายนอกที่โรงเรียนมองว่าเป็นภาวะคุกคามการดำเนินงานของโรงเรียน ซึ่งกลยุทธ์ดังกล่าวถือได้ว่าเป็นกลยุทธ์เชิงรับ มีแนวทางการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่

- ส่งเสริมให้ครูนำเสนอภาพและเนื้อหากิจกรรมการดำเนินงานของโรงเรียนผ่านเว็บไซต์ (Website) และเฟซบุ๊ก (Facebook) อย่างน้อยสัปดาห์ละหนึ่งครั้ง โดยนำเสนอภาพกิจกรรมทั้งด้านการพัฒนาครูและการพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้ผู้ปกครองเกิดความเชื่อมั่น

- ขยายช่องทางการประชาสัมพันธ์โรงเรียนผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์เพิ่มเติม เช่น ทวิตเตอร์ (Twitter) หรืออินสตาแกรม (Instagram) เป็นต้น

- ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนเยี่ยมชมหรือศึกษาดูงานในสำนัก/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสื่อสารมวลชนต่างๆ เช่น ช่องรายการทีวี สำนักข่าว เป็นต้น เพื่อสร้างเครือข่ายประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน

3.2 กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ด้วยกิจกรรมละครสัญจร (SO) โดยเป็นกลยุทธ์ที่ได้มาจากการจับคู่สภาพแวดล้อมภายในด้านครูและบุคลากรซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดและจัดได้ว่าเป็นจุดแข็งของโรงเรียน ส่งผลให้ได้รับการยอมรับและความไว้วางใจจากผู้ปกครอง ผสมผสานกับเครือข่ายทางการศึกษาของโรงเรียนทั้งในระดับประเทศและระดับสากลที่ทางโรงเรียนได้รับความร่วมมือในการจัดการศึกษาทั้งในรูปแบบของสมาคมศิษย์เก่า สมาคมโรงเรียนคาทอลิกแห่งประเทศไทยซึ่งเป็นโอกาสที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ด้วยกิจกรรมละครสัญจรถือได้ว่าเป็นกลยุทธ์เชิงรุก มีแนวทางการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่

- ระดมทุนจากเครือข่ายของโรงเรียนหรือสมาคมผู้ปกครองที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อจัดกิจกรรมละครสัญจรเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของครูและนักเรียนโดยเปิดโอกาสให้เครือข่ายผู้สนับสนุนกิจกรรมมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกระยะเพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้สนับสนุนเชิงพาณิชย์ (Commercial Sponsorship) อันส่งผลเชิงบวกต่อโรงเรียนในการเรียนรู้การบริหารจัดการอย่างมืออาชีพจากกลุ่มผู้สนับสนุน

- จัดกิจกรรมละครเพื่อการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ใกล้เคียงโรงเรียน โดยเปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนออกแบบ พัฒนา และจัดละครร่วมกับกลุ่มผู้สนับสนุน โดยคัดเลือกครูและนักเรียนแกนนำที่มีความสามารถพิเศษดำเนินการจัดกิจกรรมดังกล่าวในบทบาทของทีมงานผู้นำรุ่นใหม่ที่มีความสามารถโดดเด่นโดยแต่งตั้งเป็นทีมงานเฉพาะกิจที่เรียกว่า “Young Talent Team of St.Tippawan”

- กำหนดให้การจัดกิจกรรมละครสัญจรเป็นกิจกรรมประจำปีของโรงเรียนที่จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและจัดกิจกรรมดังกล่าวอย่างน้อยปีการศึกษาละหนึ่งครั้งเพื่อเสริมสร้างการรับรู้อัตลักษณ์และภาพลักษณ์ของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

3.3 กลยุทธ์การพัฒนาหลักสูตรสำหรับผู้เรียนยุคใหม่ (ST) เป็นกลยุทธ์ที่ได้มาจากการจับคู่สภาพแวดล้อมภายในด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่โรงเรียนซึ่งมีค่าเฉลี่ย ซึ่งจัดได้ว่าเป็นจุดแข็งของโรงเรียนที่จะต้องนำจุดแข็งดังกล่าวมาพัฒนาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสื่อสังคมออนไลน์อันเป็นสภาพแวดล้อมภายนอกที่โรงเรียนมองว่าเป็นภาวะคุกคามการดำเนินงานของโรงเรียน ซึ่งกลยุทธ์ดังกล่าวถือได้ว่าเป็นกลยุทธ์เชิงป้องกัน มีแนวทางการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่

- สำรวจความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครองเพื่อวิเคราะห์และออกแบบหลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของนักเรียนและผู้ปกครอง

- จัดทำหลักสูตรเฉพาะของโรงเรียนโดยประสานความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางการเรียนรู้/จิตวิทยาเด็กเพื่อร่วมกันวิพากษ์ความเหมาะสมของหลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตรกับพัฒนาการของเด็กโดยการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group)

- จัดทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรในรูปแบบของ After School Program โดยมุ่งเน้นความหลากหลายตามความต้องการของผู้เรียนในลักษณะของการจัดตั้งคลับเพื่อการเรียนรู้ (Learning Club) โดยนำผลการวิเคราะห์ความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครองมาออกแบบกิจกรรมของคลับเพื่อการเรียนรู้

- กำหนดให้ครูประเมินพัฒนาการของผู้เรียนเป็นระยะ (Formative Assessment) โดยมุ่งเน้นการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เพื่อพิจารณาพัฒนาการด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล

3.4 กลยุทธ์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเรียนรู้แนวใหม่ (ST) โดยเป็นกลยุทธ์ที่ได้มาจากการจับคู่สภาพแวดล้อมภายในด้านโครงสร้างทางกายภาพของโรงเรียนอันเป็นสิ่งที่โรงเรียนจะต้องเร่งรัดพัฒนาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสื่อสังคมออนไลน์อันเป็นสภาพแวดล้อมภายนอกที่โรงเรียนมองว่าเป็นภาวะคุกคามการดำเนินงานของโรงเรียน ซึ่งกลยุทธ์ดังกล่าวถือว่าเป็นกลยุทธ์เชิงป้องกัน มีแนวทางการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่

- ปรับห้องเรียนให้เป็นสตูดิโอแห่งการเรียนรู้ (Learning Studio) โดยกำหนดให้มีโครงการนำร่องในกลุ่มสาระต่างๆ เช่น สตูดิโอนวัตกรรมเด็ก สตูดิโอภาษาเพื่อการสื่อสาร สตูดิโอเสริมศึกษา เป็นต้น

- ส่งเสริมให้ครูจัดทำ Online Learning Course หรือ E-Learning ในกลุ่มสาระต่างๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ทุกที่ทุกเวลาและเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนที่สนใจสามารถเรียนรู้ได้ผ่านทางเว็บไซต์หรือช่องทางโซเชียลมีเดียที่โรงเรียนจัดทำขึ้น

สรุป

กลยุทธ์การโฆษณาผ่านสื่อออนไลน์ (Social Media Advertising Strategy) อาทิ เว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพต่อการเสริมสร้างภาพลักษณ์ของโรงเรียนในยุคปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง โดยข้อมูลที่น่าเสนอต่อสาธารณชนจะต้องเน้นที่การเสนอเป้าหมายของหลักสูตรและวิสัยทัศน์ของโรงเรียนซึ่งจะทำให้โรงเรียนได้รับความสนใจจากบุคคลทั่วไปที่ไม่รู้จักองค์กรหรือโรงเรียนมากยิ่งขึ้น (Rayport & Jaworski, 2001) โดยการสื่อสารการตลาดผ่านสื่อออนไลน์มีอิทธิพลต่อการรับรู้คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนต่อผู้ปกครองและนักลงทุนทางการศึกษา ทั้งนี้โรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนจำเป็นต้องอัปเดตข้อมูลความเคลื่อนไหวของกิจกรรมโรงเรียนในเว็บไซต์ของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากผู้ปกครองในยุคปัจจุบันมักทำการสืบค้นสินค้าและบริการทางการศึกษาผ่านสื่อออนไลน์และมีการส่งต่อข้อมูลอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดคุณค่าต่อการรับรู้ของผู้ปกครองและคนทั่วไปอันส่งผลต่อการเพิ่มอัตราการเข้าเรียนของนักเรียน โดยสื่อสังคมออนไลน์ อาทิ เฟซบุ๊ก (Facebook) อิน스타그램 (Instagram) ทวิตเตอร์ (Twitter) ยูทูบ (YouTube)

และไลน์ (Line) เป็นช่องทางการสื่อสารเกี่ยวกับสิทธิพิเศษต่างๆ ที่ผู้ปกครองและนักเรียนให้ความสนใจ (Kennedy, 2014; Sarah & Catherine, 2016) อีกทั้งยังก่อให้เกิดการบอกปากต่อปาก (Word of mouth) หรือพฤติกรรมการบอกต่อ ด้วยการกดไลค์ กดแชร์ ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของโรงเรียน ซึ่งถือเป็นปัจจัยที่สำคัญมากสำหรับผู้ปกครองในการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาให้แก่บุตรหลาน เนื่องจากการได้รับข้อมูลเกี่ยวกับสถานศึกษาในทางบวกจะก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีขึ้นเช่นกัน (ประภาวรรณ ตระกูลเกษมสุข และคณะ, 2560)

อีกทั้งในยุคแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศ โรงเรียนจะต้องเสริมสร้างภาพลักษณ์โดยใช้สื่อและเครือข่ายเพื่อดึงดูดใจผู้ปกครองของนักเรียนทั้งที่อยู่ในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนและผู้ปกครองของนักเรียนที่อยู่ไกลออกไป ดังนั้นสื่อออนไลน์จึงถือเป็นสื่อที่สามารถตอบสนองความต้องการในการสื่อสารการตลาดและสร้างคุณค่าให้แก่โรงเรียนได้เป็นอย่างดี (Uchendu, Nwafor & Nwaneri, 2015) โดยกลยุทธ์การตลาดนั้นมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความภักดีต่อโรงเรียนของผู้ปกครองและช่วยยกระดับภาพลักษณ์ของโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้นได้ (Malik et al., 2015) ในขณะที่การเพิ่มอัตราการเข้าเรียนของผู้เรียนมักเกิดขึ้นจากการสื่อสารการตลาดผ่านการทำโฆษณาทางเว็บไซต์โรงเรียนและคลิปปิดีโอ เนื่องจากสื่อดังกล่าวจะทำให้ผู้ปกครองและผู้สนใจสามารถเห็นภาพรวมในด้านต่างๆ ของโรงเรียน อาทิ สภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ ห้องปฏิบัติการต่างๆ อุปกรณ์กีฬา และเครื่องแบบนักเรียน เป็นต้น อีกทั้งยังเป็นการเสริมสร้างภาพลักษณ์ของโรงเรียนและบุคลากรในโรงเรียนอีกด้วย (Kotler & Keller, 2009; Bowen et al., 2012; Uchendu, 2015)

กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ผ่านละครสัญจร (Roadshow Strategy) โดยคณะครูและนักเรียนจัดกิจกรรมละครสัญจรเพื่อแสดงให้เห็นให้ผู้ปกครองและคนในชุมชนได้เห็นถึงศักยภาพและความสามารถของครูและนักเรียนของโรงเรียน อีกทั้งยังเป็นการประชาสัมพันธ์คุณภาพโรงเรียนอีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Heather Ferragut (2006) พบว่ากลยุทธ์ทางการตลาดที่สำคัญ คือ การจัดกิจกรรมเชิงโฆษณาประจำปีของโรงเรียน (Annual Promotional Event) โดยการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติจะต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ปกครอง คณะผู้บริหารโรงเรียน และควรมีการจ้างทีมงานการตลาดในลักษณะทำงานเป็นช่วงเวลา (Part-time) เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Chih-Lun (2014) พบว่ากลยุทธ์การตลาดภายนอกและการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนเป็นการส่งเสริมการขายที่สามารถคาดการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้ถึงร้อยละ 57.5 โดยการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนส่งผลต่อภาพลักษณ์ของโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง เพราะความสัมพันธ์ที่ดีช่วยให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ช่วยให้ทราบความเคลื่อนไหวหรือความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับทั้งสองฝ่าย ช่วยลดและแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างกัน และช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์แก่ทั้งสองฝ่าย (ชูชาติ พวงสมจิตร, 2560)

กลยุทธ์การสร้างหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้เรียนยุคใหม่ (Modern Quality Curriculum Development Strategy) โรงเรียนเซนต์โยเซฟทิพวัล จังหวัดสมุทรปราการ ให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยมุ่งเน้นการพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมทางวิชาการของนักเรียนโดยคำนึงถึงกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ความต้องการของตลาดแรงงาน ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนตามความถนัดและความสนใจ โดยการพัฒนาหลักสูตรที่มีคุณภาพตอบสนองความต้องการของผู้เรียนยุคใหม่จึงเป็นแนวปฏิบัติทางการตลาดที่

โรงเรียนจะต้องดำเนินการเพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจของผู้ปกครองที่มีต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Uchendu, Nwafor & Nwaneri (2015) พบว่ากลยุทธ์การตลาดที่ช่วยเพิ่มอัตราการเข้าเรียนของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนอันดับแรกคือการจัดโปรแกรมที่มีคุณภาพ (Quality Programmes) อันหมายถึงหลักสูตรและโปรแกรมเชิงวิชาการต่างๆ ที่โรงเรียนจัดทำขึ้นเพื่อให้เกิดการพูดถึงคุณภาพโรงเรียนแบบปากต่อปาก (Danielle, 2014)

กลยุทธ์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเรียนรู้แนวใหม่ (Modern Infrastructure Strategy) เช่น สภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ที่มีความสุข อุปกรณ์การเรียนที่ทันสมัย การจัดชั้นเรียนขนาดเล็กเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ จะช่วยดึงดูดใจผู้ปกครองให้ส่งบุตรหลานเข้าเรียนได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ Reaan & Mornay (2015) พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่เลือกโรงเรียนโดยพิจารณาจากปัจจัยด้านขนาดของห้องเรียน โดยผู้ปกครองให้ความสำคัญกับห้องเรียนขนาดเล็กอันเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุดในการตัดสินใจเลือกโรงเรียนให้กับบุตรหลาน โดยแนวทางการตลาดของโรงเรียนจะต้องใช้แหล่งทรัพยากรเป็นฐานในการดำเนินการทางการตลาดมากกว่าการใช้กลยุทธ์การแข่งขัน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Uchendu, Nwafor & Nwaneri (2015) พบว่ากลยุทธ์การตลาดที่ช่วยเพิ่มอัตราการเข้าเรียนของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนอันดับสองคือการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure Development) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kotler & Fox (1985) พบว่าอุปกรณ์การเรียนการสอนของโรงเรียนสามารถสร้างความประทับใจให้แก่ผู้ปกครอง โดยมีความสัมพันธ์การกำหนดอัตราค่าลงทะเบียน การตัดสินใจในการจ่ายเงินของผู้ปกครอง ทั้งนี้อัตราค่าลงทะเบียนนั้นมีอิทธิพลเป็นอย่างยิ่งต่อการเข้าเรียนของนักเรียน (Onyemaechi, 2013) โดยราคาที่ผู้ปกครองพึงพอใจที่จะจ่ายนั้นสัมพันธ์กับการบริการทางการศึกษาที่โรงเรียนจัดขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2560). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. *Veridian E-Journal*, 10(2) (พฤษภาคม-สิงหาคม), 1342-1354.
- มติชนออนไลน์. (2561). *วิกฤตหนัก ร.ร.เอกชนปิดตัวแล้ว 13 โรง หลังขาดแคลน น.ร. แคมครูทิ้ง ร.ร.เอกชน*. สืบค้นเมื่อ 22 พฤษภาคม 2562, จาก https://www.matichon.co.th/education/news_1031920
- ประภาวรรณ ตระกูลเกษมสุข สิริธร สิ้นจินดาวงค์ และชาลี มณีศรี. (2560). ปัจจัยในการสร้างความภักดีของนักศึกษาต่อสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย: ข้อเสนอจากผู้บริหารสู่การตอบสนองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย. *Veridian E-Journal*, 10(2) (พฤษภาคม-สิงหาคม), 1755-1770.
- Aaker, D. A. (1996). *Building strong brand*. New York: The Free Press.

- Abdullah, Z. (2009). Beyond corporate image: projecting international reputation management as a new theoretical approach in a transitional country. *Int. Journal of Economics and Management*, 3(1), 170–183.
- Bowen, J.D., J.O. Gogo & R. Maswili. (2012). Marketing strategies that attract and increase student enrollment in institutions of higher learning: Case of private universities in Kenya. *2nd Annual Conference Proceedings Kabarak University*.
- Chu, S. C. & Kim, Y. (2011). Determinants of consumer engagement in electronic word-of-mouth (ewom) in social networking sites. *International Journal of Advertising*, 30(1), 47-75.
- Danielle, C.F. (2014). *K-12 private catholic school leaders' perceptions of marketing plans & enrollment management: implications for leadership and enrollment*. Ohio: The Graduate College of Bowling Green State University.
- Dwyer, P. (2007). Measuring the value of electronic word of mouth and its impact in consumer communities. *Journal of Interactive Marketing*, 21(2), 63-79.
- Hidayatun. (2017). Cultural branding as a key in positioning schools: a conceptual model. *Academic Journal of Islamic Studies*, 2(2), 229-246.
- Keller, K. L., (1993). Conceptualizing, measuring, and managing customer-based brand equity. *Journal of Marketing*, 57(1), 1-22.
- Keller, K. L. (2008). *Strategic brand management (3rd ed.)*. New Jersey: Pearson Education.
- Keller, K. L., (2009). Building strong brands in modern marketing communication environment. *Journal of Marketing Communications*, 15(2-3), 139-155.
- Keller, K. L., (2010). Brand equity management in a multichannel, multimedia, retail environment. *Journal of Interactive Marketing*, 24(2), 58-70.
- Kennedy, F. (2014). *Making social media work for your school*. London: University Press.
- Kotler, P., G. Armstrong, J. Saunders & V. Wong. (1999). *Principles of marketing (2nd ed.)*. Europe: Prentice Hall.
- Kotler, P. & Fox, K. (1985). *Strategic marketing for educational institutions*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Kotler, P. & Keller, K. L. (2000). *Marketing management (International ed.)*. New Jersey: Prentice Hall.
- Kotler, P. & K. L. Keller. (2009). *Marketing management (13th ed.)*. New Jersey: Pearson Prentice.

- Malik, S.A., Mushtaq, A., Jaswal, L.H. & Malik, S.A. (2015). Survey on marketing tactics used to build private school image and increase parents' loyalty. *Int. J. Management in Education*, 9(2), 180–199.
- Naik, A. P. & Raman, K. (2003). Understanding the impact of synergy in multimedia communications. *Journal of Marketing Research*, 40(4), 375–388.
- Newsom, D., Turk, J. V. & Kruckeberg, D. (2012). *This is PR: the realities of public relations*. (11th ed.). Belmont, Calif: Wadsworth.
- Nicholas, B. K. (2017). Marketing practices of international schools in a competitive asian context. Lehigh University: Education in Educational Leadership.
- Omboi, B.M. & J.N. Mutali. (2011). Effect of selected marketing communication tools on student enrolment in private universities in Kenya. *European Journal of Business and Management*, 3(3), 172-205.
- Onyemaechi, J. O. (2013). Promoting the demand for private universities in Nigeria: A survey of representative private, private universities Singaporean. *Journal of Business Economics and Management-Studies*, 1(11), 15-22.
- Oplatka, I. (2006). *Marketing for schools*. London: Kogan Page.
- Rayport, F. J. & Jaworski, B.J. (2001). *E-commence*. New York: McGraw Hill.
- Reaan, I. & Mornay, R. L. (2015). Guidelines for the marketing of independent schools in South Africa. *Acta Commer.* 15(1)
- Sarah, B. J. & Catherine, D. M. (2016). *Perceptions of prestige: a comparative analysis of school online media marketing*. Teaching College, Columbia University: National Center for the Study of Privatization in Education.
- Scot, S. V. (1999). The academic as service provides: Is the customer always right. *Journal of Higher Education Policy and Management*, 21(2), 193-202.
- Sharrock, G. (2000). Why students are not just customer. *Journal of Higher Education Policy and Management*, 22(2), 119-164.
- Sinanovic, L. & Pestek, A. (2014). The role of public relations in building the image of higher education institution: The case of school of economics and business in Sarajevo. Conference Proceedings: *International Conference of the Faculty of Economics Sarajevo (ICES)*, 187-199.

- Trusov, M., Bucklin, R. E., & Pauwels, K. (2009). Effect of word-of-mouth versus traditional marketing: findings from an internet social networking site. *Journal of Marketing*, 73(5), 90-102.
- Uchendu, C.C., Nwafor, I. A. & Nwaneri, M. G. (2015). Marketing strategies and students' enrolment in private secondary schools in calabar municipality, cross river state, Nigeria. *International Journal of Education and Practice*, 3(5), 212-223.
- Yoon, S. J., & Kim, J. H. (2001). Is the internet more effective than traditional media? Factors affecting the choice of media. *Journal of Advertising Research*, 41(6), 53-60.

การจัดการการเรียนรู้ของโรงเรียนแบบเครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชน

LEARNING MANAGEMENT OF PARTICIPATORY COMMUNITY SCHOOL NETWORK MODEL

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พินสуда สิริรุ่งศรี

วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
ppinsuda@gmail.com; pinsuda.sir@dpu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) รูปแบบการดำเนินโครงการขยายการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนแบบเครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อสุขภาวะเด็กและเยาวชน และ 2) ผลการดำเนินโครงการขยายการจัดการเรียนรู้แบบเครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อสุขภาวะเด็กและเยาวชน โดยการศึกษาเอกสาร สนทนากลุ่ม สัมภาษณ์ การสังเกต การปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เชิงความคิดเห็น กลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ คณะทำงานฝ่ายบริหารโครงการ 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิโครงการ ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน และผู้ปกครอง จำนวน 152 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการดำเนินโครงการขยายการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนแบบเครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายของโรงเรียนด้วยความสมัครใจแบบไม่เป็นทางการ จำนวน 5 – 7 โรงเรียน ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม 8 ขั้นตอน ได้แก่ การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมติดตามประเมินผล และร่วมชื่นชมผลสำเร็จ ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้สุขภาวะของโรงเรียนร่วมกับผู้ปกครอง และชุมชน โดยมีสถาบันอุดมศึกษาทำหน้าที่สนับสนุนวิชาการ นิเทศ แนะนำ ให้คำปรึกษา และติดตามประเมินผล 2) ผลการดำเนินโครงการเป็นไปตามตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสุข ทั้งกาย จิตใจ สังคม สติปัญญา มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดีขึ้น

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ เครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชน เครือข่ายโรงเรียน การจัดการการศึกษา

ABSTRACT

This research objectives were to study 1) Learning Management Expanding Project of Participatory Community School Network Model, and 2) the operating result of Learning Management Expanding Project of Participatory Community School Network. Documents

study, focus groups discussion, in depth interview, observations, participatory operation, and public hearing seminar are data collected. Purposive samplings are total 152 persons of the project executive team persons, scholars, school administrators, teachers, students, and parents. It was found that 1) the Model of Learning Management Expansion Project of Participatory Community School Network are combined with a concept of network informal integration according to schools' willingness. The network consisting of 5-7 schools spread out participatory responsibility to the schools to think, plan, decision-making, operate, take responsibility, solve problems, monitor, evaluate, and appreciate success together throughout learning health activities between schools, parents and communities on academic supports, supervision, consulting and project monitoring by higher education institutions; 2) the project operating result is successful in accordance with the indicators given. Those results effect on the learners as a whole of their physical, mental, society and intellectual throughout knowledge, skills, attitude and good behavior.

Keywords: Learning management, participatory community network, school network, education administration

บทนำ

การจัดการการเรียนรู้ของโรงเรียนแบบเครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ในโครงการจัดการการเรียนรู้แบบเครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยวิทยาลัยครูศาสตร์มหาวิทาลัยธุรกิจบัณฑิต และเครือข่ายมหาวิทยาลัย องค์กร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้วยการสนับสนุนทุนวิจัยเพื่อศึกษารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2557) และ การวิจัยและพัฒนาารูปแบบเพื่อการขับเคลื่อนสู่สุขภาวะจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ภายใต้ชุดโครงการจัดการการเรียนรู้แบบเครือข่ายการมีส่วนร่วมเพื่อสุขภาวะเด็กและเยาวชน ที่ดำเนินการตั้งแต่ปี 2554 – 2560 จำนวน 4 โครงการ 499 โรงเรียน

ในที่นี้ การจัดการการเรียนรู้แบบเครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การจัดการการเรียนรู้ทั้งในระบบนอกระบบและตามอัธยาศัยตามขั้นตอนการจัดการการเรียนรู้ ทั้งด้านการกำหนดนโยบาย การจัด/พัฒนาหลักสูตร สื่อและเทคโนโลยี การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนของโรงเรียนที่ร่วมกับโรงเรียนเครือข่ายประมาณ 5 โรง ตามบริบทโรงเรียน จากการรวมตัวกันตามความสมัครใจของโรงเรียนด้วยปรัชญา ความเชื่อ สังคมและวัฒนธรรม ปัญหาและความต้องการเดียวกัน พื้นที่ใกล้เคียงกัน หรือสังกัดเดียวกัน ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ด้วยแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่เชื่อมโยงกันอย่างต่อเนื่องทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย จนตลอดชีวิต เป็น

การศึกษาจากฐานรากที่ฟังเสียงประชาชน (พิณสุตา สิริธรรังศรี, 2555) โดยใช้หลักและกระบวนการมีส่วนร่วม 8 ขั้นตอน เป็นแกนการดำเนินงานกล่าวคือ การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมติดตามประเมินผล และร่วมชื่นชม จัดการเรียนรู้ตามความต้องการของพ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชน

ผลการดำเนินโครงการที่ผ่านมา พบว่า การดำเนินงานเป็นไปตามตัวชี้วัดของแต่ละโครงการที่กำหนดไว้ ทั้งด้าน 1) ปัจจัยการมีส่วนร่วมทั้งภายในสถานศึกษา และนอกสถานศึกษา ได้แก่ กรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น นโยบาย หลักสูตร สื่อการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ 2) กระบวนการดำเนินงานด้วยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน 8 ขั้นตอน 3) ผลผลิตผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ เจตคติและพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น 4) ผลลัพธ์ ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่สูงขึ้น ชุมชนและสังคมสงบสุข 5) ผลกระทบ เกิดการขยายผลการดำเนินงานทั้งด้านนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และความมั่นคงในพื้นที่ (พิณสุตา สิริธรรังศรี, 2556; 2559; 2560; กล้า ทองขาว, 2559)

อย่างไรก็ตาม การดำเนินโครงการดังกล่าว แม้ว่า จะมีบางหน่วยงาน และสถานศึกษานำรูปแบบและวิธีการจัดการเรียนรู้แบบเครือข่ายการมีส่วนร่วมไปใช้ แต่ยังคงอยู่ในวงแคบเมื่อเปรียบเทียบกับเชิงจำนวนสถานศึกษาและพื้นที่โดยภาพรวม และเป็นเพียงการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเชิงการขับเคลื่อนในบางพื้นที่ จึงได้มีการขยายการดำเนินงานโดยโครงการขยายการจัดการการเรียนรู้แบบเครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อสุขภาวะเด็กและเยาวชน ในปี 2560 – 2562 ขึ้น

ดังนั้น เพื่อให้ทราบรูปแบบการดำเนินโครงการฯ ทั้งด้านแนวคิด หลักการ กระบวนการดำเนินงาน ผลผลิตและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น เพื่อการพัฒนาและนำรูปแบบไปขยายผลต่อไป จึงได้จัดให้มีการวิจัยรูปแบบการดำเนินโครงการขยายการจัดการการเรียนรู้แบบเครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อสุขภาวะเด็กและเยาวชนขึ้น

บททวนวรรณกรรม

การจัดการการเรียนรู้แบบเครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชน มีการดำเนินงานสืบเนื่องมาจากผลการศึกษาจากระบบการศึกษาทางเลือกที่เหมาะสมกับสุขภาวะของคนไทย ด้วยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) โดย วรากรณ์ สามโกเศศ และคณะ (2553) ด้วยแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่เชื่อมโยงกันอย่างต่อเนื่องทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย จวบจนตลอดชีวิต เป็นการศึกษาจากฐานรากที่ฟังเสียงประชาชน (พิณสุตา สิริธรรังศรี, 2555) โดยใช้หลักและกระบวนการมีส่วนร่วม 8 ขั้นตอน เป็นแกนการดำเนินงานกล่าวคือ การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมติดตามประเมินผล และร่วมชื่นชม จัดการเรียนรู้ตามความต้องการของพ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชน โดยองค์กรในชุมชนด้วยโครงการนำร่องการจัดการศึกษาโดยองค์กรในชุมชนเพื่อสุขภาวะของคนไทย (2554 – 2555) และพัฒนาเป็นโครงการจัดการการ

เรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อสุขภาวะเด็กและเยาวชนอย่างยั่งยืน (2556 – 2557) สานต่อด้วยโครงการจัดการการเรียนรู้แบบเครือข่ายการมีส่วนร่วมเพื่อสุขภาวะเด็กและเยาวชน (2558 – 2559) และโครงการจัดการการเรียนรู้แบบเครือข่ายการมีส่วนร่วมสู่โรงเรียนสุขภาวะในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (2559 – 2560) ตามลำดับ ในเวลาต่อมา รายละเอียดของแนวทางการมีส่วนร่วมดังกล่าวโดยสรุป (พิณสุตา สิริรังศรี, 2555; 2559; 2561) ดังนี้

ร่วมคิด เป็นการสร้างความเห็นร่วมและคิดร่วมกัน กล่าวคือ ก่อนการดำเนินงานใดๆ โดย โรงเรียนมีการจัดทำประชาคม ครู ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษา พ่อแม่ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และผู้มี ส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน เพื่อรับทราบปัญหาและความต้องการของผู้เรียน พ่อแม่ผู้ปกครอง และชุมชน และกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาร่วมกัน เพื่อกำหนดทิศทางการบริหารจัดการศึกษาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ

ร่วมวางแผน มีการวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน ตามการจัดทำประชาคม ทั้งแผนกลยุทธ์ แผนพัฒนา แผนปฏิบัติการ และมีการกำหนดโครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน พ่อแม่ผู้ปกครอง และชุมชนร่วมกัน

ร่วมตัดสินใจ เมื่อมีกิจกรรมใดที่ต้องฟังความเห็นและตัดสินใจร่วมกันที่มีผลกระทบต่อการบริหารจัดการและส่วนได้ส่วนเสียของผู้เรียนและประชาชน ครู ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษา พ่อแม่ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะมีการตัดสินใจร่วมกันบนพื้นฐานของข้อมูลของสถานศึกษาและชุมชน

ร่วมดำเนินการ เมื่อมีแผนงาน โครงการ หรือข้อตกลงใดร่วมกัน โรงเรียนและชุมชนมีการแบ่งงานหรือการมอบหมายการดำเนินงานนั้นๆ ที่เกิดจากการคิดร่วมกัน วางแผนร่วมกันแล้ว ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา พ่อแม่ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และผู้มีส่วนได้เสีย มีการดำเนินงานในกิจกรรมนั้นๆ ตามภารกิจหน้าที่ที่มีการมอบหมายและกำหนดไว้ร่วมกัน

ร่วมรับผิดชอบ เมื่อมีกิจกรรมที่ต้องดำเนินการและมีผลของการดำเนินงานเกิดขึ้นทั้งด้านบวกและด้านลบ ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา พ่อแม่ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และผู้มีส่วนได้เสีย จะมีการรับผิดชอบในผลที่เกิดขึ้นร่วมกัน โดยไม่ทอดทิ้งให้เป็นความรับผิดชอบของผู้ใดผู้หนึ่ง ความรับผิดชอบดังกล่าวเป็นไปตามระดับของความรับผิดชอบ เช่น กรรมการมีหน้าที่กำกับ ให้คำปรึกษาและสนับสนุน ผู้บริหารมีหน้าที่บริหารงาน ครูมีหน้าที่สอน จัดประสบการณ์และพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน พ่อแม่ผู้ปกครอง มีหน้าที่อบรมสั่งสอนและติดตามพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ภูมิปัญญาทำหน้าที่ช่วยสอน ชุมชนทำหน้าที่สนับสนุนช่วยเหลือกิจกรรมการเรียนรู้ ระดมทรัพยากร เป็นต้น ต่างปฏิบัติและรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นร่วมกัน และเมื่อมีผลกระทบใดๆ เกิดขึ้นต่างร่วมรับผิดชอบในผลการปฏิบัตินั้น โดยไม่ปฏิเสธความรับผิดชอบว่าเป็นของผู้ใดผู้หนึ่ง

ร่วมแก้ปัญหา เมื่อมีปัญหาอันเกิดจากการบริหารจัดการหรือดำเนินงาน ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้เสีย มีการหาทางแก้ปัญหาดังกล่าวร่วมกันให้ลุล่วงด้วยดี โดยไม่ปล่อยให้เป็นภาระของผู้หนึ่งผู้ใด แต่เป็นการแก้ปัญหาร่วมกัน

ร่วมติดตามประเมินผล ระหว่างการดำเนินงานและหลังการดำเนินงาน ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา พ่อแม่ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และผู้มีส่วนได้เสีย มีการติดตามและประเมินผลเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาางานร่วมกัน ในกิจกรรมการประเมินผลการเรียน พ่อแม่ผู้ปกครอง หรือภูมิปัญญา สามารถเข้ามามีส่วนในการประเมินผู้เรียนด้วย

ร่วมชื่นชมผลสำเร็จ เมื่อเกิดผลผลิต ผลลัพธ์ หรือความสำเร็จอันเกิดจากการบริหารจัดการร่วมกัน ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา พ่อแม่ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และผู้มีส่วนได้เสีย มีความพึงพอใจและชื่นชมในผลสำเร็จนั้นๆร่วมกัน เช่น การร่วมแสดงความยินดี การยกย่องให้เกียรติกันและกัน การมอบรางวัล ฯลฯ ตลอดจนการถอดบทเรียนและเผยแพร่ผลการดำเนินงานร่วมกัน

ในการมีส่วนร่วมดังกล่าว มีน้ำหนักของการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน ตามบริบทของโรงเรียนและชุมชนนั้นๆ เช่น โรงเรียนที่อยู่ในเมืองหรือโรงเรียนใหญ่ที่มีบุคลากรของโรงเรียนและกรรมการสถานศึกษาที่มีความพร้อมสมบูรณ์ตามสาขาอาชีพลักษณะของการมีส่วนร่วมที่สำคัญคือ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมรับผิดชอบ ร่วมติดตามประเมินผลและร่วมชื่นชม จะมีค่อนข้างมากกว่ากิจกรรมการมีส่วนร่วมอื่น และหากเป็นโรงเรียนขนาดเล็กในชนบท การมีส่วนร่วมในเรื่องของการร่วมคิด ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมชื่นชม จะโดดเด่นค่อนข้างมาก และมีภาพของการผนึกกำลังกันทำงานค่อนข้างสูง

สำหรับสาระของมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 2 ประเภท คือ 1) การมีส่วนร่วมด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ และ 2) การมีส่วนร่วมด้านกายภาพ ตามศักยภาพและความพร้อม กล่าวคือ

การมีส่วนร่วมด้านการบริหารจัดการการเรียนรู้ เป็นรูปแบบใหม่ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในการจัดการศึกษาปัจจุบัน ได้แก่ การกำหนดประเด็นปัญหาและความต้องการทางการศึกษาร่วมกัน จากการร่วมประชุมในฐานะกรรมการสถานศึกษา การร่วมประชาพิจารณ์ หรือการประชุมรายประเด็นของโรงเรียน 2) การจัดทำหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในการกำหนดและพัฒนาหลักสูตรหรือสาระของหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและความต้องการ โดยเฉพาะหลักสูตรสถานศึกษาในด้านสังคม วัฒนธรรม หรือการงานและอาชีพ ที่ชุมชนมีความถนัด การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการปฏิบัติร่วมกัน เช่น การเป็นครูภูมิปัญญา การร่วมสอนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการให้คะแนนการเรียนการสอนของภูมิปัญญาที่มาช่วยสอนในโรงเรียน การร่วมกำหนดมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษา การกำกับ ติดตาม และประเมินผลการเรียนรู้ ในลักษณะเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น การสะท้อนความเห็นในที่ประชุม หรือผ่านครูผู้สอน รายงานแบบบันทึกความเห็นของผู้ปกครอง และการปรับปรุงพัฒนาและการถอดบทเรียนจากการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว

การมีส่วนร่วมด้านกายภาพ การมีส่วนร่วมด้านกายภาพเป็นการมีส่วนร่วมของชุมชนในวิถีดั้งเดิมของการศึกษาไทย โดยเฉพาะการบริหารโรงเรียนในชนบทที่เมื่อต้องการทรัพยากรใดๆ ก็ขอความร่วมมือจากชุมชน ดังได้แก่ การร่วมระดมทรัพยากร ได้แก่ เงิน อาคารสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์ และอื่นๆที่เกี่ยวข้อง และ

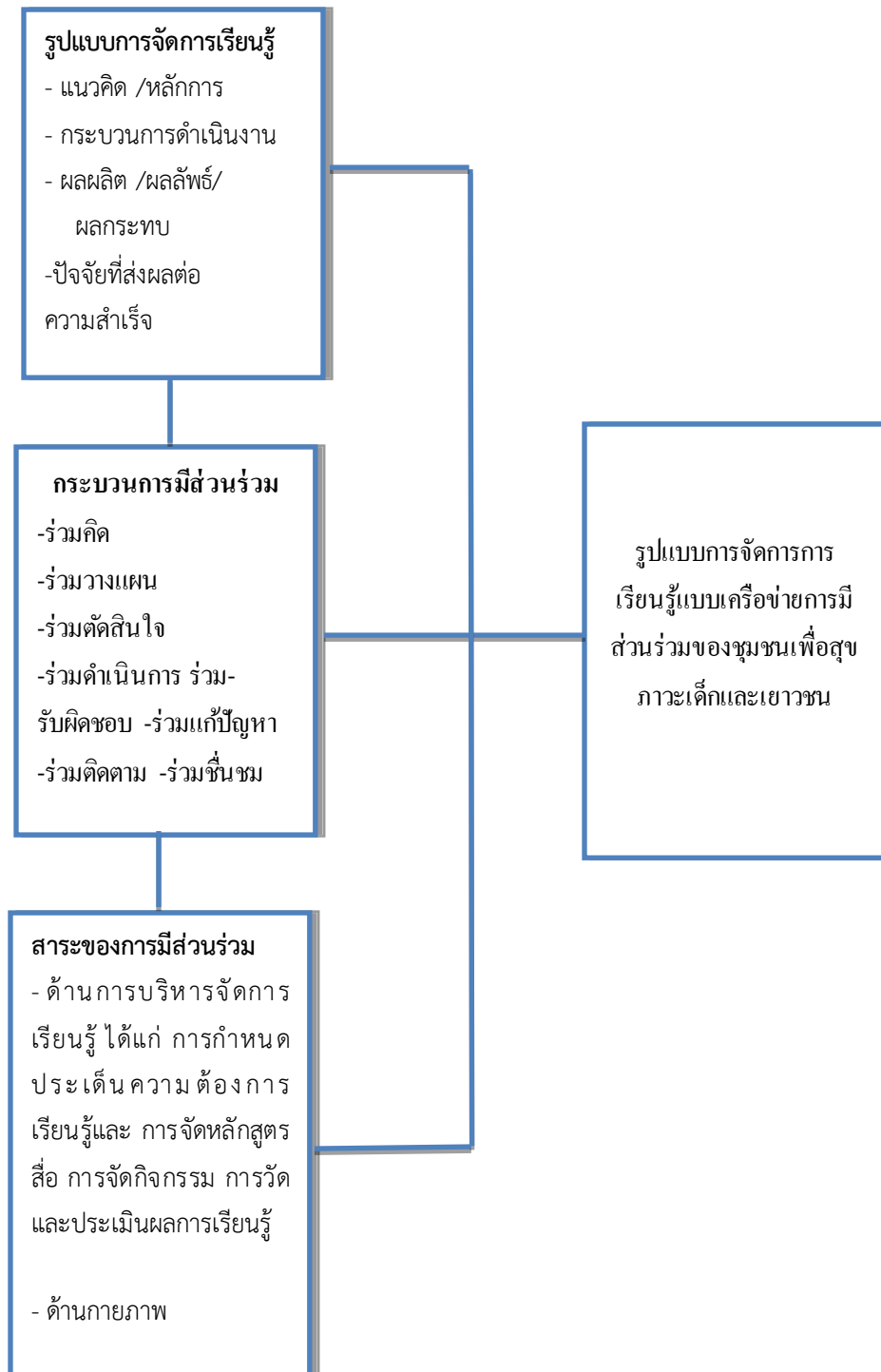
การร่วมสนับสนุนทรัพยากร ได้แก่ การสนับสนุนครูและบุคลากรเพื่อช่วยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
เงิน อาคารสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์และอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินโครงการขยายการจัดการการเรียนรู้แบบ เครือข่ายการมีส่วนร่วมของ
ชุมชนเพื่อสุขภาวะเด็กและเยาวชน
2. เพื่อศึกษาผลการดำเนินโครงการขยายการจัดการการเรียนรู้แบบเครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชน
เพื่อสุขภาวะเด็กและเยาวชน

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการจัดการการเรียนรู้แบบเครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย แนวคิด หลักการ
กระบวนการดำเนินงาน ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ โดยใช้กระบวนการมี
ส่วนร่วม 8 ขั้นตอน ได้แก่ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมแก้ปัญหา
ร่วมติดตามประเมินผล และร่วมชื่นชม โดยมีสาระของการมีส่วนร่วมในด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ และด้าน
กายภาพ ดังนี้

ภาพที่ 1: กรอบแนวคิดการวิจัย

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย เป็นบุคลากรในโครงการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากโครงการ ได้แก่ คณะทำงานฝ่ายบริหารจัดการโครงการ ผู้ทรงคุณวุฒิประจำภาคและจังหวัด ผู้บริหารโรงเรียนที่ทำหน้าที่ ประธานเครือข่าย ครูผู้รับผิดชอบโครงการ นักเรียนแกนนำ และผู้ปกครองแกนนำ

กลุ่มตัวอย่าง คัดเลือกแบบเจาะจง จากคณะทำงานและเครือข่ายในโครงการ จำนวน 30 เครือข่าย ได้แก่ คณะทำงานฝ่ายบริหารจัดการโครงการ จำนวน 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิประจำโครงการจำนวน 10 คน ผู้บริหารโรงเรียนที่ทำหน้าที่ประสานเครือข่าย จำนวน 30 คน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 30 คน นักเรียนแกนนำ 30 คน และผู้ปกครองแกนนำ 30 คน รวม 152 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสังเกตแบบมีโครงสร้าง แบบสัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม และแบบสังเกต

การรวบรวมข้อมูล ด้วยตนเองการสังเกตแบบมีโครงสร้าง การสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม การสังเกตจากการร่วมปฏิบัติการในทุกกิจกรรมของโครงการที่ฝ่ายบริหารจัดการโครงการกำหนดขึ้น ได้แก่ การจัดทำคู่มือ การประชุมชี้แจงการดำเนินโครงการ การนิเทศ ติดตามและประเมินผล การสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การประชุมปฏิบัติการถอดบทเรียน การสัมมนาสรุปบทเรียน และการประชุมปฏิบัติการสังเกตแบบมีโครงสร้าง

การวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

การนำเสนอผลการวิจัย เป็นความเรียงประกอบแผนภาพ

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพและรูปแบบการจัดการการเรียนรู้ของโรงเรียนแบบเครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นดังนี้

1.1 แนวคิด การจัดการการเรียนรู้แบบเครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชนอยู่บนพื้นฐานการรวมตัวกันของโรงเรียนที่มีปรัชญา และความเชื่อร่วมกันว่า เด็กและเยาวชนหรือผู้เรียนมีความสามารถเรียนรู้ได้ทั้งในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตั้งแต่เด็กจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ มิใช่ความรับผิดชอบของคนใดคนหนึ่ง หรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง แต่ต้องเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของทุกฝ่าย ตั้งแต่ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันศาสนา องค์กรต่างๆ และสถาบันอื่นที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้น การรวมตัวกันของโรงเรียน จึงเป็นไปด้วยความสมัครใจของโรงเรียนร่วมกับพ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชน เพื่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีความสุข ทั้งด้านกาย จิต สังคมและสติปัญญา โดยใช้หลักและกระบวนการมีส่วนร่วม 8 ขั้นตอน เป็นกลไกการขับเคลื่อน ในลักษณะคิดเอง ทำเอง และแก้ไขกันเอง ให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน เป็นการจัดการศึกษาจากฐานรากอันเป็นพื้นฐานดั้งเดิมของสังคมไทย

1.2 หลักการ โดยมีหลักการดำเนินงาน ดังนี้

1.2.1 หลักความเชื่อถือและไว้วางใจ (Believe and Trust) ความเชื่อถือและความไว้วางใจ เป็นหลักสำคัญประการแรกของโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในชุมชนและท้องถิ่น ซึ่งหมายถึง ผู้บริหาร ครูและบุคลากรใน

โรงเรียนที่ต้องมีความเชื่อถือน่าไว้วางใจในการทำงานร่วมกับชุมชนและท้องถิ่น ว่าชุมชนและท้องถิ่นสามารถร่วมทำงาน พัฒนาการศึกษาร่วมกับโรงเรียนได้ ให้เกียรติ ไว้วางใจ และยอมที่จะให้ชุมชนและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ได้ตามความพร้อม และศักยภาพของชุมชนและท้องถิ่นนั้น

2.2.1 หลักการมีส่วนร่วมทางการศึกษา (Participatory of education) การมีส่วนร่วมถือ (เป็นหลักและปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ของโรงเรียน ด้วยความเชื่อว่า โรงเรียนมีอาจอยู่อย่างโดดเดี่ยวในชุมชนได้ และไม่อาจพัฒนาบุคลากรของคนในชุมชนและท้องถิ่นให้บรรลุผลได้ หากชุมชนและท้องถิ่นไม่ร่วมมือ การมีส่วนร่วมดังกล่าวนี้ ประกอบด้วย การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมติดตามประเมินผล และร่วมชื่นชมผลสำเร็จร่วมกัน น้ำหนักของการมีส่วนร่วมขึ้นอยู่กับบริบทของโรงเรียนและศักยภาพของชุมชนและท้องถิ่นนั้นๆ

1.2.3 หลักการกระจายอำนาจทางการศึกษาด้วยความรับผิดชอบ (Decentralization of education on responsibility) การกระจายอำนาจทางการศึกษาเป็นเสมือนเส้นเลือดของการจัดการศึกษา ด้วยความเชื่อว่า การจัดการศึกษาจะสำเร็จได้อยู่ที่ห้องเรียนและโรงเรียนโดยการฟังความเห็นและการสนับสนุนของชุมชนและท้องถิ่น ว่าต้องการให้บุคลากรเป็นอย่างไร เรียนรู้เรื่องอะไร และต้องการการสนับสนุนอะไรที่ทำให้บุคลากรได้รับการพัฒนาตามนโยบายและเป้าหมายทางการศึกษา เป็นการจัดการศึกษาที่เกิดจากฐานราก โดยมีส่วนกลางให้การสนับสนุนส่งเสริม

1.2.4 หลักการเสริมพลัง (Empowerment) การที่จะให้ชุมชนและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการพัฒนาบุคลากร การเสริมพลังแก่ชุมชนและท้องถิ่นเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็น เพื่อให้ชุมชนและท้องถิ่นเรียนรู้ไปด้วยกันกับโรงเรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างโรงเรียน ชุมชนและท้องถิ่น อีกทั้งจะทำให้ช่องว่างทางการศึกษาระหว่างโรงเรียน ชุมชนและท้องถิ่นลดลง

1.2.5 หลักการบูรณาการ (Integration) การบูรณาการเพื่อการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ เป็นเรื่องที่สำคัญโดยเฉพาะการจัดการศึกษาปัจจุบันที่การศึกษามีใช้เป็นเรื่องของผู้ใดผู้หนึ่ง หรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง การบูรณาการในที่นี้ เป็นทั้ง 1) การบูรณาการเชิงโครงสร้างได้แก่ การบูรณาการนโยบาย คน งาน และทรัพยากรในการจัดการศึกษาร่วมกัน และ 2) การบูรณาการเชิงเนื้อหาสาระ ได้แก่ การบูรณาการการเรียนรู้ในแต่ละวิชาเชื่อมโยงกับสาระภายในชุมชนและท้องถิ่น เช่น การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ของชุมชนและท้องถิ่น การเรียนรู้เรื่องของทักษะอาชีพ การเรียนรู้ศาสนาและวัฒนธรรมในท้องถิ่น ที่สามารถนำครุภูมิปัญญาช่วยสอน หรือการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและท้องถิ่นเป็นแหล่งจัดการเรียนรู้ เป็นต้น

1.2.6 หลักการตรวจสอบและถ่วงดุลซึ่งกันและกัน (Check and balance) การตรวจสอบและถ่วงดุล เป็นหลักสำคัญของการทำงานในระดับชุมชนและท้องถิ่น การตรวจสอบในที่นี้ มิใช่เรื่องของการ

จับผิดแต่เป็นเรื่องของการทำงานร่วมกันและรับรู้ผลการทำงานร่วมกันที่เมื่อใดเกิดปัญหาจะได้แก้ไขปัญหาร่วมกันที่เชื่อมโยงกับหลักของการมีส่วนร่วมข้างต้น

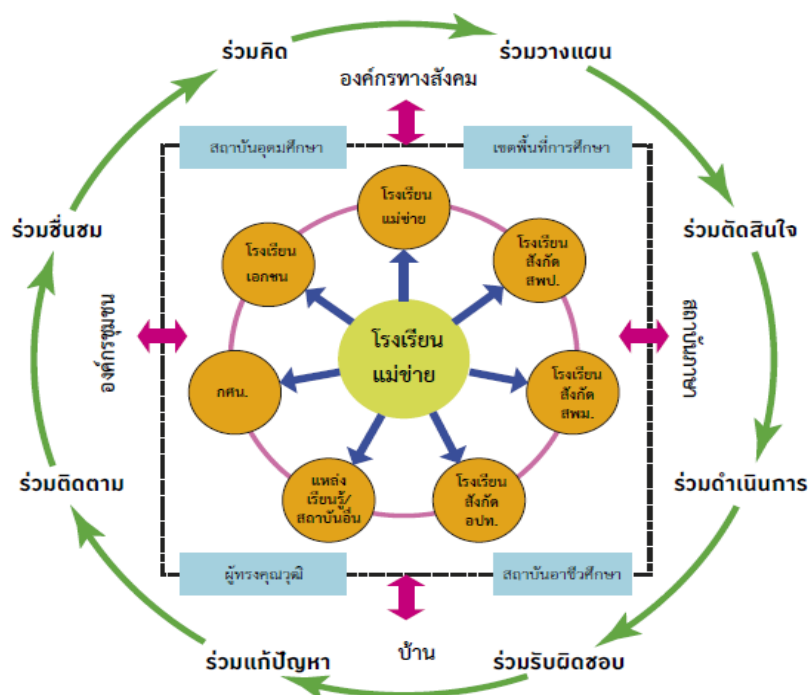
1.3 กระบวนการดำเนินงาน

1.3.1 ด้านเป้าหมายการดำเนินงานในโครงการ กำหนดตามเป้าหมายสุขภาวะ 10 ปี ของ สสส. และการปฏิรูปการศึกษา ประกอบด้วยประเด็นสุขภาวะและการเรียนรู้ 5 ประเด็น คือ 1) ด้านความตระหนักและการลดอัตราการสูบบุหรี่ 2) ด้านความตระหนักและการรับประทานอาหารถูกหลักโภชนาการ และการลดภาวะโรคอ้วน 3) ด้านความตระหนักและลดปัญหาสุขภาวะทางเพศ 4) ด้านคุณธรรมจริยธรรม และ 5) ด้านคุณภาพการศึกษา ที่เชื่อมโยงกับสุขภาวะในทุกโครงการ ยกเว้นโครงการนำร่องการจัดการศึกษา ฯ ทั้งนี้ ได้กำหนดตัวชี้วัดการดำเนินงานตามสาระโครงการนั้นๆ ภายใต้การจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้วยการจัดและพัฒนาหลักสูตร การจัดทำรายวิชา คู่มือการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน ฯลฯ การจัดทำคู่มือการดำเนินงาน การประชุมชี้แจง การนิเทศ ติดตาม ประเมินผล การสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การถอดบทเรียน และสัมมนาสรุปบทเรียน ตลอดจนการอำนวยความสะดวกตามบริบทของโครงการในแต่ละโครงการ โดยให้สถานศึกษา/เครือข่ายสถานศึกษา จัดทำโครงการ (ย่อย) ด้านสุขภาวะตามเป้าหมายที่สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนและชุมชน เสนอไปยังฝ่ายบริหารโครงการเพื่อพิจารณาอนุมัติและดำเนินการตามสัญญาที่กำหนด ในแต่ละโครงการ

1.3.2 ด้านการบริหารและการดำเนินงานโครงการ กำหนดให้มีฝ่าย 1) บริหารโครงการ ทำหน้าที่กำหนดทิศทาง บริหารจัดการ สนับสนุนส่งเสริมทางวิชาการ และการติดตามประเมินผล ในภาพรวม 2) ผู้ทรงคุณวุฒิระดับภาค/จังหวัด ที่เป็นเครือข่ายมหาวิทยาลัย และหรือผู้ทรงคุณวุฒิความรู้ความเชี่ยวชาญในพื้นที่ ทำหน้าที่ ช่วยเหลือทางวิชาการ นิเทศ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานในพื้นที่ (โรงเรียน/ชุมชน/เครือข่าย) และ 3) ระดับโรงเรียน/เครือข่าย ทำหน้าที่ดำเนินโครงการตามที่กำหนด ในรูปของคณะกรรมการแบบมีส่วนร่วมทั้งบุคลากรภายในและนอกสถานศึกษา และตัวแทนชุมชน

ในการนี้ พบว่า โรงเรียนรวมตัวกันเป็นเครือข่าย จำนวน 30 เครือข่าย 160 โรงเรียน ในพื้นที่ 10 จังหวัด ได้แก่ สุรินทร์ มหาสารคาม ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง ลพบุรี สมุทรสาคร และนครศรีธรรมราช ดำเนินการระหว่างธันวาคม 2560 – มีนาคม 2562 โดยยึดเป้าหมายการดำเนินงานด้านสุขภาวะและการเรียนรู้ 5 ด้าน ด้วยกระบวนการบริหารจัดการ การสนับสนุนส่งเสริมดังเช่น โครงการที่ผ่านมา ทั้งการจัดทำคู่มือการดำเนินงาน ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ การพัฒนาและอนุมัติโครงการย่อยของแต่ละเครือข่ายที่สอดคล้องกับบริบทของเครือข่ายและสถานศึกษา การจัดการความรู้ การนิเทศ ติดตามและประเมินผล การสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การประชุมปฏิบัติการถอดบทเรียน การจัดพิมพ์และเผยแพร่ผลการดำเนินงาน และการสัมมนาสรุปบทเรียน

รูปแบบการจัดการการเรียนรู้ของโรงเรียนแบบเครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชน ปรากฏภาพที่ 2 ต่อไปนี้

ภาพที่ 2: การจัดการการเรียนรู้ของโรงเรียนแบบเครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชน

2. ผลการศึกษาผลการดำเนินโครงการขยายการจัดการการเรียนรู้แบบเครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อสุขภาวะเด็กและเยาวชน

2.1 ผลผลิตและผลลัพธ์ พบว่า เครือข่ายมีการดำเนินโครงการตามเป้าหมายและตัวชี้วัดที่ได้กำหนดไว้ กล่าวคือ ทุกเครือข่ายมีการวิเคราะห์ร่วมกันและจัดทำโครงการครอบคลุมเป้าหมายสุขภาวะ ทั้ง 5 ด้าน พร้อมกิจกรรมการดำเนินงานที่สอดคล้องกับเป้าหมาย ชัดเจนในด้านทักษะการเรียนรู้ ทักษะชีวิต ทักษะสุขภาพ คุณธรรมจริยธรรม และสำนึกรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ผ่านกระบวนการจัดการการเรียนรู้ โดยมีผลผลิตหลักสูตรคู่มือครู/แผนการจัดการเรียนรู้/สื่อการเรียนรู้ ด้านโรงเรียนสุขภาวะ ที่สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนและชุมชนสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนเครือข่ายทุกแห่ง โรงเรียนทุกโรงเรียนมีความร่วมมือกับครอบครัวและชุมชนจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย และปลอดภัยมุข มีกระบวนการส่งเสริมเพื่อสร้างครอบครัวเป็นสุขผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เรียน ครูและผู้ปกครอง ได้แก่ สัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว พึ่งพาตนเองได้ ลดและป้องกันปัจจัยความเสี่ยงด้านสุขภาวะ มีการร่วมมือกับชุมชนในการเป็นแบบอย่างและร่วมมือกันส่งเสริมสุขภาวะของผู้เรียน เด็กและเยาวชน มีผลผลิตสื่อการเรียนรู้ด้านสุขภาวะที่สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนและชุมชนสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับเครือข่ายโรงเรียนทุกแห่ง นักเรียนแกนนำด้านการเรียนรู้สุขภาวะสามารถเป็นตัวแทนโรงเรียนในการดำเนินกิจกรรมด้านสุขภาวะของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีผู้ปกครองและตัวแทนชุมชนแกนนำที่สามารถร่วมกิจกรรมกับโรงเรียนและเชื่อมโยงสู่บ้าน วัด มัสยิด และชุมชน เกิดความร่วมมือกันทำกิจกรรมด้านสุขภาวะใน

ชุมชนอย่างเป็นองค์รวมและมีเอกภาพ ระหว่างโรงเรียน บ้าน วัด มัสยิด และชุมชน ด้วยการสนับสนุนของสถาบันอุดมศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างใกล้ชิดผู้เรียนเป้าหมายของโครงการ ถึงร้อยละ 70 ของแต่ละโรงเรียน มีสุขภาพะทั้งด้านกาย จิต สังคม และสติปัญญาดีมีแนวโน้มสูงขึ้น

นอกจากนั้น พบว่า นักเรียนในพื้นที่โครงการที่ห่างไกลชุมชนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์และมีผลงานจากการปฏิบัติจริงอย่างชัดเจนจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ของโครงการที่คาดว่าจะสามารถต่อยอดการเรียนรู้ของตนต่อไปได้ในโอกาสต่อไป เช่น เครือข่ายโรงเรียนหมีเหล่าน้อย และเครือข่ายบ้านหนองบัว จังหวัดมหาสารคาม เครือข่ายหนองหมื่นถ่านวิทยา จังหวัดร้อยเอ็ด เครือข่ายโคกใหญ่วิทยา จังหวัดกาฬสินธุ์ เครือข่ายโรงเรียนบ้านหนองไม้ถี้ จังหวัดสุรินทร์ เครือข่าย เครือข่ายโรงเรียนวัดท่าชุมชุม จังหวัดอ่างทอง เครือข่ายบ้านทุ่งทอง จังหวัดลพบุรี เครือข่ายโรงเรียนบ้านเกาะปราง เครือข่ายโรงเรียนวัดทุ่งไผ่ และเครือข่ายโรงเรียนวัดเขาวังครุ (วันครู 2501) จังหวัดนครศรีธรรมราช การทำงานท่ามกลางความหลากหลายทางด้านศาสนาแต่ทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข เช่น เครือข่ายลุ่มพลีชนูปถัมภ์ พระนครศรีอยุธยา ความโดดเด่นในกิจกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมที่บูรณาการการศึกษาและสุขภาพะของเครือข่ายบ้านหนองบัว จังหวัดมหาสารคาม เครือข่ายโรงเรียนขิงคะทิวศิลป์ ความร่วมมือของผู้ปกครองและชุมชนในทุกเครือข่าย โดยเฉพาะเครือข่ายบ้านดอนแรด จังหวัดสุรินทร์ เครือข่ายโรงเรียนบ้านสันดาป จังหวัดสมุทรสาคร ฯลฯ อีกทั้งยังพบว่า นักเรียนมีการบูรณาการการเรียนรู้สุขภาพะกับวิชาชีพเข้าด้วยกัน ส่งผลต่อการมีรายได้ระหว่างเรียนและนำไปสู่ความสุขจากการเรียนรู้ เช่น การฝึกและขายแฮมพ้ออ์ของเครือข่ายบ้านหมีเหล่าน้อย การทำสมุนไพรดูแลสุขภาพะของเครือข่ายโรงเรียนชุมชนบ้านป่าแดง เป็นต้น ที่โดดเด่น คือการรวมตัวในการเรียนรู้ร่วมกันของนักเรียนต่างโรงเรียนที่ตระหนักถึงความสำคัญของสุขภาพะของตนเองที่เชื่อมโยงไปยังครอบครัวและชุมชน เช่น กิจกรรมการดูแลช่วยเหลือผู้อาวุโสในชุมชนของนักเรียน ผ่านกระบวนการคิดร่วมกัน ทำร่วมกัน รับผิดชอบร่วมกัน และชื่นชมผลการดูแลผู้อาวุโสร่วมกัน เป็นการฝึกความรับผิดชอบต่อเด็กและเยาวชนที่มีต่อตนเอง ครอบครัวและชุมชน ที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนในที่สุด

อย่างไรก็ตาม เครือข่ายยังคงมีปัญหาดำเนินงาน เกี่ยวกับภาระงานของโรงเรียนและตามที่ดินสังกัดกำหนด ในการนี้ หากเครือข่ายและสถานศึกษาทำความเข้าใจกับครูและบูรณาการงานตามเป้าหมายของโครงการเข้าสู่การจัดการเรียนรู้ปกติ ก็จะทำให้หลายปัญหาดังกล่าวไปได้ ทั้งนี้ เพราะภารกิจตามเป้าหมายสาระของโครงการทั้ง 5 ด้าน ทั้งด้านความตระหนักและการลดอัตราการสูบบุหรี่ ด้านความตระหนักและการรับประทานอาหารถูกหลักโภชนาการและการลดภาวะโรคอ้วน ด้านความตระหนักและลดปัญหาสุขภาพะทางเพศ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านคุณภาพการศึกษา ที่เชื่อมโยงกับสุขภาพะในทุกโครงการเป็นสาระเป้าหมายที่โรงเรียนต้องดำเนินการเพื่อพัฒนาสุขภาพะผู้เรียนทั้งด้านกาย จิต สังคมและสติปัญญาเป็นปกติอยู่แล้ว อีกทั้ง การดำเนินโครงการดังกล่าวเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการการเรียนรู้ที่เน้นตัวผู้เรียนได้เข้มแข็งขึ้นกว่า เครือข่ายและสถานศึกษาที่ไม่ได้ดำเนินโครงการดังกล่าวนี้

2.2 ผลกระทบ

กล่าวโดยภาพรวม โครงการขยายการจัดการการเรียนรู้แบบเครือข่ายโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อสุขภาวะเด็กและเยาวชน มีการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายและตัวชี้วัดที่กำหนด ที่สำคัญเกิดการรวมตัวกันทำงานเป็นเครือข่ายของทั้งโรงเรียน ผู้บริหาร ครู และนักเรียน อย่างเป็นรูปธรรมที่คาดว่าจะก่อให้เกิดความยั่งยืนในการดำเนินงานอื่นๆ แม้ว่า โครงการจะสิ้นสุดไปแล้ว จากการประชุมปฏิบัติการสังเคราะห์ผลการดำเนินงานของผู้ทรงคุณวุฒิและประธานเครือข่าย พบว่า มีสถานศึกษาเครือข่ายจำนวนมากขอเข้าร่วมในการดำเนินโครงการการจัดการเรียนรู้แบบเครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชนในลักษณะดังกล่าวนี้ อีกทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการกำหนดนโยบายการทำงานแบบเครือข่ายการมีส่วนร่วมสะท้อนถึงความต้องการขยายผลและการนำรูปแบบไปประยุกต์ใช้

นอกจากนั้น พบว่า นักเรียนในพื้นที่โครงการที่ห่างไกลชุมชนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์และมีผลงานจากการปฏิบัติจริงอย่างชัดเจนจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ของโครงการที่คาดว่าจะสามารถต่อยอดการเรียนรู้ของตนต่อไปได้ในโอกาสต่อไป เช่น เครือข่ายโรงเรียนหมีเหล่าน้อย และเครือข่ายบ้านหนองบัว จังหวัดมหาสารคาม เครือข่ายหนองหมื่นถ่านวิทยา จังหวัดร้อยเอ็ด เครือข่ายโคกใหญ่วิทยา จังหวัดกาฬสินธุ์ เครือข่ายโรงเรียนบ้านหนองไม้ถั่ว จังหวัดสุรินทร์ เครือข่าย เครือข่ายโรงเรียนวัดท่า ชุมชุม จังหวัดอ่างทอง เครือข่ายบ้านทุ่งทอง จังหวัดลพบุรี เครือข่ายโรงเรียนบ้านเกาะปราง เครือข่ายโรงเรียนวัดทุ่งแย้ และเครือข่ายโรงเรียนวัดเขาวังครุ (วันครู ๒๕๐๑) จังหวัดนครศรีธรรมราช การทำงานท่ามกลางความหลากหลายทางด้านศาสนาแต่ทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข เช่น เครือข่ายลุ่มพลีชนูปถัมภ์ พระนครศรีอยุธยา ความโดดเด่นในกิจกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมที่บูรณาการการศึกษาและสุขภาวะของเครือข่ายบ้านหนองบัว จังหวัดมหาสารคาม เครือข่ายโรงเรียนขมิ้นคะทิวศิลป์ ความร่วมมือของผู้ปกครองและชุมชนในทุกเครือข่าย โดยเฉพาะเครือข่ายบ้านดอนแรด จังหวัดสุรินทร์ เครือข่ายโรงเรียนบ้านสันตาป จังหวัดสมุทรสาคร ฯลฯ อีกทั้งยังพบว่า นักเรียนมีการบูรณาการเรียนรู้สุขภาวะกับวิชาชีพเข้าด้วยกัน ส่งผลต่อการมีรายได้ระหว่างเรียนและนำไปสู่ความสุขจากการเรียนรู้ เช่น การฝึกและขายแฮมพู้อัญชัญของเครือข่ายบ้านหมีเหล่าน้อย การทำสมุนไพรดูแลสุขภาพของเครือข่ายโรงเรียนชุมชนบ้านป่าแดง เป็นต้น ที่โดดเด่น คือการรวมตัวในการเรียนรู้ร่วมกันของนักเรียนต่างโรงเรียนที่ตระหนักถึงความสำคัญของสุขภาวะของตนเองที่เชื่อมโยงไปยังครอบครัวและชุมชน เช่น กิจกรรมการดูแลช่วยเหลือผู้อาวุโสในชุมชนของนักเรียน ผ่านกระบวนการคิดร่วมกัน ทำร่วมกัน รับผิดชอบร่วมกัน และชื่นชมผลการดูแลผู้อาวุโสร่วมกัน เป็นการฝึกความรับผิดชอบต่อเด็กและเยาวชนที่มีต่อตนเอง ครอบครัวและชุมชน ที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนในที่สุด

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ

ความสำเร็จของโครงการการจัดการเรียนรู้แบบเครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชนสู่โรงเรียนสุขภาวะในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ได้แก่ 1) การมีระบบการบริหารจัดการที่ดี ทั้งระดับส่วนกลาง ระดับเครือข่าย และโรงเรียน 2) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การบริหารจัดการแบบเครือข่ายเป็นนวัตกรรมการบริหารจัดการกันเองที่เกิดจากการรวมตัวกันอย่างสมัครใจ การยอมรับในผู้นำและ

ผู้ตามเป็นปัจจัยสำคัญ โดยเฉพาะภาวะผู้นำของประธานเครือข่ายที่ไม่มีอำนาจบริหารเป็นทางการแก่ผู้บริหารโรงเรียนอื่นในเครือข่าย แต่ด้วยคุณลักษณะของความเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ เสียสละ มีการตัดสินใจที่ดี นำพาบุคลากรทั้งผู้บริหารและครูภายในเครือข่าย รวมทั้งผู้ปกครองและชุมชน ให้มาร่วมดำเนินงานจนสำเร็จตามเป้าหมายของโครงการ มีส่วนสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จ 3) การมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถจริงจังและตั้งใจ บุคลากรของโครงการทั้งระดับบริหารจัดการส่วนกลาง ระดับเครือข่าย และฝ่ายสนับสนุนวิชาการ 4) การใช้กระบวนการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน 5) การใช้ความรู้เป็นฐานในการดำเนินงาน ในทำนองเดียวกันโครงการดำเนินงานอย่างมืออาชีพที่ใช้ความรู้เป็นฐานของการทำงานในทุกขั้นตอน 6) งบประมาณสนับสนุนจาก สสส.ที่เพียงพอและยืดหยุ่น การที่โครงการได้รับงบประมาณที่เพียงพอต่อการบริหารจัดการและเป็นฐานสำคัญในการจัดกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย 7) การให้อิสระ ความเชื่อถือและไว้วางใจ การได้รับความเชื่อถือและไว้วางใจซึ่งกันและกันในการดำเนินโครงการ เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งของโครงการ นับเป็นสัญญาณที่ร้อยรัดด้วยความเป็นอิสระ เชื่อถือและไว้วางใจซึ่งกันและกัน ที่ต่างมีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่กำหนดขึ้นร่วมกัน ทั้งในระดับบริหารจัดการ ส่วนกลาง และระดับเครือข่าย ก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกันในทุกระดับ และกลายมาเป็นการผนึกกำลัง สามัคคี และช่วยเหลือเกื้อกูลกันที่สุดในที่สุด 8) การใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร การใช้สื่อเทคโนโลยีโดยเฉพาะแอปพลิเคชันไลน์ เป็นปัจจัยทางการบริหารจัดการสำคัญของโครงการ ทั้งนี้เพราะโรงเรียนของแต่ละเครือข่ายบางเครือข่ายอยู่ห่างไกล โดยเฉพาะระหว่างฝ่ายบริหารจัดการโครงการและเครือข่าย แต่เกิดความใกล้ชิดกันด้วยแอปพลิเคชันไลน์อย่างไม่น่าเชื่อ รูปแบบการบริหารจัดการแบบไม่เน้นทางการจึงนำมาใช้ได้มากในโครงการ ทำให้ลดขั้นตอนเอกสาร ประหยัดเวลาและงบประมาณการดำเนินงานได้เป็นอย่างดี จนนำไปสู่ความสำเร็จของโครงการ 9) สัมพันธภาพที่ดี สัมพันธภาพที่ดีของบุคลากรในโครงการทั้งระดับส่วนกลาง ระดับเครือข่าย และระดับโรงเรียน ที่ตระหนัก 10) เครือข่ายวิชาชีพ เกิดการรวมตัวกันทางวิชาชีพของครู ผู้บริหาร ที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งและช่วยเหลือเกื้อกูลกันทางวิชาการและการบริหารจัดการ และ 11) นโยบายของรัฐ นโยบายของรัฐที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม และนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ให้ความสำคัญกับการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เป็นแรงกระตุ้นสำคัญที่ทำให้การรวมตัวกันเป็นเครือข่ายการบริหารจัดการที่ถือเป็น PLC ทางการบริหารจัดการที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาการจัดการการเรียนรู้ของทั้งครูและผู้บริหาร ได้ง่ายและคล่องตัวเพิ่มขึ้น แต่ทั้งหมดนั้น ขึ้นอยู่กับความพร้อมและความสนใจของเครือข่ายและโรงเรียนเป็นสำคัญ

กล่าวได้ว่า การมีระบบการบริหารจัดการที่ดี การมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ จริงจังตั้งใจ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การใช้กระบวนการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน การใช้ความรู้เป็นฐานในการดำเนินงาน งบประมาณสนับสนุนจาก สสส.ที่เพียงพอและยืดหยุ่น การให้อิสระ ความเชื่อถือและไว้วางใจ การใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร โดยเฉพาะแอปพลิเคชันไลน์ สัมพันธภาพที่ดี การมีเครือข่ายวิชาชีพ และนโยบายของรัฐ นับเป็นปัจจัยสำคัญที่ล้วนส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการทั้งสิ้น ที่สมควรนำไปเป็นต้นแบบในการบริหารจัดการการเรียนรู้ในสถานศึกษาอื่นๆและการขยายผลโครงการต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย กระทรวงศึกษาธิการ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และกระทรวงที่เกี่ยวข้องควร 1) กำหนดนโยบายส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาและการจัดการการเรียนรู้ของสถานศึกษาแบบเครือข่ายการมีส่วนร่วม โดยนำรูปแบบดังกล่าวนี้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนานโยบายในแต่ละด้านที่เกี่ยวข้อง 2) นำปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จไปเป็นแนวทางส่งเสริมการบริหารจัดการการเรียนรู้ของโรงเรียนให้เกิดการพัฒนาคุณภาพเด็ก เยาวชน และผู้เรียนในส่วนที่เกี่ยวข้อง อย่างเป็นรูปธรรม 3) ปรับปรุงและผ่อนคลายกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการการเรียนรู้แบบเครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชนของโรงเรียน โดยทั่วไปในภาพรวม 4) ลดการควบคุม กำกับ โดยให้การสนับสนุนส่งเสริมให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กร และสถาบันอื่นๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการศึกษา และกำหนดมาตรการด้านการลดหย่อนภาษีอย่างเป็นรูปธรรม

2. ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติ 1) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำหนดมาตรการ และแนวทางการสนับสนุนส่งเสริมโรงเรียนในความรับผิดชอบ และหรือในสังกัด ให้มีการรวมตัวการบริหารจัดการเป็นเครือข่ายทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ วิชาการ และการบริหารทั่วไปในส่วนที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการติดตามประเมินผลเพื่อการปรับปรุงพัฒนา 2) โรงเรียน โดยเฉพาะขนาดกลางและขนาดเล็กควรศึกษาและนำรูปแบบการจัดการการเรียนรู้แบบเครือข่ายฯ ไปใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม และโรงเรียนขนาดใหญ่ควรทำหน้าที่เป็นเครือข่ายพี่เลี้ยงเพื่อการสนับสนุนส่งเสริมการบริหารจัดการของเครือข่ายโรงเรียนดังกล่าว 3) สถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่น ควรทำวิจัยและพัฒนา เป็นพี่เลี้ยงและสนับสนุนวิชาการอย่างต่อเนื่องแก่โรงเรียนที่รวมตัวกันเป็นเครือข่ายดังกล่าว

3. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการวิจัยและประเมินผลการจัดการการเรียนรู้แบบเครือข่ายการมีส่วนร่วมในภาพรวมของแต่ละโครงการที่ผ่านมา เพื่อการพัฒนาและขยายผลไปยังจังหวัดและเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ ที่มีบริบทแตกต่างกัน

สรุป

กล่าวโดยสรุป การจัดการการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและแบบเครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นรูปแบบการจัดการการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทางการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยที่เป็นไปตามบริบท บนพื้นฐานการรวมตัวกันจากแนวคิด ปรัชญา ความเชื่อ สังกัด ปัญหาและความต้องการเดียวกัน ด้วยการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมติดตามประเมินผล และร่วมชื่นชมผลสำเร็จร่วมกัน ด้วยกระบวนการวางแผนการจัดการการเรียนรู้ การทำความเข้าใจในกระบวนการจัดการการเรียนรู้ตามแผนที่วางไว้ การอภิปรายและซักถามทำความเข้าใจ การนิเทศ แนะนำ ให้คำปรึกษา การอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนของครูและผู้เรียนทั้งด้านกายภาพและความรู้และนวัตกรรมทางวิชาการ การพัฒนาการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของครูและการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยการสนับสนุน

ของเครือข่ายภายในและภายนอกโรงเรียน โดยการสนับสนุนทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา หน่วยงาน
และผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องที่ส่งผลต่อผู้เรียนโดยตรงแล้วยังส่งผลกระทบต่อครู พ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชน
จนเกิดความสุขและมั่นคงในพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

กล้า ทองขาว. (2559). รายงานผลการประเมินภายในโครงการการจัดการการเรียนรู้โดยมีส่วนร่วมของ
ชุมชนเพื่อสุขภาวะเด็กและเยาวชนอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจ
บัณฑิตย.

วรากรณ์ สามโกเศศและคณะ. (2553). รายงานการศึกษาระบบการศึกษาทางเลือกที่เหมาะสมกับสุข
ภาวะคนไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนการสร้างเสริมสุขภาพ.

พิณสุตา สิริธรรังศรี. (2555). รายงานการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.
กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

..... (2557). รายงานผลการติดตามโครงการการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อสุข
ภาวะเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย

..... (2559). รายงานผลการดำเนินโครงการการจัดการเรียนรู้แบบเครือข่ายโดยมีส่วนร่วมของ
ชุมชนเพื่อสุขภาวะเด็กและเยาวชนอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนการสร้างเสริมสุขภาพ.

..... (2560). รายงานการสนับสนุนวิชาการและประเมินภายในโครงการการจัดการเรียนรู้แบบ
เครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชนสู่โรงเรียนสุขภาวะในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. กรุงเทพฯ:
สำนักงานกองทุนการสร้างเสริมสุขภาพ.

..... (2560). คู่มือการดำเนินโครงการขยายการจัดการเรียนรู้แบบเครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชน
เพื่อสุขภาวะเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย.

..... (2560). การจัดการการเรียนรู้แบบเครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อสุขภาวะเด็ก เยาวชน
และครอบครัว. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย.

การใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ของครู RESEARCH UTILIZATION FOR DEVELOPMENT OF LEARNER QUALITY AND TEACHER LEARNING MANAGEMENT

พิชิต ฤทธิ์จรูญ^{1*}, เก็จกนก เอื้อวงศ์²

¹รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำคณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

²รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

*Corresponding author, E-mail: pichitrit@pim.ac.th

บทคัดย่อ

ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการวิจัยปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ผลงานวิจัยของครูจึงเป็นประโยชน์และมีคุณค่าต่อการแก้ปัญหการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ รวมทั้งการปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพ การใช้ประโยชน์จากงานวิจัยจึงเป็นขั้นตอนสำคัญของกระบวนการวิจัย ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ครูนักวิจัยได้ดำเนินการหลังจากได้ทราบผลการวิจัยแล้วนำข้อค้นพบไปใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาผู้เรียน และเผยแพร่ผลงานวิจัยในวงวิชาชีพครูและวงวิชาการทางการศึกษา เพื่อให้มีการนำผลงานวิจัยไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพครูในวงกว้าง ในการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ ครูจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ 2 บทบาท คือ บทบาทการเป็นผู้ใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยของผู้อื่น และบทบาทในการเป็นผู้ทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบายส่งเสริมให้ครูทำวิจัยและใช้ผลการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูเข้าร่วมประชุมทางวิชาการ พัฒนาศักยภาพในการทำวิจัยของครู ส่งเสริมสนับสนุน เผยแพร่ผลงานวิจัยของครู และสร้างวัฒนธรรมวิจัยในสถานศึกษา

คำสำคัญ: การใช้ประโยชน์จากงานวิจัย, การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

ABSTRACT

Teachers have an important roles in classroom action research for the aim to develop students' learning. Research results of teachers are therefore useful and valuable to solve the problems of learning and to develop students quality, including improvement and

development of effective teacher's learning. Research utilization is consequently an important step in the research process which is an activity that researcher-teachers have conducted after having the research results and then use the findings to develop the learners and disseminate research results in the realm of teaching profession and academic education in order to apply research results to benefit the wider teaching profession development. In utilizing research to develop learners and learning management, teachers will have two important roles: role of taking advantage of others' research results and role of being a researcher to improve learning. School administrators should play a role in promoting and supporting the use of research to develop students and learning management by formulating policy to promote and encourage teachers to conduct research and use research results to develop students and learning management, encouraging teachers to join the academic conference, developing teachers' research potential, dissemination of research results of teachers and creating a research culture in schools.

Keywords: “Research utilization” “Research for learning development”

บทนำ

ผลการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เป็นผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนของครูที่ได้ใช้ความรู้ ความสามารถ ความเพียรพยายาม ความปรารถนาดีต่อผู้เรียนเพื่อแก้ปัญหาการเรียนรู้หรือพัฒนาคุณภาพผู้เรียนผลการวิจัยดังกล่าวอาจจะเป็นข้อค้นพบเกี่ยวกับปัญหาและสาเหตุของปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน หรือเป็นผลของการแก้ปัญหา การเรียนรู้โดยใช้วิธีการหรือนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ประเภทต่างๆ ซึ่งทำให้ได้ทราบถึงประสิทธิผลของวิธีการหรือนวัตกรรมที่นำมาใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนจากประสบการณ์ในการทำวิจัยของครูจะทำให้ครูมีแนวคิด และได้แนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ผลการวิจัยที่ได้จึงมีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานในวิชาชีพของครู ดังนั้นเมื่อครูได้ทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน และได้ผลการวิจัยหรือข้อค้นพบแล้ว ครูจึงควรนำผลการวิจัยนั้นมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาผู้เรียน และปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเผยแพร่หรือสื่อสารผลงานวิจัยให้เพื่อนครูได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อประยุกต์ใช้ผลงานวิจัยต่อไป นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาก็ควรให้การสนับสนุนส่งเสริมการทำวิจัยของครูเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาด้วย ซึ่งเป็นการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างคุ้มค่า บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ครูและผู้บริหารสถานศึกษาได้ศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับแนวคิด แนวทางการปฏิบัติในการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย และเกิดความตระหนัก เห็นคุณค่าต่อการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน

และพัฒนากิจการการเรียนรู้ของครู รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

ความหมายของการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

การใช้ประโยชน์จากงานวิจัย (research utilization) เป็นขั้นตอนสำคัญของกระบวนการวิจัย ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการหลังจากได้ทราบผลการวิจัยแล้วนำข้อค้นพบไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนางานและเผยแพร่ผลงานวิจัยในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้สนใจทั่วไปนำผลงานวิจัยไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานหรือหน่วยงานของตนเอง ซึ่ง Titler และคณะ (1994) ให้ความหมายว่า การใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเป็นกระบวนการใช้ข้อค้นพบจากการวิจัย การเผยแพร่ความรู้ การสังเคราะห์ผลการวิจัย ความสามารถ ประยุกต์ใช้ผลการวิจัย การทำตามข้อค้นพบการวิจัยในการฝึกปฏิบัติ และการประเมินการเปลี่ยนแปลงของการฝึกปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Jones (2000) ที่กล่าวว่า การใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเป็นการใช้ข้อค้นพบจากการวิจัยเพื่อหาวิธีการปฏิบัติใหม่ๆ การใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเกี่ยวข้องกับการสังเคราะห์งานวิจัย การเปลี่ยนความรู้จากการวิจัยไปสู่ความรู้ที่สามารถปฏิบัติได้ และการวางแผนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ในขณะที่ Bennett (2003) ให้ทัศนะว่า การใช้ประโยชน์จากงานวิจัย เป็นกระบวนการทำความเข้าใจและการใช้ความรู้ ข้อค้นพบที่ได้จากงานวิจัย เพื่อเปลี่ยนแปลงระบบการปฏิบัติงานให้เกิดการพัฒนาที่ดีขึ้น รวมทั้งเป็นการรวบรวมความรู้ที่ได้จากงานวิจัยที่มีอยู่ไปใช้ในการปฏิบัติงาน ส่วนเก็จกนก เอื้อวงศ์ (2561, น. 10) ให้ความหมายว่า เป็นการนำความรู้จากการวิจัยและจากข้อค้นพบจากงานวิจัยหรือจากการปฏิบัติงานวิจัยมาใช้ในการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น กล่าวโดยสรุป การใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเป็นกระบวนการที่ผู้วิจัยนำผลงานวิจัยทั้งที่เป็นผลงานวิจัยของตนเองหรือผลงานวิจัยของผู้อื่นมาใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงาน หรือพัฒนางานให้มีคุณภาพเพิ่มขึ้น

จุดมุ่งหมายของการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

โดยที่เป้าหมายสำคัญของการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ก็คือ การแก้ปัญหาการเรียนรู้ หรือพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู เมื่อครูได้ทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้แล้ว จึงควรนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ต่อไปให้คุ้มค่า การใช้ประโยชน์จากงานวิจัยจึงมีจุดมุ่งหมายสำคัญๆ ดังนี้

1. เพื่อแก้ปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน ในสภาพจริงของการจัดการเรียนรู้ของครูมักประสบปัญหาการจัดการเรียนรู้ในลักษณะต่างๆ เช่น ผู้เรียนขาดความพร้อมในการเรียน มีพฤติกรรมและคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ ขาดทักษะการอ่าน การเขียน การคิดวิเคราะห์ เป็นต้น เมื่อครูศึกษาหาสาเหตุของปัญหาดังกล่าวจนทราบแน่ชัดแล้วจึงได้ศึกษาหาวิธีการหรือนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว เช่น ครูสำรวจ หรือสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนแล้ว พบว่า นักเรียนไม่ค่อยมีนิสัยรักการอ่าน ซึ่งมีสาเหตุมาจากการอ่านหนังสือไม่คล่อง การไม่มีทักษะการอ่านที่ดี ไม่มีสิ่งจูงใจให้อ่าน ครูจึงตัดสินใจจัดกิจกรรมเสริมสร้างนิสัยรักการอ่านการดำเนินการของครูเช่นนี้ แสดงถึงการนำผลการวิจัยไปใช้แก้ปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียนแล้ว

2. เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เป้าหมายสูงสุดของการจัดการเรียนรู้ก็คือ การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ แต่ในสภาพจริงเมื่อครูได้จัดการเรียนรู้และประเมินผลการเรียนรู้แล้วมักจะ

พบว่า มีนักเรียนส่วนหนึ่งที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์หรือมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ครูจึงต้องทำวิจัยโดยค้นหาวิธีการหรือนวัตกรรมมาใช้พัฒนาผู้เรียนและสะท้อนผลกลับต่อการทำวิจัยเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องจนผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด

3. เพื่อปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู ปัญหาการเรียนการสอนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ถ้าครูได้วิเคราะห์สาเหตุของแต่ละปัญหาแล้วก็จะพบว่า มีสาเหตุมาจากหลายปัจจัยทั้งคน สื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน และสภาพแวดล้อม เช่น การที่ผู้เรียนมีผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ อาจมีสาเหตุมาจากพื้นฐานของผู้เรียนที่ไม่พร้อม วิธีการเรียนรู้ที่ไม่เหมาะสม บุคคลที่มีบทบาทและอาจเป็นสาเหตุของปัญหาการเรียนรู้อีกคือครู เพราะครูเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการจัดการเรียนรู้ ครูจึงเป็นเจ้าของปัญหาการเรียนรู้อาจจะเป็นสาเหตุของปัญหา ซึ่งอาจเป็นเพราะครูจัดการเรียนรู้ไม่มีประสิทธิภาพ ขาดเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดี หากครูตระหนักต่อการปฏิบัติหน้าที่และแสดงถึงความรับผิดชอบต่อผู้เรียน เมื่อเกิดปัญหาการเรียนรู้อีก ครูได้พยายามปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ โดยการใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ เมื่อได้ข้อค้นพบจากการวิจัยว่า วิธีการแก้ปัญหาหรือนวัตกรรมที่นำมาใช้นั้นมีประสิทธิภาพที่สามารถช่วยแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนได้ ครูก็ควรจะได้นำไปใช้ปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานทางวิชาชีพของครูให้สูงขึ้น

4. เพื่อประกอบการตัดสินใจในการบริหารจัดการศึกษา ในการบริหารจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องใช้ข้อมูลสารสนเทศประกอบการตัดสินใจทุกช่วงระยะเวลาของการบริหาร ซึ่งข้อมูลสารสนเทศส่วนหนึ่งจะได้มาจากการวิจัยของครู การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อาจช่วยให้เกิดสารสนเทศที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้ประกอบการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายส่งเสริมการวิจัยและการพัฒนาการเรียนการสอน การจัดปัจจัยสนับสนุนส่งเสริมการทำวิจัยและการใช้ผลงานวิจัยของครูเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งจัดโครงการส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียนในเรื่องต่างๆ เช่น มีครูนักวิจัยบางคนได้ทำวิจัยเพื่อเสริมสร้างนิสัยรักการอ่านให้กับนักเรียนในระดับชั้นหนึ่ง โดยให้นักเรียนรุ่นพี่ที่มีนิสัยรักการอ่านเป็นแกนนำในการพัฒนา ซึ่งผลการวิจัยพบว่า นักเรียนแกนนำสามารถช่วยเสริมสร้างนิสัยรักการอ่านให้กับนักเรียนได้ ผู้บริหารสถานศึกษาอาจใช้ผลการวิจัยนี้ส่งเสริมให้ครูได้ใช้นักเรียนแกนนำในการเสริมสร้างนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ หรือนำแนวคิดของนักเรียนแกนนำไปช่วยจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในเรื่องอื่นๆต่อไป

ความสัมพันธ์ระหว่างการวิจัยกับการพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติสาระสำคัญเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการวิจัยกับการพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ในมาตรา 24 (5) ระบุว่า “การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการต่างๆ” และในมาตรา 30 ยังระบุว่า “ให้สถานศึกษา

พัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพรวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา ” เมื่อวิเคราะห์สาระสำคัญจากข้อความที่ระบุในมาตรา 24 (5) และมาตรา 30 ดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า การวิจัยมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ใน 3 ระดับดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2561, น. 302-303)

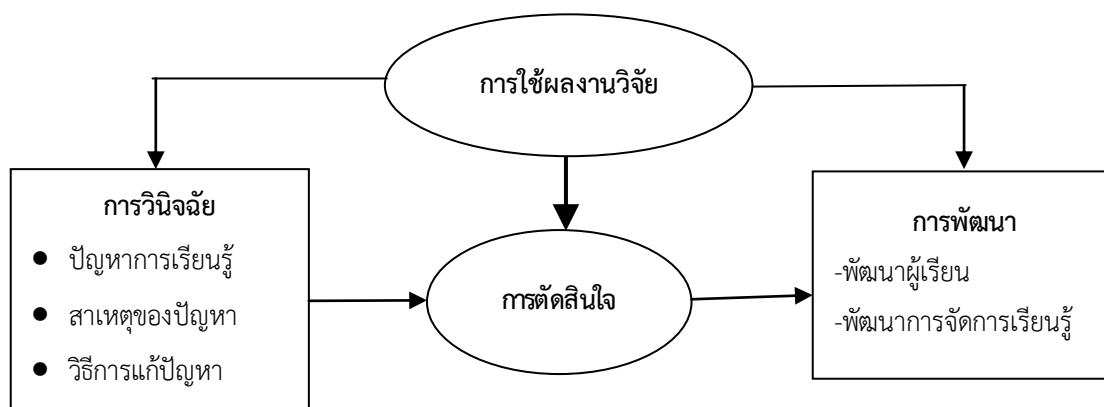
1. ในระดับผู้เรียน ผู้เรียนควรใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ โดยใช้ทักษะการวิจัยเอกสารในการค้นคว้าความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ แสวงหา สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสาระที่เรียนรู้ตามความสนใจของตนศึกษารายงานวิจัยต่าง ๆ โดยฝึกทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็น เช่น ทักษะการอ่านงานวิจัย การสรุปผลงานวิจัย การนำเสนอและอภิปรายผลการวิจัย นำเสนอสาระของงานวิจัยอย่างเชื่อมโยงกับสาระที่กำลังเรียนรู้ ใช้ทักษะการวิจัยเชิงพรรณนาและเชิงทดลองในการเรียนแบบสืบเสาะหาความรู้ (learning by inquiry) ในการเรียนรู้แบบแก้ปัญหา และการเรียนรู้โดยการทำโครงการต่าง ๆ

2. ในระดับครูผู้สอน ครูผู้สอนจะต้องทำการวิจัยควบคู่ไปกับการจัดการเรียนรู้และใช้ประโยชน์จากผลการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ การวิจัยที่จัดทำโดยครูผู้สอนในชั้นเรียนของตนเองเรียกว่า การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนหรือการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ครูอาจใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยพิจารณาตามความเหมาะสมของสาระการเรียนการสอน และวัยของผู้เรียน การดำเนินการในลักษณะนี้ กล่าวได้ว่าครูได้จัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน (Research – Based Learning)

3. ในระดับสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องส่งเสริมให้ครูทุกคนทำการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน และใช้ผลการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ของครู ขณะเดียวกันผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำการวิจัยในสถานศึกษาที่เรียกว่า การวิจัยสถาบัน (Institution Research) และนำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมสนับสนุน พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและพัฒนากิจการการเรียนรู้ของครู รวมทั้งการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน

บทบาทของครูในการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้

ในการปฏิบัติงานของครูมืออาชีพนั้น จะต้องมีการพัฒนาการปฏิบัติงานของตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะต้องใช้การคิด วิจัยสภาพของผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ว่า มีปัญหาการเรียนรู้อะไรบ้าง ปัญหาการเรียนรู้ดังกล่าวมีสาเหตุมาจากอะไร และควรจะใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ หรือนวัตกรรมอะไรจึงจะช่วยแก้ปัญหาการเรียนรู้ได้ การที่จะวินิจฉัยปัญหาการเรียนรู้ และเลือกวิธีการแก้ปัญหาการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูจะต้องใช้ผลการวิจัยเป็นข้อมูลประกอบการวินิจฉัยและตัดสินใจในการพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ เพราะผลการวิจัยจะให้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้มากที่สุด ซึ่งสรุปได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1: การใช้ผลงานวิจัยเพื่อตัดสินใจพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้

ที่มา: พิชิต ฤทธิ์จรูญ. เทคนิคการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้, 2561.หน้า 305

การประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ ครูจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ 2 บทบาท ดังนี้

1. บทบาทการเป็นผู้ใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยของผู้อื่น โดยครูเป็นผู้บริโภคงานวิจัยหรือผู้ใช้งานวิจัย (research consumer) ที่มีผู้อื่นทำวิจัยไว้แล้วนำมาใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ของครู ซึ่งครูควรดำเนินการ 5 ประการดังนี้ (1) วิเคราะห์ผลลัพธ์การเรียนรู้หรือมาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ที่ควรจะใช้ผลงานวิจัยมาประกอบการจัดการเรียนรู้ได้ (2) แสวงหา สืบค้นหาผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่สอดคล้อง เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระที่จะสอนจากแหล่งสืบค้นต่างๆ (3) ศึกษาผลงานวิจัย และเลือกผลงานวิจัยที่สอดคล้อง และเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้และระดับผู้เรียน โดยอ่าน ศึกษา และทำความเข้าใจงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการเรียนรู้ เหตุผล ความจำเป็นที่ต้องทำวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย หรือการใช้นวัตกรรมแก้ปัญหาการเรียนรู้ และผลการวิจัยโดยสรุป (4) นำผลงานวิจัยมาใช้ประกอบการเรียนการสอนเนื้อหาสาระต่าง ๆ โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการอภิปรายซักถามแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากผลงานวิจัยและส่งเสริมให้ผู้เรียนนำไปปรับประยุกต์ใช้ต่อไป ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนขยายขอบเขตของความรู้ ได้ความรู้ที่ทันสมัย (5) ครูใช้กรณีตัวอย่างงานวิจัยที่ได้ศึกษามาเป็นตัวอย่างในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ หรือใช้เป็นฐานความคิดสำหรับการทำงานวิจัยต่อยอด ถ้าครูได้ลงมือทำวิจัยด้วยตัวเองครูจะเปลี่ยนบทบาทในการใช้ประโยชน์งานวิจัยจากบทบาทผู้บริโภคงานวิจัยไปเป็นบทบาทผู้ทำวิจัยหรือผลิตผลงานวิจัย

2. บทบาทการเป็นผู้ทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ โดยครูมีบทบาทเป็นนักวิจัย นักทดลองหรือนักตรวจสอบผลการทดลอง (hypothesis tester) ที่ครูเป็นผู้ผลิตหรือทำวิจัยด้วยตนเอง การทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อแก้ปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียนเฉพาะกลุ่มเป้าหมายของครูแต่ละคน ซึ่งอาจมีสภาพปัญหาและสาเหตุของปัญหา รวมทั้งสภาพบริบทของผู้เรียน ห้องเรียน หรือโรงเรียนที่แตกต่างกัน ทำให้ครูอาจเลือกวิธีการหรือนวัตกรรมในการแก้ปัญหาที่แตกต่างกัน ดังนั้นผลงานวิจัยที่ทำโดยครูคนหนึ่ง จึงอาจไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้พัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ของครูอีกคนหนึ่งได้ ครูจึงจำเป็นต้องทำ

วิจัยและนำผลงานวิจัยมาพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ของตนเอง ครูจึงมีบทบาทเป็นครุนักวิจัย (teacher - researcher) โดยควรดำเนินการ 5 ประการ ดังนี้ (1) วิเคราะห์ปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งกรอบของประเด็นปัญหาการเรียนรู้ จำแนกได้ 3 ลักษณะ คือ ปัญหาเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ปัญหาเกี่ยวกับทักษะด้านต่างๆ และปัญหาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (2) ศึกษาเรียนรู้จากกรณีตัวอย่างงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อให้เข้าใจแนวคิดและแนวทางในการดำเนินการวิจัย (3) เลือกนวัตกรรมหรือวิธีการแก้ปัญหา พัฒนาการเรียนรู้แล้ววางแผนดำเนินการวิจัย (4) ดำเนินการวิจัยเพื่อแก้ปัญหา พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน (5) สรุปผลการวิจัย เผยแพร่และใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ ควรดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดนโยบายส่งเสริมการวิจัยของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องประกาศเป็นนโยบายของสถานศึกษาอย่างชัดเจนเกี่ยวกับการส่งเสริมให้ครูใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน และการส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ รวมทั้งการใช้ผลการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ของครู การกำหนดนโยบายดังกล่าวจะสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดไว้ในมาตรา 24(5) ระบุให้ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และมาตรา 30 ที่ระบุให้ผู้สอนทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน

2. การส่งเสริมให้ครูเข้าร่วมประชุมทางวิชาการที่มีการนำเสนอผลงานวิจัย ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเสริมสร้างพลังกระตุ้นใจให้ครูใฝ่เรียนรู้ และพัฒนาตนเองด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้มากขึ้น โดยส่งเสริมให้ครูได้ร่วมเรียนรู้จากการประชุมสัมมนาทางวิชาการที่มีการเสนอผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งมีสถาบันหรือหน่วยงานทางการศึกษาต่างๆจัดอย่างต่อเนื่อง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาได้สร้างโอกาสให้ครูเข้าร่วมประชุมทางวิชาการในลักษณะดังกล่าว จะเป็นการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองของครูในการทำวิจัยและใช้ผลการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ต่อไป รวมทั้งสนับสนุนให้ครูที่เข้าร่วมการประชุมสัมมนานำเสนอสาระและประสบการณ์ที่ได้จากการประชุมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครูซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ร่วมกันต่อไป

3. การพัฒนาศักยภาพในการทำวิจัยของครู การที่ครูจะสามารถทำการวิจัย และใช้ผลการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ได้นั้น ครูจะต้องมีคุณลักษณะของครุนักวิจัยอย่างน้อย 5 ประการ คือ (1) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด หลักการและกระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (2) มีจิตวิทยาที่มีความเชื่อและความตระหนักเห็นคุณค่าต่อการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ของครู (3) มีทักษะปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน (4) มีจรรยาบรรณนักวิจัยที่แสดงถึงความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (accountability) ต่อกลุ่มผู้เรียนที่ครูรับผิดชอบสอน โดยครูต้องมีความรัก เมตตา และปรารถนาที่จะให้ผู้เรียนมีความก้าวหน้าและพัฒนาการเรียนรู้ให้ได้ตามมาตรฐาน และ (5) ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของ

กระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง หากผู้บริหารสถานศึกษาพิจารณาเห็นว่า ครูส่วนใหญ่ยังไม่มีคุณลักษณะของครูนักวิจัยดังกล่าว ก็ต้องเสริมสร้างและพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะของครูนักวิจัยด้วยวิธีต่างๆ เช่น การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ครูได้รับความรู้ เกิดทักษะปฏิบัติการวิจัย มีจิตวิจัยและลงมือปฏิบัติจริงในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งจัดให้มีการนิเทศ แนะนำ ให้คำปรึกษาแก่ครูนักวิจัยด้วย

4. การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูทำวิจัยและใช้ผลการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้
ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ครูทำการวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยจัดแหล่งการเรียนรู้ที่มีสื่อการเรียนรู้ และเอกสารตัวอย่างผลงานวิจัย เสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการโดยจัดให้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนครูภายในสถานศึกษา และอาจสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันกับสถานศึกษาอื่นๆภายในเขตพื้นที่การศึกษา เพราะเครือข่ายการวิจัยของครูเพื่อช่วยเหลือกันในการเป็นวิทยากรเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่งและมีหลากหลายรูปแบบ เช่น (1) เครือข่ายการวิจัยระหว่างครูภายในโรงเรียนเดียวกัน (2) เครือข่ายการวิจัยระหว่างโรงเรียน และ (3) เครือข่ายการวิจัยที่เกิดจากการรวมตัวโดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะกิจ (สุวิมล ว่องวานิช, 2550, น.17) ผู้บริหารสถานศึกษาอาจจัดให้มีนักวิจัยที่ปรึกษาหรือนักวิจัยพี่เลี้ยง (Mentors) ที่เป็นศึกษานิเทศก์ ครูเชี่ยวชาญหรือครูต้นแบบทางการวิจัยเพื่อช่วยให้คำปรึกษาแนะนำให้แก่ครูได้เห็นแนวทางที่ชัดเจน และมีความมั่นใจในการทำวิจัยและใช้ผลการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ของครูมากขึ้น นอกจากนี้อาจจัดให้มีการประเมินเพื่อคัดเลือกครูที่ทำวิจัยและใช้ผลการวิจัยแก้ปัญหาพัฒนาผู้เรียนได้สำเร็จให้เป็น “ครูนักวิจัยดีเด่น” เพื่อสร้างการยอมรับ ให้เกียรติและยกย่องครูที่มีความรู้ความสามารถในด้านการวิจัย จะทำให้ครูเกิดขวัญกำลังใจ และความภาคภูมิใจในผลงานวิจัยของตนเอง

5. การเผยแพร่ผลงานวิจัยของครู อีกมาตรการหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้ครูทำวิจัยและใช้ผลการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องก็คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการเผยแพร่ผลงานวิจัยของครู ซึ่งสามารถดำเนินการเผยแพร่ได้หลายรูปแบบ เช่น การจัดประชุมสัมมนาเสนอและเผยแพร่ผลงานวิจัยภายในโรงเรียน โดยอาจเชิญครูโรงเรียนอื่น ๆ เข้ามาร่วมประชุมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การสนับสนุนให้ครูไปร่วมเสนอผลงานวิจัยที่สถาบัน หน่วยงานทางการศึกษาต่าง ๆ จัดขึ้น หรือการเขียนบทความวิจัย (research article) ลงตีพิมพ์ในวารสารของโรงเรียน หรือของสถาบันต่าง ๆ รวมทั้งการเผยแพร่ผลงานวิจัยทางเว็บไซต์ของโรงเรียน

6. การสร้างวัฒนธรรมวิจัยในสถานศึกษา วัฒนธรรมวิจัยในสถานศึกษาเป็นวิถีชีวิตของบุคลากรในสถานศึกษาที่ใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงาน สำหรับครูก็ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนการวิจัย และนำผลการวิจัยมาใช้ประกอบการตัดสินใจในการบริหาร รวมทั้งสร้างบรรยากาศในสถานศึกษาให้มีการปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์การวิจัยของครู จัดประชุมทางวิชาการเพื่อนำเสนอผลงานวิจัย และพิจารณานำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ควรพัฒนาให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ และทักษะปฏิบัติการวิจัย และสร้างความตระหนักให้ครูเห็นคุณค่าของการวิจัยและใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อ

พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งควรจัดปัจจัย สิ่งอำนวยความสะดวกในการวิจัยให้แก่ครู และการเชิดชูเกียรติของครูนักวิจัยที่มีความมุ่งมั่นต่อการใช้การวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน การสร้างวัฒนธรรมวิจัยของสถานศึกษาจะเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้วิถีชีวิตการปฏิบัติงานของครูที่มีความคิด ความเชื่อ มีจิตวิสัยและพฤติกรรมทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง เกิดพลังของครูนักวิจัยในสถานศึกษาที่จะร่วมกันพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป

แนวปฏิบัติในการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้

จากงานวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของ เก็กนก เอื้อวงศ์ (2560, น.198-201) อาจปรับใช้เป็นแนวปฏิบัติสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ ได้ดังนี้

1. จากกลยุทธ์ “มุ่งพัฒนาคุณภาพงานวิจัยให้ได้รับความเชื่อถือ” ผู้บริหารสถานศึกษา (1) ควรกำหนดนโยบาย จัดระบบ และกลไกเพื่อให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และเน้นการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน (2) ดำเนินการเพื่อเพิ่มศักยภาพการทำวิจัยให้กับครูทั้งในด้านความรู้ ทักษะและ เจตคติต่อการทำวิจัยด้วยวิธีการที่หลากหลาย สำหรับครูควรร่วมรับรู้ และดำเนินงานตามนโยบายดังกล่าวอย่างจริงจัง รวมทั้งเรียนรู้ เข้ารับการพัฒนาและพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ และเชื่อมั่นว่าใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ได้

2. จากกลยุทธ์ “เน้นการสร้างความตระหนักในการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย” ผู้บริหารสถานศึกษา (1) เสริมสร้างให้ครูมีความตระหนักและเชื่อว่า การวิจัยเป็นกระบวนการที่สามารถพัฒนาผู้เรียนและคุณภาพสถานศึกษา ซึ่งต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องให้สอดคล้องกับบริบทของปัญหาและความต้องการของสถานศึกษา แล้วนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาสถานศึกษาอย่างจริงจัง (2) ส่งเสริมครูได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ในการวิจัยและการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยจากแหล่งเรียนรู้และบุคคลอื่นๆ (3) กำหนดแนวปฏิบัติงานให้เอื้อต่อการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย โดยเมื่อครูทำวิจัยสำเร็จแล้ว ให้มีการเผยแพร่หรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในหรือภายนอกสถานศึกษาด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา (4) จูงใจให้ครูดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และนำงานวิจัยมาใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดให้การปฏิบัติงานวิจัยดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์ในการประเมินผลการปฏิบัติงาน การพิจารณาเลื่อนเงินเดือน หรือการให้รางวัลต่างๆ เมื่อครูตระหนักในความสำคัญ และเห็นคุณค่าของผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ครูควรมุ่งมั่นในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ของตนเองให้มีคุณภาพ

3. จากกลยุทธ์ “เร่งพัฒนาระบบสารสนเทศงานวิจัยเพื่อเอื้อต่อการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย” ผู้บริหารสถานศึกษา (1) เร่งพัฒนาระบบสารสนเทศงานวิจัย เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาและการเรียนรู้ โดยกำหนดให้มีคณะทำงานพัฒนาระบบสารสนเทศงานวิจัยในสถานศึกษา มีการเก็บรวบรวมงานวิจัยอย่างเป็นระบบ และจัดทำสารสนเทศเกี่ยวกับการวิจัยทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา (2) ส่งเสริมให้มีการสังเคราะห์ผลงานวิจัยในชั้นเรียนของครูทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา และนำมาใช้

เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนรู้ และการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อสถานศึกษามีระบบสารสนเทศงานวิจัย ครูควรศึกษาเรียนรู้จากแหล่งผลงานวิจัยดังกล่าว และฝึกสังเคราะห์ผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เพื่อให้สามารถทำงานวิจัยและใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ได้มากขึ้น

4. จากกลยุทธ์ “ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และพัฒนางานวิจัยให้มีคุณภาพ” ผู้บริหารสถานศึกษา (1) สร้างเครือข่ายการเรียนรู้งานวิจัยและใช้ประโยชน์จากงานวิจัยในสถานศึกษา โดยการจัดกิจกรรมการทำวิจัยร่วมกัน และนำผลการวิจัยและองค์ความรู้จากงานวิจัยมาใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา (2) สร้างเครือข่ายระหว่างสถานศึกษา โดยสร้างเครือข่ายแบบโรงเรียนพี่โรงเรียนน้องหรือกลุ่มโรงเรียน จากเครือข่ายงานวิจัยดังกล่าว ครูควรเข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาการทำงานวิจัยกับเครือข่ายให้มากขึ้น เพื่อให้สามารถทำงานวิจัยและใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. จากกลยุทธ์ “สร้างวัฒนธรรมการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา” ผู้บริหารสถานศึกษา (1) จัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการวิจัยและการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา โดยกำหนดกิจกรรมเพื่อให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และอย่างสม่ำเสมอ (2) สร้างครุต้นแบบการวิจัยที่สร้างสรรค์งานวิจัยที่มีคุณภาพและนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถเป็นผู้นำในการสร้างทีมวิจัยในสถานศึกษาได้ (3) จัดกิจกรรมยกย่องเชิดชูเกียรติแก่ครูที่ทำผลงานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และนำผลงานวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน และครูที่ได้รับรางวัลผลงานวิจัยดีเด่นในระดับต่างๆ (4) จัดกิจกรรมเพิ่มพูนความรู้ ประสพการณ์ด้านการวิจัย และแนวทางหรือวิธีการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย โดยจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การนำผลการวิจัยและผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของครูมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ (5) ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ด้านการวิจัย เพื่อช่วยขับเคลื่อนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการวิจัยและการนำงานวิจัยมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้ใช้ผลงานวิจัยประกอบการตัดสินใจในเชิงการบริหาร นอกจากจะต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ครูทำการวิจัยและใช้ผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้แล้ว ผู้บริหารจะต้องติดตามการทำวิจัยและใช้ผลงานวิจัยของครูอย่างต่อเนื่อง เมื่อรับรู้ผลงานวิจัยของครูแล้ว ต้องใช้ผลงานวิจัยเหล่านั้นมาประกอบการตัดสินใจในการส่งเสริมสนับสนุนการทำวิจัยในรูปแบบต่างๆ เช่น จัดโครงการฝึกอบรมพัฒนาครูด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ การจัดปัจจัยเอื้ออำนวย สนับสนุนส่งเสริมการวิจัย การจัดกิจกรรมและบรรยากาศทางวิชาการที่เน้นการทำวิจัยและใช้ผลงานวิจัยของครู รวมทั้งจัดกิจกรรมยกย่องเชิดชูเกียรติครูนักวิจัยที่ได้ทำวิจัยและใช้ผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ ครูควรปรับบทบาทและวิถีชีวิตการทำงานในสถานศึกษาที่มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ โดยใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้

6. จากกลยุทธ์ “ส่งเสริมการสื่อสารและเผยแพร่ผลงานวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ” ผู้บริหารสถานศึกษา (1) เพิ่มศักยภาพและสนับสนุนบุคลากรให้สามารถเผยแพร่ผลงานวิจัยได้อย่างกว้างขวาง โดยใช้ช่องทางที่หลากหลายทั้งการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ หนังสือ การจัดสารคดีเผยแพร่ การจัดทำเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันและสื่อออนไลน์ต่างๆ รวมทั้งการนำเสนอผลงานวิจัยในการประชุมทางวิชาการ (2) พัฒนาครูหรือสนับสนุนให้ครูได้รับการพัฒนาให้มีทักษะการใช้เทคโนโลยี และการสืบค้นข้อมูลและงานวิจัย เพื่อให้บุคลากรมีทักษะในการสืบค้นและเข้าถึงข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ บทบาทของครุณักวิจัย นอกจากจะทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และใช้ประโยชน์จากงานวิจัยแล้ว ควรจะมีการสื่อสารและเผยแพร่ผลงานวิจัยให้วงวิชาชีพครูและวงวิชาการทางการศึกษาได้มีโอกาสได้เรียนรู้และใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยเพื่อการพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ในวงกว้างด้วย

นอกจากนี้ครูผู้สอนควรมีแนวปฏิบัติในการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ในลักษณะดังนี้

1. สำหรับครุณักวิจัยที่ใช้ผลงานวิจัยของตนเอง ครุณักวิจัยสามารถนำผลงานวิจัยไปใช้ได้หลายลักษณะ กรณีที่ครูใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจแล้วทำให้ทราบปัญหาการเรียนรู้และสาเหตุของปัญหาการเรียนรู้ ครูสามารถใช้ผลการวิจัยดังกล่าวนำไปสู่การทำวิจัยปฏิบัติการเพื่อการแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียน โดยใช้วิธีการหรือนวัตกรรมที่คัดสรรแล้ว ผลการวิจัยที่ได้อาจพบว่า สามารถแก้ปัญหาได้หรือแก้ปัญหาไม่ได้ทั้งหมด ครูจะต้องคิดทบทวนหรือสะท้อนกลับต่อการปฏิบัติการวิจัยซึ่งเป็นการนำผลการวิจัยมาใช้ในการเรียนรู้และวางแผนปรับปรุง พัฒนาการวิจัยและการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง กรณีที่ผลการวิจัยบ่งชี้ว่าวิธีการหรือนวัตกรรมสำหรับแก้ปัญหาการเรียนรู้ สามารถช่วยแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือช่วยให้ผู้เรียนมีคุณภาพดีขึ้น ครูก็สามารถนำวิธีการ หรือนวัตกรรมนั้นไปใช้สำหรับพัฒนาผู้เรียนหรือจัดการเรียนรู้ต่อไปได้

2. สำหรับครูที่จะใช้ผลงานวิจัยของผู้อื่น โดยที่การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เป็นลักษณะของการวิจัยปฏิบัติการ การนำผลการวิจัยของผู้อื่นมาใช้จึงต้องพิจารณาให้รอบคอบ เพราะการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้มีลักษณะเฉพาะเจาะจงในเชิงบริบท (context specific) มาก ดังนั้นการนำผลงานวิจัยไปใช้ จึงควรพิจารณาประเด็นที่เกี่ยวข้องคือ ผลงานวิจัยนั้นต้องมีความตรงประเด็นกับสภาพปัญหาการเรียนรู้หรือเรื่องที่ต้องการแก้ปัญหา ซึ่งครูควรเรียนรู้วิธีการใช้นวัตกรรมที่จะแก้ปัญหา และกระบวนการวิจัยที่จะนำมาใช้ในการทำวิจัยว่า มีความเหมาะสมกับบริบทในชั้นเรียนของตนเองมากน้อยเพียงใด นอกจากนี้จะต้องพิจารณาถึงคุณภาพของงานวิจัยว่า มีความตรงและความน่าเชื่อถือของผลการวิจัยได้มากน้อยเพียงใด รวมทั้งอาจต้องมีการปรับเงื่อนไขให้สอดคล้องหรือนำมาทดลองซ้ำอีก แต่โดยหลักการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้นั้นมุ่งให้ครูเป็นศูนย์กลางของกระบวนการวิจัย โดยเป็นเจ้าของปัญหาการเรียนรู้และปัญหาวิจัย และต้องแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหา ปฏิบัติการทดลอง ตรวจสอบผลการแก้ไขปัญหาก็เป็นการวิจัยปฏิบัติการของครู โดยครู เพื่อผู้เรียนและครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

สรุป

ในการปฏิบัติงานตามวิชาชีพครูอย่างแท้จริง ครูจะต้องพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีมาตรฐานทางวิชาชีพเพื่อให้เกิดผลต่อคุณภาพของผู้เรียน นอกจากครูจะมีบทบาทในการจัดการเรียนรู้แล้วครูต้องแสวงหาวิธีการ หรือนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหา พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งครูได้แสดงบทบาทเสริมเพิ่มคุณภาพการจัดการเรียนรู้ด้วยการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ครูกับการวิจัยและการนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ จึงเป็นกิจกรรมสำคัญของการปฏิบัติงานตามวิชาชีพของครู ครูจึงมีบทบาททั้งเป็นผู้ใช้ผลการวิจัยของผู้อื่น และเป็นผู้ทำการวิจัยและใช้ผลการวิจัยของตนเองเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนส่งเสริมการทำวิจัยและการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ โดยกำหนดนโยบายส่งเสริมการวิจัยที่ชัดเจน การส่งเสริมให้ครูเข้าร่วมประชุมทางวิชาการที่มีการนำเสนอผลงานวิจัย การพัฒนาศักยภาพในการทำวิจัยของครู การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูทำวิจัยและใช้ผลการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ การเผยแพร่ผลงานวิจัยของครู และการสร้างวัฒนธรรมวิจัยในสถานศึกษา แนวปฏิบัติในการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ ควรใช้กลยุทธ์ในการดำเนินการคือ มุ่งพัฒนาคุณภาพงานวิจัยให้ได้รับความเชื่อถือ เน้นการสร้างความตระหนักในการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย เร่งพัฒนาระบบสารสนเทศงานวิจัยเพื่อเอื้อต่อการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และพัฒนางานวิจัยให้มีคุณภาพ สร้างวัฒนธรรมการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ส่งเสริมการสื่อสารและเผยแพร่งานวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินการตามบทบาทของครู ผู้บริหารสถานศึกษา และแนวปฏิบัติดังกล่าว จะทำให้ครูเกิดการเรียนรู้ พัฒนตนและการพัฒนางานในหน้าที่อย่างต่อเนื่อง นำไปสู่การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งอันจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพตามมาตรฐาน และเป็นการเพิ่มองค์ความรู้ในด้านการสอนหรือการจัดการเรียนรู้ให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เก็จจนก เอื้อวงศ์. (2560). กลยุทธ์การส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยเพื่อพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ.*, 10 (2) น. 190 – 207.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2550). ครูกับการวิจัยและการใช้ประโยชน์งานวิจัย. เอกสารประกอบการบรรยายในการประชุมวิชาการเรื่อง *ครูกับการวิจัยและเครือข่ายวิจัยการศึกษา* จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สาขาการศึกษา วันที่ 2 กันยายน 2550 ณ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชิต ฤทธิ์จรูญ.(2561). *เทคนิคการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). “ครูกับเครือข่ายวิจัยการศึกษา.” ใน *เอกสารการประชุมวิชาการครูกับการวิจัยและเครือข่ายวิจัยการศึกษา ศูนย์เครือข่ายวิจัยการศึกษาแบบบูรณาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

- Bennett, S., Tooth, L., McKenna, K., Rodger, S., Strong, J., Ziviani, J., et al. (2003). Perceptions of Evidence - based practice: A survey of Australian occupational therapists. *Australian Occupational Therapy Journal*, 50, 13–22.
- Jones, J. (2000). Performance improvement through clinical research utilization: The Linkage model. *Journal of Nursing Care Quality*, 15(1), 49-54.
- Titler MG, Kleiber C, Steelman V, Goode C, Rakel B, Barry-Walker J, Small S, Buckwalter K. (1994). Infusing research into practice to promote quality care. *Nurse research* 43 (5), 307-313.

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับสุขภาพองค์กรของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ADMINISTRATION ACCORDING TO GOOD GOVERNANCE PRINCIPLES AND SCHOOL ORGANIZATIONAL HEALTH UNDER LOCAL GOVERNMENT ORGANIZATIONS

ขันทอง ไทยทวี^{1*}, สุวรรณ โชติสุกานต์², อรสา จรุงธรรม³

Khanthong Thaitawe^{1*}, Suwanna Chotsukarn², Orasa Charoontham³

¹สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

²คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

³คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

*Corresponding author, E-mail: jongthaitawe@hotmail.com

บทคัดย่อ

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับสุขภาพองค์กรของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้แก่ 1) ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) เปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกตามขนาดสถานศึกษา 3) ศึกษาสุขภาพองค์กรของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4) เปรียบเทียบสุขภาพองค์กรของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกตามขนาดสถานศึกษา และ 5) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับสุขภาพองค์กร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสถานศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 3 (ภาคกลางตอนกลาง) จำนวน 313 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน และเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ANOVA สถิติทดสอบที และสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยที่หลักนิติธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือหลักความรับผิดชอบ และหลักการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. สุขภาพองค์การของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยที่ความสามัคคีมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือภาวะผู้นำฉันทน์เพื่อนร่วมงาน และการติดต่อสื่อสารมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3. ผลการเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลจำแนกตามขนาดสถานศึกษาพบว่าสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการเปรียบเทียบสุขภาพองค์การของสถานศึกษาตามขนาดของสถานศึกษาพบว่าสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีสุขภาพองค์การแตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่สถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดกลางมีสุขภาพองค์การสูงกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก

5. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับสุขภาพองค์การพบว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับสูงกับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (0.776) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา หลักความรับผิดชอบมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสุขภาพองค์การของสถานศึกษามากที่สุด ($r_{XY} = 0.920$) รองลงมาได้แก่ หลักคุณธรรม ($r_{XY} = 0.893$) และที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุดคือ หลักความคุ้มค่า ($r_{XY} = 0.633$)

คำสำคัญ: การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล สุขภาพองค์การ สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ABSTRACT

The purpose of this research were: 1) to study the administration of good governance principles of school administrators under Local Government Organizations, 2) to compare the administration of good governance principles of school administrators as classified by school size, 3) to study the school organization health of school under Local Government Organizations, 4) to compare the school organization health of school as classified by school size, and 5) to investigate relationship between the administration of good governance principles of school administrators and the school organization health of school. The research sample were 313 teachers in schools under Local Government Organizations of the Central Region Group Province. which determined sample size by Krejcie and Morgan's sample size table and randomly selected by Stratified Random Sampling method. The research instrument was used five-point rating scale questionnaire. Percentage, arithmetic mean, ANOVA, and Pearson's product moment correlation were used as the statistical devices for analyzing the data. The summary of the findings were as follows:

1. The administration of good governance principles of school administrators under Local Government Organizations were rated at a high level, in order by mean of the highest level was Rule of law, follow by Responsibility, and Participation were the lowest level.

2. The school organization health of school under Local Government Organizations was rated at a high level. In order by mean of the highest level were Unity, follow by Colleagues leadership, and Communications was the lowest level.

3. The administration of good governance principles of school administrators under Local Government Organizations, with different school size, indicated statistical significant in overall and each aspects at .05 level.

4. The school organization health of school under Local Government Organizations, with different school size, indicated statistical significant in overall and each aspects (each aspect)-at .05 level, which big school and medium school were more school organizational health than the small school.

5. The administration of good governance principles of school administrators was found that there was positively correlated with The school organization health with statistical significance at .01 level ($r_{XY} = 0.776$), and when consider by each aspect was found that, Responsibility the highest correlated with The school organization health ($r_{XY} = 0.920$), follow by Moral principles ($r_{XY} = 0.893$), and Participation lowest correlated with The school .

Keyword: administration of good governance, principles of school administrators under Local Government Organizations, the school organization health of school

บทนำ

โลกในยุคปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) หรือโลกไร้พรมแดน (Border-less World) ที่กระแสของโลกเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รุนแรง ต่อเนื่อง ซับซ้อน และเกี่ยวข้องกัน อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในแต่ละสาขา อาทิ วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ วัสดุศาสตร์ คอมพิวเตอร์ การสื่อสารและโทรคมนาคม ฯลฯ ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีแขนงต่างๆ หรือแม้แต่การก้าวข้ามจากการดำเนินชีวิตที่ต้องอาศัยการติดต่อกันทางกายภาพ หรือใช้อุปกรณ์สื่อสารข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์พื้นฐาน มาเป็นการดำเนินชีวิตในโลกของสารสนเทศ (Cyberspace) ความจริงเสมือน (Virtual reality) และพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-commerce) อีกทั้งความก้าวหน้าในสังคมซึ่งส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ในหลายด้านด้วยกัน ทำให้ทุกคนต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง มิเช่นนั้นอาจจะถูกละทิ้งให้

ถ้าหลังจกไม่สามารถจะตามได้ทัน (ณัฐพันธ์ เชรนนทน, 2551) จึงกล่าวได้ว่า โลกในยุคปัจจุบัน มีความแตกต่างจากโลกในยุคที่ผ่านมาอย่างสิ้นเชิง นั่นคือ ระบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นระบบการเมืองการปกครอง ระบบเศรษฐกิจ ระบบทางการทหาร ระบบสาธารณสุข ต่างก็ต้องมีการพัฒนา เพื่อให้สอดคล้องกับภาวะความเป็นจริงในปัจจุบัน รวมทั้งระบบการศึกษาด้วยเช่นกัน เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้คนมีความรู้ และมีคุณลักษณะที่จะช่วยให้คนๆนั้น อยู่รอดได้ในสังคม เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ต่อครอบครัว และต่อสังคมส่วนรวม ตามความมุ่งหมายและหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 6 ที่ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้น คุณภาพการศึกษาจึงเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของคนซึ่งเป็นผลผลิตของการจัดการศึกษาผ่านทางสถานศึกษา

สถานศึกษาก็เป็นองค์การหนึ่งที่ต้องคำนึงถึงสุขภาพองค์การ เพราะสุขภาพองค์การของสถานศึกษา คือ สภาพะของการปฏิบัติงานตามภารกิจของสถานศึกษา สถานศึกษาสามารถคงอยู่ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สามารถแก้ไขปัญหาลุอุปสรรคต่างๆ ได้ มีกระบวนการบริหารภายในที่ราบรื่น ไม่มีความตึงเครียด ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าใจเจตคติ ความรู้สึก ความคิดของบุคลากรในสถานศึกษา และการมีความมั่นคงของสถานศึกษา มีความพร้อมที่จะปฏิบัติงานตามภารกิจ และความรับผิดชอบของสถานศึกษา มีศักยภาพในการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและความเปลี่ยนแปลงใดๆ ที่เกิดขึ้น สามารถบรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ (จินตนา ศุภภรณ์สาร, 2550) และด้วยเหตุผลเดียวกับองค์การทุกองค์การ นั่นคือสถานศึกษาควรจะเป็นองค์การสุขภาพดีด้วยเช่นกัน ซึ่งการจะเป็นสถานศึกษาที่เป็นองค์การสุขภาพดีนั้น ก็ต้องมีตัวชี้วัด (indicator) หรือเกณฑ์มาตรฐาน (benchmark) มาเป็นเครื่องมือในการพิจารณา ที่เรียกว่า มิติวัดสุขภาพองค์การ ทาร์เทอร์ ฮอย และคอตทแคมป์ (Tarter, Hoy, and Kottkamp, 1990) ได้เสนอมิติวัดสุขภาพองค์การไว้ 5 มิติ ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำฉันทน์เพื่อนร่วมงาน คือ พฤติกรรมของผู้บริหารองค์การที่มุ่งเน้นทั้งสร้างมิตรสัมพันธ์และกิจสัมพันธ์ที่ได้ให้เกิดขึ้นกับสมาชิกในองค์การ สามารถกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานอย่างเป็นมีระบบ การกระตุ้นให้สมาชิกขององค์การร่วมกันปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์หลักขององค์การได้ 2) การสนับสนุนทางทรัพยากร คือ พฤติกรรมการปฏิบัติงานของผู้บริหารองค์การที่มุ่งเน้นการสนับสนุนทรัพยากรทางการบริหารให้พอเพียงแก่ความต้องการ เพื่อกระตุ้นให้สมาชิกขององค์การปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ 3) ขวัญในการปฏิบัติงาน คือ ความรู้สึกที่แสดงออกถึงการยอมรับ ศรัทธาและมีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อผู้บริหารและผู้ร่วมงานอื่นๆ รวมถึงการยอมรับ ศรัทธาต่ออาชีพ ความพึงพอใจในงานและการได้รับการยอมรับ 4) การติดต่อสื่อสาร คือ การมีปฏิสัมพันธ์ในการแลกเปลี่ยนความรู้สึกนึกคิด เจตคติอารมณ์และการกระทำอื่นๆ ที่ก่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในขณะที่ในหมู่สมาชิก สามารถปฏิบัติงานร่วมกันได้อย่างราบรื่นและ 5) ความสามัคคี คือ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสมาชิกในองค์การ การยอมรับนับถือ ไว้วางใจ การสนับสนุน และการร่วมปรึกษาหารือเพื่อร่วมกันปฏิบัติงานหรือแก้ไขปัญหาต่างๆ ในการปฏิบัติงาน

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้พิจารณาที่ละประเด็นดังนี้ ประเด็นที่หนึ่ง ผู้บริหารสถานศึกษาควรบริหารสถานศึกษาด้วยหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ประเด็นที่สอง สถานศึกษาจะเป็น องค์การสุขภาพดี ควรมียุทธศาสตร์ประกอบในด้านภาวะผู้นำฉันทน์เพื่อนร่วมงาน การสนับสนุนทางทรัพยากร ขวัญในการปฏิบัติงาน การติดต่อสื่อสาร และความสามัคคี ซึ่งทั้งสองประเด็นนี้เป็นเรื่องของการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นเรื่องระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับผู้ใต้บังคับบัญชาและเป็นเรื่องภายในองค์การหรือบริบทเดียวกัน เกิดเป็นประเด็นที่สามว่า หากผู้บริหารสถานศึกษาบริหารสถานศึกษาด้วยหลักธรรมาภิบาลแล้วสถานศึกษาก็น่าจะเป็นสถานศึกษาองค์การสุขภาพดีในทางกลับกันหากผู้บริหารสถานศึกษาบริหารสถานศึกษาโดยขาดหลักธรรมาภิบาลแล้ว สถานศึกษาก็น่าจะเป็นสถานศึกษาองค์การสุขภาพไม่ดี จากทั้งสามประเด็นดังกล่าว จึงเกิดคำถามว่าการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาจะมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร

สถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 3 ภาคกลางตอนกลาง จำนวน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดนครนายก จังหวัดสระแก้ว จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 73 แห่ง ได้จัดการศึกษาตามแนวนโยบายการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น (2554) ระบุไว้ ประกอบด้วย นโยบายด้านความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน นโยบายด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย นโยบายด้านคุณภาพมาตรฐานการศึกษา นโยบายด้านระบบบริหารและการจัดการศึกษา นโยบายด้านครู คณาจารย์ นโยบายด้านหลักสูตร นโยบายด้านการเรียนรู้ นโยบายด้านทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา นโยบายด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา นโยบายด้านการส่งเสริมกีฬานโยบายด้านการส่งเสริมอาชีพ และนโยบายด้านการศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งนี้ ในส่วนของนโยบายด้านระบบบริหารและการจัดการศึกษานั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องบริหารจัดการสถานศึกษาให้เป็นไปตามพันธกิจของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2559) ที่ระบุไว้ประการหนึ่งว่า ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภททุกระดับ ให้ร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในระดับพื้นที่ให้เติบโตอย่างเข้มแข็ง สมบูรณ์ ด้วยธรรมาภิบาล ที่ทุกภาคส่วนให้การยอมรับ ด้วยเหตุนี้ จึงเกิดคำถามเพิ่มขึ้นจากคำถามที่ผ่านมาว่า เมื่อกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้กำหนดพันธกิจโดยเน้นหลักธรรมาภิบาลแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 3 (ภาคกลางตอนกลาง) มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลหรือไม่ อย่างไร และสืบเนื่องจากคำถามที่ว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาจะมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร จึงเกิดคำถามอีกหนึ่งคำถามว่า สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 3 (ภาคกลางตอนกลาง) มีสุขภาพองค์การเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกตามขนาดสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาสภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. เพื่อเปรียบเทียบสภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกตามขนาดสถานศึกษา
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษากับสภาพองค์การ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยในครั้งนี้ประชากรคือ ครูในสถานศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกลุ่มจังหวัดการศึกษาที่ 3 (ภาคกลางตอนกลาง) จำนวน 1,694 คน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูในสถานศึกษา ของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกลุ่มจังหวัดการศึกษาที่ 3 (ภาคกลางตอนกลาง) จำนวน 313 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยคือ แบบสอบถามเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับสภาพองค์การของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการเป็นครูผู้สอน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพองค์การของสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. นำหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์เพื่อขออนุญาตถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกลุ่มจังหวัดการศึกษาที่ 3 (ภาคกลางตอนกลาง) ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามจำนวน 313 ฉบับ พร้อมซองเปล่าติดแสตมป์จำหน่ายซองถึงผู้วิจัยไปยังสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 3 (ภาคกลางตอนกลาง) ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม แล้วส่งแบบสอบถามกลับทางไปรษณีย์
3. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน ซึ่งได้รับกลับคืนมา จำนวน 306 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.76 มาตรวจสอบ ความสมบูรณ์ จากนั้นนำไปใช้ในการจัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ และร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลโดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพองค์การของสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาและระดับสภาพองค์การสถานศึกษาจำแนกตามขนาดสถานศึกษาโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) และจะเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe) หากพบว่าผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวนั้นมีนัยสำคัญทางสถิติ
5. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับสภาพองค์การโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. ความถี่ (Frequency)
2. ค่าร้อยละ (Percentage)
3. ค่าเฉลี่ย (Mean)
4. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน

1. การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance)
2. สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)
3. ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruency: IOC)
4. ความเชื่อมั่น (Reliability)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นครูเพศหญิง ร้อยละ 76.50 มีการศึกษาระดับปริญญาโทร้อยละ 76.50 มีประสบการณ์ในการเป็นครู 5- 10 ปีร้อยละ 31.40 ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก ร้อยละ 40.20

ส่วนที่ 2 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตารางที่ 1: แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล	ค่าสถิติ (n = 306)		ระดับการบริหารงาน
	$\bar{X}$	S.D.	
หลักนิติธรรม	4.47	0.39	มาก
หลักคุณธรรม	4.32	0.33	มาก
หลักความโปร่งใส	4.28	0.32	มาก
หลักการมีส่วนร่วม	4.09	0.37	มาก
หลักความรับผิดชอบ	4.46	0.34	มาก
หลักความคุ้มค่า	4.33	0.28	มาก
โดยรวม	4.31	0.34	มาก

จากตารางที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.34) เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือหลักนิติธรรม ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.39) รองลงมาคือหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.34) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.37)

ส่วนที่ 3 สุขภาพองค์กรของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตารางที่ 2: แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สภาพองค์การของสถานศึกษา	ค่าสถิติ (n = 306)		ระดับการปฏิบัติ
	$\bar{X}$	S.D.	
ภาวะผู้นำฉันท์เพื่อนร่วมงาน	4.36	0.35	มาก
การสนับสนุนทางทรัพยากร	4.35	0.35	มาก
ขวัญในการปฏิบัติงาน	4.21	0.41	มาก
การติดต่อสื่อสาร	4.04	0.41	มาก
ความสามัคคี	4.45	0.31	มาก
โดยรวม	4.30	0.29	มาก

จากตารางที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.34) เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือหลักนิติธรรม ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.39) รองลงมาคือหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.34) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.37)

ส่วนที่ 4 การเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาและสภาพองค์การสถานศึกษาจำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ตารางที่ 3: แสดงผลการเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา	สถานศึกษา (n = 306)									F	sig
	ขนาดเล็ก (n = 123)			ขนาดกลาง (n = 84)			ขนาดใหญ่ (n = 99)				
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
หลักนิติธรรม	4.08	0.26	มาก	4.66	0.22	มากที่สุด	4.80	0.18	มากที่สุด	305.15*	0.000
หลักคุณธรรม	4.01	0.23	มาก	4.38	0.17	มาก	4.64	0.16	มากที่สุด	287.77*	0.000
หลักความโปร่งใส	4.08	0.23	มาก	4.22	0.22	มาก	4.57	0.26	มากที่สุด	122.94*	0.000
หลักการมีส่วนร่วม	3.80	0.18	มาก	4.01	0.21	มาก	4.52	0.24	มากที่สุด	343.59*	0.000

การบริหาร ตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา	สถานศึกษา (n = 306)									F	sig
	ขนาดเล็ก (n = 123)			ขนาดกลาง (n = 84)			ขนาดใหญ่ (n = 99)				
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
หลักความรับผิดชอบ	4.12	0.21	มาก	4.57	0.15	มากที่สุด	4.78	0.15	มากที่สุด	420.61*	0.000
หลักความคุ้มค่า	4.14	0.19	มาก	4.29	0.22	มาก	4.59	0.22	มากที่สุด	126.95*	0.000
โดยรวม	4.03	0.13	มาก	4.36	0.08	มาก	4.62	0.37	มากที่สุด	185.52*	0.000

* $p < .05$

จากตารางที่ 3 ผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขนาดต่างกัันมีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4: แสดงผลการเปรียบเทียบระดับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ระดับสุขภาพองค์การ	สถานศึกษา (n = 306)									F	sig
	ขนาดเล็ก (n = 123)			ขนาดกลาง (n = 84)			ขนาดใหญ่ (n = 99)				
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
ภาวะผู้นำฉันทเพื่อนร่วมงาน	4.02	0.22	มาก	4.54	0.22	มากที่สุด	4.64	0.17	มากที่สุด	291.53*	0.000
การสนับสนุนทางทรัพยากร	4.13	0.26	มาก	4.29	0.26	มาก	4.67	0.26	มากที่สุด	124.27*	0.000
ขวัญในการปฏิบัติงาน	3.91	0.15	มาก	4.07	0.21	มาก	4.69	0.34	มากที่สุด	298.94*	0.000
การติดต่อสื่อสาร	3.75	0.23	มาก	3.92	0.23	มาก	4.51	0.29	มากที่สุด	259.94*	0.000
ความสามัคคี	4.15	0.20	มาก	4.66	0.18	มากที่สุด	4.64	0.17	มากที่สุด	255.50*	0.000
โดยรวม	4.01	0.14	มาก	4.36	0.10	มาก	4.63	0.11	มากที่สุด	719.73*	0.000

* $p < .05$

จากตารางที่ 4 สุขภาพองค์การของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสถานศึกษาขนาดต่างกัันทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กับ
สุขภาพองค์การของสถานศึกษา

ตารางที่ 5: ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านกับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาโดยรวม

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X	Y
หลักนิติธรรม (X ₁)	1.000							
หลักคุณธรรม (X ₂)	0.756**	1.000						
หลักความโปร่งใส (X ₃)	0.469**	0.578**	1.000					
หลักการมีส่วนร่วม (X ₄)	0.576**	0.670**	0.585**	1.000				
หลักความรับผิดชอบต่อสังคม (X ₅)	0.818**	0.845**	0.654**	0.711**	1.000			
หลักความคุ้มค่า (X ₆)	0.535**	0.662**	0.504**	0.557**	0.517**	1.000		
การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวม (X)	0.666**	0.746**	0.545**	0.655**	0.752**	0.544**	1.000	
สุขภาพองค์การของสถานศึกษาโดยรวม (Y)	0.837**	0.893**	0.726**	0.847**	0.920**	0.633**	0.776**	1.000

จากตารางที่ 5 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = 0.776$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา หลักความรับผิดชอบต่อสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสุขภาพองค์การของสถานศึกษามากที่สุด ($r = 0.920$) รองลงมา ได้แก่ หลักคุณธรรม ($r = 0.893$) และที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุดคือหลักความคุ้มค่า ($r = 0.633$)

สรุปผลการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า มีการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ คือ หลักนิติธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส และหลักการมีส่วนร่วม
2. ผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขนาดต่างกันมีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขนาดใหญ่และสถานศึกษาขนาดกลางจะมีการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขนาดเล็ก ผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขนาดใหญ่จะมีการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขนาดกลาง และผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขนาดกลางจะมีการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขนาดเล็ก
3. สุขภาพองค์การของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า สุขภาพองค์การของสถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ คือ ความสามัคคี ภาวะผู้นำฉันท์เพื่อนร่วมงาน การสนับสนุนทางทรัพยากรขวัญในการปฏิบัติงาน และการติดต่อสื่อสาร
4. สุขภาพองค์การของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสถานศึกษาขนาดต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสุขภาพองค์การของสถานศึกษาขนาดใหญ่และสถานศึกษาขนาดกลางมีสุขภาพองค์การสูงกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก ในภาพรวมเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่และสถานศึกษาขนาดกลาง มีสุขภาพองค์การสูงกว่าสถานศึกษาขนาดเล็กใน 3 ด้านได้แก่ ด้านการสนับสนุนทรัพยากร ด้านขวัญในการปฏิบัติงาน และด้านการติดต่อสื่อสาร การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับสุขภาพองค์การของสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์ในระดับสูงและมีทิศทางเป็นบวก พิจารณารายด้านพบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาด้านหลักความรับผิดชอบมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสุขภาพองค์การของสถานศึกษามากที่สุด รองลงมาได้แก่หลักคุณธรรมและด้านที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุดคือหลักความคุ้มค่า

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2559). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559*.

กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.

- กรรณิกา ปัญญะติ. (2558). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับสุขภาพองค์การ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต36*. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา.
- กรรณิการ์ เพื่องประยูร. (2555). *การศึกษาความสัมพันธ์สุขภาพองค์การกับประสิทธิผลของโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กิจพัฒน์ พันธุ์แจ่ม. (2549). *ความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพองค์การกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของ
ข้าราชการครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาระยองเขต 2*. วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2553). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: ไทเนรมิตกิจ อินเตอร์
โพรเกรสซิฟ.
- _____. (2558). *เทคนิคการเขียนเค้าโครงการวิจัย: แนวทางสู่ความสำเร็จ*. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.
- ฐาปนา ฉื่นไพศาล. (2559). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: ธนัชการพิมพ์
- ฐิตารีย์ ตรีเหรา. (2556). *สุขภาพองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร*.
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พาวดี เมฆสวรรค์. (2543). *สามประสานในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี นานาทัศนะว่าด้วย
การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี*. นนทบุรี: สำนักคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- ทิตินา แคมมณี. (2546). *การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*.
กรุงเทพฯ: เสริมสิน พรี่เพรส ชีสเท็ม.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2542). *พฤติกรรมบุคคลในองค์กร*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ธร สุนทรายุทธ. (2551). *การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป: ทฤษฎี วิจัย และปฏิบัติทางการศึกษา*.
กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- ธีรยุทธ บุญมี. (2541). *สังคมเข้มแข็ง ธรรมรัฐแห่งชาติ ยุทธศาสตร์สู่หายนะประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สายธาร.
- พรณี ลีกิจวัฒน์. (2557). *การวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: มีน เซอร์วิสซัพพลาย.
- พรณี สุวัठी. (2537). *การวิเคราะห์สุขภาพองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญา
บัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Krejcie, R.V., and Morgan, D.W. (1970). "Determining sample size for research activities,"
Educational and Psychological Measurement. 30: 607-610.
- Miles, Mathew B. (1973). *Planed Change and Organization Health: Figure and Ground*.
Boston: Allyn and Bacon.
- Owens, Robert G. (1991). *Organization Behavior in Education*. Englewood Cliffs

New Jersey: Prentice–Hall.

การประมาณคะแนนของนักศึกษาเจนเนอเรชันวายในยุค 4.0 ด้วยตัวแบบ MLR SCORE ESTIMATION OF GENERATION Y STUDENTS IN THE 4.0 ERA WITH MLR MODEL

สิทธิกรณ คํารอด^{1*}, กิตติพงษ์ ศรีแซไตร²
Sittikorn Khamrod^{1*}, Kittipong Sriksaetai²

^{1,2}สำนักการศึกษาทั่วไป สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์
General Education, Panyapiwat Institute of Management
*Corresponding author, E-mail: sittikornkha@pim.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาตัวแปรที่มีผลต่อคะแนนของนักศึกษาเจนเนอเรชันวายด้วยตัวแบบเชิงเส้นพหุคูณ โดยใช้เซตย่อยที่ดีที่สุดเพื่อให้ได้สมการที่เหมาะสม ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรที่ส่งผลต่อคะแนนของนักศึกษาเจนเนอเรชันวาย ประกอบด้วย 3 ตัวแปร ได้แก่ ผลการเรียนเฉลี่ยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (x_1) ผลการเรียนเฉลี่ยขณะที่กำลังศึกษา (x_2) และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักศึกษาต่อเดือน (x_4) และได้สมการสำหรับพยากรณ์คะแนนที่ของนักศึกษาเจนเนอเรชันวาย คือ $y = 3.465 + 0.110x_1 + 0.088x_2 - 0.006\sqrt{x_4}$ เมื่อ $y = \ln y$ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับค่าแล้วเท่ากับร้อยละ 29.60 และมีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเท่ากับร้อยละ 32.4

คำสำคัญ: เจเนอเรชันวาย ตัวแบบการถดถอยพหุคูณ

ABSTRACT

This research aimed to study the variables affecting to the score of generation Y students based on multiple linear regression model (MLR model) by using the best subset to identify the suitable equation. The results shown that, there were three factors affecting the score of generation Y students, such as the high school grade point average (x_1), the current average academic grade (x_2), and the average cost of students per month (x_4). The linear regression equation for predicting the score of generation Y students was $y = 3.465 + 0.110x_1 + 0.088x_2 - 0.006\sqrt{x_4}$, where $y = \ln y$ with the standard derivation of 29.60 and adjusted coefficient of determination with the percentage of 32.4.

Keywords: Generation Y, Multiple Linear Regression Model

บทนำ

สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันที่มีหน้าที่หลักสำคัญประการหนึ่ง คือ การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพออกไปรับใช้สังคมในหลาย ๆ สาขา โดยบัณฑิตที่จบการศึกษาในแต่ละรุ่นจะมุ่งเน้นในเชิงคุณภาพและปริมาณ สถาบันอุดมศึกษามีกระบวนการสร้างประสบการณ์ระหว่างการเรียนรู้ที่เหมาะสม สนับสนุนการสร้างรายได้ระหว่างเรียน สนับสนุนให้นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษามีงานทำทันที และมีความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการและสถานศึกษาเพื่อผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะที่ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการผู้ใช้บัณฑิต (เสฏฐวุฒิ หนูมคำ และคณะ, 2559, 248–273) ดังนั้นสถาบันการศึกษาหรือมหาวิทยาลัยถือว่าเป็นองค์กรที่มีความสำคัญอย่างมากในการเป็นจุดเริ่มต้นของการผลิตนักวิชาการ นักวิชาชีพชั้นสูง หรือผู้เชี่ยวชาญในแขนงต่าง ๆ ที่มีคุณภาพออกสู่สังคม ในปัจจุบันโลกมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน ดังนั้นกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 จึงส่งผลต่อวิถีชีวิตผู้คนในสังคมอย่างทั่วถึง ด้วยเหตุนี้ครูผู้สอนจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะสำหรับการดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21 ที่เปลี่ยนไปได้ สำหรับทักษะที่สำคัญที่สุดในศตวรรษที่ 21 ก็คือทักษะการเรียนรู้ (Learning skill) ดังนั้น ครูผู้สอนต้องมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (เจษฎา กิตติสุนทร และวาสนา กิรติจำเริญ; 2560) ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st century skills) เป็นทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีสาระวิชาหลัก (Core subject) ที่ประกอบด้วย ภาษา ศิลปะ คณิตศาสตร์ การปกครองและหน้าที่พลเมือง วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และประวัติศาสตร์ ซึ่งสาระวิชาเหล่านี้มีความสำคัญ แต่ยังไม่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้เพื่อมีชีวิตในโลกยุคศตวรรษที่ 21 (วิจารณ์ พานิช; 2555) ปัจจุบันการเรียนรู้สาระวิชา (Content หรือ subject matter) ควรเป็นการเรียนจากการค้นคว้าเองของผู้เรียนโดยครูผู้สอนคอยช่วยแนะและช่วยออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้ โดยทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้เรียนทุกคนจะต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ การเรียนรู้ 3 R x 7 C ซึ่งทักษะ 3 R ประกอบด้วย 1) Reading (อ่านออก) 2) (W)riting (เขียนได้) และ 3) (A)Rithmetics (คิดเลขเป็น) ส่วนทักษะ 7 C ประกอบไปด้วย 1) Critical thinking and problem solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมี วิจารณ์ญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา) 2) Creativity and innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม) 3) Cross-cultural understanding (ทักษะด้านความเข้าใจ ความต่างด้านวัฒนธรรม และความต่างด้านกระบวนการทัศน์) 4) Collaboration, teamwork and leadership (ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ) 5) Communications, information and media literacy (ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ) 6) Computing and ICT Literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) และ 7) Career and learning skills (ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้)

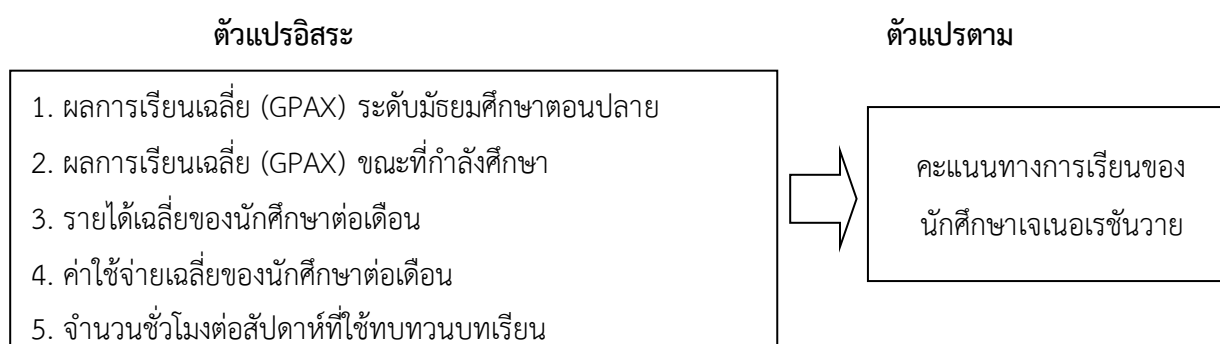
จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ของการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัย
ขั้นพื้นฐานที่ส่งผลต่อการเรียนของนักศึกษาเจนเอเรชันวายในศตวรรษที่ 21 ที่มีรูปแบบการเรียนการสอนเน้น
การฝึกปฏิบัติมากกว่าการฟังอย่างเดียว (Active leaning) (เดชดนัย จุ้ยชุม และคณะ, 2559) ดังนั้น เพื่อให้
เกิดประสิทธิผลทางการเรียน ผู้วิจัยจึงศึกษาปัจจัยขั้นพื้นฐานที่ส่งผลต่อคะแนนการเรียนของนักศึกษาเพื่อเป็น
แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาตัวนักศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถ ตามศักยภาพของตนเองในการ
ดำรงชีวิตและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคะแนนของนักศึกษาเจนเอเรชันวายในยุค 4.0
2. เพื่อสร้างสมการสำหรับพยากรณ์คะแนนของนักศึกษาเจนเอเรชันวายในยุค 4.0

กรอบแนวคิดที่ใช้ในงานวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาตัวแปรตาม (Dependent variable) และตัวแปรอิสระ
(Independent variable) ดังกรอบแนวความคิดในการวิจัยต่อไปนี้

ขอบเขตประชากร

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาเจนเอเรชันวายของคณะเทคโนโลยีและการจัดการ
อุตสาหกรรมของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประจำปีการศึกษา 2561 จำนวน 93 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)
จากการคำนวณโดยใช้สูตร Taro Yamane (1967) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
นักศึกษาเจนเอเรชันวายของคณะเทคโนโลยีและการจัดการอุตสาหกรรมของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในเขต
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประจำปีการศึกษา 2561 จำนวน 75 คน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543)

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง เช่น เพศ อายุ ชั้นปีที่กำลังศึกษา ระดับการศึกษาที่จบก่อน เข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ตอนที่ 2 สร้างตัวแบบถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ ผู้วิจัยศึกษาปัจจัยคะแนนทางการเรียนของนักศึกษาเจเนอเรชันวาย (y) กับตัวแปรอิสระ 5 ตัว คือ ผลการเรียนเฉลี่ย (GPAX) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (x_1) ผลการเรียนเฉลี่ย (GPAX) ขณะที่กำลังศึกษา (x_2) รายได้เฉลี่ยของนักศึกษาต่อเดือน (x_3) ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักศึกษาต่อเดือน (x_4) จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่ใช้ทบทวนบทเรียน (x_5) ด้วยวิธีการคัดเลือกสมการถดถอยจะใช้เซตย่อยที่ดีที่สุด (Best Subsets) เพื่อหาสมการที่จะใช้ในการพยากรณ์คะแนนของนักศึกษาเจเนอเรชันวายที่ดีที่สุด ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณที่มีตัวแปรตาม y และตัวแปรอิสระทั้งหมด 5 ตัว ได้แก่ x_1, x_2, x_3, x_4 , และ x_5 จึงได้ตัวแบบการถดถอยดังนี้

$$y = \beta_0 + \sum_{i=1}^5 \beta_i x_i + \varepsilon \quad (1)$$

โดยที่ β_i คือ สัมประสิทธิ์การถดถอย ($i=1, 2, \dots, 5$) และ

ε คือ ความคลาดเคลื่อนของตัวแบบการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ

ตัวแบบการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณที่ใช้สำหรับพยากรณ์คะแนนของนักศึกษาเจเนอเรชันวายของตัวแปรอิสระ x_i ($i=1, 2, \dots, 5$) ที่สามารถอธิบายตัวแบบของ y ได้ดังนี้

$$\hat{y} = \hat{\beta}_0 + \sum_{i=1}^5 \hat{\beta}_i x_i \quad (2)$$

ตอนที่ 3 ตรวจสอบข้อสมมุติของตัวแบบถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ สำหรับการประมาณค่าพารามิเตอร์ของตัวแบบการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ ผู้วิจัยใช้วิธีการประมาณค่ากำลังสองน้อยที่สุด (Least Square Estimation) ซึ่งมีข้อสมมุติของความคลาดเคลื่อน (Error) 1) ตรวจสอบค่าคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงปกติ โดยพิจารณาจากค่าสถิติแอนเดอร์สัน-ดาร์ริง (Anderson-Darling) (Lewis, 1961) ของแผนภาพความน่าจะเป็นปกติ (Normality Probability Plot) 2) ตรวจสอบค่าคลาดเคลื่อนเป็นอิสระกัน ด้วยทดสอบเดอบิน-วัตสัน (Durbin-Watson Test) (Durbin & Watson, 1951) ในการทดสอบสหสัมพันธ์ในตัวเอง (Autocorrelation) อันดับที่ 1 ของค่าคลาดเคลื่อน 3) ตรวจสอบค่าคลาดเคลื่อนมีความแปรปรวนคงที่ ด้วยการทดสอบ Breusch-Pagan (Michael et al., 2005) และ 4) ตรวจสอบว่ามี พหุสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยค่า VIF (Variance Inflation Factor) สำหรับการพิจารณาการเกิดปัญหาการมีพหุสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระนั้นมีเกณฑ์ในการพิจารณาค่าของ VIF คือ $VIF \leq 5$ แสดงว่าเกิดปัญหาการมีพหุสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระขึ้นเพียงเล็กน้อย $5 < VIF < 10$ แสดงว่าเกิดปัญหาการมีพหุสัมพันธ์ระหว่าง

ตัวแปรอิสระขึ้นปานกลาง และ $VIF \geq 10$ แสดงว่าเกิดปัญหาการมีพหุสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระขึ้นอย่างรุนแรง (สัทธิกรณ และกิตติพงษ์, 2561)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยกลุ่มตัวอย่างของนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 75 คน โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผลการเรียนเฉลี่ย (GPAX) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.958 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.316 คะแนน เมื่อพิจารณาถึงผลการเรียนเฉลี่ย (GPAX) ขณะที่กำลังศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.594 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.422 คะแนน รายได้เฉลี่ยและค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักศึกษาต่อเดือนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5,623 บาท และ 5,237 บาท ซึ่งมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1,464 บาท และ 1,328 บาท ตามลำดับ มีจำนวนชั่วโมงเฉลี่ยโดยประมาณต่อสัปดาห์ที่ใช้ทบทวนบทเรียนเท่ากับ 21 ชั่วโมง 20 นาที ซึ่งมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 17 ชั่วโมง และคะแนนทางการเรียนของนักศึกษาเจนเอเรชันวายมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 36.431 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.596 คะแนน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1: ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.
ผลการเรียนเฉลี่ย (GPAX) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (x_1)	2.958	0.316
ผลการเรียนเฉลี่ย (GPAX) ขณะที่กำลังศึกษา (x_2)	2.594	0.422
รายได้เฉลี่ยของนักศึกษาต่อเดือน (x_3)	5,623	1,464
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักศึกษาต่อเดือน (x_4)	5,237	1,328
จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่ใช้ทบทวนบทเรียน (x_5)	21.330	17.000
คะแนนทางการเรียนของนักศึกษาเจนเอเรชันวาย (y)	36.431	5.596

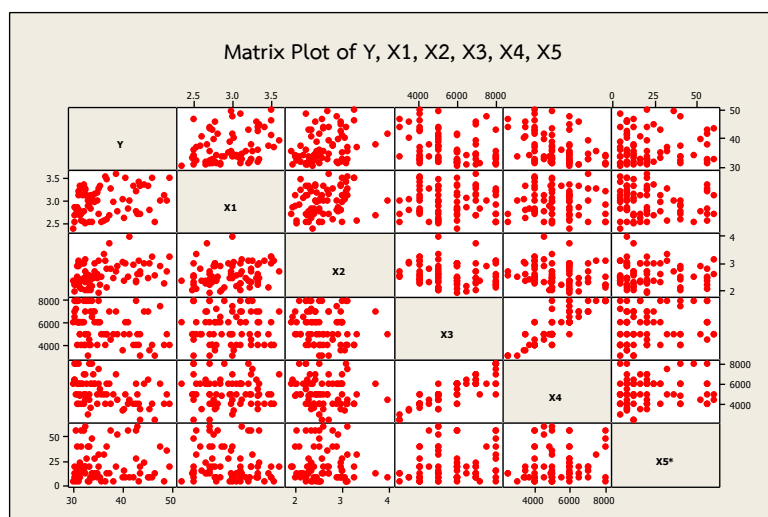
ในการศึกษาตัวแบบคะแนนทางการเรียนของนักศึกษาเจนเอเรชันวาย (y) โดยเริ่มต้นจากการหาค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) ดังตารางที่ 2 และแผนภาพการกระจาย (Scatter Plot) ระหว่างตัวแปรตาม y และตัวแปรอิสระ x_1, x_2, x_3, x_4 และ x_5 ดังภาพที่ 1

ตารางที่ 2: ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ

ตัวแปร	y	x_1	x_2	x_3	x_4
x_1	0.298**				
x_2	0.353**	0.222			
x_3	-0.336**	-0.034	-0.131**		
x_4	-0.413**	-0.050	-0.153	0.868	
x_5	0.014	-0.151	-0.071	0.175	0.146

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนทางการเรียนของนักศึกษาเจนอเรชันวาย (y) มีความสัมพันธ์เชิงเส้นกับค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักศึกษาต่อเดือน (x_4) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -0.413 รองลงมาคือ ผลการเรียนเฉลี่ย (GPAX) ขณะที่กำลังศึกษา (x_2) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.353 รายได้เฉลี่ยของนักศึกษาต่อเดือน (x_3) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -0.336 และผลการเรียนเฉลี่ย (GPAX) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (x_1) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.298 สำหรับจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่ใช้ทบทวนบทเรียน (x_5) ไม่มีความสัมพันธ์เชิงเส้นกับคะแนนทางการเรียนของนักศึกษาเจนอเรชันวาย และสามารถพิจารณาความสอดคล้องของการกระจายระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1: แผนภาพการกระจายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ

การคัดเลือกสมการถดถอยใช้เซตย่อยที่ดีที่สุด (Hocking & Leslie, 1967) มีตัวแปรที่เหมาะสมที่สุดในสมการคือ ผลการเรียนเฉลี่ย (GPAX) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (x_1) ผลการเรียนเฉลี่ย (GPAX) ขณะที่กำลังศึกษา (x_2) และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักศึกษาต่อเดือน (x_4) ซึ่งให้ค่า Mallows C-p และค่าความ

คลาดเคลื่อน (S) น้อยที่สุดมีค่าเท่ากับ 3.600 และ 4.764 ตามลำดับ มีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับค่าแล้ว (R_{adj}^2) เท่ากับร้อยละ 27.50 และมีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับร้อยละ 30.5 ซึ่งจะได้สมการถดถอยดังนี้

$$y = 24.147 + 3.985x_1 + 3.286x_2 - 0.0015x_4 \quad (3)$$

จากสมการที่ 3 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบข้อสมมุติของค่าความคลาดเคลื่อน พบว่า ค่าความคลาดเคลื่อนไม่ได้มีการแจกแจงปกติ มีค่าสถิติ Anderson-Darling มีค่าเท่ากับ 0.973 (p-value=0.014) ผู้วิจัยทำการแปลงค่าตัวแปรตาม (y) จาก $y = \ln y$ และตัวแปรอิสระ (x_4) จาก $x_4 = \sqrt{x_4}$ และได้สมการถดถอยดังนี้

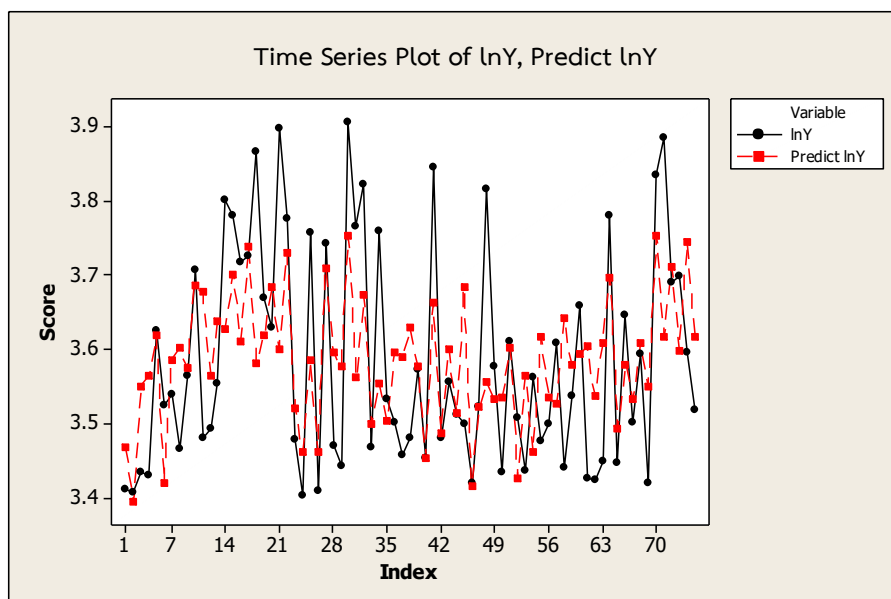
$$y = \ln y = 3.465 + 0.110x_1 + 0.088x_2 - 0.006\sqrt{x_4} \quad (4)$$

จากสมการที่ 4 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบข้อสมมุติ พบว่า 1) ค่าคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงปกติ เมื่อพิจารณาจากค่าสถิติ Anderson-Darling มีค่าเท่ากับ 0.670 และมีค่า p-value เท่ากับ 0.077 2) ความเป็นอิสระกันของค่าคลาดเคลื่อนข้อมูล เมื่อพิจารณาจากการทดสอบ Durbin-Watson ได้ค่า Durbin-Watson เท่ากับ 1.861 เมื่อเทียบกับค่า $dL=1.395$ และ $dU=1.557$ 3) ความแปรปรวนของค่าคลาดเคลื่อนมีค่าคงที่ เมื่อตรวจสอบโดยค่าสถิติทดสอบ $\chi_{BP}^2 = 0$ เมื่อเปรียบเทียบกับค่าวิกฤต $\chi_{0.05;(3)}^2 = 7.815$ 4) ไม่เกิดพหุสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ Variance Inflation Factor (VIF) พบว่าค่า VIF เท่ากับ 1 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 5 จึงไม่เกิดปัญหาพหุสัมพันธ์ แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3: ค่า Variance inflation factor

Predictor	Coef (β_i)	SE Coef	T	p-value	VIF
Constant	3.465	0.194	17.84	0.000	
x_1	0.110	0.046	2.36	0.021	1.1
x_3	0.088	0.035	2.49	0.015	1.1
$\sqrt{x_4}$	-0.006	0.002	-3.83	0.000	1.0

เมื่อได้ตัวแบบสมการพยากรณ์คะแนนทางการเรียนของนักศึกษาเจนเอเรชันวาย ในสมการ (4) นำไปสร้างกราฟเปรียบเทียบระหว่างคะแนนทางการเรียนของนักศึกษาเจนเอเรชันวายจริงกับคะแนนทางการเรียนของนักศึกษาเจนเอเรชันวายประมาณ แสดงดังภาพที่ 2 พบว่าคะแนนทางการเรียนของนักศึกษาเจนเอเรชันวาย (y) และค่าพยากรณ์คะแนนทางการเรียนของนักศึกษาเจนเอเรชันวาย ($\hat{y}$) มีความสอดคล้องและไปในทิศทางเดียวกันมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ 0.123 คะแนน มีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับค่าแล้ว (R_{adj}^2) เท่ากับร้อยละ 29.60 และมีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับร้อยละ 32.4

ภาพที่ 2: กราฟเปรียบเทียบคะแนนจริงและคะแนนประมาณของนักศึกษาเจนเนอเรชันวาย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาตัวแปรอิสระที่มีผลต่อคะแนนของนักศึกษาเจนเนอเรชันวายในยุค 4.0 ได้แก่ ผลการเรียนเฉลี่ย (GPAX) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (x_1) ผลการเรียนเฉลี่ย (GPAX) ขณะที่กำลังศึกษา (x_2) รายได้เฉลี่ยของนักศึกษาต่อเดือน (x_3) ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักศึกษาต่อเดือน (x_4) และจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่ใช้ทบทวนบทเรียน (x_5) ผลการวิจัยพบว่า ผลการเรียนเฉลี่ย (GPAX) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (x_1) ผลการเรียนเฉลี่ย (GPAX) ขณะที่กำลังศึกษา (x_2) และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักศึกษาต่อเดือน (x_4) มีความสัมพันธ์เชิงเส้นกับคะแนนทางการเรียนของนักศึกษาเจนเนอเรชันวายอย่างมีนัยสำคัญ 0.05 และได้สมการสำหรับพยากรณ์คะแนนทางการเรียนของนักศึกษาเจนเนอเรชันวาย คือ $y = 3.465 + 0.110x_1 + 0.088x_2 - 0.006\sqrt{x_4}$ เมื่อ $y = \ln y$ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับค่าแล้ว (R_{adj}^2) เท่ากับร้อยละ 29.60 และมีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับร้อยละ 32.4

เอกสารอ้างอิง

- เจษฎา กิตติสุนทร และวาสนา กิริติจำเริญ. (2560). การศึกษาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา รายวิชาการพัฒนาหลักสูตรตามรูปแบบ Big Five Learning. *วารสารชุมชนวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา*, 11(1), 103-112.
- เดชดนัย จุ้ยชุม, เกษรา บ่าวเข้มซ้อย และศิริกัญญา แก่นทอง. (2559). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทักษะการคิดของนักศึกษาในรายวิชาทักษะการคิด (Thinking Skills) รหัสวิชา 11-024-112 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Active Learning). *วารสาร มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 3(2). 47-57.
- ล้วน สายยศ, และ อังคณา สายยศ. 2543. *การวัดผลด้านจิตพิสัย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่21*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.
- สิทธิกรณ คารอด และกิตติพงษ์ ศรีแซไตร. (2561). ตัวแบบการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณสำหรับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์เจเนอเรชันวาย สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์. *สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย (สสอท) ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี*, 7(1). 92-102.
- เสฏฐวุฒิ หนุ่มคำ, สัณฐเศรษฐ์ เรืองเดชสุวรรณ, & สมปรารถนา ประกัษฐโกมล. (2559). แนวคิดและพฤติกรรม การปฏิบัติงานร่วมกันตามคุณลักษณะด้านทักษะและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของเจเนอเรชันวายและเจเนอเรชันเอ็กซ์. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น (FEU Academic Review)*, 10(4), 248.
- Durbin, J., & Watson, G. S. 1951. Testing for serial correlation in least squares regression. II. *Biometrika*, 38(1/2): 159-177.
- Hocking, R. R., & Leslie, R. N. 1967. Selection of the best subset in regression analysis. *Technometrics*, 9(4): 531-540.
- Lewis, L. 1961. *Connoisseurs and secret agents in eighteenth century Rome (1st ed.)*. London: Chatto and Windus.
- Michael, H. K., John, N., Christopher, J. N. & William Li. (2005). *Applied Linear Regression Models, 5th Edition*. New York: McGraw-Hill.
- Yamane, T. 1973. *Statistics: An Introductory Analysis (3rd ed.)*. Tokyo: Harper International.

การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษในจังหวัดชายแดน

เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Email: klounkaew@econ.tu.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในจังหวัดชายแดน โดยเริ่มจากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของประเทศเยอรมนี มาเลเซีย อินเดีย จีน และเวียดนาม และไทย จากนั้นจึงทำการสัมภาษณ์เชิงลึกและประชุมกลุ่มย่อยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียใน 5 จังหวัด ได้แก่ สงขลา กาญจนบุรี เชียงราย สระแก้ว และหนองคาย ผลการศึกษามีข้อค้นพบที่สำคัญ 5 ประเด็น ดังนี้ ประเด็นที่ 1 การจัดการศึกษายังขึ้นอยู่กับสถานศึกษาเป็นหลัก ประเด็นที่ 2 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียยังขาดความรู้เกี่ยวกับพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ส่วนหนึ่งยังไม่ทราบถึงทิศทางของพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษว่าจะพัฒนาไปในทิศทางไหน ประเด็นที่ 3 ทักษะของผู้ปกครองและผู้เรียนบางส่วนยังให้ความสำคัญกับการเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยมากกว่าการเรียนสายอาชีพ ซึ่งส่งผลต่อการขาดแคลนแรงงานสายอาชีพ ประเด็นที่ 4 สถานประกอบการในพื้นที่ไม่มีความพร้อมในการร่วมจัดการเรียนการสอน ผู้ที่รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนยังขาดทักษะในการจัดการเรียนรู้ จึงไม่สามารถจัดการเรียนรู้ให้กับผู้ที่เข้ามาฝึกงานในสถานประกอบการได้อย่างเต็มที่ ประเด็นที่ 5 สถานศึกษายังไม่มีเกณฑ์การประเมินความสำเร็จในการจัดการศึกษาสำหรับพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ เนื่องจากภาพอนาคตของจังหวัดยังไม่ชัดเจน เมื่อไม่ทราบถึงเกณฑ์ที่เหมาะสม จึงไม่สามารถกำหนดแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกันได้

เพื่อให้การจัดการศึกษาเขตเศรษฐกิจพิเศษในจังหวัดชายแดนสามารถตอบสนองความต้องการในพื้นที่ได้ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ควรร่วมกันสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับลักษณะของพื้นที่ สอดคล้องและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในพื้นที่ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณลักษณะส่วนบุคคลที่พึงประสงค์

คำสำคัญ: การจัดการศึกษา การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ เขตเศรษฐกิจพิเศษ การพัฒนากำลังคน

ABSTRACT

This study aimed at developing an area-based education management model for the Thai Special Economic Zones (SEZ) designated to selected border provinces. The study began with literature review on education management model for SEZ in Germany, Malaysia, China, Viet Nam and Thailand; this exercise was supplemented by in-depth interviews and focus group discussions with representatives of local stakeholders from 5 provinces: Songkhla, Kanchanaburi, Chiang Rai, Sra Kaeo and Nong Khai. There were 5 key findings, which are as follows: 1) education institutions were the main provider of education with minimal involvement from other stakeholders; 2) local stakeholders did not have good understanding of how the SEZ would affect them, especially in aspects related to employment opportunities; 3) parents still perceived university education to be superior to vocational education in terms of employment opportunities and earnings; 4) staff of local firms providing internships to students were not properly equipped with teaching and training skills, thereby lowering their ability to impart their knowledge to students; and 5) education institutions did not have proper criteria to assess the success of area-based education management which impede their ability to develop appropriate curriculum to support SEZ development.

Based on the above findings, local-based learning ecosystem should be developed. The development should be based on stakeholders' involvement based on their respective expertise, readiness and resource availability. The system should aim at nurturing skilled workforce of sufficient quantity and quality to help fueling SEZ forward.

Key words: Education management, Area-based education management, Special Economic Zone, Workforce development

บทนำ

ปัจจุบันหลายประเทศได้ให้ความสำคัญต่อการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zones) รวมถึงการพัฒนาพื้นที่ชายแดนให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Border Economic Zone: SBEZ) เพื่อช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งในด้านการลงทุนและการจ้างงาน การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน โดยการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษนั้น เริ่มดำเนินการครั้งแรกระหว่างประเทศเม็กซิโกและสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2508 โดยเรียกว่า มาควิลาดอรา (Maquiladora) หรือเขตการผลิตอุตสาหกรรม

เพื่อการส่งออก โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการจ้างงานในเมืองชายแดน ซึ่งมีความได้เปรียบในเรื่องพื้นที่ที่ติดต่อกับอีกประเทศหนึ่ง (เชิญ ไกรนรา, 2555)

สำหรับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศไทย เกิดจากการผลักดันของธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank: ADB) ภายใต้กลยุทธ์ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากโครงการระเบียงเศรษฐกิจ (Economic Corridors) ซึ่งทาง ADB ได้ให้ความช่วยเหลือทั้งด้านเชิงเทคนิคในการสร้างและดำเนินการเขตเศรษฐกิจพิเศษในอนุภูมิภาค ตลอดจนให้การสนับสนุนทางการเงินเพื่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นในการเชื่อมต่อเขตเศรษฐกิจพิเศษในอนุภูมิภาคเข้าด้วยกัน รวมถึงการเชื่อมต่อเขตเศรษฐกิจพิเศษไปยังท่าเรือ จุดกระจายสินค้า และตลาดปลายทาง ซึ่งให้ต่อมาในปี พ.ศ. 2547 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้ริเริ่มแผนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยเฉพาะบริเวณชายแดนขึ้น รวมถึงได้มีการกำหนดนโยบายและหลักเกณฑ์เพื่อผลักดันการพัฒนาในปี พ.ศ. 2556 ซึ่งในปี 2558 ประเทศไทยได้ประกาศเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะแรกและระยะที่สอง รวม 10 จังหวัด เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะแรก ประกอบด้วยพื้นที่ในจังหวัดตาก สระแก้ว ตราด มุกดาหาร และสงขลา ในระยะที่สอง ประกอบด้วยพื้นที่ในจังหวัดหนองคาย นครราชสีมา เชียงราย นครพนม กาญจนบุรี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

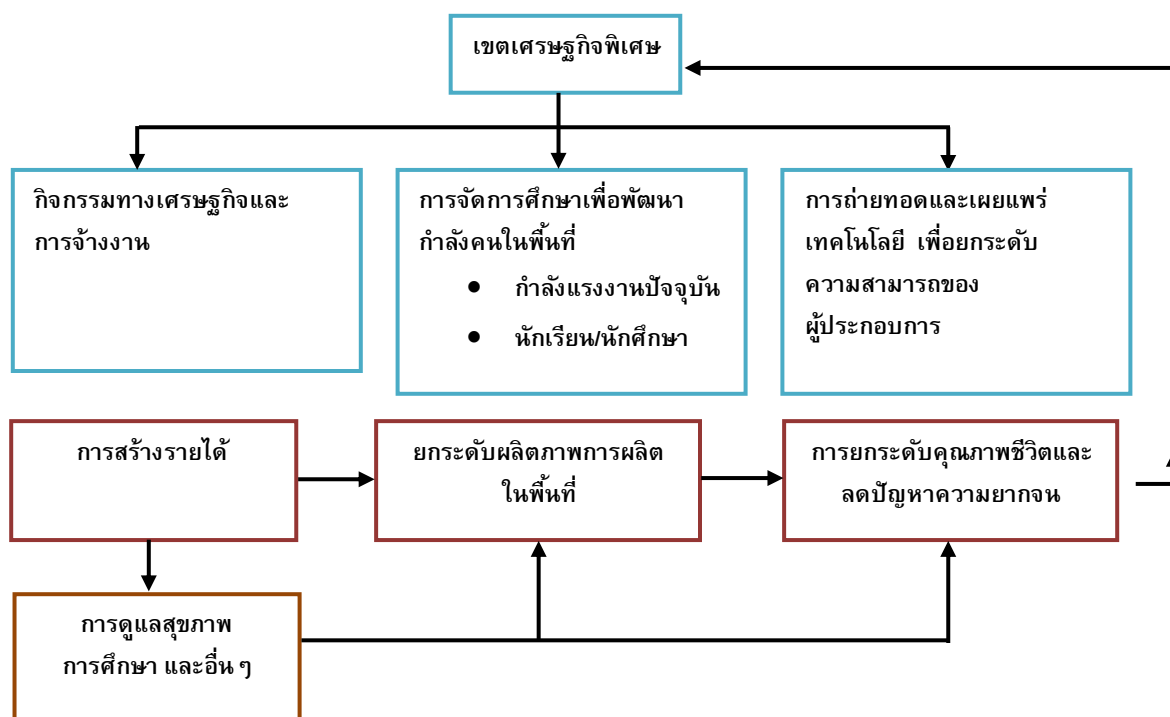
การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนและเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการขยายตัวจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและพัฒนาศักยภาพกำลังคนเพื่อรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ทั้งนี้ การดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการ การดำเนินดังกล่าวให้ความสำคัญกับการพัฒนากำลังคนให้เหมาะสมกับบริบทการพัฒนาในพื้นที่ โดยประเมินจากสภาพเศรษฐกิจ โครงสร้างประชากร และสภาพสังคมของพื้นที่ด้วยเหตุนี้ การจัดการศึกษาของพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจึงต้องมีการปรับให้เหมาะสมกับทิศทางการพัฒนาในอนาคตของพื้นที่นั้นด้วย (Cheeseman, 2012; Woolfrey, 2013) อย่างไรก็ตาม องค์ความรู้ในการจัดการศึกษาเพื่อรองรับการขยายตัวในภาคการผลิตและภาคบริการในเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณพื้นที่ชายแดนไทยยังมีจำกัดและขาดรูปแบบ/แนวทางที่ชัดเจน การศึกษาสภาพ รูปแบบ/แนวทาง ตลอดจนองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจึงมีความสำคัญและจำเป็นต่อการวางแผนการจัดการศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการด้านแรงงาน ตามบริบทของประเทศ สถานศึกษาและพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษต่อไป

ทบทวนวรรณกรรม

ความเชื่อมโยงของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษและการจัดการศึกษา

ภาพที่ 1 เป็นการสรุปประเด็นสำคัญจากการศึกษาของ Aggrawal, A. (2007) และ Farole (2011) ที่แสดงให้เห็นถึงบทบาทของการจัดการศึกษาในพื้นที่เพื่อสร้างกำลังแรงงาน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานที่เปลี่ยนไปจากการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนา

ทักษะของแรงงานให้มีความสามารถตรงกับความต้องการของนายจ้าง สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีใหม่ ที่มากับการลงทุน รวมถึงการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง เพื่อให้มีช่องว่างทักษะน้อยลง ซึ่งนอกจากจะนำไปสู่ ความสำเร็จของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแล้ว ยังเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของแรงงานและผู้คนใน จังหวัดอีกด้วย แนวทางวิเคราะห์แบบนี้ยังสอดคล้องกับแนวทางของการศึกษาในลักษณะเดียวกันของ Cheeseman (2012) และ Woolfrey (2013) ที่ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อ ความสำเร็จในการพัฒนากำลังคนเพื่อส่งเสริมการพัฒนาในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ

ภาพที่ 1: ความเชื่อมโยงระหว่างการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษกับการจัดการศึกษา

ที่มา : Aggrawal, A. (2007) และ Farole (2011)

การจัดการศึกษาในเขตเศรษฐกิจพิเศษในต่างประเทศ

เกียรตินันต์ ล้วนแก้ว (2562) ได้ศึกษาการจัดการศึกษาของประเทศเยอรมนี มาเลเซีย อินเดีย จีน และเวียดนาม ได้ข้อค้นพบสำคัญ 10 ประการดังนี้

ประการที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ มีเป้าหมายสำคัญ 3 ข้อ คือ การยกระดับผลผลิตของประเทศ การได้รับการยอมรับจากสังคมว่าเป็นการจัดการศึกษาเพื่อสร้างอนาคตให้กับผู้เรียน และการพัฒนาศักยภาพของแรงงานเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเติบโตในระดับพื้นที่และระดับประเทศในภาพรวม

ประการที่ 2 การจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ จะเน้นการสร้างทักษะเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน ดังนั้นจึงต้องมีหลักสูตรคุณวุฒิที่ยื่นหยุ่นพอจะสามารถสร้างแรงงานฝีมือในหลายระดับ (Multiple Entry and Re-Entry Points)

ประการที่ 3 การจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ เป็นการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ (ทฤษฎี+ปฏิบัติ+ทัศนคติ) โดยทักษะที่พัฒนาจะต้องมีความสอดคล้องกับทักษะสำคัญของอุตสาหกรรมเป้าหมาย แต่ต้องไม่ “แคบ” จนเกินไป เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำงานในอุตสาหกรรมที่ใกล้เคียงได้ด้วย (Extendable Skill Sets)

ประการที่ 4 การฝึกทำงานสามารถทำได้ทั้งภายในสถานศึกษา (School-based) หรือในสถานประกอบการ (Company-based) ขึ้นอยู่กับลักษณะของหลักสูตรและความพร้อมของผู้จัดการเรียนรู้ เช่น เรื่องสุขอนามัย อาจสามารถจัดในโรงเรียนได้ แต่การดูแลผู้ป่วย ต้องจัดการในสถานประกอบการ

ประการที่ 5 มีระบบรับรองและการประเมินทักษะที่ละเอียดมาเพียงพอที่จะประเมินผู้เรียนและแรงงานในอุตสาหกรรมได้ว่า ตอนนี้อยู่ในระดับใด นอกจากนี้แล้ว ระบบรับรองควรกำหนดทักษะขั้นต่ำของแต่ละอาชีพหลักในเขตเศรษฐกิจพิเศษว่า ต้องสามารถทำอะไรได้บ้าง

ประการที่ 6 การกำหนดมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพจะต้องไม่รัดกุมเกินไป แต่ควรมีความยืดหยุ่นในระดับหนึ่ง เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทในพื้นที่ควบคู่ไปกับการรักษามาตรฐานในระดับประเทศของวิชาชีพนั้นๆ

ประการที่ 7 ทรัพยากรในการจัดการศึกษา ควรจะมาจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้าง “ความรู้สู่ร่วม” ในพื้นที่ โดยไม่จำเป็นต้องเป็นทรัพยากรทางการเงินเสมอไป ให้พิจารณาจากความพร้อมของทุกภาคส่วนในพื้นที่

ประการที่ 8 ผู้จัดการเรียนรู้ทั้งในสถานศึกษาและสถานประกอบการ ต้องมีคุณสมบัติที่เหมาะสม อาจจำเป็นต้องมีระบบรับรอง (Certification) เพื่อเป็นหลักประกันว่าผู้จัดการเรียนรู้มีคุณสมบัติเพียงพอ

ประการที่ 9 มีระบบการติดตามประเมินผลระบบการจัดการเรียนรู้ที่อาชีพอย่างเป็นระบบในระดับพื้นที่ด้วยระบบ Monitoring and Evaluation เพื่อให้สามารถปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมได้

ประการที่ 10 ส่งเสริมให้สังคมยอมรับการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ ด้วยการแนะนำ การให้ข้อมูล และการสื่อสารผ่านช่องทางต่างๆ ควบคู่ไปกับการให้ความช่วยเหลือในเชิงนโยบายที่เหมาะสม

การจัดการสถานศึกษาในประเทศไทย

สำหรับการจัดการศึกษาในประเทศไทยนั้น พินสุตา สิริธรังศรี (2556) กล่าวว่า การบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีการบริหารจัดการทั้งที่เป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ และใหญ่พิเศษ ส่วนมากแล้วมักพบปัญหาด้านการขาดแคลนครู บุคลากร และงบประมาณ ในการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็ก และนโยบายการบริหารจัดการจากส่วนกลางเป็นรูปแบบเดียวกัน เป็นผลให้เกิดปัญหาในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่มีบริบท ขนาด และความพร้อมแตกต่างกัน เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวสถานศึกษาจึงได้มีการบริหารจัดการทั้งรูปแบบมีส่วนร่วมของชุมชน รูปแบบเครือข่าย รูปแบบพี่เลี้ยง และรูปแบบแม่ข่ายและลูกข่าย และจากผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นรูปแบบสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษาทุกขนาดทั้งในเมืองและชนบท ผลการศึกษาที่ได้สอดคล้องกับการศึกษาของสุจิตรา ประจงกุล และคณะ (2558) และ ขจรศักดิ์

อิทธิพล และประเสริฐ อินทร์รักษ์ (2560) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะช่วยให้การจัดการศึกษาสามารถตอบสนองความต้องการของพื้นที่ได้ดีขึ้น

เนื่องจากการศึกษาในเชิงพื้นที่ให้ความสำคัญกับความต่อเนื่องในการเรียนรู้ ที่ไม่ได้จำกัดเพียงการเรียนรู้ในช่วงวัยเรียน และในสถานศึกษาเท่านั้น การสร้างระบบนิเวศในการเรียนรู้จึงมีความสำคัญ การศึกษาของมาเรียม นิลพันธุ์ และคณะ (2558) เกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางประกอบการใช้กรอบแผนการจัดการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่น โดยการศึกษากลุ่มจังหวัดทั้ง 5 ภาค ผลจากการศึกษาพบว่า การจัดการศึกษามีกรอบการเรียนรู้ทักษะท้องถิ่น ได้แก่ ด้านเกษตรกรรมท้องถิ่น ด้านอุตสาหกรรมท้องถิ่น ด้านการบริการท่องเที่ยวท้องถิ่น ด้านศิลปการแสดงท้องถิ่น และด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยที่เนื้อหาสาระการเรียนรู้จะแตกต่างกันไปตามภูมิภาค ขึ้นอยู่กับบริบท พื้นที่ทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรม การจัดการศึกษาจะสนับสนุนให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและทักษะอาชีพในท้องถิ่น เป็นการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับชุมชน โดยใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางความรู้ให้กับนักเรียน และบุคลากรในท้องถิ่น ภายใต้การสนับสนุนงบประมาณของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป้าหมายหลักในการจัดการศึกษาการเรียนรู้เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่น คือ มีระบบการตลาดที่ดี และมีผลตอบแทนที่คุ้มค่า ทั้งนี้การจัดการศึกษาดังกล่าวต้องได้รับความร่วมมือในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และมีงบประมาณเพียงพอ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของประเทศเยอรมนี มาเลเซีย อินเดีย จีน และเวียดนาม และไทย
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในจังหวัดชายแดน

วิธีดำเนินการวิจัย

แนวทางการดำเนินการในภาพรวม

การดำเนินงานเริ่มจากการทบทวนวรรณกรรมและการวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์ระดับจังหวัด จากนั้นจะมีการนำผลการทบทวนวรรณกรรม ข้อมูลเบื้องต้น แนวคิดในการวิจัย และแนวทางในการดำเนินงานนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อรับฟังความคิดเห็น ก่อนจะดำเนินการศึกษาภาคสนามด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกสถานศึกษา สถานประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม ภาวะตลาดแรงงาน และสภาพการจัดการศึกษา โดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ในการการคัดเลือกพื้นที่ตัวอย่างสำหรับการศึกษารั้งนี้ คณะผู้วิจัยพิจารณาคัดเลือกพื้นที่ตัวอย่างในเบื้องต้น โดยอาศัยเกณฑ์ 4 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 จังหวัดที่คัดเลือกมาจะต้องมีทั้งจังหวัดที่อยู่ในแผนการพัฒนา ระยะที่ 1 และระยะที่ 2 ด้านที่ 2 จังหวัดที่คัดเลือกมาจะต้องครอบคลุมภูมิภาคหลักทุกภูมิภาค ด้านที่ 3

จังหวัดที่เลือกมาจะต้องมีจำนวนประชากร รายได้ต่อหัว และมูลค่าการค้าชายแดนที่แตกต่างกัน มากพอที่จะสะท้อนภาพรวมของเขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมดได้ **ด้านที่ 4** จังหวัดที่เลือกมาจะต้องครอบคลุมอุตสาหกรรมเป้าหมายทั้งหมดของเขตเศรษฐกิจพิเศษ

ด้วยเกณฑ์ข้างต้น จังหวัดที่ถูกคัดเลือกให้เป็นพื้นที่เป้าหมายของการศึกษาค้นคว้าได้แก่ สงขลา กาญจนบุรี เชียงราย สระแก้ว และหนองคาย

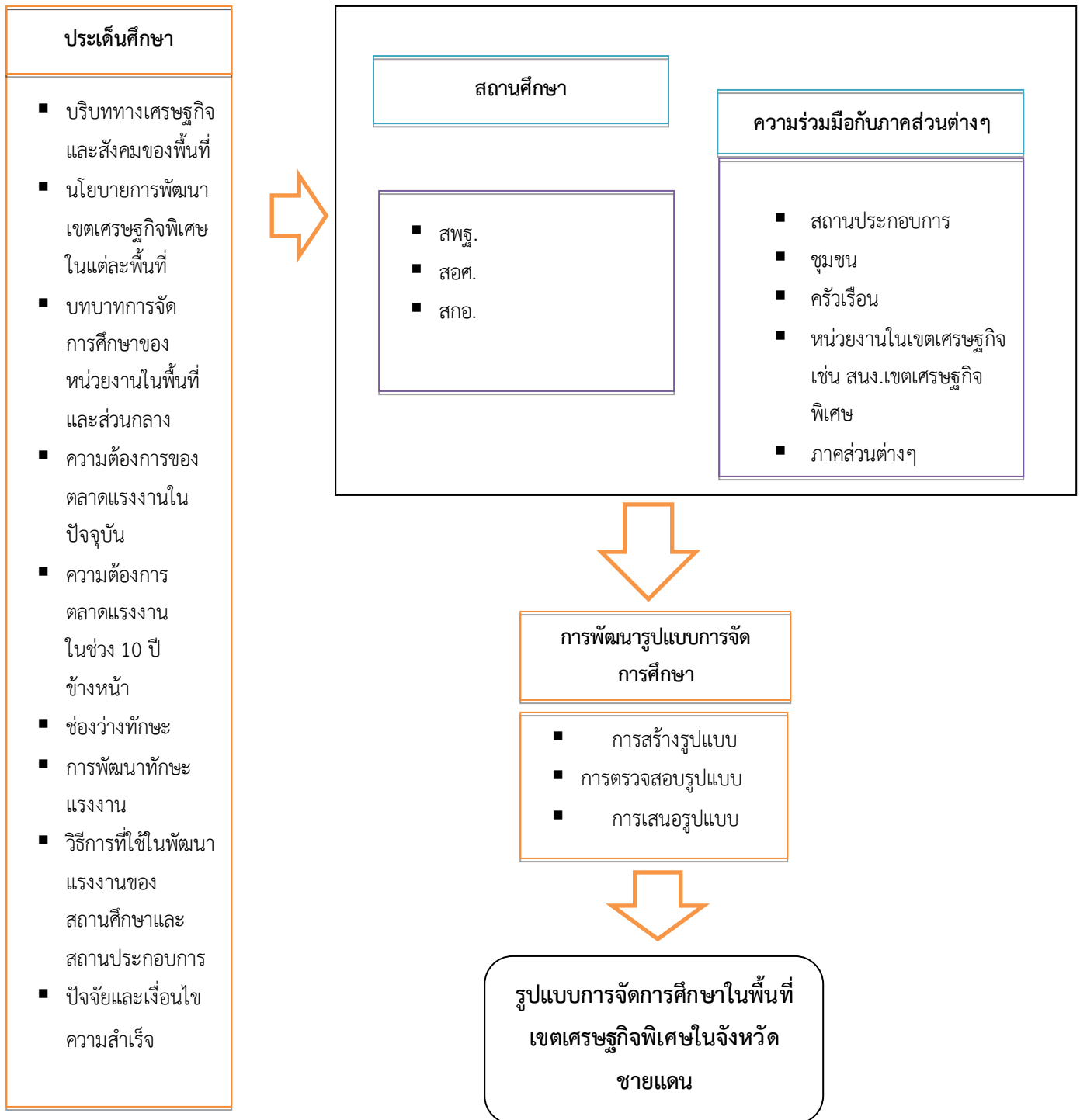
เครื่องมือสำหรับการวิจัย

สำหรับการวิจัยภาคสนามในพื้นที่ข้างต้น จะประกอบไปด้วย 2 ส่วนด้วยกัน ส่วนแรกเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม ช่องว่างทักษะ และสภาพการจัดการศึกษาโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ส่วนที่สอง จัดประชุมกลุ่มย่อยในพื้นที่ตัวอย่าง เพื่อศึกษาเชิงลึกและรับฟังความคิดเห็นของสถานศึกษา สถานประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสภาพและรูปแบบการจัดการศึกษาในเขตเศรษฐกิจพิเศษ รวมถึงปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ

กลุ่มเป้าหมายสำหรับการศึกษาจะประกอบไปด้วยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนของสถานประกอบการ ผู้ปกครอง นักเรียน และผู้นำชุมชน ตลอดจนถึงผู้เชี่ยวชาญในพื้นที่ รวมแล้วจังหวัดละไม่น้อยกว่า 50 คน

กรอบแนวคิดสำหรับการวิจัย

ภาพที่ 2 แสดงกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ปัจจัยนำเข้าที่มีผลต่อความสำเร็จของการจัดการศึกษาในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ปัจจัยนำเข้าที่ระบุไว้ในภาพ ส่งผลต่อการดำเนินงานของหน่วยงานในการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) นอกจากปัจจัยข้างต้นแล้ว ความสำเร็จของการจัดการศึกษายังขึ้นอยู่กับความร่วมมือของสถานประกอบการ ชุมชน ครัวเรือน ตลอดจนถึงหน่วยงานในเขตเศรษฐกิจ เช่น สนง.เขตเศรษฐกิจพิเศษ สำนักงานจัดหางานจังหวัด และภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่ ดังนั้นในการพัฒนาข้อเสนอเกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่เหมาะสมของแต่ละจังหวัด จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงบทบาทของปัจจัยนำเข้า หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และบริบทของพื้นที่ เพื่อให้ผลการศึกษามีความเหมาะสมกับบริบทของแต่ละจังหวัดได้

ภาพที่ 2: กรอบแนวคิดในการวิจัย
ที่มา: พัฒนาโดยผู้วิจัย

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าการจัดการศึกษาในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษในจังหวัดชายแดนในปัจจุบัน มีข้อค้นพบสำคัญร่วมกันดังนี้

ประเด็นที่ 1 การจัดการศึกษาขึ้นอยู่กับสถานศึกษาเป็นหลัก ทั้งในด้านของบุคลากร ทรัพยากร หลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากสถานศึกษาเองก็มีข้อจำกัดด้านทรัพยากร ประสิทธิภาพ ความเชี่ยวชาญ และเครือข่าย รวมถึงภาระงานที่ต้องทำเป็นประจำ จึงมีข้อจำกัดในการพัฒนาบุคลากรของตนเองให้มีความเชี่ยวชาญได้ในทุกด้าน ส่งผลให้ไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานในจังหวัดได้ สถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษา มักจะเป็นการจัดการศึกษา ร่วมกับสถานประกอบการ สถานศึกษาอื่น และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามาช่วยในการจัดการศึกษา

ประเด็นที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ส่วนหนึ่งยังไม่ทราบถึงทิศทางของพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษว่าจะพัฒนาไปอย่างไร จังหวัดของตนเองจะเปลี่ยนไปอย่างไรบ้าง โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในจังหวัดที่มีรายได้ต่อหัวไม่สูงนัก เช่น สระแก้ว และหนองคาย เมื่อขาดความเข้าใจในเรื่องนี้ ประกอบกับในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา ไม่ทราบถึงแผนการพัฒนากฎหมาย ไม่เห็นการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมของการพัฒนา จึงไม่ทราบว่าต้องเตรียมตัวอย่างไร

ประเด็นที่ 3 ทศนคติของผู้ปกครองและผู้เรียนบางส่วนยังให้ความสำคัญกับการเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัย ทศนคติที่มองว่าการศึกษาเพื่ออาชีพเป็นทางเลือกรองหากไม่สามารถเข้ามหาวิทยาลัยได้โดยไม่ได้มีข้อมูลเพียงพอว่าตลาดแรงงานในจังหวัดมีความต้องการแรงงานระดับใด สาขาใดบ้าง ทำให้แม้สถานศึกษาจะมีการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพก็อาจไม่ได้รับความสนใจหรือร่วมมือจากผู้ปกครองและผู้เรียน นอกจากนี้แล้ว การศึกษาต่อระดับมหาวิทยาลัยนอกพื้นที่ยังทำให้จังหวัดสูญเสียแรงงานรุ่นใหม่ จึงส่งผลต่อการขาดแคลนแรงงานได้หากมีการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ

ประเด็นที่ 4 สถานประกอบการในพื้นที่ไม่มีความพร้อมในการร่วมจัดการเรียนการสอน ผู้ที่รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนยังขาดทักษะในการจัดการเรียนรู้ จึงไม่สามารถจัดการเรียนรู้ให้กับผู้ที่เข้ามาฝึกงานในสถานประกอบการได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งสถานประกอบการส่วนใหญ่ในพื้นที่เหล่านี้เป็นสถานประกอบการขนาดเล็ก จึงมีบุคลากรไม่เพียงพอที่จะจัดสรรมาช่วยจัดการเรียนรู้ ประกอบกลักษณะของสถานประกอบการยังไม่ได้มีความซับซ้อนมาก ทักษะที่เรียนรู้จึงไม่มากนัก อาจจะไม่เพียงพอสำหรับการผลิตกำลังคนเพื่อรองรับงานที่จะมาพร้อมกับเขตเศรษฐกิจพิเศษ

ประเด็นที่ 5 สถานศึกษายังไม่มีเกณฑ์การประเมินความสำเร็จในการจัดการศึกษาสำหรับพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ เนื่องจากภาพอนาคตของจังหวัดยังไม่ชัดเจน ทั้งในด้านเศรษฐกิจภาพรวม และความต้องการตลาดแรงงาน ประกอบกับการประเมินความสำเร็จของทักษะในการทำงานมีวิธีการคิดและการประเมินที่แตกต่างจากผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ เมื่อไม่ทราบถึงเกณฑ์ที่เหมาะสม จึงไม่สามารถกำหนดแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกันได้

สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษมีรายละเอียดตามที่แสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1: รูปแบบการจัดการศึกษาในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษในจังหวัดชายแดน

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	บทบาทกระบวนการในการจัดเรียนรู้	ผลผลิต
สถานศึกษา	- ทำงานร่วมกับบุคลากรของสถานศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อหาข้อสรุปร่วมกันเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาของสถานศึกษา ตลอดจนถึงรูปแบบการเรียนรู้ที่เป็นไปได้ เหมาะสมตามทรัพยากรและบุคลากรที่มีอยู่ ตลอดจนถึงแนวทางประเมินความสำเร็จของการจัดการศึกษา โดยยึดเอาประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ - จัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร และเนื้อหาที่พัฒนาขึ้นมา โดยเน้นการปฏิบัติจริงควบคู่ไปกับการเรียนทฤษฎี โดยมีการให้สัดส่วนเนื้อหาทั้งสองส่วนที่เหมาะสมกับหัวข้อที่เรียนรู้ - มีการติดตามประเมินผลการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อติดตามพัฒนาการของผู้เรียน และนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมมากขึ้น - เชิญวิทยากรจากภายนอกสถานศึกษามาร่วมจัดการเรียนรู้ในบางส่วนของเนื้อหาตามความเหมาะสม ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของการเรียนรู้ในชั้นเรียน หรือเป็นการเรียนรู้ภายนอกชั้นเรียนก็ได้ - สื่อสารกับผู้เรียน และผู้ปกครองให้ทราบถึงทิศทางการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น รวมถึงข้อมูลตลาดแรงงานในพื้นที่	- นโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับทิศทางในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา - แนวทางในการจัดสรรทรัพยากร และบุคลากร เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาได้สัมฤทธิ์ผลตามที่มุ่งหวังไว้ ซึ่งรวมไปถึงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรตามความจำเป็น - กำหนดนโยบายในการนิเทศการเรียนรู้ของผู้เรียน - เผยแพร่แนวทางการทำงานให้คณะผู้บริหาร คณาจารย์ บุคลากรของสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มทราบถึงทิศทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
สถานประกอบการ	- คัดเลือกบุคลากรที่จะเข้าร่วมในการจัดการเรียนรู้ - จัดสรรทรัพยากรเพื่อการจัดการเรียนรู้ตามความเหมาะสมของสถานประกอบการ - ร่วมกำหนดแนวทางในการจัดการเรียนรู้ และ	- มีแนวทางในการปรับตัวในระยะสั้นและระยะยาวของสถานประกอบการ ทั้งในด้านการผลิต การตลาด และการพัฒนาบุคลากร - มีบุคลากรที่มีความพร้อมในการจัดการ

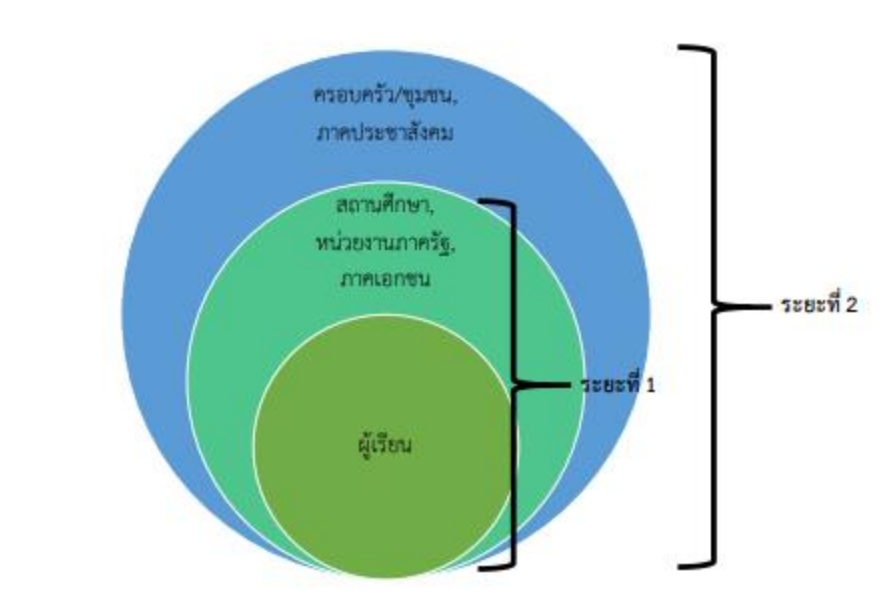
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	บทบาทกระบวนการในการจัดเรียนรู้	ผลผลิต
	การประเมินผลการเรียนรู้ในแต่ละด้าน - กำหนดนโยบายในการพัฒนาบุคลากรเพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม - เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร และควรมีการปรับปรุงในด้านใดบ้าง - เป็นผู้ประเมินผลของผู้เรียนที่เข้าร่วมการเรียนรู้ โดยจะเน้นประเมินด้านทักษะในการทำงานเป็นหลัก	เรียนรู้ร่วมกับสถานศึกษา - มีแนวทางในการประเมินความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้โดยสถานประกอบการ ไม่ว่าจะเป็นการจัดการเรียนรู้ภายในหรือภายนอกสถานประกอบการ - เป็นผู้จัดการเรียนรู้ที่มีสมรรถนะครบถ้วนเพียงพอให้จัดการเรียนรู้ได้สำเร็จ - สามารถประเมินผลการเรียนรู้ได้อย่างเป็นกลาง มีมาตรฐาน มีความน่าเชื่อถือ - ช่วยให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้เพื่ออาชีพ
ผู้เรียน	- เป็นผู้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้ - เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร และควรมีการปรับปรุงในด้านใดบ้าง - ประเมินความสำเร็จของตนเองตามเกณฑ์การประเมินที่ได้กำหนดไว้	- เป็นผู้ที่มีทักษะสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในพื้นที่ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต - เป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ
ผู้ปกครอง	- ส่งเสริมให้บุตรหลานได้ค้นหาความชอบและความถนัดของตนเอง - มีส่วนร่วมในการออกแบบหลักสูตร รูปแบบการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ และมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ความเหมาะสม - เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร และควรมีการปรับปรุงในด้านใดบ้าง	- เป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ - เป็นผู้ที่สามารถช่วยให้บุตรหลานสามารถค้นพบความชอบและความถนัดของตนเองได้ - มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้และประเมินผลการเรียนรู้
ชุมชน	- มีส่วนร่วมในการออกแบบหลักสูตร รูปแบบการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ และมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ความเหมาะสม - เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร และควรมีการปรับปรุงในด้านใดบ้าง	- มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้และประเมินผลการเรียนรู้ - ช่วยเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับทิศทางการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ และการเตรียมความพร้อม
หน่วยงานภาครัฐอื่น	- มีส่วนร่วมในการออกแบบหลักสูตร รูปแบบการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ และมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ความเหมาะสม - เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร และควรมี	- มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้และประเมินผลการเรียนรู้ - ให้การสนับสนุนตามภารกิจของหน่วยงานทั้งในด้านทรัพยากร การให้คำปรึกษา การฝึกอบรม และด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	บทบาทกระบวนการในการจัดเรียนรู้	ผลผลิต
	การปรับปรุงในด้านใดบ้าง	ช่วยเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับทิศทางการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ และการเตรียมความพร้อม

อภิปรายผล

จากการศึกษาพื้นที่ที่มีข้อจำกัดที่คล้ายคลึงกันและข้อจำกัดเหล่านี้ส่งผลต่อการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ ทำให้ไม่สามารถสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ได้ในคราวเดียว ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Aggrawal, A. (2007) Farole (2011) และพินสุตา สิริธรรังศรี (2556) ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้จะต้องทำอย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยการดึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากภาคส่วนต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมตามลำดับที่เหมาะสม โดยประเมินจากความพร้อมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผลที่จะเกิดขึ้นต่อการสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบนิเวศการเรียนรู้ระดับเบื้องต้น เพื่อให้สามารถดึงภาคส่วนอื่นเข้ามามีส่วนร่วมได้ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ

การพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้สามารถแบ่งเป็น 2 ระยะ ตามที่แสดงไว้ในภาพที่ 3 โดยในระยะที่ 1 สถานศึกษาต้องเป็นแกนนำหลักในการระดมทรัพยากรและเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความพร้อมด้านงบประมาณและบุคลากรมากที่สุด ควรเป็นการจัดการศึกษาร่วมกับสถานประกอบการในเครือข่าย โดยเฉพาะการพัฒนาหลักสูตร การกำหนดคุณสมบัติของผู้เรียน ประเภทของทักษะที่จำเป็นต้องพัฒนา และแนวทางในการพัฒนาทักษะดังกล่าว เพราะทั้งสองฝ่าย คือ หัวใจของการสร้างพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ (Learning Platform) ที่เอื้อต่อการฝึกทักษะอาชีพตามความต้องการของตลาดแรงงาน โดยการศึกษาเชิงลึกในทุกพื้นที่พบว่า สถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาผู้เรียน จะเริ่มต้นในลักษณะนี้ก่อน เมื่อมีความร่วมมือที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น จะสามารถดึงเอาหน่วยงานภาครัฐอื่นให้เข้ามาสนับสนุนได้ง่ายขึ้น ได้แก่ สำนักงานจัดหางานจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานเฉพาะทาง เช่น สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด เป็นต้น รวมถึงการดึงตัวแทนภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยเฉพาะหอการค้าจังหวัด และสภาอุตสาหกรรมจังหวัด

ภาพที่ 3: แนวทางในการดึงภาคส่วนต่าง ๆ มาร่วมสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้
ที่มา : พัฒนาโดยผู้วิจัย

การที่คณะผู้วิจัยเสนอว่า ให้ดึงเอาผู้ปกครองและชุมชนเข้ามาในระยะที่ 2 แทนที่จะให้เริ่มไปพร้อมกันกับสถานศึกษาและหน่วยงานสนับสนุนนั้น ไม่ได้หมายความว่าผู้ปกครองและชุมชนมีความสำคัญน้อยกว่า แต่เป็นเพราะผลการศึกษาพบว่า ทักษะของผู้ปกครองยังให้ความสำคัญกับการส่งบุตรหลานไปเรียนต่อระดับมหาวิทยาลัยมากกว่าสายอาชีพ ทั้งที่แรงงานสายอาชีพเป็นกำลังสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ นอกจากนี้ผู้ปกครองและตัวแทนของชุมชนยังมีข้อมูลสถานการณ์ตลาดแรงงานในจังหวัด ในภูมิภาค และในภาพรวมของประเทศมากพอที่จะนำเอาข้อมูลเหล่านี้ ไปประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับการเรียนต่อของบุตรหลาน ประกอบกับทั้งสองกลุ่มยังมีความรู้ความเข้าใจที่เพียงพอเกี่ยวกับนโยบายและทิศทางการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นจากการที่จังหวัดของตนกลายเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ จึงยังมองไม่เห็นโอกาสการทำงานที่จะเกิดขึ้น

สถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมอาชีพ มักจะเกิดจากการแสดงให้เห็นให้ผู้ปกครองและชุมชนเห็นก่อนกว่า การจัดการศึกษาเพื่ออาชีพโดยความร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษา สถานประกอบการ และหน่วยงานสนับสนุนในระยะที่ 1 ประสบความสำเร็จ ช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะที่ช่วยให้ประสบความสำเร็จในตลาดแรงงานได้ แล้วจึงใช้ตัวอย่างความสำเร็จดังกล่าวมาจูงใจผู้ปกครองและชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วม จึงจะมีโอกาสประสบความสำเร็จมากกว่าที่จะนำผู้ปกครองและชุมชนมามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้น

สรุป

การศึกษาครั้งนี้เริ่มด้วยการทบทวนวรรณกรรมในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ควบคู่ไปกับการเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ด้วย

การสัมภาษณ์เชิงลึกและประชุมกลุ่มย่อย โดยมีข้อค้นพบสำคัญที่สามารถนำไปปรับใช้กับบริบทของในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษในจังหวัดชายแดนของไทยได้ดังนี้

ประการที่ 1 การจัดการศึกษาในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษควรเน้นการสร้างทักษะเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานในพื้นที่ โดยประเมินจากยุทธศาสตร์และศักยภาพของจังหวัดว่าภาคเศรษฐกิจไทยมีโอกาสเติบโต ทักษะพื้นฐานและทักษะเฉพาะมีด้านใดบ้าง แล้วจึงออกแบบการจัดการศึกษาเพื่อให้สามารถสร้างทักษะดังกล่าวได้ โดยการออกแบบจะเป็นการทำงานร่วมกันของสถานศึกษา สถานประกอบการ ครอบครัวยุวมชน ตัวของผู้เรียน และภาคส่วนอื่นที่เกี่ยวข้อง

ประการที่ 2 มีการประเมินผลอย่างต่อเนื่องด้วยการนิเทศการฝึกงานของผู้เรียน โดยคณะผู้นิเทศจะต้องมีความรู้เพียงพอที่จะประเมินได้ว่า ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะในด้านใดบ้าง และยังเป็นโอกาสในการประเมินกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างมีความเหมาะสมหรือไม่ มีเรื่องใดที่ต้องพัฒนาเพิ่มเติม

ประการที่ 3 การพัฒนาผู้เรียน จะต้องยึดหลักการสร้างแรงงานหลายระดับและมีจุดให้กลับเข้ามาเพิ่มพูนทักษะได้ตามความเหมาะสม (Multiple Entry and Re-Entry Points) ดังนั้นจึงต้องมีหลักสูตรคุณวุฒิที่ยืดหยุ่นพอจะสามารถสร้างแรงงานฝีมือในหลายระดับ

ประการที่ 4 การจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ เป็นการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ (ทฤษฎี+ปฏิบัติ+ทัศนคติ) โดยทักษะที่พัฒนาจะต้องมีความสอดคล้องกับทักษะสำคัญของอุตสาหกรรมเป้าหมาย แต่ต้องไม่ “แคบ” จนเกินไป เพื่อให้ผู้เรียนสามารถหางานในอุตสาหกรรมที่ใกล้เคียงในจังหวัด หรือจังหวัดใกล้เคียงได้ด้วย (Extendable Skill Sets)

ประการที่ 5 การฝึกทำงานสามารถทำได้ทั้งภายในสถานศึกษา (School-based) หรือในสถานประกอบการ (Company-based) ขึ้นอยู่กับลักษณะของหลักสูตรและความพร้อมของผู้จัดการเรียนรู้ เช่น เรื่องสุขอนามัย อาจสามารถจัดในโรงเรียนได้ แต่การดูแลผู้ปวย ต้องจัดการในสถานประกอบการ

ประการที่ 6 ส่งเสริมให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการที่จังหวัดเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ ทิศทางของเศรษฐกิจในจังหวัด ควบคู่ไปกับการสร้างให้เกิดการยอมรับการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ ด้วยการแนะนำ การให้ข้อมูล และการสื่อสารผ่านช่องทางต่างๆ ควบคู่ไปกับการให้ความช่วยเหลือในเชิงนโยบายที่เหมาะสมทั้งนโยบายด้านทรัพยากร สิทธิประโยชน์ที่ผู้เข้าร่วมการจัดการศึกษาจะได้รับ ตลอดจนนโยบายด้านการพัฒนาทรัพยากรบุคคลในพื้นที่ให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลตามความต้องการของพื้นที่

หากสามารถดำเนินการได้เช่นนี้ ก็จะช่วยให้สถานศึกษาในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ สามารถจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพไปช่วยส่งเสริมให้เขตเศรษฐกิจพิเศษนั้นสามารถเติบโตได้อย่างมั่นคง ยั่งยืน และผลิตกำลังคนตามความต้องการของพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษได้ในที่สุด

เอกสารอ้างอิง

เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว (2562). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษในจังหวัด

- ชวยแดน. รายงานวิจัยและพัฒนา: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ขจรศักดิ์ อินทรโสภ และประเสริฐ อินทร์รักษ์. (2560). รูปแบบการบริหารการศึกษา
วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนสู่ประชาคมอาเซียน. *Technical Education Journal King
Mongkut's University of Technology North Bangkok*, 8 (1), 132-140
- เชิญ ไกรนรา. (2555). การศึกษาการพัฒนาและการบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษในต่างประเทศ.
สำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคกลาง.
- มาเรียม นิลพันธุ์, ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม, อิศร์ศักดิ์ อุ๋นอารมณเลิศ, ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย, อธิมาส มากจ้อย
, มารุต พัฒนาผล, โชติมา หนูพริก. (2558) การพัฒนาแนวทางประกอบการใช้กรอบแผนการจัด
การศึกษาตลอดชีวิต มุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านอาชีพท้องถิ่น. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์น
เอเชีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 5 (1), 173-300.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน*.
เข้าถึงได้ที่: http://www.nesdb.go.th/ewt_w3c/more_news.php?cid=296. เข้าถึงเมื่อ (8
พฤศจิกายน 2561).
- สุจิตรา ประจักษ์กุล, ภูมิพรพรรณ ยุระยาตร์ และสุธรรม ธรรมทัศน์นนท์. (2558). การพัฒนาแนวทางการบริหาร
จัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการมีส่วนร่วม ของคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 9
(ฉบับพิเศษ). 859-876.
- พินสุตา สิริธรรังศรี. (2556). รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. รายงานวิจัยและพัฒนา:
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
- Aggrawal, A. (2007). *Impact of Special Economic Zones on Employment: Poverty and Human
Development*. Indian Council for Research on International Economic Relations.
- Cheesman, A. (2012). *Special Economic Zones & Development: Geography and Linkages
in the Indian EOU Scheme*. DPU Working Paper No. 145. London: The Bartlett/
University College London.
- Farole, T. (2011). *Special Economic Zones: What Have We Learned?*. World Bank Economic
Premise, September Issue, 64.
- Woolfrey, S. 2013. *Special Economic Zones and Regional Integration in Africa*. Stellenboch:
Tralac. [http://www.tralac.org/files/2013/07/S13WP102013-Woolfrey-Special-
economic-zonesregional-integration-in-Africa-20130710-fin.pdf](http://www.tralac.org/files/2013/07/S13WP102013-Woolfrey-Special-economic-zonesregional-integration-in-Africa-20130710-fin.pdf)

การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมภายใต้โครงการ คอนเน็กซ์-อีดี

THE MODEL DEVELOPMENT OF THE PARTICIPATORY EDUCATIONAL MANAGEMENT UNDER THE CONNEXT ED PROGRAM

อังสุภัทสรณ์ ละมุลตรีพล¹ อริณุชย์ โชคเสรีสุวรรณ² หทัยกานต์ กุลวชิราวรรณ³

Aungshupat Lamuntreepon¹ Arin Choksereesuwana² Hathaikarn Kulwachirawan³

^{1,2,3}คณะวิทยาการจัดการ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

^{1,2,3}Faculty of Management Sciences Panyapiwat Institute of Management

*Corresponding author, Email: aungshupatlam@pim.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม และพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมภายใต้โครงการพระราชดำริของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ซึ่งมีการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวิธีการดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเพื่อกำหนดเป็นกรอบการวิจัย 2) การศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่าง และประเมินรูปแบบที่พัฒนาจากการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เจาะลึก ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นตรงกันว่า การจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมควรมีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ คือ 1) การร่วมคิด 2) การร่วมวางแผน 3) การร่วมดำเนินงาน 4) การร่วมติดตาม 5) การร่วมประเมินผล และ 6) การร่วมในผลประโยชน์ ผลของการพัฒนารูปแบบเป็นรูปแบบที่ต้องดำเนินการเป็นกระบวนการขั้นตอนตาม องค์ประกอบ 6 ด้าน แต่ละด้านมีขั้นตอนกระบวนการ ด้านละ 6 ขั้นตอนย่อย การประเมินรูปแบบที่พัฒนาขึ้นจากผลการสนทนากลุ่มของผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นด้วยกับองค์ประกอบของการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมทุกองค์ประกอบ

คำสำคัญ : รูปแบบการจัดการศึกษา, การศึกษาแบบมีส่วนร่วม, โครงการคอนเน็กซ์-อีดี

ABSTRACT

This research aimed to study the components of participatory educational management model of school. The target group was schools from the Office of Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area II. This research was quality research and

conducted by two steps, which were to 1) study the preliminary data in order to formulate a research framework 2) study the components of the participatory educational management model through in-depth interview. The interviewees targets were educational administrators, school administrators, relevant people, and educational expertises by using the technique of in-depth interviewing. The research results found that interviewees reached consensus on the participatory educational management should contain six elements 1) Brainstorming 2) Co-planning 3) participating implementing 4) participating in follow up 5) participating in appraisal, and 6) participating in benefits. The relevant people who answered the questionnaires agreed on the six elements with the highest level of the level of opinions

Keywords: Educational Management model; Participatory Educational management; the CONNEXT ED Program

บทนำ

การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับมนุษย์ทุกคน ช่วยให้มนุษย์มีความรู้ความสามารถและทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อีกทั้งยังช่วยขัดเกลาให้มนุษย์มีจิตใจที่ดีงาม สามารถประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ปัจจุบันการศึกษาเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วตามยุคโลกาภิวัตน์การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560 อ้างถึงใน กฤตภัทร อรุณดี และคณะ, 2561) ซึ่ง Heckman (2013) กล่าวว่า “การลงทุนพัฒนาเด็กเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าให้ผลตอบแทนแก่สังคมดีที่สุดในระยะยาว” โดยคืนผลตอบแทนกลับคืนมาในอนาคตมากถึง 7 เท่า เป็นทั้งการเพิ่มคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ รวมถึงลดอัตราการสูญเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ เอกชน รวมทั้ง ชุมชน ถือเป็นแหล่งรวมองค์ความรู้ทางด้านวิชาการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ประสบการณ์ชีวิตโดยตรงให้แก่ผู้เรียน

สำหรับปัญหาของการศึกษาในประเทศไทยที่ผ่านมา คือ ผู้เรียนใช้เวลาเรียนมาก เรียนรู้ได้น้อย มีความเครียด และคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาดำ การจัดการศึกษาจำเป็นต้องได้รับการปฏิรูปปรับเปลี่ยนให้ทุกคนเกิดการเรียนรู้ มีสุขภาวะ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถใช้ความรู้ในการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง การปกครอง สิ่งแวดล้อมของประเทศด้วยการใช้ปัญญาที่เกิดจากการเรียนรู้ในการแก้ปัญหาได้อย่างแท้จริง รวมทั้งทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (All for Education) เป็นระบบการศึกษาทางเลือกที่เหมาะสมกับสุขภาวะคนไทยที่เน้น “คนและชีวิตเป็นศูนย์กลาง” (มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2555) ซึ่งการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถใช้พัฒนาองค์ความรู้ เจตคติและพฤติกรรมผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยการดึงประสบการณ์และศักยภาพเดิมของผู้เรียนแต่ละคนออกมาอย่างเต็มที่ช่วยให้เกิดคุณภาพต่อการจัดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น (อานนท์ พิงสาย และต่อศักดิ์ แก้วจรัสวิไล, 2557)

พระราชรัฐด้านการศึกษาก็คือเป็นอีกนโยบายสำคัญที่ตอบโจทย์การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมได้ เนื่องจากโครงการนี้เป็นมิติใหม่ของการร่วมมือทุกภาคส่วน เพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษาพื้นฐานและการพัฒนาผู้นำให้มีสัมฤทธิ์ผล และมีส่วนสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน ด้วยการพัฒนาและสร้างเครือข่ายผู้นำรุ่นใหม่ ที่จะมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการศึกษาไทยอย่างยั่งยืน ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และวางแผนพัฒนาโรงเรียนร่วมกันกับผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งประโยชน์ที่ได้รับประกอบด้วย ด้านบุคลากรครูของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการได้มีการพัฒนาศักยภาพในการจัดกระบวนการเรียนการสอน รวมทั้งการพัฒนาสื่อ โรงเรียนได้รับการพัฒนาการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน และนักเรียนได้รับการพัฒนา ด้านการเรียนรู้เรื่อง STEM ศึกษา รวมทั้งภาษาอังกฤษ คุณธรรม จริยธรรม และมีสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย สำหรับเป้าหมายของโรงเรียนพระราชรัฐกำหนดตำบลละ 1 โรงเรียน รวม 7,424 โรงเรียน (ระยะแรก 3,342 โรงเรียน) กิจกรรมหลัก ๆ จะประกอบไปด้วย การแลกเปลี่ยนข้อมูล วิเคราะห์ วิจัย การสนับสนุนทรัพยากร รวมทั้งการเรียนรู้วิธีการสอนผ่านเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ ภายใต้การดูแลและให้ความช่วยเหลือขององค์กรหรือกลุ่มคนที่เป็นตัวแทนอาสาสมัครคอยดูแลช่วยเหลือโรงเรียน (School Partners) จากภาคเอกชนประมาณ 1,000 คน External Volunteer (นักศึกษา) และมี School Sponsor (CEO) จากภาครัฐและภาคเอกชน โรงเรียนพระราชรัฐเป็นการตอบโจทย์การยกระดับคุณภาพการศึกษา ความเสมอภาค และประสิทธิภาพการจัดการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561)

กระทรวงศึกษาธิการ (2556) กล่าวว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 เป็นส่วนราชการหนึ่งที่มีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการโรงเรียนพระราชรัฐจำนวนทั้งสิ้น 4 โรงเรียน ซึ่งโรงเรียนเหล่านี้มีความแตกต่างกันออกไปตามสภาพ บริบทของสถานศึกษา แต่ทุกโรงเรียนต่างมีเป้าหมายเดียวกัน คือ พัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้ผู้เรียนสามารถดึงศักยภาพของตนเองออกมาให้เป็นทั้งคนดีและคนเก่ง อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดโรงเรียนพระราชรัฐจึงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนและครูโรงเรียนให้เกิดสัมฤทธิ์ผลด้านการพัฒนา มาตรฐานการศึกษาพื้นฐานตามเป้าหมายของโครงการโรงเรียนพระราชรัฐที่ได้กำหนดไว้การนำแนวทางหรือนโยบายลงสู่การปฏิบัติย่อมต้องอาศัยการบริหารจัดการที่ดี มีการวางแผนการดำเนินงาน ใช้หลักการ หรือกระบวนการดำเนินงานที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา รวมทั้งติดตามวัดผลและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญปัญหาดังกล่าว จึงได้ศึกษาวิจัยและนำผลที่ได้จากวิจัย เป็นไปใช้รูปแบบการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมที่จะนำไปใช้ประโยชน์เป็นแนวทางปฏิบัติกับสถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาต่าง ๆ นอกจากนั้นยังส่งผลต่อความสงบสุข และความมั่นคงของครอบครัวและชุมชน เกิดความเข้มแข็งของชุมชนจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม การจัดการศึกษาหมายถึง การดำเนินการเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคคลทั้ง 4 ด้าน คือด้านปัญญา ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย และด้านสังคม ให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน ดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข และสามารถเกื้อหนุนการพัฒนาประเทศแบบพอเพียง เหมาะสมและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน โดยเน้นความสมดุล 4 ประการ คือ ความสมดุลระหว่างความเจริญทางจิตใจกับความเจริญทางด้านวัตถุ และความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจความสมดุลระหว่างการใช้กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความสมดุลระหว่างความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการสมัยใหม่กับภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมไทยและความสมดุลระหว่างการพึ่งพาอาศัยกับการพึ่งตนเอง โดยมีรูปแบบของการจัดการศึกษา ทั้งที่เป็นการจัดการศึกษาในระบบ โรงเรียน นอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย (ธีรวิ ทองเจือ และปรีดี ทুমเมฆ, 2560)

การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมตั้งแต่คิดโครงการ กิจกรรม โดยเริ่มค้นหาปัญหาสาเหตุ ร่วมการวางแผน ร่วมดำเนินการตัดสินใจมีการระดมทรัพยากร กำหนดเป้าหมายสรุปบทเรียน ร่วมติดตาม ประเมินผล และร่วมรับผลที่เกิดขึ้น โดยทั้งนี้ต้องตั้งอยู่ในความเป็นธรรม (กนกอร บุญกว้าง และจิณณวัตร ปะโคทัง, 2559) ดังนั้น การมีส่วนร่วมในการศึกษาจึงเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียน เป็นกระบวนการเรียนรู้ซึ่งกันและกันของทุกฝ่าย นับตั้งแต่การแสดงความคิดเห็น การวางแผน การดำเนินการ และการแก้ไขปัญหา ตลอดจนการควบคุม กำกับ ติดตามผล ประเมินผลและร่วมในผลประโยชน์เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ หมายถึง การมีส่วนร่วมตั้งแต่คิดโครงการ กิจกรรม โดยเริ่มค้นหา ปัญหา สาเหตุ วางแผนตัดสินใจ ดำเนินการ ระดมทรัพยากร กำหนดเป้าหมาย สรุปบทเรียน ติดตามประเมินผลรับผลที่เกิดขึ้นร่วมกันโดยทั้งนี้ต้องตั้งอยู่ในความเป็นธรรม (มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2555)

ดังนั้น การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จึงเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียน เป็นกระบวนการเรียนรู้ซึ่งกันและกันของทุกฝ่าย นับตั้งแต่แสดงความคิดเห็นการวางแผนดำเนินการและการแก้ไขปัญหา ตลอดจนการควบคุม กำกับ ติดตามและประเมินผล และร่วมในผลประโยชน์เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ส่วนประชาชาตินับเป็นหนึ่งในนโยบายสำคัญของรัฐบาล โดยใช้ความร่วมมือร่วมใจของรัฐ เอกชน และประชาสังคม เพื่อร่วมแก้ปัญหาเศรษฐกิจและขับเคลื่อนการพัฒนา ซึ่งประชาชาตินจะเป็นการรวมพลัง ประชาชาติที่มาจากทุกภาคส่วน โดยได้กำหนดเป้าหมายให้มีการพัฒนาประสิทธิภาพการศึกษาที่ใช้กลไกจาก ประชาชาติน่วมกันขับเคลื่อนเพื่อยกระดับการศึกษาให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ใช้กระบวนการต่างๆ เพื่อนำไปสู่การ แก้ไขปัญหาในเรื่องคุณภาพการศึกษา การลดความเหลื่อมล้ำ การเพิ่มคุณภาพคน และการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน (นงนุช ผลาเลิศ และคณะ, 2561 อ้างถึงใน อ้างถึงใน กฤตภัทร อรุณดี และคณะ, 2561) ลำดับขั้นตอนแบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะเตรียมการ ระยะทดลอง และ ระยะพัฒนา ดังนี้

1. **ระยะเตรียมการ** เป็นการเตรียมการก่อตั้งเครือข่ายการศึกษาพระราชรัฐ เริ่มจากการกำหนดวิธีการก่อตั้งองค์กร โครงสร้าง บทบาทหน้าที่ บุคลากร และจัดให้มีการประชุม/ปรึกษาหารือทุกภาคส่วน โดยนำประเด็นปัญหาการศึกษาเข้าสู่วาระการประชุมระดับจังหวัด ระดับหน่วยงาน และระดับชุมชน มีการระดมทรัพยากรในการดำเนินงาน กำหนดบทบาทการศึกษาพระราชรัฐจังหวัด ให้เป็นหน่วยสนับสนุนและเติมเต็มการจัดการศึกษาของภาครัฐ แต่สามารถพึ่งพาและจัดการตนเองได้ โดยใช้บุคลากรที่มีจิตอาสาหรือตัวแทนจากทุกภาคส่วน ทั้งภาคประชาชน ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน สภาอุตสาหกรรมจังหวัด สภาหอการค้า สมาพันธ์วัฒนธรรม องค์กรทางศาสนา องค์กรบริหารส่วนตำบล และองค์กรบริหารส่วนจังหวัดเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ

2. **ระยะทดลอง** เป็นระยะการขับเคลื่อนงานด้วยการศึกษาสภาพปัญหาตามบริบท รวบรวมข้อมูลและจัดทำฐานข้อมูลของแต่ละจังหวัด เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหา นำมาใช้เป็นข้อมูลจัดทำแผนกลยุทธ์การทำงานและวิธีการขับเคลื่อนเพื่อการแก้ไขปัญหาซึ่งประกอบด้วยสถานการณ์ปัจจุบันและปัญหาการศึกษาของจังหวัด การกำหนดจุดประสงค์และเป้าหมายในแก้ไขปัญหา การกำหนดตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์และเป้าหมาย การกำหนดยุทธศาสตร์/มาตรการ/งบประมาณ/ระยะเวลา และการวางแผนการติดตามและประเมินผลความสำเร็จ จากนั้นจึงนำแผนงานไปดำเนินการทดลองและปรับปรุงแก้ไข

3. **ระยะพัฒนา** เมื่อระยะการทดลองผ่านไปแล้ว จะเป็นการพัฒนาเพื่อสร้างความยั่งยืน ซึ่งเป็นการเผยแพร่ความสำเร็จ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายการศึกษาพระราชรัฐ ทั้งในและนอกประเทศ การสร้างเครือข่ายรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่าย การมีโครงการ/กิจกรรมที่น่าสนใจและประสบความสำเร็จที่ตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการและสร้างความตระหนักให้ทุกภาคส่วน ทั้งภาคราชการ ภาคธุรกิจ ชุมชน ท้องถิ่นให้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมภายใต้โครงการพระราชรัฐของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมภายใต้โครงการพระราชรัฐของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

เพื่อให้สามารถเก็บข้อมูลให้ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คณะผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย โดยศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม การพัฒนารูปแบบ และโครงการพระราชรัฐ เพื่อกำหนดเป็นกรอบรูปแบบงานวิจัยนี้

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษา ซึ่งเก็บข้อมูลจาก โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และฝ่ายบริหารโรงเรียน หรือครูที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดและปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำนวน 4 แห่งๆ ละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 8 คน โดยคณะผู้วิจัยจะเป็นผู้สอบถามข้อมูลทั้งหมดด้วยตนเอง และอัดเสียงสัมภาษณ์ พร้อมทั้งจดข้อมูลในแบบฟอร์มการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สรุปองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษา ผู้ให้ข้อมูลเป็นกลุ่มตัวอย่างเดียวกัน โดยผู้วิจัยจะสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษา และนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหาต่อไป

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัยนี้ นำเสนอตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมภายใต้โครงการพระราชรัฐของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง พบว่า องค์ประกอบรูปแบบการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมประกอบด้วย 6 องค์ประกอบคือ

องค์ประกอบที่ 1 การร่วมคิด เป็นกระบวนการขั้นตอนด้านการมีส่วนร่วมด้านการร่วมคิด คือ 1) การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการในพื้นที่ 2) การศึกษานโยบายการจัดการศึกษา 3) การกำหนดเป้าหมาย

องค์ประกอบที่ 2 การร่วมวางแผน เป็นกระบวนการขั้นตอนด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน คือ 1) การแต่งตั้งคณะทำงาน 2) การกำหนดบทบาทหน้าที่ 3) การกำหนดโครงการ 4) การกำหนดแนวทางการดำเนินงาน

องค์ประกอบที่ 3 การร่วมดำเนินการ เป็นกระบวนการขั้นตอนด้านการมีส่วนร่วมในการร่วมดำเนินงาน คือ 1) การประชุมชี้แจงคณะทำงาน 2) การมอบหมายหน้าที่การดำเนินงาน 3) การประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน 4) การปฏิบัติงานตามแผน 5) การนิเทศติดตามการดำเนินงาน

องค์ประกอบที่ 4 การร่วมติดตาม เป็นกระบวนการขั้นตอนด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามคือ 1) การกำหนดมาตรฐานตัวชี้วัดของปัจจัย 2) การเปรียบเทียบผลงานที่เกิดขึ้นกับมาตรฐานที่กำหนด 3) การสรุปวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน 4) การเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหา 5) การรายงานความก้าวหน้า

องค์ประกอบที่ 5 การร่วมประเมินผล เป็นกระบวนการขั้นตอนด้านการมีส่วนร่วมในการร่วมประเมินผล คือ 1) ด้านบริบท 2) ด้านปัจจัย 3) เมินด้านกระบวนการ 4) ด้านผลผลิต 5) ด้านผลกระทบ และ 6) การรายงานผลการประเมิน

องค์ประกอบที่ 6 การร่วมในผลประโยชน์ เป็นกระบวนการขั้นตอนด้านการมีส่วนร่วมในการร่วมในผลประโยชน์ คือ 1) การรับรู้ผลการดำเนินงาน 2) การร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3) การเป็นเจ้าของผลงานร่วมกัน 4) การจัดสรรผลประโยชน์ 5) การร่วมชื่นชมผลงาน และ 6) การรับผิดชอบในผลงานร่วมกัน

การประเมินรูปแบบการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ซึ่งได้จากการสนทนากลุ่ม สมาชิกทุกคนได้แสดงความเห็นด้วยกับองค์ประกอบของการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมทุกองค์ประกอบและให้กล่าวถึงประเด็นปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาที่เป็นประโยชน์ นอกจากนั้นผลการประเมินรูปแบบที่พัฒนาจากความคิดเห็นผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้ทรงคุณวุฒิ มีความคิดเห็นว่า รูปแบบการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมภายใต้โครงการพระราชดำริของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

2. ผลการศึกษาพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมภายใต้โครงการพระราชดำริของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ดังนี้

2.1 แนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ควรให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม คิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมติดตาม ร่วมประเมินผลอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ไม่เป็นเพียงนโยบาย โดยเฉพาะท้องถิ่นซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับโรงเรียน ท้องถิ่นควรสนับสนุนงบประมาณให้โรงเรียนจัดอบรม สัมมนา ให้ความรู้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาในกระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสถานศึกษาและควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสถานศึกษาทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

2.2 ควรให้หน่วยงานภาครัฐในระดับท้องถิ่นมีส่วนร่วมในโครงการ เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น เพื่อช่วยลงพื้นที่สื่อสารกับชุมชน รวมถึงสร้างอาชีพให้กับชุมชน พร้อมกับนักเรียนในโรงเรียน

สำหรับการอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมควรมีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ คือ การร่วมคิด การร่วมวางแผน การร่วมดำเนินงาน การร่วมติดตาม การร่วมประเมินผล และการร่วมในผลประโยชน์ สอดคล้องกับการศึกษาของ ไพฑูรย์ สนธิเมือง (2550) ที่ได้ศึกษายุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษากับการพัฒนาสถานศึกษาแล้วพบว่า กระบวนการบริหารกับการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผนและตัดสินใจ การร่วมคิดร่วมทำ การสร้างมิตร การสร้างความเชื่อมั่น และการติดตามและรายงานผลสอดคล้องกับกรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมในการวิจัยของ ศฤงคาร แป้นกลาง (2551) ที่มี 4 ขั้นตอน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2. การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมภายใต้โครงการพระราชดำริของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 คือ ควรความตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม มีการสร้างภาคีเครือข่ายระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และหน่วยงานใกล้เคียง ทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทในการร่วมรับรู้รับทราบ ร่วมปฏิบัติร่วมชื่นชมยินดีและร่วมวัดผล

ประเมินผล การดำเนินงาน มีการใช้เทคโนโลยีในการสร้างเครือข่ายเพื่อติดต่อประสานงาน กำกับ ติดตาม วัดผล ประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับการศึกษาของ ทรงวุฒิ เรือง วาตะศิลป์ (2550) ได้กล่าวว่า ถ้าโรงเรียนและชุมชนมีการร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องใน การจัดการ ศึกษา การจัดการศึกษาของโรงเรียนโดยชุมชนมีส่วนร่วมย่อมประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ถึงแม้ว่าจะประสบปัญหาบ้างในระหว่างดำเนินการ แต่ก็เชื่อว่า โรงเรียนกับชุมชนยังคงมีการตัดสินใจ ร่วมกัน และเมื่อได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายแล้ว ปัญหาที่เกิดขึ้นย่อมจะแก้ไขร่วมกันได้

สรุปผลการวิจัย

การศึกษานี้ มีรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ สรุปผลได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นตรงกันว่า การจัดการ ศึกษาแบบมีส่วนร่วม ควรมียุทธศาสตร์ประกอบ 6 องค์ประกอบ คือ การร่วมคิด การร่วมวางแผน การร่วม ดำเนินงาน การร่วมติดตาม การร่วมประเมินผล และการร่วมในผลประโยชน์ สำหรับผลการประเมินรูปแบบที่ พัฒนาจากการสนทนากลุ่มผู้ร่วมสนทนากลุ่มได้แสดงความเห็นด้วยกับองค์ประกอบของการจัดการศึกษาแบบ มีส่วนร่วมนั้น มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ดังนั้น แนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบมี ส่วนร่วม ควรให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมติดตาม ร่วมประเมินผลอย่าง จริงจังและต่อเนื่อง ไม่เป็นเพียงนโยบาย โดยเฉพาะท้องถิ่นซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับโรงเรียน ท้องถิ่นควรสนับสนุน งบประมาณให้โรงเรียนจัดอบรม สัมมนา ให้ความรู้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาในกระบวนการมีส่วนร่วมใน การดำเนินงานของสถานศึกษาและควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนิน งานของ สถานศึกษาทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการและควรให้หน่วยงานภาครัฐในระดับท้องถิ่นมีส่วนร่วมใน โครงการ เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น เพื่อช่วยลงพื้นที่สื่อสารกับชุมชน รวมถึงสร้างอาชีพให้กับชุมชนพร้อมกับนักเรียนในโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

สำหรับข้อเสนอแนะในการศึกษานี้ คือ

1. ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือระดับท้องถิ่น ควรนำกระบวนการหรือขั้นตอนที่ได้จาก รูปแบบการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาระดับเขตพื้นที่เพื่อส่งเสริมการมีส่วน ร่วมที่แท้จริงและเป็นระบบตามนโยบายพระราชรัฐ
2. ระดับสถานศึกษา ควรนำกระบวนการและผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการบริหารโรงเรียน ประชารัฐเพื่อให้การบริหารจัดการศึกษาที่ยึดสถานศึกษาเป็นฐานมีความสมบูรณ์และเป็นระบบมากยิ่งขึ้น
3. การนำรูปแบบการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมไปใช้ต้องให้ผู้มีส่วนร่วมในทุกองค์ประกอบได้มี บทบาทการมีส่วนร่วมครบทุกกระบวนการของการจัดการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กนกกร บุญกว้าง และจิณณวัตร ปะโคทั้ง. (2559). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน กรณีศึกษา : โรงเรียนบ้านเหมือดขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1. *วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*. 16(1), 217-226.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). 8 นโยบายการศึกษา นายจาตุรนต์ ฉายแสง รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. กระทรวงศึกษาธิการ.
- กฤตภัทร อรุณดี และคณะ. (2561). แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดโรงเรียนประชารัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*, 11(2), 1284-1301.
- ทรงวุฒิ เรืองวาทะศิลป์. (2550). การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาในพื้นที่บริการของโรงเรียน ล้อมแรดวิทยา อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธีรวิ ทองเจือ และปรีดี ทুমเมฆ (2560). แนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในศตวรรษที่ 21 : มิติด้านการศึกษา. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 5(3), 389-403.
- ไพฑูรย์ สอนิเมือง. (2550). ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมจัดการศึกษากับการพัฒนาสถานศึกษา: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่งในจังหวัดภาคใต้. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต*.
- มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. (2555). การศึกษาแบบมีส่วนร่วมขององค์กรในชุมชนเพื่อสุขภาวะคนไทย. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- ศฤงคาร แป้นกลาง. (2551). การมีส่วนร่วมบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านวิชาการกรณีศึกษา โรงเรียนชุมชนบ้านแม่สาบ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : โรงเรียนชุมชนบ้านแม่สาบ. (เอกสารอัดสำเนา).
- สมฤกษ์ ทิมขาว. (2551). แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร*.
- สำนักงานเลขาธิการศึกษา. (2561). *สานพลังประชารัฐ - CONNEXT ED*. สืบค้นเมื่อ 27 มกราคม 2562, จาก http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=52855&Key=news_act
- อานนท์ พึ่งสาย และต่อศักดิ์ แก้วจรัสวิไล. (2557). ผลของการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อเจตคติในการเรียนพลศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 6(1), 233-245.
- Heckman, J. J. (2013). *Giving Kids A Fair Chance*. A Boston Review Book.

การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น TEACHER' S PARTICIPATION IN ACADEMIC ADMINISTRATION UNDER THE LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS

อัครินทร์ แก่นจันทร์^{1*}, เลอลักษณ์ โอทยานนท์², ชาญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์³

¹สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

²คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

³คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

*Corresponding author, E-mail: baifern_sirikanya@hotmail.com

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียน และเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปีการศึกษา 2561 จำนวน 385 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามานะ (Yamane, 1967) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .05 และเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเรื่องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ และขนาดโรงเรียน และตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรูปแบบการตอบ 2 สภาพ คือ สภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis Of Variance) และค่าสถิติความต้องการจำเป็น PNI Modified ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ คือ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการ ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน และด้านสื่อการเรียนการสอน

2. การมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 แต่การมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกตามขนาดโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มากที่สุด คือ ด้านสื่อการเรียนการสอน รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน ด้านการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ

คำสำคัญ: การบริหารวิชาการ การมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของครู โรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ABSTRACT

THE PURPOSE OF THIS RESEARCH WERE: 1) TO STUDY THE TEACHER'S PARTICIPATION IN ACADEMIC ADMINISTRATION UNDER THE LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS, 2) TO COMPARE THE TEACHER'S PARTICIPATION IN ACADEMIC ADMINISTRATION UNDER THE LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS, AS CLASSIFIED BY GENDER, EDUCATIONAL LEVEL, WORKS' EXPERIENCE, AND SCHOOL SIZE, AND 3) TO STUDY NEED ASSESSMENT OF TEACHER'S PARTICIPATION IN ACADEMIC ADMINISTRATION UNDER THE LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS. THE RESEARCH SAMPLE WERE 385 TEACHERS IN SCHOOLS UNDER THE LOCAL GOVERNMENT ORGANIZATIONS IN THE 2018 ACADEMIC YEAR, WHICH DETERMINED SAMPLE SIZE BY YAMANE'S SAMPLE SIZE FORMULA AT .05 ERROR LEVEL AND RANDOMLY SELECTED BY STRATIFIED RANDOM SAMPLING METHOD. THE RESEARCH INSTRUMENT WAS RATING SCALE QUESTIONNAIRES WHICH DIVIDED INTO 2 PARTS, NAMELY, PART 1 WERE QUESTIONS ABOUT RESEARCH SAMPLE'S DATA SUCH AS GENDER, EDUCATIONAL LEVEL, WORK'S EXPERIENCE, AND SCHOOL SIZE, AND PART 2 WERE QUESTIONS ABOUT THE TEACHER'S PARTICIPATION IN ACADEMIC ADMINISTRATION UNDER THE LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS WHICH 2 FORM QUESTIONS OF TRUE CONDITION AND EXPECT CONDITION. THE DATA WERE ANALYSIS OF PERCENTAGE, MEAN, STANDARD DEVIATION, T-TEST, ANALYSIS OF VARIANCE (ONE-WAY ANOVA), AND MODIFIED PRIORITY NEEDS INDEX (PNI MODIFIED). THE RESEARCH FINDINGS WERE AS FOLLOWS: 1) THE TEACHER'S PARTICIPATION IN ACADEMIC ADMINISTRATION UNDER THE LOCAL

ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS WERE RATED AT A HIGH LEVEL. IN ORDER BY MEAN OF HIGH LEVEL TO LOW LEVEL, NAMELY, MEASUREMENT AND EVALUATION, CURRICULUM, LEARNING, MANAGEMENT, COMMUNITY PARTICIPATION, AND INSTRUCTIONAL MEDIA, RESPECTIVELY, 2) THE TEACHER'S PARTICIPATION IN ACADEMIC ADMINISTRATION UNDER THE LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS, WITH DIFFERENT GENDER, EDUCATIONAL LEVEL, WORK'S EXPERIENCE, INDICATED NO SIGNIFICANT AS A WHOLE AT .05 LEVEL, BUT DIFFERENT SCHOOL SIZE WAS SIGNIFICANT AT .05 LEVEL, AND 3) NEED ASSESSMENT OF TEACHER'S PARTICIPATION IN ACADEMIC ADMINISTRATION UNDER THE LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS IN ORDER BY MEAN OF HIGH LEVEL TO LOW LEVEL, NAMELY, INSTRUCTIONAL MEDIA, COMMUNITY PARTICIPATION, MANAGEMENT, CURRICULUM, MEASUREMENT AND EVALUATION, AND LEARNING, RESPECTIVELY.

Keywords: Academic Administration, The Teacher's Participation in Academic Administration, The School under The Local Administrative Organizations

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และการปลูกจิตสำนึกให้รู้จักคุณค่าของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้อย่างต่อเนื่อง และเมื่อปัจจุบัน โลกเข้าสู่ยุคศตวรรษที่ 21 ได้ส่งผลให้เป็นสังคมแห่งยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วและรุนแรงเพิ่มมากขึ้น นั่นคือ การจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันควรมุ่งเน้นให้นักเรียนทุกคนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อเตรียมนักเรียนให้มีความพร้อม มีทักษะสำคัญสำหรับการดำรงชีวิตในโลกที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้นักเรียนเป็นผู้ที่คิดเป็น ตัดสินใจอย่างชาญฉลาด แก้ปัญหาได้ด้วยวิธีการที่ถูกต้อง และใช้เทคโนโลยีอย่างรู้เท่าทัน

การจัดการศึกษาของโรงเรียน ถูกกำหนดขอบข่ายหน้าที่ของการบริหารโรงเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (และแก้ไขเพิ่มเติม 2545, 2553) ที่ระบุไว้ในมาตรา 39 ว่าให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษา 1) การบริหารวิชาการ 2) การบริหารงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล 4) การบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ทั้งนี้การบริหารวิชาการถือเป็นงานหลัก เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของผู้เรียนทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ส่วนงานอื่นๆ ถือเป็นงานที่มีความสำคัญรองลงมาและเป็นงานสนับสนุน (จันทรานี สงวนนาม, 2551 ; ภารดี อนันต์นาวิ, 2557) สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) ที่ระบุว่า งานวิชาการถือเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุด และเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา

การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการทำงานร่วมกัน โดยเริ่มจากการร่วมคิด การร่วมวางแผน การร่วมดำเนินงาน ปฏิบัติงานร่วม กัน พบปัญหาหรือเผชิญอุปสรรคพร้อมทั้งแก้ไขให้ลุล่วงร่วมกัน ร่วมมือกัน พบความสำเร็จ ร่วมมือกันชื่นชมยินดี และภาคภูมิใจในความสำเร็จของงานนั้น (สำนักงานสภาเลขาธิการสภา การ ศึกษา, 2547) สำหรับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในทางวิชาการนั้น สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2547) เสนอว่า การมีส่วนร่วมในทางวิชาการ เป็นแนวการจัดการศึกษาในยุคปฏิรูปยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีความเป็นไทยและความเป็นสากล การสร้างผู้เรียนให้มี คุณลักษณะดังกล่าว กระทำได้โดยผ่านทางการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งทุกฝ่ายในสังคมมี ส่วนร่วมในด้านต่างๆ

สถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดการศึกษาตามแนวนโยบายการจัดการศึกษา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น (2554) ระบุไว้ ประกอบด้วย นโยบายด้าน ความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน นโยบายด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย นโยบายด้าน คุณภาพมาตรฐานการศึกษา นโยบายด้านระบบบริหารและการจัดการศึกษา นโยบายด้านครูคณาจารย์ นโยบายด้านหลักสูตร นโยบายด้านการเรียนรู้ นโยบายด้านทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการ ศึกษา นโยบาย ด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา นโยบายด้านการส่งเสริมกีฬา นโยบายด้านการส่งเสริมอาชีพ และนโยบายด้าน การศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคกลาง ให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดหมายของหลักสูตรคือ เก่ง ดี มีสุข เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า ของสังคม ท้องถิ่น และประเทศชาติ และมุ่งส่งเสริมและพัฒนากิจการศึกษานักเรียนมีคุณภาพได้ มาตรฐานการศึกษา มีคุณธรรมจริยธรรม สำนึกในความเป็นชาติไทย มีวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง รักและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาระบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับ มาตรฐานหลักสูตรการ ศึกษาขั้นพื้นฐาน ความสามารถด้านเทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียน และด้าน การจัดการศึกษาเพื่อมีงานทำ อย่างไรก็ตาม จากที่ผ่านมา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคกลาง ยังไม่มีข้อมูล เกี่ยวกับการบริหารวิชาการของโรงเรียน และยังไม่มีความเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของ ครูผู้สอนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคกลาง แต่อย่างใด ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาว่าโรงเรียน ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการบริหารวิชาการอยู่ระดับใด และครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการมากน้อยเพียงใด รวมทั้งการบริหารวิชาการกับการมีส่วน ร่วมของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความต้องการจำเป็นหรือไม่ อย่างไร

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ ของครูที่ผ่านมา พบว่า โดยส่วนใหญ่จะมีความศึกษาถึงตัวแปรที่คาดว่าจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหาร วิชาการอีกด้วย ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียน (สายหยุด ประกิตะ, 2552; สุภาวดี ทอนน้อย 2558; หาญณรงค์ กระจงจิตร, 2558; นพรัตน์ ชำนาญพิช, 2559; ปานดวงใจ แสนเกตุ, 2559; สุริยะ ทรัพย์สิน, 2559; รัตนภรณ์ บำรุงวงศ์, 2560; สุภาภรณ์ สุจินตาริพย์, 2560) ดังนั้น การวิจัยในครั้งนี้จึงควรศึกษาด้วยว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียน

สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร เมื่อจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียน ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ให้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคกลางมากยิ่งขึ้น

ทบทวนวรรณกรรม

สายหยุด ประกิจะ (2552) ทำวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพและความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการสอน และขนาดของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

นพรัตน์ ชำนาญพิช (2559) ทำวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอลำทะเมนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอลำทะเมนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการทำงาน ผลการศึกษพบว่า 1) การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอลำทะเมนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการวัดผลประเมินและเทียบโอนผลการเรียน ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามลำดับ 2) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหาร งานวิชาการของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอลำทะเมนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สุภาวดี ทองน้อย (2558) ทำวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการ ในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดสมุทรปราการ อยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้านตามลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการนิเทศภายใน และด้านการวัดผลและประเมินผล 2) การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการ จำแนกตามเพศและประสบการณ์ในการทำงาน ไม่แตกต่างกัน

หาญณรงค์ กระจงจิตร (2558) ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนเครือข่ายการศึกษากรมหลวงชุมพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนเครือข่ายการศึกษา กรมหลวงชุมพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนเครือข่ายการศึกษากรมหลวงชุมพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

มีแกน (Meegan, 1986) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการวางแผนและพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนคาทอลิก รัฐวิสคอนซิน ประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการวางแผนกับคุณภาพของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้บริหารสถานศึกษามีแนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนแตกต่างจากครูผู้สอน โดยผู้บริหารสถานศึกษามีแนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนในทางบวกสูงกว่าครูผู้สอน

มิลเลอร์ (Miller, 1989) ศึกษาการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการวางแผนพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ของโรงเรียนชนบทในประเทศสหรัฐอเมริกา พบผลการศึกษาว่า การวางแผนพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้มีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียน
3. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของครูใน โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปีการศึกษา 2561 จำนวน 9,719 คน แบ่งเป็นครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 1,477 คน สังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบล จำนวน 231 คน สังกัดเทศบาลเมือง จำนวน 4,733 คน สังกัดเทศบาลนคร จำนวน 1,815 คน และสังกัดเทศบาลตำบล จำนวน 1,463 คน (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2561ก)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปีการศึกษา 2561 จำนวน 385 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างดังแสดงในตาราง 1

ตารางที่ 1: กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ขนาดโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน	ครู	
		ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
เล็ก	256	1,587	63
กลาง	130	2,230	88
ใหญ่	144	5,902	234
รวม	530	9,719	385

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการทำหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อขออนุญาตถึงโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลและแบบสอบถามส่งด้วยตนเองให้กับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งนัดวันรับแบบสอบถามกลับคืนและนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน มาตรวจสอบความสมบูรณ์ จากนั้นนำไปใช้ในการจัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่และร้อยละ

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการโดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำค่าเฉลี่ยข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการมาแปลผล (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

4.4 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกตามเพศ ใช้สถิติทดสอบที (t-test) แบบ independent t-test จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis Of Variance) และจะเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe) หากพบว่า ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวนั้นมีนัยสำคัญทางสถิติ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553)

4.5 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการ ใช้ค่าสถิติความต้องการจำเป็น $PNI_{Modified} = (I - D)/D$ ประเมินความแตกต่าง การรวบรวมข้อมูลแบบการตอบสองสภาพจากมาตรวัดที่แสดงระดับความสำคัญ

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าความต้องการจำเป็นโดยวิธี Priority Needs Index แบบปรับปรุง (PNI Modified)

สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สถิติทดสอบที (t-test) แบบ Independent t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis Of Variance)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1: การมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การบริหารวิชาการ	ค่าสถิติ (n = 372)		ระดับการมีส่วนร่วม
	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านหลักสูตรและการนำไปใช้	4.48	0.46	มาก
ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.47	0.63	มาก
ด้านสื่อการเรียนการสอน	4.33	0.48	มาก
ด้านการวัดและประเมินผล	4.49	0.51	มาก
ด้านการบริหารจัดการ	4.44	0.58	มาก
ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน	4.43	0.57	มาก
โดยรวม	4.44	0.47	มาก

จากตารางที่ 1 การมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ คือ ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.51) ด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.46) ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.63) ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.58) ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.57) และด้านสื่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.48)

ตารางที่ 2: ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกตามเพศ

การบริหารงานวิชาการ	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ด้านหลักสูตรและการนำไปใช้				
ชาย (n = 59)	4.48	0.45	0.029	0.977
หญิง (n = 313)	4.48	0.47		
ด้านการจัดการเรียนการสอน				
ชาย (n = 59)	4.47	0.67	0.120	0.904
หญิง (n = 313)	4.48	0.62		
ด้านสื่อการเรียนการสอน				
ชาย (n = 59)	4.33	0.52	0.033	0.973
หญิง (n = 313)	4.33	0.48		
ด้านการวัดและประเมินผล				
ชาย (n = 59)	4.48	0.51	0.237	0.812
หญิง (n = 313)	4.50	0.51		
ด้านการบริหารจัดการ				
ชาย (n = 59)	4.47	0.57	0.366	0.715
หญิง (n = 313)	4.44	0.59		
ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน				
ชาย (n = 59)	4.44	0.63	0.164	0.870
หญิง (n = 313)	4.42	0.56		
โดยรวม				
ชาย (n = 59)	4.45	0.49	0.076	0.940
หญิง (n = 313)	4.44	0.47		

* $p < .05$

จากตารางที่ 2 การมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกตามเพศไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 3: ความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การมีส่วนร่วม ในการบริหารวิชาการ	สภาพที่เป็นจริง		สภาพที่ควรจะเป็น		ความต้องการจำเป็น	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$PNI_{modified}$	ลำดับที่
ด้านหลักสูตรและการนำไปใช้	4.48	0.46	4.97	0.09	0.109	4
ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.47	0.63	4.85	0.30	0.085	6
ด้านสื่อการเรียนการสอน	4.33	0.48	5.00	0.03	0.155	1
ด้านการวัดและประเมินผล	4.49	0.51	4.94	0.18	0.100	5
ด้านการบริหารจัดการ	4.44	0.58	4.98	0.05	0.122	3
ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน	4.43	0.57	4.98	0.06	0.126	2

จากตารางที่ 3 ความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มากที่สุดคือ ด้านสื่อการเรียนการสอน รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน ด้านการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากนั้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของนพรัตน์ ขำนาญพิช (2559) ที่ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอลอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอลอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และผลการวิจัยของสุริยะ ทรัพย์สิน (2559) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนสังกัดศูนย์เครือข่ายสองพี่น้อง ห้วยแม่เพรียงป่าแดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนสังกัดศูนย์เครือข่ายสองพี่น้อง ห้วยแม่เพรียงป่าแดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากครูใน

โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบว่า การบริหารวิชาการคืองานที่สำคัญที่สุดต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน และนับว่าเป็นหัวใจสำคัญที่สุดของการบริหารโรงเรียน ถือว่าเป็นงานหลักของโรงเรียน ส่วนงานอื่นๆ ได้แก่ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป เป็นงานรองที่ช่วยสนับสนุนให้การบริหารวิชาการมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการบริหารวิชาการเป็นงานที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สำเร็จตามเป้าประสงค์

จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 แต่การมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกตามขนาดโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของหาญณรงค์ กระจงจิตร (2558) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนเครือข่ายการศึกษากทมหลวงชุมพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนเครือข่ายการศึกษากทมหลวงชุมพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มากที่สุดคือ ด้านสื่อการเรียนการสอน รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน ด้านการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ ผู้วิจัยขออภิปรายในประเด็นความต้องการจำเป็นที่อยู่ในลำดับที่สูงที่สุด คือ ด้านสื่อการเรียนการสอน ทั้งนี้ การที่ครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นชี้ให้เห็นถึงผลการวิจัยว่า ด้านสื่อการเรียนการสอน จัดเป็นความต้องการจำเป็นอันดับหนึ่ง หรือจัดเป็นความต้องการจำเป็นเร่งด่วนก็เพราะว่าโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดแคลนสื่อการเรียนการสอน หรือมีจำนวนของสื่อการเรียนการสอนที่ไม่เพียงพอ ในขณะที่ครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบและตระหนักดีอยู่แล้วว่า สื่อการเรียนการสอนมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด เพราะสื่อการเรียนการสอนจะเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก เพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ สร้างสถานการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาศักยภาพทางการคิด ได้แก่ การคิดไตร่ตรอง การคิดสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ตลอดจนสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมให้แก่ผู้เรียน ซึ่งผลการวิจัยข้อนี้อาจจะพอเทียบเคียงได้กับผลการวิจัยของสุภาพรณ์ สุจินตาทิรมย์ (2560) ที่ศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม พบผลการศึกษาประการหนึ่งว่า ปัญหาด้านการพัฒนาและการใช้สื่อจัดเป็นปัญหาหนึ่งในการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ

สรุป

จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ คือ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการ ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน และด้านสื่อการเรียนการสอน

จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 แต่การมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกตามขนาดโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิจัยที่พบว่า ความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มากที่สุดคือ ด้านสื่อการเรียนการสอน รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน ด้านการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ

เอกสารอ้างอิง

จันทร์านิ สงวนนาม. (2551). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.

ชูศรี วงศ์รัตน. (2553). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ :

ไทม์เนรมิตกิจ อินเตอร์ โปรเกรสซิฟ.

นพรัตน์ ชำนาญพีช. (2559). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนขยาย

โอกาส อำเภอลำลูกเกด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์

ปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

ปานดวงใจ แชนเกต. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของครูกับประสิทธิผล*

งานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ภารดี อนันต์นาวิ. (2557). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา*. ชลบุรี : มนตรี.

รัตนารณ บำรุงวงศ์. (2560). *การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย*

สถานศึกษาที่ 13 และ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

สายหยุด ประกิตะ. (2552). *การศึกษาสภาพและความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของ*

- ครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6.
- วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู*. กรุงเทพฯ :
ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น. (2554). *คู่มือศูนย์เยาวชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : อาสา
รักษาดินแดน.
- สำนักงานสภานโยบายการศึกษาระดับอุดมศึกษา. (2547). *รายงานผลการประเมินการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
ขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเอกชน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สุภาภรณ์ สุจินตาทิพย์. (2560). *สภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร
การศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุภาวดี ทองน้อย. (2558). *การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการในศูนย์การศึกษานอก
ระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยในจังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานการศึกษานอกโรงเรียนและ
การศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดสมุทรปราการ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- สุริยะ ทรัพย์สิน. (2559). *การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนสังกัดศูนย์เครือข่ายสองฟ้
นื่อง ห้วยแม่เพรียง ป่าเต็ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2*.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- หาญณรงค์ กระจงจิตร. (2558). *การศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนเครือข่าย
การศึกษามหหลวงชุมพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญา
โทบริหารการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา.
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2561ก). “จำนวนข้าราชการครู/พนักงานครูในระบบโรงเรียน” [ออนไลน์].
เข้าถึงจาก: <http://sis.dla.go.th/reports/report03.jsp>.
- Meegan, E. A. (1986). “Participation in planning and quality of catholic elementally
school in Milwaukee”, Dissertation Abstracts International. 47 (31) : 52-A.
- Miller, J. A. (1989). “Required participation in curriculum planning and
implementation of curriculum guides”, Dissertation Abstracts International. 50
(2) : 320-A.
- Yamane, Taro. (1967). *Elementary sampling theory*. Englewood Cliffs, NJ : Prentice
Hall

THE NURSING STUDENTS' PERSPECTIVE FOR ASEAN CITIZENSHIP: COMPARISON BETWEEN SAINT LOUIS COLLEGE AND THE ALLIANCE HIGHER EDUCATION IN INDONESIA

การรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลในความเป็นพลเมืองอาเซียน

เปรียบเทียบระหว่างวิทยาลัยเซนต์หลุยส์กับพันธมิตรสถาบันอุดมศึกษาในประเทศอินโดนีเซีย

ละอียด แจ่มจันทร์^{1*}, จินตนา อาจสันที²

Laiad Jamjan^{1*}, Jintana Artsanthia²

^{1,2} Saint Louis College

*Corresponding author, E-mail: laiad76@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลในความเป็นพลเมืองอาเซียน เปรียบเทียบระหว่างวิทยาลัยเซนต์หลุยส์กับพันธมิตรสถาบันอุดมศึกษาในประเทศอินโดนีเซีย 2 แห่ง คือ Sekolah Tinggi Ilmu Kesehatan Bali (STIKES Bali) และ Widya Mandala Catholic University (WMCU) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1-4 จาก STIKES Bali 100 คน WMCU 100 คน วิทยาลัยเซนต์หลุยส์ 104 คน รวม 304 คน เครื่องมือเป็นแบบสอบถามการรับรู้ความเป็นพลเมืองอาเซียน 4 ด้าน คือ 1) ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน 2) ทักษะด้านสารสนเทศและเทคโนโลยี 3) ทักษะการจัดการ 4) ทักษะการเรียนรู้ รวบรวมข้อมูลจากแต่ละสถาบัน วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติบรรยาย เปรียบเทียบความแตกต่างด้วย One way ANOVA.

ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาพยาบาล จาก 3 สถาบันรับรู้ความเป็นพลเมืองอาเซียนในระดับใกล้เคียงกันทุกด้าน การเปรียบเทียบการรับรู้รายด้านและภาพรวมพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

คำสำคัญ : นักศึกษาพยาบาล พลเมืองอาเซียน

ABSTRACT

The purpose of this research was to study and compare nursing students' perspective for ASEAN citizenship between Saint Louis College (SLC) and 2 higher institutes in Indonesia, Sekolah Tinggi Ilmu Kesehatan Bali (STIKES Bali) and Widya Mandala Catholic University (WMCU) Sample was nursing students year 1-4, total 304 students, 100 from STIKES Bali, 100 from WMCU and 104 from SLC respectively. Questionnaire of rating scale used for data collection, compose of 4 parts; 1) The ASEAN knowing 2) Information & Technology skills 3) Management skills 4) Learning skills. Descriptive statistic and different testing by One way ANOVA

The results disclosed: nursing students from three institutes perceived ASEAN citizenship in the similar levels. Compare of each part and over all four parts was no significantly different.

Keywords: Nursing student, ASEAN Citizenship

Introduction

The Association of Southeast Asian Nations, or ASEAN, was established on 8 August 1967 in Bangkok, Thailand, with the signing of the ASEAN Declaration (Bangkok Declaration) by the Founding Fathers of ASEAN, namely Indonesia, Malaysia, Philippines, Singapore and Thailand. Brunei Darussalam then joined on 7 January 1984, Viet Nam on 28 July 1995, Lao PDR and Myanmar on 23 July 1997, Cambodia on 30 April 1999, making up today the ten Member States of ASEAN. ASEAN Declaration, the aims and purposes of ASEAN are: to accelerate the economic social and cultural development as well as to provide collaborate educational, professional for effectively maintain close and beneficial cooperation with existing international and regional organizations (**Foundation of ASEAN: 2014**)

The Phnom Penh Declaration on April 2012 announced a vision "One Community, One Destiny" (Phnom Penh Declaration: 2014). To achieve this ASEAN's vision all members have to look beyond themselves, nation, borders, and focus on what they share as a region. In a survey by the National Institute of Development Administration in 2015 revealed over 50 percent of Thais were unaware of ASEAN integration and almost 60 percent had little knowledge about the regional grouping.

Lack of ASEAN knowledge and a sense of ASEAN citizenship is found not only in Thailand, but also in some other ASEAN nations. "... The level of awareness about ASEAN for ordinary people is very low. Government officials and academics are talking about Citizenship, but people in the grassroots and students may be still have low understanding about ASEAN citizenship..." (Edgar Badajos: 2014)

Thammasart University by the human resources institute launched the ๙ project of ASEAN Sense of citizenship in 2012. The Concept of SHARE S, H, A, R, E are the five dimensions of what should be share as

core value of ASEAN, **S** for shared Social value, **H** for shared Historical perspective, **A** for shared Art appreciation, **R** for shared Religion respect, **E** for shared Etiquette. (Thammasart University: 2014)

Faculty of Nursing, Saint Louis College provides students with an excellent education to acquire knowledge for being future nursing leaders and to develop communication skills and professional education making abilities. Students received personal and professional guidance, as well as have outstanding clinical experiences. Additionally the BNS curriculum B.E.2560, one objective defined to enhancing graduate to be good citizenship.

Sekolah Tinggi Ilmu Kesehatan Bali (STIKES Bali) was founded in 1983 under the name Vocational Nursing School. In 1995 changed to Nursing Academy and in 2005 was upgraded into The Institute of Health Sciences which offers three study programs. STIKES Bali is one of the largest private health schools in Bali. The school has received official recognition from the government through the Minister of National Education, Professional Organization of Nursing, Midwifery and the recognition of the society of Bali or Indonesia as well.

Widya Mandala Catholic University (WMCU) or Universitas Katolik Widya Mandala (UKWM) is leading Roman Catholic private research university in Surabaya, Indonesia, established in 1960 which famous for academic excellence with the motto of "*non scholae sed vitae discimus*" means "*we do not learn for school, but for life*". Faculty of nursing provide four years program for the BNS degree.

The alliance between 3 institute established in 2013. Saint Louis College signed MOU with STIKES Bali (STB) and WMCU in order to initiate the exchange program for students as well as scholar & researcher, started in 2013 to enhance the platform of international partnerships for faculties. According to initiate the new platform for collaboration in 2016-2018. The results of nursing students' perspective for ASEAN citizenship and compare between Thailand and Indonesia are advantage for the framework of fostering students' character to be ASEAN citizen as well as to prepare the renew MOU in 2019.

Review Literature

The citizenship and ASEAN citizenship

Citizenship describes the changing relation between an individual and the state, commonly known as citizenship. In modern democracies, citizenship has different senses, including a liberal-individualist view emphasizing needs and entitlements and legal protections for essentially passive political beings, and a civic-republican view emphasizing political participation and seeing citizenship as an active relation with specific privileges and obligations. While citizenship has had variability considerably throughout history, there are some common elements of citizenship over time. It generally describes the relation between a person and an overall political entity such as a city-state or nation and signifies membership in that body. It is often based on, or a function of, some form of military service or expectation of future military service. It is generally characterized by some form of political participation, although the extent of such participation can vary considerably from minimal duties such as voting to active service in government. And citizenship, throughout history, has often been seen as an ideal state, closely allied with freedom, an important status with legal aspects including rights, and it has sometimes been seen as a right to have rights. (Melanie White & Alan Hunt: 2010)

A modern type of citizenship is one which lets people participate in a number of different ways. Citizenship is many types of relationships which a person might have. It has been seen as an "equalizing principle" in the sense that most other people have the same status. Citizenship can be studied by looking at which types of relations people value at any one time. Since it relates to many other contextual aspects of society such as the family, military service, the individual, freedom, religion, ideas of right and wrong, ethnicity, and patterns for how a person should behave in society. Similarly citizen is the character of an individual viewed as a member of society. Behavior in term of the duties, obligation and functions of a citizen. (Amherst Declaration of Global Citizenship: 2016) From the review citizen is someone who sees themselves as part of an emerging sustainable their community, and whose actions support the values and practices of that community. There are two types of values that can characterize a) political, economic and humanitarian values and b) personal values. Each of these types of values is evolving over time, as the nature of global issues change and as a greater interest emerges regarding the common ethics and morals. This study propose to assess the personal values of nursing students from 3 colleges in order to mark in the characteristics that were considered desirable for ASEAN citizenship.

ASEAN citizenship

Through a series of idea-sharing workshops among selected academics and experts from ASEAN, the project aims to produce a concept of ASEAN citizenship for further development and promotion. Sense of citizenship will be mainly for academics institute, It is important to properly internationalize the hospitality within the curriculum in particular based on the preparation points, including 1). Thinking globally and inclusively to consider issues from a variety of perspectives and world views; 2). Understanding the basic tenets of multicultural worldviews; 3). Being aware of their cultural traditions and perspectives in relation to other cultures and their perspectives; and 4). Appreciating relation between his or her field of study locally and

elsewhere. It is a drive forward to moving with Thailand in terms of preparing students for Sense of ASEAN Citizenship. (Bella Lleo: 2014).

The ASEAN citizen's characteristic was defined to 4 dimensions (ASEAN citizen character: 2016)

1. Knowledge which is related to ASEAN community mainly AEC ,the Three pillars of ASEAN: Economic Community AEC, Political-Security Community APSC, ASEAN Socio-Cultural Community ASCC.

2. **Communication skills; English is an official ASEAN, will be the** language for business in AEC. Citizen need to improve their English skills to compete with other countries. Estimated 6,000,000 new job positions will be created. The people from ASEAN countries will migrate to multiple industries. On the other hand MRAs for Thais 7 professions that will be most affected are doctors, nurses, engineers, accountants, surveyors, dentists, and architects.

3. **Information technology skills;** In 2005 an estimated 13.9% of the world's population has Internet accessed. There are currently widespread access to education, economic growth, communications, information, services and resources **throughout ASEAN.**

4. **Be pride as an ASEAN citizen;** population of over 500 million people ASEAN is blessed with diverse ethnicities, languages, culture and art, political and economic issues. Exchanges of views and perspectives, presentations of original cultures are the mainly preserve the self-worth of people.

Research objective:

To study and compare nursing students' perspective for ASEAN Citizenship between Thailand and Indonesia

Research Methodology

Population : 1st- year- 4th year nursing students of STIKES Bali , WMCU and SLC. The samples was randomed from 4 classes, show in the table

College	Year 1	Year 2	Year 3	Year 4	Total
STIKES Bali	25	25	25	25	100
WMCU	25	25	25	25	100
Saint Louis College	26	27	26	25	104

Research tools

A questionnaire "Nursing Student's Perspective for ASEAN Citizenship" developed from the 2 concepts of 1) The ASEAN citizen's characteristic and the study of "The Preparation of Thai Institutions of Higher Education to ASEAN Community" by the Office of the Higher Education Commission in Thailand.

A tool was confirmed contents validity from 3 external nurse educators and reliability tested from students from 3 schools ; 10 SLC, 6 STB and 4 WMCU by used Cronbach's alpha coefficient; α ,the result was = 0.84

A questionnaire compose of 2 assessments 1) Personal Data 2) A questionnaire Nursing Student's Perspective for ASEAN Citizenship which divide to 4 parts ,each part comprise of the topics which include items of 1-10 rating scales as follow;

Part 1. The ASEAN knowing including 5 topics of all 34 items 1) Knowledge about ASEAN (9 items) 2) 3 pillars ASEAN (3 items) 3) Topic of interest in ASEAN (15 items) 4.) The Affection of ASEAN (7 items) 5) Cognition about ASEAN (4 items).

Part 2. Information & Technology skills including 3 topics of all 12 items 1) English competency (4 items) 2) ASEAN language competency (4 items) 3) Communication Technology skills (4 items)

Part 3. Management skills including 5 topics of all 20 items 1)Time management (4 items) 2) Self management (4 items) 3)Team management(4 items) 4) Collaboration skills(4 items) 5) Democratic mindset of ASEAN States Member (4 items).

Part 4. Learning skills including 4 topics of all 16 items 1) Creativity and Innovation 2) Problem solving (4 items) 3) Critical Thinking (4 items) 4) Communication (4 items)

Samples will choose the number that they agree with rating score: 0 -10 by the criteria of 0 = none the score will be increase 1 to 10 that is the highest score which they have self perceived.

The process of data collections ; SLC,STB ,and WMCU collected data from their own colleges and sent to researcher

Data analysis ; descriptive analyses, comparative 3 schools for difference testing by One way ANOVA.

Ethical consideration

1. The proposal and research procedures, were approved by the Ethics Committee of Saint Louis College. The letter for ethical verify is E.018/2018

2. Protection of Human Subject : Participants will be given information about the purpose of the study ,the method, and benefits in this study, a written consent form will obtained prior to collecting from all participants.

3. Unexposed the information: If the informants do not permit inform consent, anonymous participants, confidential record keeping. The participants have opportunity to ask questions and to decline or agree to participate in the study. Those who agree to participate will be asked to sign a consent form.

Research result

The results of study and compare nursing students' perspective for ASEAN citizenship between Thailand and Indonesia provide as follow

1. The study of nursing student perspective between Thailand and Indonesia, result of this study reveal the perspective of student nurses from 3 alliance schools STB, WMCU Indonesia and SLC Thailand are similarity. Each parts finding are display in table 1

Part 1 The ASEAN knowing of Indonesian and Thai students; finding a significant difference in Knowledge about ASEAN and ASEAN 3 pillars however the overall part of The ASEAN knowing of Indonesian and Thai students was no significant difference

Part 2 Information and Communication skills of Indonesian and Thai students; finding a significant difference in Define one ASEAN language competency however the overall part of Information and Communication skills of Indonesian and Thai students was no significant difference.

Part 3 Management skills of Indonesian and Thai students; finding significant difference in Team management however the overall part of Management skills of Indonesian and Thai students was no significant difference.

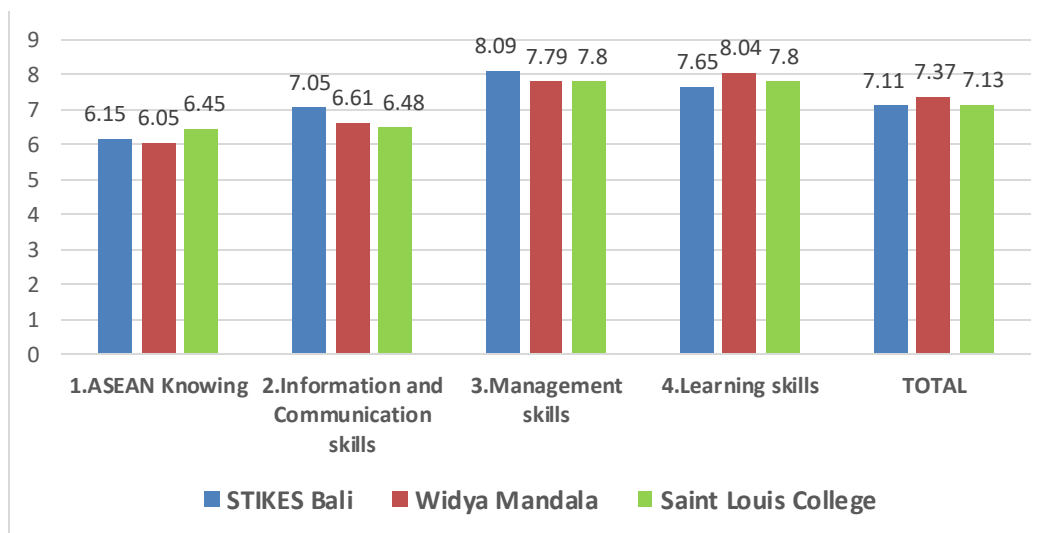
Part 4 Learning skills of Indonesian and Thai students ; finding no significant difference

Table 1: Compare nursing student perspective between Thailand and Indonesia

Items	STIKES Bali		WMCU		SLC		F	p
	Mean	SD	Mean	SD	Mean	SD		
Part 1 The ASEAN knowing of Indonesian and Thai students								
1. Knowledge about ASEAN	4.41	2.42	4.29	2.29	5.57	2.57	8.467	<0.001
2. ASEAN 3 pillars	5.12	2.22	4.33	2.21	5.63	2.25	8.532	<0.001
3.Topic of interest in ASEAN	7.37	2.82	7.29	1.77	6.74	2.46	2.059	0.129
4. Affection	8.03	3.28	8.77	.95	7.65	2.67	5.143	0.006
5. Cognition	5.35	2.72	5.58	2.17	5.89	2.17	1.310	0.271
Total	6.15	2.69	6.05	1.87	6.45	2.42	0.784	0.458
Part 2 Information and Communication skills of Indonesian and Thai students								
1.English competency	5.80	2.28	5.92	2.10	5.38	2.16	1.690	0.186
2.Define one ASEAN language competency	8.09	2.44	6.07	1.77	6.42	3.51	16.331	<0.001
3.Communication Technology skills	7.78	2.95	7.86	1.39	7.65	2.20	0.218	0.804

Total	7.05	2.55	6.61	1.75	6.48	2.62	1.629	0.198
Part 3 Management skills of Indonesian and Thai students								
1.Time management	7.98	2.59	7.89	1.12	7.61	2.97	0.66	0.515
2.Self management	7.84	2.83	7.57	.97	7.93	1.60	0.218	0.804
3.Team management	9.02	.82	7.97	2.23	7.53	1.65	16.07	<0.001
4.Collaboration	8.05	2.13	8.02	.82	8.23	1.05	1.63	0.186
Items	STIKES Bali		WMCU		SLC		F	p
	Mean	SD	Mean	SD	Mean	SD		
5.Democratic mindset of ASEAN state member	7.67	2.20	7.52	.82	7.73	1.55	0.21	0.804
Total	6.15	2.69	6.05	1.87	6.45	2.42	0.784	0.458
Part 4 Learning skills of Indonesian and Thai students								
1.Creativity and Innovation	7.46	2.50	7.80	1.05	7.91	1.75	1.585	0.207
2.Problem solving	7.35	2.05	7.85	1.87	7.40	1.75	2.114	0.123
3.Critical thinking	7.37	2.22	8.09	1.00	7.35	1.73	5.977	0.003
4.Communication and Intellectual curiosity	8.45	2.27	8.44	1.02	8.16	1.71	4.821	2.001
Total	7.65	2.33	8.04	1.02	7.70	1.73	5.645	0.004

2. The over all of comparison nursing student perspective between Thailand and Indonesia was shown at the mean score respectively. ASEAN Knowing 6.15 ,6.05, and 6.45, Information and Communication skills 7.05 ,6.61 ,and 6.48, Management skills 8.09 ,7.79 and 7.80, Learning skills 7.65, 8.04 and 7.8 together with the total mean score was no significant difference.

Picture 1: The over all of comparison nursing student perspective between Thailand and Indonesia

Conclusion

In conclusion, this research is to compare nursing students' perspective for ASEAN Citizenship between 3 alliance schools STB, WMCU Indonesia and SLC Thailand. Indeed, there are no significant difference between three schools for all four parts of ASEAN knowing, Information and Communication skills, Management skills and Learning skills. However the significant of some items in each part should be consider in term of it should be increase student's skills.

According to the part of ASEAN knowing is the weak point of three schools, this may mean that nursing students could have difficulty access to ASEAN information otherwise they have no interest to ASEAN. This finding support faculty to provide the area of connection among professional nurse and the trend of migrating nurse to ASEAN member countries. Finally this study highlighted that nursing students perceived for citizenship not only ASEAN but also their nations. The 3 alliance schools should reflect common interest for student enhancement to meet their mutual preparation good nurse for the homeland people.

Discussion and implication

Even though the main result of this study reveal the perspective of student nurses from 3 alliance schools STB, WMCU Indonesia and SLC Thailand are similarity. In truthfully though there was some weak point at the part of ASEAN Knowing. At that point the enrichment of the "good citizen" is needed base on the concept of one who is "knowledgeable" about mainstream of their national history as well as the details of how to gain more the sense of citizenship. (UNESCO:2015).

The point how to educate student for citizenship. The concept of citizenship and citizenship education is broaden, more point is how to blend together with the nursing curricular. Citizenship education can be defined as educating nursing student to become clear-thinking and enlightened citizens who participate in decisions concerning society. In addition to citizenship education is based on the difference between the individual as a subject of ethics and law, eligible to all the rights important in the human rights and enable to the civil and political rights recognized by the country concerned. In fact BNS curriculum is appropriate to blend the concept of human right individual & social problem and decisions for problem solving to the nursing practice. Therefore the learning goals associated with citizenship may integrate into BNS curriculum through the new way of active learning on real life situation.

Base on the good citizen is one who participates "actively in community or national affairs. They have a deep commitment to democratic values including equal participation of all citizens in speech where all voices can be heard and power is relatively equally social concerned. There are four common features for student to practice within their learning activity 1) A sense of membership or identity with some wider community, from the local to the nation. 2) A set of rights and freedoms, such as freedom of thought or the right to vote. 3) A corresponding set of duties or responsibilities, such as an obligation to respect the rights of others or a duty to obey the law. 4) A set of virtues and capacities that enable a citizen to effectively engage in civic interest. The common features should be offer to student not only integrate to the intra-curriculum courses but also out class and daily life activity.

The additional strategies can be implemented in ASEAN community, comprised of: enhancing educational collaboration, improving English competency and ASEAN language proficiency, and utilizing the resources between two countries as the asset for Thailand and Indonesia. Each nursing college should have own approach to get involved in any sectors of MRA. Initiate the collaboration, such as to 1) increase the awareness among people and young generation with the distribution of information and knowledge of the ASEAN community 2) promote ASEAN identity in education; 3) produce human resources in the education field, and 4) make networking among universities in ASEAN.

References

- Amherst Declaration of Global Citizenship. (2016) สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2560 จาก <https://www.change.org/build-a-better-world-sign-the-amherst-declaration-on-global-citizenship>.
- ASEAN citizen character. (2016) *Go To Know.ASEAN citizen character*. สืบค้นเมื่อ 11 สิงหาคม 2560 จาก <http://www.gotoknow.org/blogs/books/view/asean-studies>.
- ASEAN Secretariat Office. (2014) *ASEAN Study Report on ASEAN State of Education Report 2013.ASEAN Secretariat*. สืบค้นเมื่อ 11 สิงหาคม 2560 จาก http://www.asean.org/storage/images/resources/2014/Oct/ASEAN_State_Education_Report.pdf
- Ayaka Matsuno. *Nurse Migration : The Asian Perspective*. ILO/EU Asian Program on the Governance of Labour Migration Technical Note 1. สืบค้นเมื่อ 11 สิงหาคม 2560 จาก <http://apmigration.ilo.org/resources/resource-content/nurse-migration-the-asian-perspective>.
- Bella Llego. (2014). ASEAN Citizenship in the Internationalization of Thai Higher Education. *International Scholarly and Scientific Research & Innovation*. 8(6) 2014.

- Edgar Badajos. (2014) *Consul-general of the Philippine Embassy*. press release. สืบค้นเมื่อ 11 สิงหาคม 2560 จาก <http://www.nationmultimedia.com/national/Thammasat-launches-Asean-Sense-of-Citizenship-proj-30186243.html>.
- Human Resources Institute. (2014) *Thammasart University. ASEAN Sense of citizenship* สืบค้นเมื่อ 16 สิงหาคม 2561 จาก <http://doc.qa.tu.ac.th/documente/25.hri/hri/Brochure.PDF>.
- Melanie White & Alan Hunt. (2010). Citizenship: Care of the Self, Character and Personality. *Citizenship Studies Journal of Volume 4*, Issue 2 (May-Aug)
- Office of the Higher Education Commission. (2018) The Preparation of Thai Institutions of Higher Education to ASEAN Community. สืบค้นเมื่อ 16 สิงหาคม 2561 จาก http://library.senate.go.th/document/Ext3501/3501005_0003.PDF.
- The Founding of ASEAN. (2014). สืบค้นเมื่อ 21 สิงหาคม 2561 จาก <http://www.asean.org/asean/about-asean/history>.
- The Phnom Penh Declaration. (2014) สืบค้นเมื่อ 24 สิงหาคม 2561 จาก http://www.asean.org/archive/documents/PhnomPenh20Agend203April202012_FINAL.pdf.
- UNESCO. (2015). *Citizenship Education for the 21st Century*. สืบค้นเมื่อ 24 สิงหาคม 2561 จาก http://www.unesco.org/education/tlsf/mods/theme_b/interact/mod07task03/.

การศึกษาเจตคติโดยวิธีการสอนแบบเกมเป็นฐานในการเรียนวิชาภาษาจีนของนักศึกษาไทย
ชั้นปีที่ 1 กรณีศึกษา: คิวเซตไลฟ์

A SURVEY STUDY OF STUDENT ATTITUDES BY USING GAME-BASED LEARNING
TOWARDS CHINESE SUBJECT: A CASE STUDY OF QUIZLET LIVE ACTIVITY OF
THAI FIRST-YEAR UNDERGRADUATE

ปรศนีย์ สุตสม

¹สำนักการศึกษาทั่วไป สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

¹Office of General Education, Panyapiwat Institute of Management

*Corresponding author, E-mail: prassaneesut@pim.ac.th

บทคัดย่อ

ท่ามกลางความก้าวหน้าของเทคโนโลยี การศึกษาภาษาจีนนับเป็นส่วนหนึ่งของกระแสความก้าวหน้าซึ่งมีบทบาทสำคัญ ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานเปรียบเสมือนเครื่องมือเพิ่มพูนแรงจูงใจในการศึกษา ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการสำรวจเจตคติวิธีการเรียนแบบเกมเป็นฐานในการเรียนวิชาภาษาจีนผ่านกิจกรรมคิวเซตไลฟ์ กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ประกอบด้วยนักศึกษาไทยระดับชั้นปีที่ 1 จำนวน 54 คน จากภาคเรียนที่ 1.1 ปีการศึกษา 2561 ในรายวิชาภาษาจีนเพื่อการทำงาน โดยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling Method) งานวิจัยนี้เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณประกอบด้วยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีเจตคติโดยรวมที่มีต่อวิธีการจัดการการสอนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) ทำให้สรุปได้ว่าอาจารย์ผู้สอนควรใช้วิธีการเรียนโดยใช้เกมเป็นฐานให้เหมาะสม เพื่อให้ให้นักศึกษาเกิดเจตคติที่ดี และพัฒนาทักษะทางด้านภาษาจีนของตัวนักศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

คำสำคัญ: การสอนภาษาโดยใช้เกมเป็นฐาน, เจตคติ, คิวเซตไลฟ์

ABSTRACT

As technological advancement, the education in the field of Chinese language learning has been playing an important role. Educational game-based language learning is a game played a tool to extend motivation in learning. So, the purpose of this research is to study the student attitudes by using game-based learning towards Chinese subject through

Quizlet Live activities. The subjects of this study were fifty-four first undergraduate students in first year from the classes of 1.1 semester of the academic year 2018, and studied in Chinese for Work, selected using a purposive sampling method. Data were collected by means of a questionnaire. Data analysis consisted of descriptive analysis to find means ($\bar{X}$) and standard deviation. The research findings showed that student attitudes in game-based learning towards Chinese subject in game-based learning towards Chinese learning at high level ($\bar{X}$ = 4.25) Therefore, it can be concluded that the teachers apply game-based activities that they think are the most suitable for their needs to generate good attitudes and help students improving their Chinese language skills effectively.

Keywords: game-based language, attitudes, Quizlet Live

บทนำ

ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันรวมถึงในอนาคต ประเทศไทยได้พยายามเพิ่มขีดความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศของประชาชน ให้เป็นไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 เพื่อประเทศไทยก้าวสู่ประเทศที่มีบทบาทสำคัญในเวทีนานาชาติ และเพื่อเตรียมคนในสังคมไทยให้มีทักษะในการดำรงชีวิตสำหรับโลกศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 โดยมีวิสัยทัศน์ และจุดมุ่งหมายด้านผู้เรียนที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) ซึ่งประกอบด้วยทักษะและคุณลักษณะต่อไปนี้ 3Rs ได้แก่ การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetic) 8Cs ได้แก่ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้าน ความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross – culture Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ (Communication Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะด้านอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion)

เพื่อสอดคล้องกับเป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ต้องการให้ประเทศไทยสามารถเป็นผู้ให้บริการที่มีคุณภาพ และรูปแบบที่โดดเด่นให้เป็นที่ต้องการในตลาดโลก รวมถึงการให้บริการด้านการท่องเที่ยวที่ทรงคุณภาพ และเนื่องจากสถิติย้อนหลังนักท่องเที่ยวจีนเดินทางเข้ามายังประเทศไทยภายในปี พ.ศ. 2557 จำนวนทั้งสิ้น 4,636,298 ราย (กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา, 2557) ปีพ.ศ. 2558 จำนวนทั้งสิ้น 7,936,795 ราย (กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา, 2558) และปีพ.ศ. 2558 จำนวนทั้งสิ้น 8,757,646 ราย

(กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา, 2559) ตามสถิติดังกล่าว สามารถเห็นได้ชัดว่าแนวโน้มของนักท่องเที่ยวจีนที่เดินทางเข้าสู่ประเทศไทยเพิ่มขึ้นทุกปี และนักท่องเที่ยวจีนมีส่วนสูงที่สุดถึงร้อยละ 28 ของจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติอื่น ๆ ด้วยเหตุนี้เพื่อรองรับการขยายตัวของธุรกิจท่องเที่ยว โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากประเทศจีน ซึ่งส่วนใหญ่ไม่นิยมใช้ภาษาอังกฤษ จึงส่งผลให้มีการกระตุ้นให้สถาบัน องค์กรการศึกษาต่าง ๆ จัดอบรม หรือเพิ่มหลักสูตรเพื่อให้ความรู้ภาษาจีนให้แก่บุคลากร หรือบัณฑิตที่มีความเกี่ยวข้องกับธุรกิจบริการนักท่องเที่ยวจีน รวมถึงสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่ง ที่มีการส่งนักศึกษาเข้าฝึกปฏิบัติงานในร้านสะดวกซื้อ จัดการเรียนการสอนภาษาจีนซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการทำงาน เน้นเนื้อหาการให้บริการภายในร้านสะดวกซื้อโดยเฉพาะ ทำให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาจีนเพื่อการทำงานดังที่กล่าวมาข้างต้น และมีความสนใจในการนำกิจกรรมเกมมาปรับใช้กับการเรียนการสอน เป็นการช่วยส่งเสริมและกระตุ้นความสนใจ ความใฝ่รู้ของผู้เรียน ยิ่งหากเป็นแบบกลุ่ม มีความร่วมมือกันภายในชั้นเรียน จะยิ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของทีมได้เป็นอย่างดี และส่งผลให้นักศึกษามีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาจีน ดังที่การ์ดเนอร์ และแลมเบิร์ต (Gardner & Lambert, 1972) มีความเห็นว่าเจตคติกับความสำเร็จในการเรียนภาษามีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือการสร้างเจตคติที่ดีจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนภาษาได้สำเร็จ และความสำเร็จในการเรียนภาษาจะส่งผลย้อนกลับไปสู่เจตคติของผู้เรียนอีกด้วย

ดังนั้นแล้วผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของเจตคติที่มีต่อการเรียนภาษา นั้นเกิดจากตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ สภาวะแวดล้อม รวมไปถึงด้านสังคมและวัฒนธรรม ทำให้เจตคติมีบทบาทสำคัญในการเรียนภาษา และสร้างแรงจูงใจของผู้เรียน เมื่อผู้เรียนเข้าใจและมองเห็นคุณค่าของการเรียนนั้น จึงเกิดความเอาใจใส่และส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการเรียนภาษาอีกด้วย ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนจึงต้องการสำรวจเจตคติที่มีต่อวิธีการสอนแบบเกมเป็นฐาน เพื่อนำผลสะท้อนจากผู้เรียนนำมาเป็นข้อมูลในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาจีนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

ทบทวนวรรณกรรม

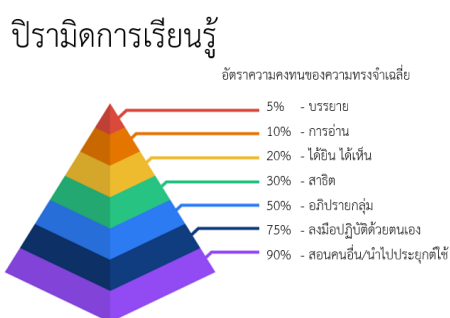
วิธีการสอนโดยใช้เกมเป็นฐาน (Game-based Learning) เป็นวิธีการสอนที่ค่อนข้างได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย โดยเป็นกระบวนการสอนที่ ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการให้ผู้เรียนเล่นเกมกติกา และนำเนื้อหาและข้อมูลของเกม พฤติกรรมการเล่นเกม วิธีการเล่นเกม และผลการเล่นเกมของผู้เรียนมาใช้ในการอภิปรายเพื่อสรุปการเรียนรู้ตามที่ ทิศนา ขัมมณี (2554) ได้กล่าวไว้ ซึ่งวิธีการสอนดังกล่าวมีข้อดีหลากหลาย และสอดคล้องกับสுகนธ์ สินธพานนท์ (2558) ได้ประมวลไว้ดังนี้

1. เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้สูง ผู้เรียนได้รับความสนุกสนาน และเกิดการเรียนรู้จากการเล่น
2. เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยการเห็นประจักษ์แจ้งด้วยตนเอง ทำให้การเรียนรู้มีความหมายและอยู่คงทน

3. เป็นวิธีสอนที่ผู้สอนไม่เหนื่อยแรงมากขณะสอนและผู้เรียนชอบ

แกรบ์ส และคณะ (Grambs, et al., 1970) กล่าวว่า เกมเป็นนวัตกรรมการศึกษา ซึ่งผู้สอนส่วนใหญ่ยอมรับว่ากิจกรรมการเล่น หรือเกมสามารถใช้ในการจูงใจผู้เรียน ผู้สอนสามารถนำเกมไปใช้ในการสอน เพื่อให้การสอนดำเนินไปจนบรรลุเป้าหมายได้เพราะ เกมเป็นกิจกรรมที่จัดสภาพแวดล้อมของนักเรียนให้เกิดการแข่งขันอย่างมีกฎเกณฑ์ โดยมี วัตถุประสงค์เฉพาะ และเป็นกิจกรรมเพื่อความสนุกสนาน

กล่าวคือ เกม เป็นอุปกรณ์ หรือเป็นเครื่องมือที่สามารถใช้เพื่อเป็นแรงจูงใจให้กับผู้เรียนได้รับความสนุกสนาน มีส่วนร่วมในการเรียนสูง และช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และเป็นสถานการณ์ในการสอนที่กำหนดกติกาการเล่น บทบาทผู้เล่น และกำหนดกระบวนการเล่นเพื่อให้ผู้เล่นได้มีส่วนร่วมทางอารมณ์ ความรู้สึก แสดงออกทางพฤติกรรม เพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดได้

ภาพที่ 1: Learning Pyramid

ที่มา: The NTL Learning Pyramid (Ken Mastersab, 2013)

จะเห็นได้ว่าในข้อที่ 2 นั้นตรงกับสมมติฐานของ Delacruz (2012) ให้ความสำคัญไว้ว่าเมื่อเล่นเกมที่เกี่ยวกับการศึกษา ปฏิสัมพันธ์ของผู้เล่นกับเกมนั้นสร้างแรงจูงใจ และปลูกฝังกระบวนการเรียนรู้เนื้อหาสาระที่เรียนด้วยตนเองผ่านการเล่น โดยเหตุนี้เองจึงมีพัฒนาการของความรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหาวิธีการสอนผ่านเกมที่ต้องใช้ผู้เล่นรายกลุ่มแบบสลับหมุนเวียนจะเกิดการเรียนรู้ และมีความคงทนของความรู้อยู่ในระดับสูงที่สุด ดังจะเห็นได้จากปิรามิดแห่งการเรียนรู้เนื่องจากภายในกลุ่มจะมีผู้เล่นที่เปลี่ยนบทบาทหน้าที่ไปเรื่อยๆ ด้วยข้อกำหนดของเกมจะบังคับให้สมาชิกในกลุ่มจะมีผู้หน้าที่เป็นผู้สอน หรือให้คำชี้แนะผู้เล่นคนอื่นๆ ตามการออกแบบของเกมเพื่อการศึกษาที่ถูกออกแบบมาอย่างเฉพาะทาง ซึ่งสอดคล้องกับธนิดา วัชรพิชิตชัย (2555) กล่าวถึงการเรียนการสอนภาษาจีนหากมีการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจใฝ่เรียนรู้ และจดจำได้นานขึ้น เนื่องจากผู้เรียนจะได้ใช้ความสามารถในการอ่านศึกษาค้นคว้า แสวงหาความรู้ในการตอบคำถามของเกม และสรุปความรู้ที่ได้อย่างถูกต้องเพื่อถ่ายทอด สอน ตามฐานของปิรามิดแห่งการเรียนรู้ (90% Teach Others/ Immediate use) และส่งผลทำให้ผู้เล่นมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น และยังช่วยพัฒนาทักษะการคิดเป็น และการแก้ปัญหาเป็น ซึ่งมีความสำคัญต่อผู้เล่น ในฐานะของผู้เรียนให้มีคุณภาพควบคู่กันไป โดยภาพรวมของการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นพื้นฐาน เปรียบเสมือนเครื่องมือที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องอยู่บนพื้นฐานของความ

แตกต่าง ก่อให้เกิดคุณลักษณะผู้เรียนด้านความรู้ความจำ ความรู้สึก พฤติกรรม การเข้าสังคม (Jan L. Plass, 2015) ตามแผนภาพด้านล่าง

ภาพที่ 2: Game-Based Learning

ที่มา: Jan, L. P. (2015). Foundations of Game-Based Learning. *Educational Psychologists*, 50(4), 258–283.

จะเห็นได้ว่าจากโครงสร้างในภาพที่ 2 วิธีการสอนผ่านเกมจะช่วยให้ผู้เรียนผ่านการเล่นได้รับการปลูกฝังองค์ประกอบ 4 ด้านดังนี้ อารมณ์ความรู้สึก พฤติกรรม สติปัญญา และการมีส่วนร่วมทางสังคม ซึ่งจะเห็นได้ว่า องค์ประกอบด้านอารมณ์ความรู้สึก องค์ประกอบด้านพฤติกรรม และองค์ประกอบด้านสติปัญญานั้น ตรงกับองค์ประกอบทั้ง 3 ของเจตคติ

แนวคิดเรื่องเจตคติ

ความหมายของเจตคติ (Attitude) ตามที่ธีรวุฒิ เอกะกุล (2549) ให้ความหมายถึงคำว่าเจตคติไว้ว่าเป็นพฤติกรรมหรือความรู้สึกทางด้านจิตใจที่มีต่อสิ่งเร้าใดสิ่งเร้าหนึ่งในทางสังคม รวมทั้งเป็นความรู้สึกที่เกิด

จากการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งเร้าหรือเกี่ยวกับประสบการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ตรงกับ สมถวิล วิจิตรวรรณ (2554) ที่กล่าวว่าคุณลักษณะแฝงภายในของบุคคล ที่เป็นด้านจิตใจและความรู้สึก ได้แก่ ความสนใจ เจตคติ ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ที่แสดงออกมาทั้งการพูดแสดงความคิดเห็นการกระทำ และอื่น ๆ ทั้งนี้ได้แยกองค์ประกอบของ เจตคติไว้ 3 องค์ประกอบคือ

1) องค์ประกอบด้านอารมณ์ความรู้สึก (affective component) หรืออารมณ์ของบุคคล ที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งเร้า ต่างเป็นผลต่อเนื่องมาจากที่บุคคลประเมินค่าสิ่งเร้านั้น แล้วพบว่าพอใจหรือไม่พอใจ ต้องการหรือไม่ต้องการ ดีหรือเลว ชอบหรือไม่ชอบที่บุคคลมีต่อเป้าหมายของเจตคติ ขึ้นนี้จะเป็นเจตคติที่มีทิศทางแล้วทำให้เปลี่ยนแปลงค่อนข้างยาก

2) องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (behavior component) คือความพร้อมหรือแนวโน้มที่บุคคลจะปฏิบัติต่อเป้าหมาย หรือความโน้มเอียงที่บุคคลประพฤติปฏิบัติ หรือตอบสนองต่อสิ่งเร้าในทิศทางที่จะสนับสนุนหรือคัดค้าน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเชื่อ หรือความรู้สึกของบุคคลที่ได้รับจากการประเมินค่าให้สอดคล้องกับความรู้สึกที่มีอยู่

3) องค์ประกอบด้านสติปัญญา (cognitive component) คือความคิดเกี่ยวกับเป้าหมายของเจตคติ จึงจะเกิดเจตคติได้ และเป็นองค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้านั้น เพื่อเป็นเหตุผลที่จะสรุปความ ดีความ และรวมเป็นความเชื่อ หรือช่วยในการประเมินค่าสิ่งเร้านั้น

ยิ่งไปกว่านั้น Vishal Jain (2014) ได้อธิบายถึง ABC Model โดยมีองค์ประกอบของเจตคติ 3 องค์ประกอบเช่นกัน คือ Affect (Feeling) Behavior และ Cognition สอดคล้องกับมุกดา ศรียงค์และคณะ (2561) เจตคติ เป็นความพร้อมที่จะตอบสนองต่อบุคคล วัตถุ สถานการณ์ หรือสถาบันทั้งในทางบวกและทางลบ ไม่ว่าจะเป็นรสนิยม มิตรภาพระหว่างบุคคล การไปออกเสียงเลือกตั้ง ความชอบและจุดมุ่งหมายล้วนเกี่ยวกับเจตคติทั้งสิ้น

เจตคติดีมีองค์ประกอบ 3 อย่างคือ

1. องค์ประกอบด้านความเชื่อ เกี่ยวข้องกับความเชื่อความเข้าใจที่มีต่อที่หมายทางเจตคติ
2. องค์ประกอบทางอารมณ์ เกี่ยวข้องกับอารมณ์ และความรู้สึกที่มีต่อที่หมายทางเจตคติ
3. องค์ประกอบทางการกระทำ เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่มีต่อที่หมายทางเจตคติ

กล่าวโดยสรุปว่าเจตคตินับว่าเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการทำงานทางจิตของบุคคลอย่างหนึ่ง ซึ่งนอกจากความพร้อมและการตั้งใจ เจตคดียังเป็นแรงขับให้บุคคลเกิดความพร้อมที่จะได้ตอบและแสดงให้ทราบถึงแนวทางการตอบสนองของบุคคลต่อสิ่งเร้าแตกต่างกัน หรือแสดงพฤติกรรมออกไปในทางต่อต้านหรือสนับสนุน ต่อสิ่งนั้นหรือสถานการณ์นั้น

แนวคิดเรื่องเจตคติหรือทัศนคติที่มีต่อการเรียน

Gardner (1975) และ Littlewood (1984) ได้ให้ความคิดเห็นไว้ตรงกันถึงสิ่งที่ส่งผลให้การเรียนภาษาที่ 2 ประสบความสำเร็จว่าขึ้นอยู่กับทัศนคติของผู้เรียน เนื่องจากทัศนคติเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ภาษาที่สอง เหมือนกับการเรียนรู้ในวิชาอื่นๆที่มีทัศนคติเป็นกำลังสำคัญสู่ความสำเร็จเช่นกัน ซึ่งตรงกับดีเด่น

เบญจวัน (2555) อ้างถึง Reid (2003) และ (Visser, 2008) กล่าวตรงกันว่า ทักษะมีความสำคัญเนื่องจากไม่สามารถแยกจากการเรียนได้ เพราะเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความสามารถทางภาษาของผู้เรียน ทั้งนี้เนื่องจากความสำเร็จในการเรียนภาษานั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับศักยภาพด้านความฉลาดเท่านั้นแต่ยังขึ้นอยู่กับการณ์ที่มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาด้วย

ยุพกา พุกขิมา กนกพร นุ่มทอง และสร้อยสุดา ณ ระนอง (2013) พบว่าแรงจูงใจของนิสิตที่เรียนภาษาญี่ปุ่น 2 อันดับแรก คือ ชอบและสนใจในวัฒนธรรมญี่ปุ่น และ ภาษาญี่ปุ่นใช้ในการหางานได้ง่ายและเงินเดือนสูง ส่วนแรงจูงใจของนิสิตที่เรียนภาษาจีน 2 อันดับแรกคือ คาดว่าประเทศจีนจะกลายเป็นประเทศมหาอำนาจในอนาคต และชอบและสนใจในวัฒนธรรมจีน ตามลำดับ ส่วนทัศนคติในการเรียนภาษาญี่ปุ่นและภาษาจีนนั้น พบว่านิสิตกว่า ร้อยละ 95 ชอบเรียนภาษาญี่ปุ่น/ภาษาจีน ด้วยเหตุผลที่สอดคล้องกับแรงจูงใจของผู้เรียน

อารีย์ ธรรมโสร่ง (2559) กล่าวถึงวิธีการสอนด้วยการใช้สื่อการเรียนการสอนสมัยใหม่มาเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อให้เกิดมิติในการเสริมสร้างการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดมิติการเรียนรู้ที่มีสีสัน ช่วยเสริมการสอนให้มีความเป็นรูปธรรมและน่าสนใจ ทำให้ผู้เรียนสามารถมองเห็นประเด็นและเข้าใจความหมายตามวัตถุประสงค์ที่ผู้สอนกำหนดไว้ นำไปสู่การประยุกต์ใช้ความเข้าใจกับสถานการณ์หรือชีวิตประจำวัน จากผลการวิจัย พบว่าผู้เรียนมีความคิดเห็นในเชิงบวก

เว็บไซต์เชิงโต้ตอบ Interactive Learning Site

ทวีศักดิ์ กาญจนสุวรรณ (2546) การเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์ผ่านเว็บ หมายถึง วิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนผ่านสื่อประสมบนเว็บเพื่อสื่อความหมายกับผู้เรียนอย่างมีปฏิสัมพันธ์โดยผู้เรียนสามารถเลือกกระทำกับสื่อได้ตามความต้องการ เช่น การทำแบบทดสอบผ่านทางจอคอมพิวเตอร์ แล้วมีการตรวจสอบผลย้อนหลัง ลักษณะการมีปฏิสัมพันธ์อาจมีในรูปแบบอื่น เช่น มีการเชื่อมโยงจากส่วนหนึ่งไปยังส่วนอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งข้อความ ภาพเคลื่อนไหว หรือวีดิทัศน์ตามที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้า

คือ เว็บไซต์ที่ช่วยโต้ตอบกับผู้เรียน ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ผสมผสานระหว่างการแจ้งผล บ้อนกลับ เกม และการระดมสมองภายในกลุ่ม

ผู้วิจัยได้คัดเลือก ศึกษาคุณสมบัติของเว็บไซต์เชิงโต้ตอบต่าง ๆ ไว้ ดังนี้

ตารางที่ 1: ตารางเปรียบเทียบเว็บไซต์เชิงโต้ตอบ

รายการเว็บไซต์ เชิงตอบโต้	คุณสมบัติแบบทดสอบเว็บ ไซต์เชิงตอบโต้					ผู้ควบคุม			ข้อดี	ข้อจำกัด
	จับคู่	เติมคำตอบ	หลายตัวเลือก	เลือกตอบจริง/เท็จ	เรียงลำดับ	ผู้ สอน	ผู้เรียน			
							เดี่ยว	กลุ่ม		
Kahoot (https://kahoot.com/)			✓			✓	✓	✓	- สามารถจำกัดเวลาได้ ง่ายต่อการควบคุมชั้นเรียน - สามารถใส่รูปภาพ หรือวิดีโอประกอบได้ - แสดงผลทดสอบทันที - เปิดเผยคำตอบเมื่อจบคำถาม	- ในกรณีที่ผู้เรียนหลุดออกจากเว็บไซต์ จะไม่สามารถกลับเข้ามาในเกมได้
Jumble (https://kahoot.com/)					✓	✓			- สามารถจำกัดเวลาได้ ง่ายต่อการควบคุมชั้นเรียน - สามารถใส่รูปภาพ หรือวิดีโอประกอบได้ - แสดงผลทดสอบทันที - เปิดเผยคำตอบเมื่อจบคำถาม	- ในกรณีที่ผู้เรียนหลุดออกจากเว็บไซต์ จะไม่สามารถกลับเข้ามาในเกมได้
Socrative https://www.socrative.com/		✓	✓	✓		✓	✓		- สามารถจำกัดเวลาได้ ง่ายต่อการควบคุมชั้นเรียน - สามารถใส่รูปภาพ หรือวิดีโอประกอบได้ - แสดงผลทดสอบทันที	- เปิดเผยคำตอบบนจอควบคุม ผู้เรียนสามารถตรวจสอบคำตอบผู้อื่นได้ - มีลักษณะเป็นแบบทดสอบเก็บคะแนน ไม่ใช่กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ - จำกัดจำนวนผู้ใช้

Quizlet https://quizlet.com/	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	- ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยบัตรคำได้ - ผู้เรียนสามารถกลับเข้าแบบทดสอบเมื่อหลุดจากระบบได้ตลอดกิจกรรม - แสดงผลทดสอบทันที - เปิดเผยคำตอบที่ถูกต้องเมื่อตอบผิด	- ไม่สามารถใส่วิดีโอหรือดนตรีประกอบได้
Quizizz https://quizizz.com/			✓			✓			- สามารถจำกัดเวลาได้ ง่ายต่อการควบคุมชั้นเรียน - แสดงผลทดสอบทันที โดยมียภาพประกอบเมื่อถูกหรือผิด - สามารถตั้งค่าเปิดเผยคำตอบได้	- ไม่สามารถใส่วิดีโอหรือดนตรีประกอบได้ - ในกรณีที่ผู้เรียนหลุดออกจากเว็บไซต์ จะไม่สามารถกลับเข้ามาในเกมได้
Padlet https://padlet.com/dashboard		✓				✓	✓		- ผู้เรียนสามารถควบคุมเนื้อหา แทรกรูป วิดีทัศน์ได้เอง	- ไม่สามารถแสดงผลคะแนนได้ เนื่องจากเป็นลักษณะกระดานข้อความ เหมาะกับการอภิปราย เสนอข้อคิดเห็นภายในห้องเท่านั้น
Google Forms https://docs.google.com/forms/u/0/		✓	✓	✓			✓		- สามารถใส่รูปภาพประกอบได้ - แสดงผลทดสอบทันที - เปิดเผยคำตอบเมื่อจบคำถาม	- มีลักษณะเป็นแบบทดสอบเก็บคะแนน ไม่ใช่กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้

จากตารางการเปรียบเทียบข้างต้นและผนวกกับข้อดีที่ Kurzweil (2016) ได้ให้กล่าวถึง Quizlet Live ว่ากิจกรรมดังกล่าวถูกกำหนดให้มีการฝึกฝนซ้ำๆ โดยกิจกรรมนั้นได้สร้างโอกาสให้กระบวนการจัดการเรียนรู้เกิดการแข่งขันพร้อมกับการร่วมมือกัน อีกทั้งสร้างแรงจูงใจในการเรียนอีกด้วย เหตุดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยเลือกนำ Quizlet Live มาพัฒนาวิธีการสอนใช้เป็นวิธีการสอนรายวิชาภาษาจีน และเพื่อศึกษาวิธีการสอนโดยใช้เกมเป็นฐานในการเรียนวิชาภาษาจีนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทดลองใช้วิธีการสอนแบบเกมเป็นฐานในการเรียนวิชาภาษาจีนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1

กรณีศึกษา Quizlet Live

2. เพื่อวัดเจตคติที่มีต่อวิธีการสอนแบบเกมเป็นฐานในการเรียนวิชาภาษาจีนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1
- กรณีศึกษา Quizlet Live

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัยมีดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาวิธีการสอนโดยใช้เกมเป็นฐานในการเรียนวิชาภาษาจีนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1

กรณีศึกษา Quizlet Live

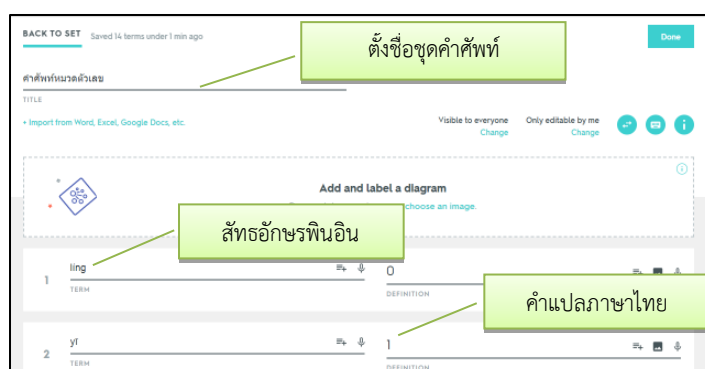
1. การสร้างคลังคำศัพท์จากรายวิชาภาษาจีนเพื่อการทำงาน

1.1 ประชุมคณาจารย์ผู้สอนรายวิชาภาษาจีนเพื่อการทำงานมีกระบวนการดังนี้

- 1.1.1 สร้างคลังคำศัพท์ โดยอ้างอิงจากมคอ.2 มคอ.3 และการเก็บข้อมูลภาคสนามจากสถานประกอบการ โดยมีคำศัพท์ทั้งหมด 6 หมวด แบ่งเป็น หมวดการให้บริการลูกค้าทั่วไป หมวดการซื้อขายและกิจกรรมส่งเสริมการขาย หมวดเครื่องสำอางค์ หมวดยาและเวชภัณฑ์ หมวดสินค้าอุปโภค หมวดโทรศัพท์เคลื่อนที่
- 1.1.2 สร้างเกณฑ์การให้คะแนนความถูกต้องของการแปลคำศัพท์

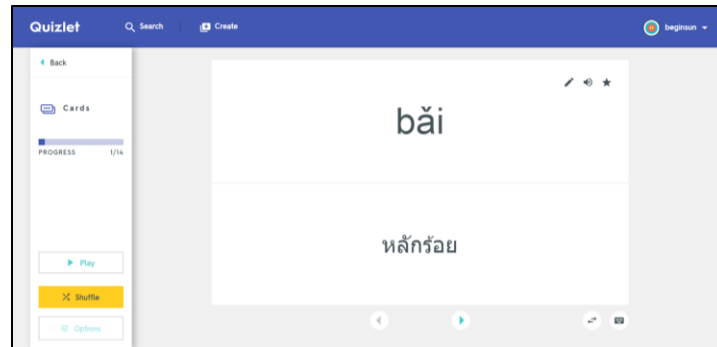
2. การสร้างบัตรคำศัพท์ผ่านเว็บไซต์ <https://quizlet.com/>

- a. กรอกรคำศัพท์สัทอักษรพินอิน พร้อมคำแปลภาษาไทย ตามรายการคลังคำศัพท์ที่สร้างขึ้นลงบนเว็บไซต์ <https://quizlet.com/> ดังภาพที่ 3 และ 4

ภาพที่ 3: การสร้างบัตรคำศัพท์สัทอักษรพินอินพร้อมคำแปลภาษาไทย

ที่มา: <https://quizlet.com/>

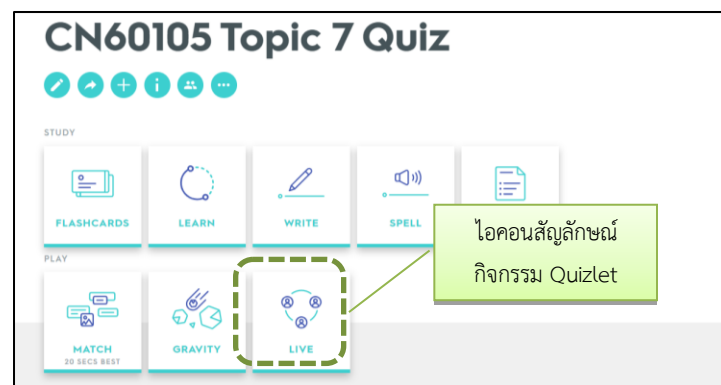
ภาพที่ 4: บัตรคำศัพท์เมื่อเสร็จสมบูรณ์

ที่มา: <https://quizlet.com/>

3. การจัดกิจกรรม Quizlet Live

3.1 เข้าสู่เว็บไซต์ <https://quizlet.com/> และเปิดชุดบัตรคำนักศึกษาฝึกอ่าน และทำความเข้าใจความหมายคำศัพท์ โดยมีผู้สอนเป็นผู้แนะนำและแก้ไขเมื่อออกเสียงไม่ถูกต้อง

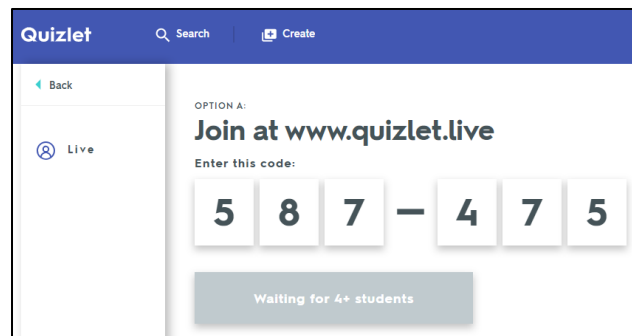
3.2 ผู้สอนเลือกไอคอน Live ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5: ภาพแสดงไอคอนแสดงสัญลักษณ์กิจกรรมต่างๆบนเว็บไซต์

ที่มา: <https://quizlet.com/>

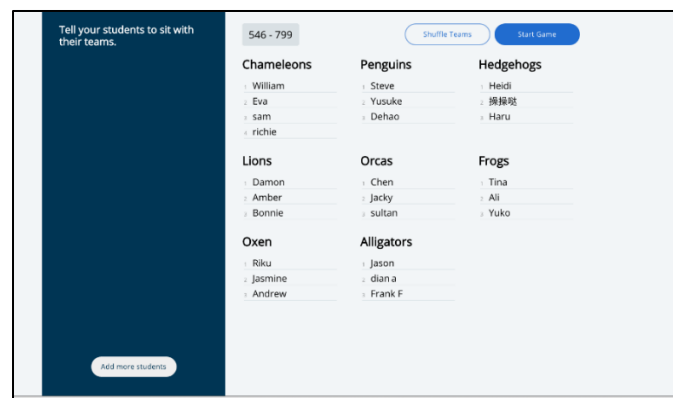
3.3 หน้าจอแสดงเว็บไซต์ www.quizlet.live และรหัสสำหรับกิจกรรม Quizlet Live นักศึกษาเข้าสู่ระบบผ่านโทรศัพท์ส่วนตัว ดังภาพภาพที่ 6

ภาพที่ 6: ภาพแสดงเว็บไซต์และรหัสเพื่อเข้าสู่กิจกรรม

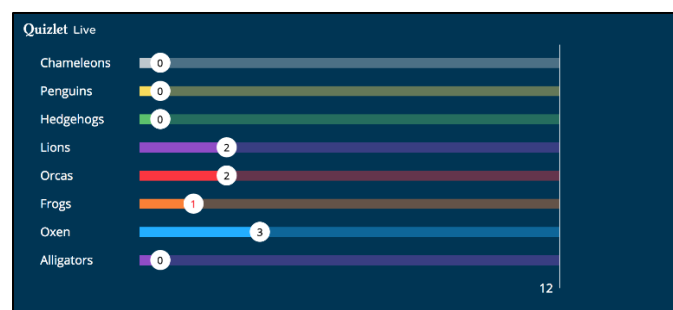
ที่มา: <https://quizlet.com/>

3.4 ระบบทำการจับกลุ่มแบบสุ่มให้นักศึกษากลุ่มละ 3-4 รายชื่อ ภาพที่ 7 นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมกับสมาชิกภายในกลุ่ม โดยหน้าจอคอมพิวเตอร์หลักของผู้สอนแสดงความก้าวหน้าในการทำกิจกรรมของทุกกลุ่ม ภาพที่ 8

ภาพที่ 7: ภาพแสดงหน้าจอการสุ่มรายชื่อนักศึกษาเข้ากลุ่ม

ที่มา: <https://quizlet.com/blog/how-i-made-learning-fun-in-my-classroom-using-quizlet-live>

ภาพที่ 8: ภาพแสดงหน้าจอความก้าวหน้าในการทำกิจกรรมของแต่ละกลุ่ม

ที่มา: <https://quizlet.com/blog/how-i-made-learning-fun-in-my-classroom-using-quizlet-live>

3.5 ผู้สอนจัดกิจกรรมซ้ำโดยสุ่มสมาชิกกลุ่มหมุนเวียน 4 รอบ ต่อชุดคำศัพท์ 1 ชุด

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้กิจกรรม Quizlet Live

1. นำบัตรคำศัพท์ที่เสร็จสมบูรณ์บนเว็บไซต์ <https://quizlet.com/> มาจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาจีนเพื่อการทำงาน โดยผู้เรียนได้เรียนรู้คำศัพท์และคำแปล หลังจากใช้ Quizlet Live มาจัดกิจกรรมในชั้นเรียน ดังแผนปฏิบัติการต่อไปนี้

ตารางที่ 2: แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาจีนเพื่อการทำงาน

การจัดการเรียนรู้	สัปดาห์ 1	สัปดาห์ 2	สัปดาห์ 3	สัปดาห์ 4	สัปดาห์ 5	สัปดาห์ 6	สัปดาห์ 7	สัปดาห์ 8	สัปดาห์ 9	สัปดาห์ 10
1. ทบทวนเนื้อหาวิชาภาษาจีนเพื่อการทำงาน 1										
2. จัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาจีนเพื่อการทำงาน 2 บทที่ 8 – 9				ทดสอบ เก็บคะแนน		ทดสอบ เก็บคะแนน				
3. จัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาจีนเพื่อการทำงาน 2 บทที่ 10										
4. จัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาจีนเพื่อการทำงาน 2 บทที่ 11							ทดสอบ เก็บคะแนน			
5. จัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาจีนเพื่อการทำงาน 2 บทที่ 12								ทดสอบ เก็บคะแนน		
6. จัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาจีนเพื่อการทำงาน 2 บทที่ 13-14										ทดสอบ เก็บคะแนน

2. สอบถามความคิดเห็นผู้เรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์เชิงโต้ตอบ Quizlet Live โดยจัดทำแบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้สอบถาม ซึ่งประกอบไปด้วยข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาจีน การใช้เว็บไซต์เชิงโต้ตอบ Quizlet Live และประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมแบบกลุ่ม แบบคู่ และแบบเดี่ยว

ตอนที่ 2 สำนวนความคิดเห็นด้วยแบบวัดเจตคติตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert's Scale) ซึ่งนิยมนำมาใช้เป็นเครื่องมือวัดเจตคติ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดน้ำหนักความคิดเห็น 5 ระดับ โดยกำหนดคะแนนการตอบของแต่ละตัวเลือก สำหรับข้อความทางบวก และข้อความทางลบ ตามวิธีกำหนดค่าคะแนนแบบ Arbitrary Weighting Method ดังนี้

ตารางที่ 3: ตารางกำหนดค่าคะแนนแบบ Arbitrary Weighting Method

ข้อความประเภททางบวก			ข้อความประเภททางลบ		
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5 คะแนน	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5 คะแนน
เห็นด้วย	ให้	4 คะแนน	ไม่เห็นด้วย	ให้	4 คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	3 คะแนน	ไม่แน่ใจ	ให้	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	2 คะแนน	เห็นด้วย	ให้	2 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1 คะแนน	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1 คะแนน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะต่อวิธีการสอนโดยใช้เกมเป็นฐาน ในการเรียนวิชาภาษาจีนของนักศึกษา
ชั้นปีที่ 1

การตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดำเนินการใน 2 ลักษณะคือ การตรวจสอบก่อนนำไปทดลองใช้ (try out) กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาไทยระดับชั้นปีที่ 1 จำนวน 20 คน ในภาคเรียนที่ 2.2 ปีการศึกษา 2560 ในรายวิชาภาษาจีนเพื่อการทำงาน และการตรวจสอบผลที่เกิดขึ้น หลังจากการนำเครื่องมือวิจัยที่สร้างเสร็จแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเหมาะสมของ ภาษาที่ใช้และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67 - 1.00 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำเครื่องมือวิจัยไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การวิเคราะห์ข้อมูลเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อวิธีการสอนโดยใช้เกมเป็นฐาน โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด 2553, 162)

ตารางที่ 4: ตารางวิเคราะห์ข้อมูลเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อวิธีการสอนโดยใช้เกมเป็นฐาน

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย				
4.51 – 5.00		ระดับความคิดเห็น	มากที่สุด		
3.51 – 4.50		ระดับความคิดเห็น	มาก		
2.51 – 3.50		ระดับความคิดเห็น	ปานกลาง		
1.51 – 2.50		ระดับความคิดเห็น	น้อย		
0.00 – 1.50		ระดับความคิดเห็น	น้อยที่สุด		

จากข้อมูลในแบบสอบถามตอนที่ 2 ครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อวิธีการสอนโดยใช้เกมเป็นฐาน ผู้วิจัยได้แสดงผลการวิเคราะห์ระดับเจตคติของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีต่อวิธีการสอนโดยใช้เกมเป็นฐานในการเรียนวิชาภาษาจีนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 กรณีศึกษา: Quizlet Live แสดงผลดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5: ระดับเจตคติต่อวิธีการจัดการเรียนการสอน

เจตคติต่อวิธีการจัดการเรียนการสอน	$\bar{X}$	ระดับ
องค์ประกอบเจตคติด้านอารมณ์และความรู้สึก		
1. นักศึกษาภูมิใจที่ตนเองได้เป็นที่พึ่งของกลุ่มเมื่อเข้าร่วมกิจกรรม Quizlet Live	4.36	มาก
2. นักศึกษาอยากให้วิชาอื่นมีกิจกรรม Quizlet Live	4.51	มากที่สุด
3. นักศึกษาอยากให้ถึงช่วงเวลาจัดกิจกรรม Quizlet Live เร็วๆ	4.54	มากที่สุด
4. นักศึกษาอยากให้ลดกิจกรรม Quizlet Live กับการเรียนให้น้อยลง	2.95	ปานกลาง
5. นักศึกษาอยากให้เพื่อนคนอื่นได้ลองเล่นกิจกรรม Quizlet Live	4.45	มาก
6. นักศึกษาชอบบรรยากาศของชั้นเรียนในขณะที่เข้าร่วมกิจกรรม Quizlet Live	4.53	มากที่สุด
7. นักศึกษารู้สึกเป็นภาระของกลุ่มเมื่อต้องเข้าร่วมกิจกรรม Quizlet Live	2.91	ปานกลาง
8. นักศึกษารู้สึกไม่สบายใจเมื่อต้องสลับหมุนเวียนกลุ่มไปมาในกิจกรรม Quizlet Live	3.1	ปานกลาง
9. นักศึกษาภูมิใจที่ได้รับชัยชนะในกิจกรรม Quizlet Live	4.45	มาก
10. นักศึกษาชอบที่ รู้จักเพื่อนใหม่เมื่อได้ร่วมกิจกรรม Quizlet Live	4.34	มาก
11. นักศึกษารู้สึกว่าภาษาจีนเป็นเรื่องเข้าใจยากหลังจากได้ร่วมกิจกรรม Quizlet Live	4.78	มากที่สุด
12. นักศึกษาอยากต่อยอดทางการเรียนภาษาจีนด้วยกิจกรรม Quizlet Live	4.40	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.11	มาก
องค์ประกอบเจตคติด้านพฤติกรรม		
1. นักศึกษาหลีกเลี่ยงการเข้าร่วมกิจกรรม Quizlet Live	3.90	มาก
2. นักศึกษาให้เพื่อนคนอื่นในกลุ่มตอบคำถามแทนเมื่อเข้าร่วมกิจกรรม Quizlet Live	3.14	ปานกลาง
3. นักศึกษาบอกคำศัพท์ที่ตนเองรู้ให้เพื่อนในกลุ่มตอบในขณะที่เข้าร่วมกิจกรรม Quizlet Live	4.58	มากที่สุด

เจตคติต่อวิธีการจัดการเรียนการสอน	$\bar{X}$	ระดับ
4. นักศึกษาไม่บอกเพื่อนในชั้นเรียนอื่นถึงกิจกรรม Quizlet Live	3.50	ปานกลาง
5. นักศึกษานำคำศัพท์ที่เรียนมาแล้วตอบคำถามในกิจกรรม Quizlet Live	4.78	มากที่สุด
องค์ประกอบเจตคติด้านอารมณ์และความรู้สึก		
6. นักศึกษาชื่นชมสมาชิกในกลุ่มเมื่อตอบคำถามในกิจกรรม Quizlet Live ได้ถูกต้อง	4.61	มากที่สุด
7. นักศึกษาตั้งใจอ่าน และพยายามจดจำคำศัพท์เพื่อเล่นกิจกรรม Quizlet Live	4.73	มากที่สุด
8. นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรม Quizlet Live ทุกครั้งที่จัด	4.68	มากที่สุด
9. นักศึกษาเล่าให้เพื่อนคนอื่นฟังถึงความสนุกสนานของกิจกรรม Quizlet Live	3.88	มาก
10. นักศึกษาค้นคว้าคำศัพท์อื่นๆเพิ่มเติมที่อยากรู้ หลังได้เข้าร่วมกิจกรรม Quizlet Live	4.34	มาก
11. นักศึกษาไม่พูดคุยกับสมาชิกในกลุ่มในขณะที่เข้าร่วมกิจกรรม Quizlet Live	3.62	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.16	มาก
องค์ประกอบเจตคติด้านอารมณ์และความรู้สึก		
1. กิจกรรม Quizlet Live ช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ในการเรียนรู้ภาษาจีน	4.50	มาก
2. กิจกรรม Quizlet Live ช่วยพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาจีนในการแปลคำศัพท์ของนักศึกษา	4.74	มากที่สุด
3. กิจกรรม Quizlet Live ช่วยฝึกการจดจำคำศัพท์ภาษาจีนของนักศึกษา	4.64	มากที่สุด
4. กิจกรรม Quizlet Live เหมาะสมกับความรู้พื้นฐานด้านภาษาจีนของนักศึกษา	4.58	มากที่สุด
5. กิจกรรม Quizlet Live ไม่ได้ช่วยพัฒนาการเรียนภาษาจีน	3.55	มาก
6. กิจกรรม Quizlet Live ทำให้บรรยากาศในการเรียนวิชาภาษาจีนของนักศึกษาดีขึ้น	4.70	มากที่สุด
7. นักศึกษาได้ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นเมื่อเข้าร่วมกิจกรรม Quizlet Live	4.68	มากที่สุด
8. กิจกรรม Quizlet Live มีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาจีนไม่ใช่เพื่อการแข่งขัน	4.62	มากที่สุด
9. นักศึกษามีการตั้งเป้าหมายในการร่วมกิจกรรม Quizlet Live	4.46	มาก
10. กิจกรรม Quizlet Live ส่งผลให้ผลการเรียนภาษาจีนของ นักศึกษาดีขึ้น	4.45	มาก
11. นักศึกษาเข้าใจวัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมกิจกรรม Quizlet Live	4.38	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.48	มาก

เจตคติต่อวิธีการจัดการเรียนการสอน	$\bar{X}$	ระดับ
ค่าเฉลี่ยรวมทุกองค์ประกอบ	4.25	มาก

จากการศึกษาพบว่าเจตคติของนักศึกษาในภาพรวมจากการพัฒนาวิธีการสอนโดยใช้เกมเป็นฐานในการเรียนวิชาภาษาจีนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 กรณีศึกษา Quizlet Live อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) เมื่อแยกตามรายด้านขององค์ประกอบเจตคติ พบว่า ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการสอนโดยใช้เกมเป็นฐานในการเรียนวิชาภาษาจีนของนักศึกษาในด้านองค์ประกอบเจตคติด้านความรู้ ความคิด สติปัญญาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.48$) รองลงมาคือองค์ประกอบเจตคติด้านพฤติกรรม ($\bar{X} = 4.16$) และองค์ประกอบเจตคติด้านอารมณ์และความรู้สึก ($\bar{X} = 4.11$) ตามลำดับ ซึ่งผลของการสำรวจครั้งนี้สอดคล้อง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Chambliss (2554) และสจวร์ต สนิทพานนท์ (2558) ที่กล่าวถึงข้อดีของการสอนโดยใช้เกมว่า เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้สูง ผู้เรียนได้รับความสนุกสนาน และเกิดการเรียนรู้จากการเล่น โดยการเห็นประจักษ์แจ้งด้วยตนเอง ทำให้การเรียนรู้มีความหมายและอยู่คงทน อีกทั้งยังสนับสนุนแนวคิดของ แกรมส์ คาร์ร และ ฟิทช์ (Grambs, Carr and Fitch, 1970) กล่าวว่า เกมเป็นนวัตกรรมการศึกษา ซึ่งผู้สอนส่วนใหญ่ยอมรับว่ากิจกรรมการเล่น หรือเกมสามารถใช้ในการจูงใจ ผู้เรียนครูสามารถนำเกมไปใช้ในการสอนเพื่อให้การสอนดำเนินไปจนบรรลุเป้าหมายได้เพราะ เกมเป็นกิจกรรมที่จัดสภาพแวดล้อมของนักเรียนให้เกิดการแข่งขันอย่างมีกฎเกณฑ์ โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ และเป็นกิจกรรมเพื่อความสนุกสนาน

สรุป

จากการสำรวจเจตคติที่มีต่อวิธีการสอนแบบเกมเป็นฐานในการเรียนวิชาภาษาจีนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 กรณีศึกษา Quizlet live ซึ่งต้องอาศัย เจตคติ จุดมุ่งหมายของเกม การคัดเลือกให้เหมาะสมกับเนื้อหาการเรียน ระยะเวลาในการเวลา ความน่าสนใจในรูปแบบต่างๆของเกมที่น่าสนใจมาประยุกต์ใช้ในแต่ละบทเรียน รวมไปถึงการเลือกเกมที่ส่งเสริมทักษะการคิด ความคิดสร้างสรรค์ เพื่อเป็นแนวทางในการจูงใจผู้เรียนโดยใช้เกมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาภาษาจีน และประเมินเจตคติที่มีต่อวิธีการสอนแบบเกมเป็นฐานในการเรียนวิชาภาษาจีนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 กรณีศึกษา Quizlet live นั้น ผู้วิจัยได้ทำการประเมินเจตคติทั้ง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ เจตคติด้านอารมณ์และความรู้สึก เจตคติด้านพฤติกรรม เจตคติด้านความรู้ ความคิด และสติปัญญา ซึ่งผลการประเมินเจตคติทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) ตามแนวคิดของสมถวิล วิจิตรวรรณนา (2554) ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่า เจตคติในแต่ละด้านมีความเชื่อมโยงกัน คือ เจตคติด้านอารมณ์และความรู้สึก ว่าชอบหรือไม่ชอบ ต้องการหรือไม่ต้องการ จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีความคิด และความรู้สึกที่ดีต่อการจัดการสอนภาษาจีนโดยใช้เกมเป็นฐานแล้ว มีแนวโน้มของการแสดงออกของพฤติกรรม และส่งผลถึง ความรู้ ความเข้าใจ ความคิด สติปัญญา ในบทเรียนวิชาภาษาจีนได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งเห็นได้จากผลการประเมินเจตคติทั้งสามด้านที่มีผลการประเมินในคำถามเชิงบวก ซึ่งการมีเจตคติที่ดีต่อวิชาภาษาจีนจากการเรียนโดยใช้เกมเป็นฐานมีส่วนช่วยในการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้นวัตกรรมในสื่อการเรียนการสอน

ประเภทเกมเข้ามาใช้กับการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นเพียงการสำรวจเจตคติวิธีการสอนแบบเกมเป็นฐานในวิชาภาษาจีนโดยใช้ Quizlet Live ในบางรายวิชานั้น ซึ่งในอนาคตอาจมีการออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาจีน โดยใช้กับรายวิชาอื่นๆ โดยนำผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้มาพัฒนาเพื่อการเรียนรู้วิชาภาษาจีนโดยใช้เกมเป็นฐานให้หลากหลายมากยิ่งขึ้น เพื่อฝึกทักษะกระบวนการทั้ง 4 ในการเรียนรู้ภาษา คือ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน ทักษะการเขียน รวมถึงทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ทักษะชีวิตและอาชีพ โดยมุ่งเน้นไปที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นสำคัญ เพื่อที่จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการเตรียมความพร้อมผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะในการดำรงชีวิตสำหรับโลกศตวรรษที่ 21 อย่างมีคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ทับสรีก. (2559). *การพัฒนาการอ่านออกเสียงภาษาจีนโดยใช้เกมประกอบแบบฝึกทักษะสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตสาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม)
- กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา. (2557) *สถิติท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินเข้าประเทศไทย (International Tourist Arrivals to Thailand)* สืบค้นจาก https://www.mots.go.th/more_news.php?cid=476&filename=index
- กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา. (2558) *สถิติท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินเข้าประเทศไทย (International Tourist Arrivals to Thailand)* สืบค้นจาก https://www.mots.go.th/more_news.php?cid=479&filename=index
- กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา. (2559) *สถิติท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินเข้าประเทศไทย (International Tourist Arrivals to Thailand)* สืบค้นจาก https://www.mots.go.th/more_news.php?cid=486&filename=index
- ดีเดน เบญจวัน (2555). *ทัศนคติและพฤติกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาที่มีความรู้ภาษาอังกฤษในระดับต่ำ* (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์)
- ทวีศักดิ์ กาญจนสุวรรณ. (2546). *Multimedia. ฉบับพื้นฐาน* กรุงเทพฯ : ไทยเจริญการพิมพ์.
- ทศนา แหมมณี. (2554). *14 วิธีการสอนสำหรับครูมืออาชีพ*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2549). *การวัดเจตคติ*. อุบลราชธานี: วิทยาออฟเซต.

- ธนิตา วัชรพิชิตชัย. (2555). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ห้าด้วยการสอนแบบใช้เกมและบัตรคำศัพท์* (วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิตสาขาหลักสูตรและการสอน, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี)
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8 พิมพ์ลักษณ์. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- มุกดา ศรียงค์ และคณะ (2561). จิตวิทยาทั่วไป PC 103. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ยุพกา พุกขิมา, กนกพร นุ่มทอง และสร้อยสุตา ณ ระนอง. (2013, เมษายน-กันยายน). ความนิยมในการเรียน
ภาษาญี่ปุ่นและภาษาจีน ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์: แรงจูงใจแตกต่างกันอย่างไร, *วารสาร
ญี่ปุ่นศึกษา*, (30)1, 28-40.
- สกุล สุขศิริ (2550) *ผลสัมฤทธิ์ของสื่อการเรียนรู้แบบ Game-based Learning* (สารนิพนธ์วิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต, คณะพัฒนารัพยากรมนุษย์, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์)
- สมสวลี วิจิตรวรรณ (2554) *การสร้างเครื่องมือวัดด้านเจตพิสัย ใน ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยและสถิติ
ทางการศึกษา (ล. 2, หน่วย 7, น. 36-37).* นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุคนธ์ สันทพานนท์ (2558) *การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่...เพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21.*
กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิควรรณคดี.
- อารีย์ ธรรมโครอง. (2016, มกราคม-มิถุนายน). ทักษะคิดและพฤติกรรมของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
โดยการบูรณาการเชิงเนื้อหาผ่านสื่อการเรียนการสอนสมัยใหม่. *วารสารวิชาการ*. (12)1, 126-127.
- Delacruz, G. C. (2012). *Impact of incentives on the use of feedback in educational
videogames (CRESST Report No. 813).* (Master's thesis) Los Angeles, CA: National
Center for Research on Evaluation, Standards, and Student Testing.
- Gardner, R. C. (1975). Motivational variables in second languages learning. *Proceedings of the
Canadian Association of Applied Linguistics*, 45-73.
- Grambs JD, Carr JC & Fitch RM. (1970). *Modern Methods in Secondary Education*. 3rd Edition.
New York: Holt, Rinehart and Winston, Inc.
- Jan, L. P. (2015). Foundations of Game-Based Learning. *Educational Psychologists*, 50(4), 258–
283.
- Jain, V. (2014). 3D Model of attitude. *International Journal of Advanced Research in
Management and Social Sciences* (3)3. 5.
- Kurzweil, J. (2016, April 19). *How I Made Learning Fun in My Classroom using Quizlet Live.*
[Blog post]. Retrieved from <https://quizlet.com/blog/how-i-made-learning-fun-in-my-classroom-using-quizlet-live>
- Mastersab, K. (2013). Edgar Dale's Pyramid of Learning in medical education: A literature
review. *Medical Teacher*, 35(11), pp. 1584-1593.

Littlewood, W. (1996). *Autonomy: An anatomy and a framework*, *System*, 24(4), 427-435

Reid, N. (2003). *Getting started in pedagogical research in the physical sciences*. LTSN

Physical Sciences Centre, University of Hull, Hull. [Online] Available:

[http://hlst.ltsn.ac.uk/assets/ps/documents/practice_guides/ps0076_getting_sar](http://hlst.ltsn.ac.uk/assets/ps/documents/practice_guides/ps0076_getting_started_in_pedagogic_research_in_the_physical_sciences_aug_2004.pdf)
[ted_in_pedagogic_research_in_the_physical_sciences_aug_2004.pdf](http://hlst.ltsn.ac.uk/assets/ps/documents/practice_guides/ps0076_getting_started_in_pedagogic_research_in_the_physical_sciences_aug_2004.pdf) (February 10,
2017)

Visser, P. S., Holbrook, A. L., & Krosnick, J. A., (2008). Knowledge and Attitudes. In Wonsbach & M. W. Traugott (Ed.s), *Handbook of Public Opinion Research*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยและประเทศสิงคโปร์: การพัฒนาการศึกษาไทยสู่ การเป็นศูนย์กลางการศึกษาอาเซียน

A COMPARATIVE STUDY OF THAILAND AND SINGAPORE: THE DEVELOPMENT OF THAI EDUCATION TO BECOME ASEAN EDUCATION HUB

ประภาวรรณ ตระกูลเกษมสุข^{1*}, สุภาวดี วงษ์สกุล²

Prapawan Trakulkasemsuk^{1*}, Suparwadee Wongsakul²

^{1, 2}คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

^{1,2}Faculty of Education, Panyapiwat Institute of Management

*Corresponding author, E-mail: prapawantra@pim.ac.th

บทคัดย่อ

ด้วยการมองเห็นโอกาสจากความได้เปรียบทางภูมิศาสตร์ ประเทศไทยจึงได้มีนโยบายในการเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาของภูมิภาค (Education Hub) เพื่อรองรับการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน แต่ด้วยคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยที่ในภาพรวมนั้นยังอยู่ในระดับต่ำกว่าประเทศผู้นำทางการศึกษาอื่น ๆ อยู่มาโดยตลอดอย่างยิ่งประเทศสิงคโปร์ ซึ่งในปัจจุบันถือเป็นประเทศในภูมิภาคอาเซียนที่ประสบความสำเร็จอย่างสูงในการจัดการการศึกษาและมีคุณภาพการศึกษาเป็นที่ยอมรับในระดับโลก ด้วยเป้าหมายที่จะนำประเทศสู่การเป็นสถานศึกษาของโลก (Global Schoolhouse) คุณภาพการศึกษาของประเทศสิงคโปร์จึงได้พัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพด้วยการกำหนดนโยบายการศึกษาที่ชัดเจน สามารถตอบโจทย์การพัฒนาประเทศอย่างตรงจุด และการจัดสรรงบประมาณการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่ประเทศไทยยังคงมีนโยบายทางการศึกษาที่ขาดเสถียรภาพ ขาดอัตลักษณ์ และยังขาดประสิทธิภาพในการจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม ซึ่งหากประเทศไทยต้องการมุ่งสู่การเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาของภูมิภาค ก็คงถึงเวลาแล้วที่จะต้องตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวและเร่งปรับปรุงนโยบายในการบริหารจัดการการศึกษาของประเทศ

คำสำคัญ: การศึกษา, ศูนย์กลางทางการศึกษา, ประเทศไทย, ประเทศสิงคโปร์

ABSTRACT

Due to the geographical advantage of Thailand, an ASEAN Education Hub policy was set by Thai government to serve the establishment of the ASEAN Economic Community. However, the quality of Thai education is still lower than many leading education countries,

especially Singapore which, nowadays, accepted as the most successful education system not only in ASEAN, but also in the world. In order to be a global schoolhouse, Singapore government has set clear and effective policies to develop its education quality with effective budget plan. While Thailand still has unstable education policies, uncertain identity, and ineffective budget management. Therefore, it is the time for Thailand to aware of these problems, then, rapidly improve education policies if Thailand still wants to be an education hub of ASEAN.

Keywords: Education, Education Hub, Thailand, Singapore

บทนำ

นับตั้งแต่การเตรียมความพร้อมก่อนการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปีพ.ศ. 2558 (AEC 2015) รัฐบาลได้มองเห็นโอกาสในการผลักดันประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางทางการศึกษาของภูมิภาคจากการเล็งเห็นข้อได้เปรียบทางภูมิศาสตร์ของประเทศทั้งในด้านทำเลที่ตั้งและสภาพภูมิอากาศ ตลอดจนมีสถานศึกษาจำนวนมากเพียงพอต่อการรองรับผู้เรียน มีหลักสูตรการเรียนการสอนที่หลากหลาย มีค่าใช้จ่ายและค่าครองชีพในที่ยังอยู่ในระดับไม่สูงนักเมื่อเทียบกับประเทศผู้นำทางการศึกษาอื่นๆ เพื่อตอบรับนโยบายดังกล่าว ในปีพ.ศ. 2558 กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีการประชุมเห็นชอบให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ขยายจำนวนโรงเรียนที่จัดห้องเรียนพิเศษรองรับนักเรียนไทยและนักเรียนต่างชาติในประชาคมอาเซียน โดยให้มีการบูรณาการการทำงานกับสถานศึกษาทุกสังกัดขององค์กรหลักที่อยู่ในแต่ละจังหวัด และดำเนินงานให้สอดคล้องกับศูนย์ประสานงานด้านอาเซียนของกระทรวงศึกษาธิการ ตามโครงการพัฒนาประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาค (Education Hub) ในทุกจังหวัดทั่วประเทศ โดยมีเป้าหมายคืออย่างน้อยจังหวัดละ 2 โรงเรียน (สำนักงานรัฐมนตรี, 2558) เช่นเดียวกันกับในระดับอุดมศึกษาที่ได้มีการตั้งเป้าหมายในการรองรับนักศึกษาต่างชาติให้ได้จำนวนมากยิ่งขึ้น โดยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาสถาบันอุดมศึกษารัฐบาลและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้มีการขยายการเปิดสอนในหลักสูตรนานาชาติทั้งในรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของตนเอง การนำเข้าหลักสูตรการเรียนการสอนจากต่างประเทศ และการร่วมมือจัดทำหลักสูตรกับสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำของโลก (ประภาวรรณ ตระกูลเกษมสุข, 2560) อีกทั้งยังเปิดให้สถาบันอุดมศึกษาที่มีศักยภาพสูงจากต่างประเทศเข้ามาจัดตั้งสถาบันการศึกษาในประเทศไทยได้ตามประกาศราชกิจจานุเบกษา 26 พฤษภาคม 2560 คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 29/2560 เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาและการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ รวมทั้งยังเป็นการเสริมสร้างความร่วมมือในการจัดการศึกษาและการวิจัยเพื่อนำไปสู่การเตรียมความพร้อมในการพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาของภูมิภาคอาเซียนในอนาคต (กรุงเทพมหานคร, 2560; ไทยรัฐ, 2560)

ด้วยบทบาทของการศึกษาในปัจจุบันที่กลายเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้เข้าสู่ระบบเศรษฐกิจของประเทศผู้นำทางการศึกษาได้ นอกจากประเทศไทยที่ต้องการเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาของอาเซียน ประเทศสิงคโปร์ก็เป็นอีกประเทศหนึ่งในภูมิภาคที่ได้มีการกำหนดเป้าหมายในการเป็นศูนย์กลางการศึกษาของโลก (Global Schoolhouse) มาตั้งแต่ในปีค.ศ. 2002 และได้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเรื่อยมาจนกลายเป็นที่ยอมรับไม่เพียงแต่ในระดับภูมิภาคเท่านั้นหากแต่ยังเป็นที่ยอมรับในระดับโลกอีกด้วย ซึ่งตรงกันข้ามกับคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยที่ในภาพรวมนั้นยังอยู่ในระดับต่ำกว่าประเทศสิงคโปร์และประเทศผู้นำทางการศึกษาอื่นๆ อยู่มาก ซึ่งแสดงให้เห็นได้จากผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาโดย World Economic Forum ประจำปี 2017-2018 ซึ่งทำการสำรวจจาก 137 ประเทศทั่วโลกพบว่า

ด้านการฝึกอบรมและการศึกษาขั้นสูง ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 57 ในขณะที่ประเทศสิงคโปร์อยู่ในอันดับที่ 1

ด้านสุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 90 ในขณะที่ประเทศสิงคโปร์อยู่ในอันดับที่ 3

สอดคล้องกันกับผลการสอบวัดระดับความรู้ของนักเรียนในระดับสากล โดย PISA 2015 มีนักเรียนจาก 72 ประเทศ/เขตเศรษฐกิจเข้าร่วม และผลการสอบชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยยังคงตามหลังประเทศสิงคโปร์ในทุกด้าน ดังนี้

ด้านวิทยาศาสตร์ ค่าเฉลี่ยของ OECD เท่ากับ 493 คะแนน ประเทศไทยได้ 421 คะแนน อยู่ในอันดับที่ 54 ประเทศสิงคโปร์ได้ 556 คะแนน อยู่ในอันดับที่ 1

ด้านทักษะการอ่าน ค่าเฉลี่ยของ OECD เท่ากับ 493 คะแนน ประเทศไทยได้ 409 คะแนน อยู่ในอันดับที่ 57 ประเทศสิงคโปร์ได้ 535 คะแนน อยู่ในอันดับที่ 1

ด้านคณิตศาสตร์ ค่าเฉลี่ยของ OECD เท่ากับ 490 คะแนน ประเทศไทยได้ 415 คะแนน อยู่ในอันดับที่ 54 ประเทศสิงคโปร์ได้ 564 คะแนน อยู่ในอันดับที่ 1

ซึ่งจะเห็นได้ว่าในขณะที่ประเทศสิงคโปร์ทำคะแนนได้เป็นอันดับ 1 ในทุกด้าน แต่ประเทศไทยนั้นกลับมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย OECD ในทุกด้าน อีกทั้งหากมองย้อนหลังไปยังผลการสอบ PISA 2009 และ 2012 ที่ผ่านมาจะพบอีกว่าประเทศไทยมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยมาโดยตลอดและยังมีอันดับที่ลดลงกว่าเดิมในปี 2015 ในทางตรงข้ามประเทศสิงคโปร์กลับมีคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยมาโดยตลอดและมีอันดับที่ดีขึ้นเรื่อย ๆ จนกลายเป็นอันดับ 1 ทุกด้านในการสอบครั้งล่าสุด

เช่นเดียวกันกับการสอบ TIMSS 2015 ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 (Grade 8) ซึ่งมีนักเรียนจาก 39 ประเทศเข้าร่วม ประเทศไทยและประเทศสิงคโปร์มีผลการสอบ ดังนี้

ด้านวิทยาศาสตร์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 530 คะแนน ประเทศไทยได้ 456 คะแนน อยู่ในอันดับที่ 32 ประเทศสิงคโปร์ได้ 597 คะแนน อยู่ในอันดับที่ 1

ด้านคณิตศาสตร์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 518 คะแนน ประเทศไทยได้ 431 คะแนน อยู่ในอันดับที่ 35 ประเทศสิงคโปร์ได้ 621 คะแนน อยู่ในอันดับที่ 1

จากผลการสอบ TIMSS 2015 ประเทศสิงคโปร์ก็ยังคงทำคะแนนได้เป็นอันดับ 1 ทั้งด้านวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ในขณะที่ประเทศไทยยังคงมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในทุกด้านเช่นเดิม และหากมองย้อนหลังไปยังผลการสอบ TIMSS 2007 และ TIMSS 2011 ที่ผ่านมาจะพบอีกเช่นเดียวกันว่าประเทศไทยมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยมาโดยตลอดและยังมีอันดับที่ด้อยลงกว่าเดิมในทุกครั้ง แต่ประเทศสิงคโปร์กลับมีแนวโน้มที่จะทำคะแนนได้สูงขึ้นในทุกครั้งที่ทำการสอบ จนกระทั่งมีคะแนนสูงสุดเป็นอันดับ 1 ในทุกด้าน เช่นเดียวกันกับผลการสอบ PISA

จากผลการจัดอันดับที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนั้น ชี้ไปในทิศทางเดียวกันว่าคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยยังคงเป็นรองประเทศสิงคโปร์อยู่อย่างมาก ดังนั้นหากประเทศไทยยังคงมุ่งมั่นที่จะก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาของภูมิภาคอาเซียน คุณภาพการศึกษาจึงถือเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องได้รับการพัฒนาเป็นอันดับแรก บทความนี้จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดในทางการศึกษา การปฏิรูปการศึกษา ระบบ และการบริหารจัดการการศึกษาของประเทศไทยและประเทศสิงคโปร์จากอดีตถึงปัจจุบัน เพื่อวิพากษ์สาเหตุของปัญหาและแนวทางในการจัดการศึกษาของประเทศไทย

เส้นทางสู่การเป็นผู้นำทางการศึกษา: การปฏิรูปการศึกษาจากอดีตสู่ปัจจุบัน

ประเทศไทย

ในทางประวัติศาสตร์ ประเทศไทยนับเป็นประเทศเดียวในภูมิภาคที่มีเอกราชไม่เคยตกอยู่ใต้การปกครองของประเทศตะวันตก จึงทำให้ระบบการศึกษาของไทยมีรูปแบบเฉพาะที่เป็นของตนเองมาตั้งแต่ในอดีต โดยประวัติศาสตร์การศึกษาของไทยเริ่มต้นอย่างเป็นทางการตั้งแต่ในสมัยอาณาจักรสุโขทัย ในราวปี พ.ศ. 1781 – 1921 แต่ประวัติศาสตร์การศึกษาในยุคสมัยนั้นก็ยังไม่มียุทธศาสตร์ชัดเจน จนกระทั่งพ่อขุนรามคำแหงได้ประดิษฐ์อักษรไทยขึ้นในปี ค.ศ. 1292 จึงได้มีบันทึกไว้ว่าจุดหมายของการศึกษาในยุคสุโขทัยนั้นเน้นในเรื่องจริยธรรม ภูมิปัญญา และวัฒนธรรม โดยรูปแบบการจัดการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ 1) ฝ่ายอาณาจักร และ 2) ฝ่ายศาสนจักร โดยสถานที่ศึกษาของคนทั่วไป คือ บ้านและวัด ส่วนเจ้านายและบุตรข้าราชการนอกจากวัดแล้วยังสามารถเรียนได้ที่สำนักราชบัณฑิต ส่วนวิชาที่สอนไม่ได้มีการกำหนดตายตัว แต่พอที่จะแบ่งออกได้เป็น 4 วิชาหลัก คือ 1) วิชาความรู้สามัญ 2) วิชาชีพ 3) วิชาจริยศึกษา และ 4) วิชาศิลปะป้องกันตัว

ต่อมาในสมัยอยุธยา (พ.ศ. 1893 – 2310) การศึกษาของประเทศไทยยังคงเป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้จากรุ่นสู่รุ่น ไม่มีรูปแบบและการวัดผลอย่างเป็นทางการเช่นเดียวกันกับยุคสุโขทัย โดย “วัด” เป็นแหล่งสำคัญของการศึกษาศิลปวิทยาการของอยุธยา ซึ่งจากข้อเขียนของลาลูแบร์ทำให้ทราบได้ว่า การเรียนของอยุธยาเป็นแบบไตรภาค คือ อ่าน เขียน และเลข มีหลักสำคัญในการเรียนรู้ คือ “สุ จิ ปุ ลิ” หรือ “ฟัง คิด ถาม เขียน” นั่นเอง โดยนอกจากการเรียนวิชาการจากวัดแล้ว ยังมีการเรียนการสอนวิชาชีพต่าง ๆ จากที่บ้าน

และชุมชนด้วย เช่น การทำนา ทำสวน งานช่าง งานบ้านงานเรือน และศิลปะการต่อสู้ จนกระทั่งในยุคสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราชจึงได้มีบันทึกว่ามีโรงเรียนเกิดขึ้นอย่างเป็นทางการ ซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนของบาทหลวงต่างชาติที่มาเผยแผ่คริสต์ศาสนา และได้มีหนังสือแบบเรียนภาษาไทยเล่มแรกคือ “จินตามณี” เกิดขึ้นด้วย โดยแบบเรียนนี้ถูกใช้ตั้งแต่บัดนั้นเรื่อยมาจนถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

ดังนั้นการศึกษาในสมัยธนบุรีและรัตนโกสินทร์ตอนต้น (พ.ศ. 2311 - 2411) จึงมีรูปแบบใกล้เคียงกันกับสมัยอยุธยา จนกระทั่งในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ซึ่งถือว่าเป็นยุคของการปฏิรูป (Age of Reform) หรือยุคของการทำให้ทันสมัย (Age of Modernization) อย่างแท้จริงจากการที่ทรงได้รับการศึกษามาเป็นอย่างดีทั้งตามแบบไทย และแบบตะวันตก จึงทรงตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาเพื่อการพัฒนาประเทศ ในปีพ.ศ. 2414 จึงทรงจัดตั้งโรงเรียนหลวงขึ้นในพระบรมมหาราชวังเพื่อให้เชื้อพระวงศ์และบุตรหลานของเจ้านายในวังได้ใช้ในการศึกษา และต่อมาไม่นานท่านก็ได้ทรงเปิดโรงเรียนสอนภาษาอังกฤษขึ้นในวังเพิ่มเติม เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับเชื้อพระวงศ์และเจ้านายชั้นสูงให้ไปศึกษาต่อในต่างประเทศ พร้อมกันนั้นก็ได้มีการจัดตั้งโรงเรียนภายนอกพระบรมมหาราชวังเพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้รับความรู้เพิ่มขึ้นด้วย และในที่สุดแผนการศึกษาฉบับแรกของประเทศไทยก็ได้เกิดขึ้นในปีพ.ศ. 2441 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547)

ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 จึงได้มีการสถาปนาโรงเรียนข้าราชการพลเรือนให้เป็นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยซึ่งถือเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของประเทศไทย โดยพระองค์ท่านทรงได้รับการศึกษามาจากชาติตะวันตกจึงได้รับเอาแนวคิดและวิธีการต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนาการศึกษาไทย เช่น การจัดตั้งกองเสือป่า การออกพระราชบัญญัติการศึกษา การให้การศึกษาฟรีสำหรับเด็กอายุ 7-15 ปี และเริ่มมีแนวคิดประชาธิปไตยเกิดขึ้น จนกระทั่งในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 จึงได้เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยโดยสมบูรณ์ ในปีพ.ศ. 2475 (กระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป.)

นับจากนั้นเป็นต้นมาการศึกษาของประเทศไทยก็ได้เปลี่ยนมาอยู่ใต้อำนาจของภาครัฐ โดยการศึกษาไทยในระบบโดยแรกเริ่มได้ถูกวางรากฐานโดยยึดเอารูปแบบการจัดการเรียนการสอนของประเทศทางทวีปยุโรป (อังกฤษ ฝรั่งเศส) มาใช้เป็นหลัก แต่ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จบลง รูปแบบการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกาเริ่มเข้ามามีบทบาทในระบบการจัดการศึกษาของไทยเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งประเทศไทยยังมีการรับแนวคิดทางการศึกษาจากประเทศผู้นำทางการศึกษาอื่นๆ ตามกระแสในแต่ละยุคสมัย และได้มีการปฏิรูปการศึกษาขึ้นอีกหลายครั้งตามวาระต่าง ๆ จนกระทั่งปัจจุบันประเทศไทยได้มีการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนได้ 8 ประการ ประกอบด้วย 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) มีความซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย และ 8) มีจิตสาธารณะ ประกอบกับกระแส Thailand 4.0 ซึ่งมีแนวคิดว่าการจัดการศึกษาจะต้องสอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้เรียนที่เปลี่ยนไป ต้องมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยกระตุ้นการเรียนรู้และสร้างนวัตกรรมเพื่อเพิ่มขีด

ความสามารถทางการแข่งขันของประเทศ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ส่งเสริมสนับสนุนโครงการสำคัญ ได้แก่ นโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ การยกระดับมาตรฐานภาษาอังกฤษ พัฒนาและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี พัฒนานักวิจัยหลากหลายสาขาการจัดการเรียนการสอน STEM การศึกษา ความร่วมมือ "สานพลังประชารัฐ" เป็นต้น (วิลาสินี วัฒนมงคล, 2561)

อย่างไรก็ตามการศึกษาของประเทศไทยก็ยังมิได้พัฒนาไปในทิศทางที่ต้องการและยังคงมีปัญหาในอีกหลายด้านที่ต้องแก้ไข โดยนักวิชาการทั้งไทยและต่างชาติดกล่าวถึงปัญหาหลักในการปฏิรูปการศึกษาไทยไว้สอดคล้องกันว่ามาจากนโยบายทางการศึกษาที่ขาดความเชื่อมโยง และเป็นการสั่งการจากบนลงล่าง (Top-down) โดยมีได้สอบถามหรือคำนึงถึงความต้องการที่แท้จริงของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง และมักกำหนดแนวทางการปฏิบัติแบบเดียวกันและพร้อมกันในทุกพื้นที่ ทั้งที่แต่ละพื้นที่หรือสถานศึกษาแต่ละแห่งอาจมีความพร้อมหรือข้อจำกัดที่แตกต่างกันไปตามบริบทของตนเอง จึงทำให้นโยบายทางการศึกษาต่าง ๆ ของประเทศไม่สามารถเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติจริง อีกทั้งแนวทางการปฏิรูปการศึกษาไทยของภาครัฐยังมักมองถึงแค่ประเด็นในระยะสั้นและเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสในแต่ละช่วงเพื่อประโยชน์ทางการเมืองมากกว่าการมองจุดมุ่งหมายและกำหนดกระบวนการในระยะยาว (พงศ์ศักดิ์ วนิชานันท์, 2561; Hallinger & Lee, 2011)

ประเทศสิงคโปร์

สาธารณรัฐสิงคโปร์หรือประเทศสิงคโปร์ถือเป็นประเทศที่เพิ่งเกิดใหม่ซึ่งเริ่มมีการบันทึกอยู่ในประวัติศาสตร์โลกอย่างเป็นทางการในราวปี ค.ศ. 1819 โดยการมาถึงของเซอร์โทมัส สแตมฟอร์ด ราฟเฟิลส์ (Sir Thomas Stamford Raffles) นักล่าอาณานิคมชาวอังกฤษ ซึ่งประวัติศาสตร์ก่อนหน้านั้นมีเพียงการอ้างอิงถึงเกาะเล็กๆ ที่รู้จักกันในชื่อว่า “เทมาเส็ก” (Temasik) และในต้นศตวรรษที่ 15 ถูกเรียกรวมกันว่าหมู่เกาะมะละกา (Melaka หรือ Malacca) ซึ่งถือเป็นเมืองท่าที่สำคัญในการขนส่งสินค้า และถูกเปลี่ยนการปกครองไปมาระหว่างประเทศจีน โปรตุเกส ดัตช์ และอังกฤษ (Perry & Yeoh, 1997; Heng & Aljunied, 2011) อีกทั้งในช่วงเวลานั้นก็ได้มีแรงงานย้ายถิ่นฐานเข้ามาเป็นจำนวนมากซึ่งประกอบด้วยชาวจีน อินเดีย และมาเลย์ จึงทำให้ประเทศสิงคโปร์มีการผสมผสานของสามวัฒนธรรมมาจนถึงปัจจุบัน โดยแรกเริ่มในปี ค.ศ. 1819 สุลต่านสิงคโปร์ได้ทำข้อตกลงอนุญาตให้อังกฤษใช้สิงคโปร์เป็นศูนย์กลางในการคมนาคมและการค้าขายเพื่อแลกเปลี่ยนกับความคุ้มครองเท่านั้น แต่ต่อมาในปี ค.ศ. 1824 สิงคโปร์และประเทศใกล้เคียงทั้งหมดก็ได้ตกเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษโดยสมบูรณ์ (Heng & Aljunied, 2011; Liu et al, 2002) สิงคโปร์ภายใต้การปกครองของประเทศอังกฤษ ได้เปลี่ยนมาใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการ และได้ถูกประเทศอังกฤษวางรากฐานในเรื่องต่าง ๆ อาทิ การจัดผังเมือง การปกครอง รวมถึงการศึกษาด้วย (Perry & Yeoh, 1997) ต่อมาในปี 1823 Raffles Institution ก็ได้ถูกก่อตั้งขึ้น ซึ่งถือเป็นสถานศึกษาอย่างเป็นทางการแห่งแรกในประเทศสิงคโปร์และเป็นโรงเรียนที่เก่าแก่ที่สุดในปัจจุบัน (Raffle Institution, n.d.)

การศึกษาของประเทศสิงคโปร์ได้ใช้ระบบการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบของประเทศอังกฤษมาโดยตลอดระยะเวลาที่ถูกปกครอง แต่หลังจากที่ประเทศได้ประกาศอิสรภาพในปีค.ศ. 1965 ประเทศสิงคโปร์

ซึ่งนำโดยนายลี กวน ยู นายกรัฐมนตรีคนแรกของประเทศ ก็ได้เริ่มทำการปฏิรูปการศึกษาเป็นครั้งแรก โดยการปฏิรูปการศึกษาในยุคแรกของประเทศสิงคโปร์ (ค.ศ. 1959-1978) มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นสำคัญ โดยได้วางแนวคิดทางการศึกษาไว้คือ “สร้างคนดีและพลเมืองที่มีคุณค่า” (Produce a good man and a useful citizen) ด้วยในเวลานั้นประเทศสิงคโปร์ต้องเผชิญกับปัญหาเศรษฐกิจอย่างหนัก เนื่องจากปัญหาจำนวนประชากรที่เพิ่มสูงขึ้นแต่ประชากรส่วนใหญ่กลับไม่รู้หนังสือและขาดทักษะจึงทำให้ชาวสิงคโปร์ราวสองล้านคนตกอยู่ในภาวะว่างงาน อันเป็นผลมาจากการเข้าถึงการศึกษาในช่วงก่อนได้รับอิสรภาพจำกัดอยู่ที่ชนชั้นบนกลุ่มเล็ก ๆ เท่านั้น ดังนั้นการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงถือเป็นเรื่องเร่งด่วนซึ่งทำให้เกิดการสร้างโรงเรียนเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากพร้อมกับการสรรหาครูเข้าสู่ระบบเพื่อให้เพียงพอต่อการรองรับการขยายโอกาสทางการศึกษา โดยโรงเรียนในประเทศสิงคโปร์ซึ่งเดิมมีรูปแบบที่หลากหลายตามชาติพันธุ์ได้ถูกควมรวบให้กลายเป็นระบบเดียวคือ “ระบบการศึกษาของประเทศสิงคโปร์” นโยบายการเรียนสองภาษาได้ถูกนำมาใช้ในโรงเรียนกล่าวคือผู้เรียนทุกคนจะต้องเรียนอย่างน้อยสองภาษาคือภาษาตามชาติพันธุ์ของตนเองและภาษาอังกฤษ (OECD, 2010)

โดยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาการจัดการศึกษาของประเทศสิงคโปร์อยู่ในรูปแบบของการให้บริการทางการศึกษา (Education Service) ประกอบกับแนวคิดว่าการสร้างคนคือสิ่งสำคัญที่สุดในการกำหนดอนาคตของชาติ ระบบการศึกษาของประเทศสิงคโปร์จึงมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยสนับสนุนให้นักเรียนสามารถค้นพบปัญหาและศักยภาพที่แท้จริงของตน ซึ่งหมายถึงการปลูกฝังให้เยาวชนรุ่นใหม่มีความคิดสร้างสรรค์ มีแนวคิดที่แตกต่าง มีทักษะในการแก้ปัญหา สร้างเสริมและพัฒนาคุณภาพของเด็กให้พร้อมในการแข่งขันและสร้างโอกาสในอนาคต อีกทั้งสามารถยืดหยุ่นทางความคิดและเกิดเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยไม่ลืมที่จะคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในสังคม การรักษาวินัยธรรมประจำชาติ และเคารพในวัฒนธรรมประเพณีอื่นที่แตกต่างจากตน โดยกระทรวงศึกษาธิการของประเทศสิงคโปร์ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนเอาไว้คือ 1) มั่นใจในตนเอง (a confident person) 2) เรียนรู้ด้วยตนเอง (a self-directed learner) 3) พร้อมมีส่วนร่วม (an active contributor) และ 4) เป็นพลเมืองที่ดี (a concerned citizen) โดยพัฒนาคุณลักษณะดังกล่าวจะถูกกำหนดไว้อย่างเป็นลำดับและต่อเนื่องตามระดับการศึกษาของผู้เรียนและสอดคล้องกันทั้งระบบการศึกษาตัวอย่างเช่น ในระดับประถมศึกษาผู้เรียนจะได้เริ่มต้นเรียนรู้เกี่ยวกับประเทศสิงคโปร์และเริ่มปลูกฝังความรักชาติ จากนั้นจึงจึงต่อยอดความเชื่อมั่นและเริ่มสอนให้เข้าใจในสาระสำคัญต่างๆ ของประเทศในการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษา และในท้ายที่สุดผู้เรียนจะเติบโตขึ้นด้วยความภาคภูมิใจในประเทศสิงคโปร์ และมีความเข้าใจจุดยืนของประเทศในบริบทของสังคมโลกเมื่อศึกษาอยู่ในระดับหลังมัธยมศึกษา เป็นต้น (Ministry of Education, n.d.)

ถึงแม้ว่าในปัจจุบันการจัดการศึกษาของประเทศสิงคโปร์จะมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับและมีผลการสอบระดับสากลเป็นอันดับ 1 ของโลกอยู่แล้วก็ตาม แต่ประเทศสิงคโปร์ก็ยังคงไม่หยุดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากนโยบายทางการศึกษาล่าสุด (ค.ศ. 2019) ในการยกเลิกการแบ่งสายนักเรียนมัธยม ซึ่งปัจจุบันนักเรียนจะถูกแบ่งเป็นสายปกติ (เทคนิค) สายปกติ (วิชาการ) และสายพิเศษ ซึ่งระบบการ

แบ่งสายนี้จะบังคับและจำกัดให้นักเรียนต้องเรียนทุกวิชาด้วยอัตราการเรียนรู้ระดับหนึ่ง ทั้งที่นักเรียนจำนวนมากมีความถนัดในแต่ละวิชาแตกต่างกัน อีกทั้งการแบ่งสายการศึกษายังเป็นการตีตราหรือจำกัดโอกาสในการเรียนรู้ของนักเรียนอีกด้วย ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการของสิงคโปร์จึงจะเริ่มยกเลิกระบบการแบ่งสายนี้กับ 25 โรงเรียนในปีหน้า และจะค่อย ๆ บังคับใช้กับโรงเรียนมัธยมจนครบทุกแห่งภายในสิ้นปีค.ศ. 2024 ซึ่งรัฐบาลสิงคโปร์เชื่อว่านโยบายดังกล่าวนี้จะทำให้นักเรียนได้เลือกเรียนแต่ละวิชาตามระดับความสามารถของตนเอง เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ในอัตราการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงไปของตนเองซึ่งจะเป็นผลดีที่สุดต่อตัวนักเรียน (บีบีซี นิวส์, 2562)

งบประมาณคือสาเหตุหลักในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาจริงหรือ

ประเทศไทย

งบประมาณคือปัจจัยหลักที่มักถูกมองว่ามีอิทธิพลต่อการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน รวมถึงการศึกษา ซึ่งถึงแม้ว่าประเทศไทยจะมีความพยายามในการปฏิรูปการศึกษามาอย่างต่อเนื่องยาวนาน แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ปัญหาด้านคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยที่ผ่านมาสังคมไทยมีความเชื่อว่าความล้มเหลวของการศึกษาไทยมีสาเหตุจากการขาดแคลนทรัพยากรด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนที่จำเป็น แต่ก็ได้นักวิชาการบางส่วนมีความเห็นว่าปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรดังกล่าวนั้น แท้จริงแล้วไม่ได้มาจากงบประมาณทางการศึกษาที่ไม่เพียงพอ (ปกป้อง จันวิทย์ และศุภณัฐ ศศิวิวัฒน์, 2556; อัมมาร สยามวาลา และคณะ, 2555) เนื่องจากตลอดหลายสิบปีที่ผ่านมาประเทศไทยได้ใช้งบประมาณจำนวนมากในการพัฒนาการศึกษา โดยรายจ่ายด้านการศึกษาของประเทศไทยในปี 2559 สูงถึง 878,878 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 6.1 ของจีดีพี ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศกลุ่ม OECD ที่ลงทุนเพียงร้อยละ 5.2 ของจีดีพี ขณะที่งบประมาณด้านการศึกษาต้องงบประมาณแผ่นดิน คิดเป็น 1 ใน 4 ของงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งถือว่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยโลกและกลุ่ม OECD เช่นกัน ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่างบประมาณทางการศึกษาของประเทศไทยมากเพียงพอต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2562) ดังนั้นความเชื่อที่ว่าปัญหาการศึกษาไทยเกิดจากงบประมาณที่ไม่เพียงพอจึงไม่สามารถกล่าวอ้างได้อีกต่อไป

ด้วยจำนวนงบประมาณที่มากเพียงพอแต่เหตุใดการศึกษาไทยจึงยังคงมีคุณภาพตกต่ำลงอย่างต่อเนื่อง? นักวิชาการไทยหลายคนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวไว้ใกล้เคียงกันว่า ปัญหาสำคัญมาจากภาครัฐที่ขาดประสิทธิภาพในการจัดการงบประมาณ ซึ่งก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาทั้งในด้านโอกาสทางการศึกษาและการเข้าถึงคุณภาพการศึกษา และเกิดเป็นช่องว่างทางการศึกษาของสังคมไทยซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมากระหว่างฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวผู้เรียน อีกทั้งยังมีความต่างของคุณภาพการศึกษาระหว่างสถานศึกษาในเมืองและชนบท ดังนั้นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยจึงมิใช่เพียงแค่การทุ่มงบประมาณให้มากขึ้นเพื่อแก้ปัญหา หากแต่จะต้องจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพและเท่าเทียม

ประเทศสิงคโปร์

ปัจจุบันประเทศสิงคโปร์จะเป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจดีที่สุดในอาเซียน มีการจัดสรรงบประมาณทางการศึกษาอยู่ที่ 12.8 พันล้านเหรียญสิงคโปร์ หรือประมาณ 419,431 ล้านบาท¹ ในปีค.ศ. 2018 ที่ผ่านมา (The Business Times, 2018) ซึ่งหากเปรียบเทียบจำนวนเงินในภาพรวมอาจเห็นว่ามีค่าใช้จ่ายประมาณที่ต่ำกว่าประเทศไทย แต่เนื่องจากจำนวนประชากรของประเทศสิงคโปร์ตั้งแต่ในปีพ.ศ. 2560 จนถึงปัจจุบันมีอยู่เพียงประมาณ 5.6 ล้านคน ในขณะที่ประเทศไทยมีประชากรอยู่ประมาณ 66.18 ล้านคน ดังนั้นเมื่อเฉลี่ยแล้วประเทศสิงคโปร์จะมีงบประมาณการศึกษาต่อหัวสูงกว่าประเทศไทย ซึ่งอาจเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้การศึกษาของประเทศสิงคโปร์พัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตามเมื่อมองย้อนกลับไปในประวัติศาสตร์ของประเทศสิงคโปร์ จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่างบประมาณทางการศึกษามีใช้ปัจจัยสำคัญที่สุดในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา โดยภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 (ค.ศ. 1939-1945) ประเทศสิงคโปร์นำโดยนายลี กวน ยู ได้มีความพยายามต่อสู้เพื่อความเป็นเอกราชตลอดจนความกินดีอยู่ดีของชาวสิงคโปร์มาโดยตลอด (วทัญญูใจบริสุทธิ์, 2014) โดยเริ่มจากการรวมประเทศกับประเทศมาเลเซียในปี ค.ศ. 1962 แต่แล้วชาวมาเลเซียก็ได้ออกมาต่อต้านจนเกิดเป็นการจลาจลอย่างหนัก จนในที่สุดนายลี กวน ยู จึงได้ตัดสินใจนำประเทศสิงคโปร์แยกออกจากประเทศมาเลเซียและประกาศอิสรภาพจากการเป็นอาณานิคมของประเทศอังกฤษในปี ค.ศ. 1965 (Lee, 2000; Josey, 1980) ซึ่งส่งผลให้ประเทศสิงคโปร์ก็ต้องเผชิญกับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ และเพื่อความอยู่รอดของประเทศขนาดเล็กที่ไม่มีทรัพยากรธรรมชาติใด ๆ นอกจากทรัพยากรมนุษย์ ประเทศสิงคโปร์จึงมีแนวคิดในการมุ่งเน้นที่การพัฒนาการศึกษาเพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างคนมาพัฒนาชาติ ประกอบกับคำแนะนำของ UNDP เรื่องแนวคิดการปฏิวัติอุตสาหกรรม จึงทำให้การศึกษาของสิงคโปร์ในระบเวลานั้นเน้นในเรื่องการพัฒนาฝีมือแรงงานและอาชีวศึกษาเป็นสำคัญ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างและพัฒนาแรงงานเข้าสู่ระบบอุตสาหกรรมของประเทศ ซึ่งถือเป็นวิสัยทัศน์การลงทุนในการพัฒนาการศึกษาที่คุ้มค่าและสามารถนำพาประเทศสิงคโปร์จากการเป็นประเทศเกิดใหม่ให้กลายเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วได้อย่างรวดเร็ว (Pak, 2013; Nyaw & Chan 1982)

สรุป

การที่ประเทศไทยจะเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาของภูมิภาคได้นั้น ควรที่จะต้องเริ่มจากการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาของประเทศให้เป็นที่ยอมรับในระดับระดับสากลเสียก่อน โดยปัญหาสำคัญของการศึกษาไทยในปัจจุบันคือการไม่มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาการศึกษาอย่างชัดเจน ขาดทิศทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อตอบสนองการพัฒนาของชาติได้อย่างแท้จริง โดยในปัจจุบันระบบการศึกษาหรือรูปแบบการเรียนการสอนของประเทศไทยยังคงขาดอัตลักษณ์หรือจุดยืนที่เป็นของตนเอง ซึ่งถึงแม้ว่าบทความนี้จะเป็นการศึกษาเปรียบเทียบการศึกษาระหว่างประเทศไทยกับประเทศผู้นำทางการศึกษาอย่างประเทศสิงคโปร์ แต่จุดมุ่งหมายหลักของบทความนี้มิใช่การเสนอแนะให้ลอกเลียนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนหรือทำตาม

¹ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศประจำวัน ที่ 30 พฤษภาคม 2562 เท่ากับ 23.05 บาท ต่อ 1 ดอลลาร์สิงคโปร์

อย่างนโยบายทางการศึกษาของประเทศสิงคโปร์ หากแต่ต้องการชี้ให้เห็นถึงแนวคิดที่อยู่ภายใต้ความสำเร็จและนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย ดังนั้นการจัดการการศึกษาของประเทศไทยจึงควรที่จะเลิกปฏิรูปด้วยการคัดลอกเพียงแค่รูปแบบการศึกษาของประเทศอื่นมาใช้ แต่ควรจะต้องตระหนักถึงจุดแข็งของชาติที่จำเป็นต้องพัฒนา เพื่อสร้างอัตลักษณ์และรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง

จากประวัติศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาจะเห็นว่าการจัดการศึกษาของประเทศสิงคโปร์นั้นถูกวางรากฐานโดยตรงจากการตกเป็นประเทศอาณานิคมของอังกฤษ ระบบการศึกษาจึงเป็นการรับแนวคิดของประเทศอังกฤษมาใช้เพียงประเทศเดียวเท่านั้น ซึ่งหลังจากประเทศสิงคโปร์ได้รับเอกราชก็ยังคงใช้ระบบการศึกษาของอังกฤษเป็นพื้นฐาน แต่ได้นำมาดัดแปลงผสมผสานกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของชาวสิงคโปร์ที่มีความแตกต่างกันอยู่ถึง 3 ชนชาติ คือ จีน มาเลย์ และอินเดีย ได้อย่างลงตัวและมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง ในขณะที่ประเทศไทยซึ่งมีอารยธรรมมาอย่างยาวนาน รวมถึงเคยมีระบบการศึกษาที่ได้พัฒนารูปแบบเป็นของตนเอง จนทำให้ประเทศสยามเป็นศูนย์กลางความเจริญของภูมิภาคมาแล้วในอดีต ซึ่งหากพิจารณารูปแบบการศึกษาของไทยแบบดั้งเดิมจะพบว่ามีความสอดคล้องหรือใกล้เคียงกับกรอบแนวคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านวิชาการ ทักษะการใช้ชีวิต การประกอบอาชีพ ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม จริยธรรม สิ่งแวดล้อม หรือแม้แต่เทคโนโลยี (ซึ่งอาจแตกต่างกันไปตามยุคสมัย) แต่ระบบการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันนั้นกลับถูกกลืนกินทางวัฒนธรรมจนทำให้สูญเสียอัตลักษณ์ที่ชัดเจนและทำให้ภูมิปัญญาหลายอย่างสูญหายไป โดยระบบการศึกษาของไทยในปัจจุบันเป็นการรับรูปแบบการจัดการมาจากหลากหลายแนวคิดและรับอิทธิพลมาจากหลายประเทศ เปลี่ยนแปลงไปตามาตามประเทศมหาอำนาจในช่วงเวลานั้น ๆ โดยจากประวัติศาสตร์จะเห็นว่าการปฏิรูปการศึกษารั้งแรกในยุคอาณานิคมประเทศไทยได้เริ่มรับเอาระบบการศึกษาของยุโรป โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศอังกฤษเข้ามาปรับใช้ และต่อมาในยุคหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศสหรัฐอเมริกาก็ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำเศรษฐกิจโลก ประเทศไทยก็เริ่มเปลี่ยนค่านิยมและรับเอารูปแบบการศึกษาของสหรัฐอเมริกามาใช้ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา จนทำให้การศึกษาเริ่มกลายเป็นเครื่องมือของระบบทุนนิยม อีกทั้งการแก้ปัญหาการศึกษาของไทยในปัจจุบันยังพยายามที่จะรับเอารูปแบบการศึกษาของอีกหลายประเทศ อาทิ จีน ญี่ปุ่น เกาหลี ฟินแลนด์ รวมถึงสิงคโปร์ และอื่น ๆ เข้ามาร่วมด้วยตามกระแสเศรษฐกิจและค่านิยมในสังคม ซึ่งการรับระบบการศึกษามาเพียงเปลือกนอกแต่ไม่ได้เข้าใจถึงปรัชญาที่เป็นแก่นแท้ของรูปแบบการศึกษาของประเทศต่าง ๆ เลย อาจเป็นเหตุให้คุณภาพการศึกษาของประเทศไทยตกต่ำลงทุกครั้งที่มีการปฏิรูป เพราะระบบการศึกษาของประเทศหนึ่งอาจเหมาะกับวัฒนธรรมหนึ่ง แต่ไม่ใช่วัฒนธรรมการเรียนรู้หรือทักษะ ความรู้ ความชำนาญ ที่สังคมไทยต้องการในการพัฒนาประเทศ

ในด้านนโยบายการพัฒนาการศึกษา ประเทศสิงคโปร์ได้มุ่งความสนใจไปที่การพัฒนาจุดแข็งของตนเองคือความได้เปรียบในการมีภูมิประเทศเป็นเกาะ ให้กลายเป็นเมืองท่าที่เป็นศูนย์รวมการค้าขายและเทคโนโลยีที่ทันสมัยที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลกจนเกิดเป็นการได้เปรียบทางการแข่งขันในภาคอุตสาหกรรม และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยการให้การศึกษาที่ตอบโจทย์ความต้องการแรงงานในภาคอุตสาหกรรมของ

ประเทศ จากนั้นจึงต่อยอดความรู้จนนำมาสู่การกลายเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาที่มีคุณภาพ อีกทั้งประเทศสิงคโปร์มีการพัฒนาการศึกษาอย่างไม่หยุดนิ่ง และมีวิสัยทัศน์ในการกำหนดนโยบายเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่เสมอ โดยในการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษานั้นจะดำเนินการด้วยการวางแผนระยะยาวที่มีการกำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจน และมีแผนระยะสั้นเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอย่างค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งแตกต่างจากประเทศไทยที่นโยบายการปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมาเน้นยังขาดความชัดเจน ทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดยังมีความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน อีกทั้งการกำหนดนโยบายทางการศึกษาที่มีเป็นจำนวนมากจนอาจจะมากเกินไปนั้น หลายประเด็นเป็นการเขียนขึ้นมากว้าง ๆ ไม่มีการระบุชัดเจนถึงแผนในการปฏิบัติได้จริงอย่างเป็นรูปธรรมและไม่มีจุดมุ่งหมายร่วมกันอย่างชัดเจน รวมถึงนโยบายการเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาของภูมิภาคด้วย นอกเหนือจากนั้นนโยบายทางการศึกษาของไทยเกือบทั้งหมดถูกกำหนดขึ้นมาในลักษณะจากบนลงล่าง หลายครั้งเป็นการกำหนดขึ้นตามกระแสสังคมหรือกระแสนิยมของโลก จึงมักเป็นแผนระยะสั้นและกำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงพร้อมกันทั้งระบบโดยไม่ได้มีการเตรียมความพร้อม และไม่สามารถตอบโจทย์ในการพัฒนาประเทศในระยะยาว

อย่างไรก็ตามการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของไทยก็มีใช้สิ่งที่เป็นไปไม่ได้ เพียงแต่ต้องแก้ปัญหาให้ตรงจุดเท่านั้น ซึ่งจากการศึกษาข้อมูล แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ในบทความนี้ สามารถสรุปได้ว่าประเทศหรือรัฐบาลไทยควรจะต้อง 1) สร้างจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนในการพัฒนาผู้เรียนเพื่อตอบโจทย์ความต้องการในการพัฒนาประเทศ 2) สร้างอัตลักษณ์หรือระบบการศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย 3) จัดสรรงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ 4) กำหนดนโยบายโดยอาศัยความคิดเห็นและความร่วมมือจากทุกภาคส่วน 5) ดำเนินการโดยมองความต้องการเฉพาะตามบริบทของพื้นที่และเข้าใจจุดเด่นหรือข้อจำกัดของสถานศึกษาแต่ละแห่ง และ 6) วางแผนระยะสั้น-ระยะยาวที่สอดคล้องกันและดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนด้วยระบบที่เหมาะสม ทั้งนี้คุณภาพการศึกษาของประเทศเป็นสิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นให้ได้เสียก่อนเป็นอันดับแรกจึงจะสามารถนำพาประเทศไทยไปสู่การเป็นผู้นำทางการศึกษาและกลายเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาของภูมิภาคได้ในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). *การปฏิรูปการศึกษาในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว*.

กรุงเทพฯ: ศรุสภาลาดพร้าว.

กระทรวงศึกษาธิการ (ม.ป.ป.). *การศึกษาไทยในอดีต*. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2562, จาก <http://www.moe.go.th/moe/th/profile/index.php?Key=eduthai>

กรุงเทพธุรกิจ. (2560). *ด่วน!! ม.44 ตั้ง 'บอร์ดคพอด.' ให้ต่างชาติเปิดมหาวิทยาลัย*. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2562, จาก <http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/756811>

- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2561). *เจาะลึกรายจ่ายด้านการศึกษาของประเทศไทย และข้อเสนอเชิงนโยบาย*. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2562, จาก <https://www.eef.or.th/บัญชีรายจ่ายการศึกษา/>
- ไทยรัฐ. (2560). *ชี้ต่างชาติเปิด ม. ในไทยทำให้อุดมศึกษาอัปคุณภาพ*. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2562, จาก <https://www.thairath.co.th/content/973150>
- บีบีซี นิวส์. (2562). *สิงคโปร์นำร่องปรับหลักสูตรมัธยมศึกษา ให้เลือกเรียนแต่ละวิชาตามความสามารถ หวังผลทั่วประเทศปี 2024*. สืบค้นเมื่อ 25 เมษายน 2562, จาก <https://www.bbc.com/thai/international-47471753>
- ปกป้อง จันวิทย์ และศุภณัฐ ศศิวิวัฒน์. (2556). การพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อผลิตภาพ (Human Capital Development for Better Productivity). *การสัมมนาวิชาการประจำปี 2556: โมเดลใหม่ในการพัฒนา: สู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพโดยการเพิ่มผลิตภาพ*. มูลนิธิชัยพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักงานปฏิรูปและมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย 18 พฤศจิกายน 2556.
- ประภาวรรณ ตระกูลเกษมสุข. (2560). อิทธิพลของคุณภาพการบริการ ความพึงพอใจของนักศึกษา และภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยต่อความภักดีของนักศึกษาต่างชาติในมหาวิทยาลัยเอกชนไทย. *วารสารบริหารธุรกิจเทคโนโลยีมหานคร*, 14 (2), 105-128.
- พงศ์ศักดิ์ วนิชานันท์. (2561). *การศึกษาไทย...รออะไรจากรัฐบาลใหม่*. สืบค้นเมื่อ 27 มีนาคม 2562, จาก <https://tdri.or.th/2018/11/education-policy-talk/>
- วทัญญู ใจบริสุทธิ์. (2557). บทวิเคราะห์ปัจจัยการก้าวขึ้นสู่อำนาจของพรรคกิจประชาชนในสิงคโปร์ภายใต้การอธิบายเชิงสาเหตุ. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal ฉบับมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ*, 7 (3), 740-753.
- วิลาสินี วัฒนมงคล. (2561). วิฤตการศึกษาไทยในยุค 4.0. *วารสารศึกษาศาสตร์ มจร*, 6 (1), 427 – 444.
- สำนักงานรัฐมนตรี. (2558). *ข่าวสำนักงานรัฐมนตรี 240/2558 การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของ ศธ.* สืบค้นเมื่อ 27 มีนาคม 2562, จาก <http://www.moe.go.th/webasm/2015/jul/240.html>
- อัมมาร สยามวาลา และคณะ. (2555). การปฏิรูปการศึกษารอบใหม่: สู่การศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง. *การสัมมนาวิชาการประจำปี 2554 “ยกเครื่องการศึกษาไทยสู่การศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง”*. มูลนิธิชัยพัฒนาสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสำนักงานปฏิรูปและมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย 15 กุมภาพันธ์ 2555.
- Hallinger, P. & Lee, M. (2011). A decade of education reform in Thailand: broken promise or impossible dream?. *Cambridge Journal of Education* 41 (2), 139–158.
- Heng, D. & Aljunied, S. M. K. (2011). *Singapore in Global History*. Amsterdam: Amsterdam University Press.

- Josey, A. (1980). *Singapore: its past, present and future*. Singapore: Ho Printing.
- Lee, K. Y. (2000). *From third world to first. The Singapore story: 1965-2000*. New York: Harper Collins.
- Liu, J. H., et al. (2002). Social representations of history in Malaysia and Singapore: On the relationship between national and ethnic identity. *Asian Journal of Social Psychology* 5, 3–20.
- Ministry of education. (n.d.). *Desired Outcome of Education*. Retrieved March 25, 2019, from <https://www.moe.gov.sg/education/education-system/desired-outcomes-of-education>
- Nyaw, M. K. & Chan, C. L. (1982). Structure and development strategies of the manufacturing industries in Singapore and Hong Kong: A comparative study. *Asian Survey*, 22 (5), 449-469.
- OECD. (2010). Singapore: Rapid Improvement Followed by Strong Performance. *Strong performance and successful reformers in education: lessons from PISA for the United States*, 159-176.
- Pak, T. N. (2013). The global war for talent: responses and challenges in the Singapore higher education system. *Journal of Higher Education Policy and Management*, 35 (3), 280–292.
- Perry, M., Kong, L. & Yeoh, B. (1997). *Singapore a developmental city state*, Chichester: John Wiley and Sons.
- Raffle Institution. (n.d.), *Our History and Museum*. Retrieved March 25, 2019, from <http://www.ri.edu.sg/about-us/our-history>
- The Business Times. (2018). *Singapore Budget 2018: Spending needs to grow in healthcare, infrastructure, security and education*. Retrieved May 30, 2019, from <https://www.businesstimes.com.sg/government-economy/singapore-budget-2018/singapore-budget-2018-spending-needs-to-grow-in-healthcare>